॥ २ ॥ शिष्यें केलें पाप भोगावें गुरूनें ॥ स्त्रीनें केलें घेणें पुरुषासी ॥ ३ ॥ नामा ह्मणे जन मायेंत गुंतले ॥ सेखीं खाती झोले संसाराचे ॥ ४ ॥

॥ २२६४ ॥ ऐसें बहुत काळ लोटलीयावरी ॥ पुण्याची सामोग्री हरपली ॥ १ ॥ मरोनिया जन्म हरणाचा पावला ॥ पतिव्रता झाल्या कुरंगिणी ॥ २ ॥ प्रारब्धाचा भोग सुटेना कोणासी ॥ केली जैसीं तैसीं घ्यावीं फळें ॥ ३ ॥ नामा ह्मणे दैवीं कृपा घडे जरी ॥ सुटावें तोंवरी भोग खरा ॥ ४ ॥

॥ २२६५ ॥ होउनी हरण राहिला ते वनीं ॥ दोघी त्या हरिणी स्त्रिया झाल्या ॥ १ ॥ जातीच्या स्वभावें करिती विहार ॥ चित्त झालें इष्ट एकमेकां ॥ २ ॥ धाकुटीला दोन्हीं पाडसें गोजिरीं ॥ दुजी गरोदरी पूर्ण मास ॥ ३ ॥ नामा ह्मणे पुढें काय झाली गती ॥ कथेची संगति ऐका बरी ॥ ४ ॥

॥ २२६६ ॥ देवलोकीं इंद्र शेवेसी सादर ॥ भूतसेन चाकर होता तेथें ॥ १ ॥ सेवेसी चुकतां होय तूं किरात ॥ ऐसें इंद्रें त्यातें शापीयेलें ॥ २ ॥ शेज सज्ज करितां अंतर पडिलें ॥ ह्मणोनी घडले भोग त्यासी ॥ ३ ॥ नामा ह्मणे सेवा करणें हें कठीण ॥ त्याणें व्हावें जाण सावधान ॥ ४ ॥

॥ २२६७ ॥ ऐकतांची शब्द होउनी किरात ॥ राहिला निवांत एके ग्रामीं ॥ १ ॥ पाळणपोषण विषयांची वोढी ॥ करीतसे जोडी पातकाची ॥ २ ॥ चांडाळ भिल्लनाम घेतलें ठेउनी ॥ दुष्टभाव मनीं वाढविला ॥ ३ ॥ पासिकें वाघुरा हातीं स्थूळ दंड ॥ सामोग्री उदंड मेळविली ॥ ४ ॥ हिंडे नाना वन पर्वत शिखरें ॥ मारीतसे फार जीवजंतू ॥ ५ ॥ जातीचा स्वभाव लागला तयासी ॥ कष्ट अहर्निशीं ह्मणे नामा ॥ ६ ॥

॥ २२६८ ॥ ऐसें असतां तो सरूं आला काळ ॥ प्रारब्धीचें बळ कैसें पाहा ॥ १ ॥ हिंडतां हिंडतां फार कष्टि झाला ॥ दृष्टीस तयाला न पडे कांहीं ॥ २ ॥ दरेदरी मोठ्या पर्वताच्यावरी ॥ वेंघोनियां करी नाना युक्ती ॥ ३ ॥ झाली सांजवेळ न मिळे आमीष ॥ होउनी उदास राहिलासे ॥ ४ ॥ नामा ह्मणे मग काय त्याणें केलें ॥ ऐकावें निवळें संतजनी ॥ ५ ॥

॥ २२६९ ॥ मार्ग तो राहिला जाऊं कोणीकडे ॥ आमीष न जोडे काय कीजे ॥ १ ॥ चिंताज्वरें फार तापलें अंतर ॥ क्षुधेचा आडदर पोटा-मध्यें ॥ २ ॥ रिक्त जाऊं तरी कांहीं नाहीं घरीं ॥ वाट पाहे नारी दारापुढें ॥ ३ ॥ पाहूं जातां कांहीं नाठवे विचार ॥ तेणें स्थिरास्थिर पाय टाकी ॥ ४ ॥ नामा ह्मणे तेव्हां देखे सरोवर ॥ कांहींसा विचार कळों लागे ॥ ५ ॥

॥ २२७० ॥ मोंवतालें जाळें घाली नेटेंपाटें ॥ हस्तकीं तिखट बाण धरी ॥ १ ॥ येथील उदक पानासीं सावजें ॥ पाहे त्याचे व्याजें रोखोनियां ॥ २ ॥ तेथें एक बिल्ववृक्ष महाथोर ॥ वेंघोनियां त्यावर बैसलासे ॥ ३ ॥ डोळ्याआड आली ह्मणोनियां तोडी ॥ अंतरीं आवडी आमीषाची ॥ ४ ॥ बकाचियेपरी ध्यानस्थ राहिला ॥ जीविंचा जिव्हाळा वेगळाची ॥ ५ ॥ नामा ह्मणे कैसी देवाची नव्हाळी ॥ न करितां झाली देवपूजा ॥ ६ ॥

॥ २२७१ ॥ बहुता काळाचें तेथें एक लिंग ॥ होतें भूमि भाग होऊ-नियां ॥ १ ॥ भोळा महादेव तेणें संतोषला ॥ ह्मणे करी मला कोण पूजा ॥ २ ॥ लक्षवरी बिल्वदळें माथा पाहें ॥ आनंद न माये नामदेवा ॥ ३ ॥ नामा ह्मणे पाहे निमिसाची वाट ॥ पुराणीं बोभाट ऐसे साचे ॥ ४ ॥

॥ २२७२ ॥ पुराणीं पवाडे जयाचे अपार ॥ ऐकतां नानाचार सुख वाटे ॥ १ ॥ भोळा माझा देव पाहे भोळा भाव ॥ एकसरे जीव उद्धराया ॥ २ ॥ रावण मार्गों गेला पार्वती कारणें ॥ देते वेळे नेणें कैसें द्यावें ॥ ३ ॥ जातीची चांडाळी गोकर्णासी गेली ॥ दर्शनें ते नेली कैलासासी ॥ ४ ॥ नामा ह्मणे कैसें दैव या भिल्लाचें ॥ आलें पूजनाचें फळ हातां ॥ ५ ॥

॥ २२७३ ॥ माथां पडतां पाला ॥ सांब तेणें संतोषला ॥ १ ॥ होता प्राचीनाचा ठेवा ॥ बहु दुर्लभ मानवा ॥ २ ॥ काय भक्तीचा जीव्हाळा ॥ काय त्याचे अंगीं कळा ॥ ३ ॥ बहु केलीं दुष्ट कर्में ॥ सेखी तोची झाला धर्म ॥ ४ ॥ नामा ह्मणे भोळादेव ॥ सांगायाचा हाची भाव ॥ ५ ॥

॥ २२७४ ॥ इतुकीयासाठीं ॥ बहु तुष्टला धूर्जटी ॥ १ ॥ काय सांगावा विचार ॥ दैव पारध्याचें थोर ॥ २ ॥ झाली तीन प्रहर निशी ॥ पूजा पावली देवासी ॥ ३ ॥ धाडीयेलें यमाला ॥ सुखी करावा तयाला ॥ ४ ॥ आला तो धांवत ॥ नाम ह्मणे आपेक्षीत ॥ ५ ॥ ताची निपाईक

बुद्धि ॥ पुढें आली तया संधी ॥ ६ ॥ जें जें याचकें मागावें ॥ तें तें दातयानें द्यावें ॥ ७ ॥ काय मागीतलें तेणें ॥ तेंची नामा ऐका ह्मणे ॥ ८ ॥

॥ २२७५ ॥ येउनीयां यम ठाकला पुढारीं ॥ पाहे दुराचारी दुरोनीयां ॥ १ ॥ घाबरला मनीं कोण ऐसें नेणें ॥ विचारीतां मन भांबावलें ॥ २ ॥ पुसों लागे झाला कोण तूं आलासी ॥ आणिक ह्मणशी माग कांहीं ॥ ३ ॥ देव किंवा यक्ष राक्षस किंनर ॥ करितां निर्धार नपडे ठावीं ॥ ४ ॥ नामा ह्मणे मूर्ख पारधी तो खरा ॥ दैव त्याच्या घरा आलें जाण ॥ ५ ॥

॥ २२७६ ॥ जाणोनीयां यम संतोषला मनीं ॥ मंजुळ वचनीं काय बोले ॥ १ ॥ केली देवें कृपा पाठविलें मज ॥ वरदान तुज द्यावयासी ॥ २ ॥ सर्व ही जीवाचा नियंता मी यम ॥ इच्छिसी तो काम पूर्ण करूं ॥ ३ ॥ शिवरात्री आजी उपवास केला ॥ शंकर पूजीला बिल्वदळीं ॥ ४ ॥ नामा ह्मणे ऐसें ऐकतां वचन ॥ पारध्याचें मन सुखावलें ॥ ५ ॥

॥ २२७७ ॥ जोडोनीयां हात वंदिला कृतांत ॥ ह्मणे माझा हेत येथलाची ॥ १ ॥ स्वर्गसुखाहुनी हेंची वाटे गोड ॥ संसाराची ओढ मोडवेना ॥ २ ॥ मृगा पक्षी याचें कळावें बोलणें ॥ सर्व कांहीं येणें साधकातें ॥ ३ ॥ येथुली हे आहे आमुची वासना ॥ पुरवुनी स्वस्थाना जावें आतां ॥ ४ ॥ नामा ह्मणे ज्याची जे कांहीं वासना ॥ तेची पुढें जाणा उभी ठाके ॥ ५ ॥

॥ २२७८ ॥ देउनीयां वर दंडपाणी गेला ॥ ध्यास पारध्याला मृगाचाची ॥ १ ॥ लाउनीयां चित्त ऐके चळवळ ॥ दृष्टीचें कळवळ लक्ष तेथें ॥ २ ॥ उगवला दीन जाहला प्रकाश ॥ मृगा पक्षीयास दृष्टि झाली ॥ ३ ॥ तोंची मृग पाहा आला उदकासी ॥ उड्डाण गगनासी साधीतसे ॥ ४ ॥ तृषाक्रांत मोठा चालीला निःसंग ॥ प्रारब्धाचा भोग ओढवला ॥ ५ ॥ उदकाचीये हांवें दृष्टि घाली दूर ॥ पाश तो समोर पाहीचना ॥ ६ ॥ येउनीयां पडे जाळ या माझारी ॥ लोळे पृथ्वीवरी एकसरा ॥ ७ ॥ नामा ह्मणे भिल्ल पाहातां लोचनीं ॥ जोडोनीयां गुणीं बाण लावी ॥ ८ ॥

॥ २२७९ ॥ धाव घालुं जातां देखीलें नवल ॥ पाहातसे खळ दुष्टभावें ॥ १ ॥ परी तें होणार कदापी चुकेना ॥ तैसीच वासना धांव घाली ॥ २ ॥ धाकुटी हरणी पाडसें धाकुटीं ॥ सांडी उठाउठी आली तेथें ॥ ३ ॥ पाहों जाता पाशीं गुंतला तो मृग ॥ तेव्हां काय मग केलें तिणें ॥ ४ ॥ मुखामती मुख लाउनी चुंबिलें ॥ हृदय फुटलें देखतांची ॥ ५ ॥ मुख दुःख बोल बोलती ते वेळीं ॥ ह्मणती कपाळीं भोग होता ॥ ६ ॥ सोडविता कोणी न दीसे ये काळीं ॥ काळाची पडली उडी आतां ॥ ७ ॥ नामा ह्मणे खळा कळे साची वाणी ॥ ऐकाया लागुनी स्थिर झाला ॥ ८ ॥

॥ २२८० ॥ धर्मशास्त्र नीत बोलती ते बोल ॥ तेणें चोजवलें चित्त साचें ॥ १ ॥ आश्चर्याच्या डोहीं बुडाला पारधी ॥ ह्मणे कैसी बुद्धि याची पाहा ॥ २ ॥ रानीची रानवटें तया एवढें ज्ञान ॥ मेमेची जीवन वोसंडत ॥ ३ ॥ चाकाटली वृत्ति चित्त केलें स्थिर ॥ दोघांचीं उत्तरें ऐकतसे ॥ ४ ॥ नामा ह्मणे हरणीहरणाचा संवाद ॥ ऐकतां भवबंध तुटताहे ॥ ५ ॥

॥ २२८१ ॥ बंधनीं गुंतला देखोनीयां पती ॥ उडालीसे वृत्ति हरणीची ॥ १ ॥ देहाची ते आस सांडोनीयां लवलाही ॥ पडे रडे कांहीं बोल बोले ॥ २ ॥ ह्मणे तुह्मीं आतां नव जावें एकलें ॥ संगें आह्मां नेलें पाहिजे जी ॥ ३ ॥ बहुता जन्माची तुह्मां आह्मां गांठी ॥ कैसी आतां तुटी पाडीतसां ॥ ४ ॥ भोग जे भोगिले स्वप्ना ऐसी झाली ॥ नाहींच पुरली वासना ते ॥ ५ ॥ नामा ह्मणे विषय वासना वोंगळ ॥ तेणें कोण्या काळें सुटीजेना ॥ ६ ॥

॥ २२८२ ॥ देखतांची कांता दुःखी झाला फार ॥ डोंगरची वर कोसळला ॥ १ ॥ बोलवां तियेसी न निघती बोल ॥ ऐसा ही ते केले अवधारी ॥ २ ॥ नको आतां पडूं मायेचीये भरी ॥ जावें वो सुंदरी स्वस्थाना ॥ ३ ॥ माझी गति मज तुझी गति तुज ॥ कांहींसे ते त्वाज माण देसी ॥ ४ ॥ घरीं तुझी बाळें गोजिरीं गोमटीं ॥ जाउनीया पोटीं धरीं त्यांसी ॥ ५ ॥ न लावी उशीर जाइ वा माघारी ॥ जो तो दुराचारी न देखतां ॥ ६ ॥ बाळाचें पाळण तो स्त्रीयांचा धर्म ॥ सांगतसे मर्म त्यार आतां ॥ ७ ॥ माझीया प्रारब्धीं होतें तैसें झालें ॥ तूं काय अबळे शाप

देसी ॥ ८ ॥ नामा ह्मणे ऐसें सांगे तिच्या हिता ॥ परी तें नाइकतां कष्टी होय ॥ ९ ॥

॥ २२८३ ॥ नेत्रीं अश्रुधारा पडती अपार ॥ तेणें पृथ्वीवर पूर वाहे ॥ १ ॥ ह्मणे तुह्मांवीण कैसा प्राण धरूं ॥ वांचुनीयां करूं काय आतां ॥ २ ॥ माझिया भारानें दाटेल मेदिनी ॥ तुह्मां आन्हेरुनी गेल्या जरी ॥ ३ ॥ सुखाचे सांगातीं होतों दोघीजणी ॥ दुःख ह्मणवुनी सांडी कीजे ॥ ४ ॥ सांडिलिया तुह्मां देवासी मानेल ॥ वेदशास्त्र बोल हाकारिती ॥ ५ ॥ तुजवीण क्षण कंठवेना काळ ॥ मीना जैसें जळ तैसें आह्मां ॥ ६ ॥ तुजवीण जीणें व्यर्थ या संसारीं ॥ नामा ह्मणे खरी गोष्ट बोले ॥ ७ ॥

॥ २२८४ ॥ चांडाळभिल्ल तेणें ऐकिलें बोलणें ॥ सावधान मनें करोनियां ॥ १ ॥ तेव्हां होती चित्तीं वासना जे खोटी ॥ जीरउनी पोटीं चाकाटला ॥ २ ॥ भीतिल यालागीं वृक्षा आड झाला ॥ ऐकों जो लागला शब्द त्यांचे ॥ ३ ॥ नामा ह्मणे ऐसा राहिला पारधी ॥ ऐकावें ते संधि काय झालें ॥ ४ ॥

॥ २२८५ ॥ दुसरी जे होती गर्भिण कुरंगी ॥ तेही लागवेगीं आली तेथें ॥ १ ॥ आहा ऐसें काय केलें वो साजणी ॥ नयेसी अझुनी कोंपटासी ॥ २ ॥ लहान पाडसें आक्रंदति भूकें ॥ कैसी येथें सुखें राहिलीस ॥ ३ ॥ जाई लवलाही त्यांसी स्तन देई ॥ सांगू आतां कांहीं बोलवेना ॥ ४ ॥ नामा ह्मणे धन्य तयाचें सौजन्य ॥ नाहीं भावभिन्न कोणामाजीं ॥ ५ ॥

॥ २२८६ ॥ येरी ह्मणे काय करूं वो सुंदरी ॥ आतां आहे घरीं काय माझें ॥ १ ॥ प्राणनाथें जाणें केलें स्वर्गलोका ॥ जाईन मी देखा तयासंगें ॥ २ ॥ वडीलपणें तुह्मीं लोभ असों द्यावा ॥ सांभाळ करावा बाळकांचा ॥ ३ ॥ वागुरे माझारी गुंतलासे कांत ॥ कायसें जीवित विचारीं त्यां ॥ ४ ॥ न लावीं उशीर जाईं येचक्षणीं ॥ असती गर्भिणी पूर्ण मास ॥ ५ ॥ जरी देसी प्राण पतन गर्भासी ॥ होय तें दोषासी पात्र होसी ॥ ६ ॥ पोसोनियां बाळें वाढवी वंशाला ॥ द्यावें चित्त बोला माझ्या आतां ॥ ७ ॥ पळावया तुज नाहीं अंगीं बळ ॥ न देखतां काळ जाईं वेगीं ॥ ८ ॥ नामा ह्मणे ऐसीं उत्तरें ऐकिलीं ॥ तेही घाबरली तयेवेळे ॥ ९ ॥

॥ २२८७ ॥ आहो गेला जीव झाला कासावीस ॥ ह्मणे झालें कैसें अकस्मात ॥ १ ॥ आहो कपाळीचा भोग वोढवला ॥ कांत तो निघाला सांडोनियां ॥ २ ॥ कैंची बाळें कोण कोणाची सांगाती ॥ पाहातां हे भ्रांति वाउगीची ॥ ३ ॥ ठायींची हे काया जायाची जाईल ॥ वांचलिया केवळ पतिविण ॥ ४ ॥ पतीवीण सुख काय या संसारीं ॥ दुःख कल्पवरी भोगावें कीं ॥ ५ ॥ नामा ह्मणे ऐसें चिंतोनियां मनीं ॥ आली ती तत्क्षणीं हरणापाशीं ॥ ६ ॥

॥ २२८८ ॥ कपाळीं कपाळ लावी चुंबी रडे ॥ आक्रंदोनी पडे पृथ्वीवरी ॥ १ ॥ आवडीचें चिन्ह सांगवेना वाचे ॥ जाणावें जयाचें त्याचे त्यांनीं ॥ २ ॥ मानेवरी मान टाकुनी राहिली ॥ वाचाही खुंटली बोलवेना ॥ ३ ॥ आह्मीं तुजवीण न राहूं क्षणभरी ॥ उदास न करीं चित्त आतां ॥ ४ ॥ नामा ह्मणे मृगजन्म त्यांचा खरा ॥ लक्षितां विचारा ज्ञान बहू ॥ ५ ॥

॥ २२८९ ॥ पट्टाची मी राणी वडील मानाची ॥ जे गति मृगाची तेचि मज ॥ १ ॥ जाईन सांगातें न सोडी संगती ॥ निश्चय हा चित्तीं दृढ केला ॥ २ ॥ तुझी बाळें घरीं कष्टती क्षुधेनें ॥ जाई वेगीं स्तनपान देई ॥ ३ ॥ बाळांकडे जाई पाहें कंठी काळ ॥ न करी उतावीळ मन आतां ॥ ४ ॥ नामा ह्मणे ऐसें संवादले फार ॥ तिघांचें अंतर एकविध ॥ ५ ॥

॥ २२९० ॥ ऐशा दोघीजणी एकविध भावें ॥ द्यावयासी जीव उभ्या ठेल्या ॥ १ ॥ धन्य धन्य त्यांचा संसार सफळ ॥ सत्वाचेंची बळ अंगामधीं ॥ २ ॥ पाजूनियां येई बाळकासी स्तन ॥ आह्मी दोघेजण येथें असों ॥ ३ ॥ न टाका मजला सांगोनी निघाली ॥ बिऱ्हाडासी आली लागवेगें ॥ ४ ॥ घेऊनियां अंकीं पाडसें तीं दोन्ही ॥ लावूनिया स्तनीं शोक करी ॥ ५ ॥ एकमेकें सुखें राहावें अनन्य ॥ तुटलें सौजन्य तुह्मां आह्मां ॥ ६ ॥ पति पडिलासे फांसी सांडीतसे प्राण ॥ आह्मांलागीं जाणे त्याच्या संगें ॥ ७ ॥ हृदयीं धरोनी दिधलें चुंबन ॥ तीं ह्मणती कोण पोशी आह्मां ॥ ८ ॥ येऊं तुह्मांसंगें देऊं आधीं प्राण ॥ पुढील कारण तुह्मीं पाहा ॥ ९ ॥ नामा ह्मणे ऐसी पांच होती एक ॥ देखोनी कौतुक वाटतसे ॥ १० ॥

80

॥ २२९१ ॥ निघोनियां देखा आलीं सा तटाका ॥ झाली एकमेकां भेटी तेथें ॥ १ ॥ परस्परें दुःख देखतां वाढलें ॥ धैर्याचेंची बळ केलें त्यांनीं ॥ २ ॥ देहभाव कांहीं नाठवे तयांसी ॥ गुंतोनी मोहासी जीव देती ॥ ३ ॥ नामा ह्मणे देवें सोडवावें त्यांसी ॥ हें तो अनेकासी आटोपेना ॥ ४ ॥

॥ २२९२ ॥ पारधी तो झड घालोनी पातला ॥ घालावया घाला एकसरें ॥ १ ॥ भयाभीत झालीं पांचही ते काळीं ॥ वासना गुंतली एकमेकां ॥ २ ॥ वरील कुरंगी येउनी त्यापाशीं ॥ लागोनी पायांसी काय बोले ॥ ३ ॥ नको मारूं पति तृषेनें पीडिला ॥ मारी तूं मजला त्याज आधीं ॥ ४ ॥ आहेवपणानें थाडीं स्वर्गलोका ॥ येतुल्यानें सुखा पात्र होऊं ॥ ५ ॥ इतुकीयामाजी दुसरीही आली ॥ ते ह्मणे उराली थांब आतां ॥ ६ ॥ तृषेनें पीडिलों पाजीं आधीं पाणी ॥ मग जैसा धनी तैसें करी ॥ ७ ॥ नामा ह्मणे भिल्ल विसरला घात ॥ राहिला निवांत त्यांच्या बोलें ॥ ८ ॥

॥ २२९३ ॥ वडील कुरंगी काय बोले त्यासी ॥ सांगतें धर्मासी पुर्वीलीया ॥ १ ॥ बांधोनी मारितां घडे महादोष ॥ पाजी उदकास सोडोनीयां ॥ २ ॥ पिउनीयां जळ येऊं तुजपाशीं ॥ मग सावकासी करी काज ॥ ३ ॥ आमुचा विश्वास नाहीं तुज जरी ॥ मागशी सापरी भाक देऊं ॥ ४ ॥ पर उपकारी पडतसे देह ॥ लोभ आतां काय वांचुनीयां ॥ ५ ॥ भुकेलीया अन्न तान्हेल्या जीवन ॥ पुण्यासी कारण इतुकेंची ॥ ६ ॥ पांचजणीं तुज वोपीयेले देह ॥ यालागीं संदेह न धरावा ॥ ७ ॥ नामा ह्मणे ऐसा प्रार्थितां किरात ॥ द्रवला मनांत काय बोलें ॥ ८ ॥

॥ २२९४ ॥ होउनीयां तुह्मीं वनीचीं वनचरें ॥ बोलतसां फार धर्माधर्म ॥ १ ॥ येणें कांहीं कांहीं द्रव आला मना ॥ तुमची भावना कोण जाणे ॥ २ ॥ सोडिल्या पाण्यासी टाकुनी आह्मांसी ॥ गेलीया तुह्मांसी काय कीजे ॥ ३ ॥ नामा ह्मणे ऐसें बोलोनी किरात ॥ करावया घात शस्त्र काढी ॥ ४ ॥

॥ २२९५ ॥ देखती तीं दोन्हीं पाडसें त्याकाळीं ॥ भिल्लापुढें आलीं लागवेगें ॥ १ ॥ सांभाळोनी हात ऐकावी विनंती ॥ धरीं कृपा चित्तीं आमुचीया ॥ २ ॥ अतीतालागोनी चिलिया वोपी देहे ॥ तेणेची तो

लाहे परधाम ॥ ३ ॥ मातापितरांसी न करावा घात ॥ मारावें आमुतें आर्घी आतां ॥ ४ ॥ कोंवळें शरीर गोड बहु मास ॥ लागो सार्थकास तुझे काजीं ॥ ५ ॥ नामा ह्मणे सत्व मोठें त्या पांचाचें ॥ होती कैलासीचे अधिकारी ॥ ६ ॥

॥ २२९६ ॥ हरणी सांगे कांहीं कर्मविपाकासी ॥ ऐशा ऐशा दोषीं ऐसे होती ॥ १ ॥ टाकुनीयां आह्मीं तुज जाऊं जरी ॥ अंधतमाभितरी वास पावों ॥ २ ॥ गुरु स्वामि द्रोही विश्वासघातकी ॥ तयास तो नरकीं वास सदां ॥ ३ ॥ परद्रोही परनिंदेसी रतला ॥ तो होय कावळा जन्मोजन्मीं ॥ ४ ॥ पंक्तिभेदकेची मरतील पोरें ॥ किंवा पती मरे बाळपणीं ॥ ५ ॥ सदांसर्वकाळ दुष्ट कर्मी रत ॥ शूकरादी होत नीच योनी ॥ ६ ॥ अतीत अभ्यागत पूजा नाहीं ज्याला ॥ घूस सर्प बिळामाजीं होती ॥ ७ ॥ नामा ह्मणे केलें तैसें तें भोगावें ॥ सावधान व्हावें जाणत्यांनीं ॥ ८ ॥

॥ २२९७ ॥ पापिष्टाचें जीणें काय तेजीयलें ॥ गळा स्तन झाले शेळीयेचे ॥ १ ॥ येथेंची जो खोटा तेथें तो करंटा ॥ व्यर्थ आला पोटा माउलीच्या ॥ २ ॥ तप्त ताम्र भूमि लोळवी तिसरा ॥ लोटिती अघोरा नरकामाजीं ॥ ३ ॥ लोहोचंचुकाग टोंचिती येवोनी ॥ मारिताती घणीं माथां घाव ॥ ४ ॥ बांधोनियां गळां टांगिती उफराटें ॥ हाणताती सोटे वरिच्यावरी ॥ ५ ॥ आसीपत्रावरी बोढिती धरोनी ॥ लोटिती नेउनी कुंभपाकीं ॥ ६ ॥ जळतीया खांबा भेटवीती बळें ॥ खैराच्या इंगळे नाहाविती ॥ ७ ॥ मळय शूर सर्प झोंबती कंठेसी ॥ ओढोनी जिव्हेसी खंड करिती ॥ ८ ॥ नामा ह्मणे ऐसी पापिष्टाची गती ॥ जन्म लक्ष शतीं हेंची फळ ॥ ९ ॥

॥ २२९८ ॥ न करूं आह्मीं तैसें घेई आतां भाक ॥ अंतरीं निःशंक झालों सर्व ॥ १ ॥ तुह्मां आह्मां साक्षी असे सदाशीव ॥ येथें दुजा भाव धरूं नको ॥ २ ॥ पिउनीयां पाणी न येऊं तुजपाशीं ॥ तरी घडो आह्मांसी सर्व पापें ॥ ३ ॥ जातीचा ब्राह्मण न करी ब्रह्मकर्म ॥ तो जैसा अधम तैसे आह्मीं ॥ ४ ॥ स्वामिद्रोही आणि विश्वासघातकी ॥ तो पडे ज्या नरकीं तेथें पडों ॥ ५ ॥ नामा ह्मणे ऐसी वाहोनियां आण ॥ धरीले चरण पारध्याचे ॥ ६ ॥

॥ २२९९ ॥ पारधीयासी तेव्हां दाटला गहींवर ॥ लोटलें अपार प्रेम तेव्हां ॥ १ ॥ जीवदान दिल्हें जावें तुह्मीं आतां ॥ न करावी चिंता कांहीं येथें ॥ २ ॥ इंद्राचा मी दूत चुकलों सेवेसी ॥ यालागीं जन्मासी आलों जाणा ॥ ३ ॥ तुमचीया बोलें निवालें अंतर ॥ ऐसें इतःपर न करीं कांहीं ॥ ४ ॥ नामा ह्मणे शुभकाळ त्याचा आला ॥ ह्मणवोनी झाला पश्चात्ताप ॥ ५ ॥

॥ २३०० ॥ सोडोनियां गळा मुक्त केलें त्यांसी ॥ पिउनी उदकासी आली पुढती ॥ १ ॥ क्षुधेलासी फार न लावीं उशीर ॥ घेउनीयां शस्त्र हाणी वेगीं ॥ २ ॥ घर तुझें दूर वाहावेना भार ॥ आह्मी तेथवर येत असों ॥ ३ ॥ सत्यत्व देखोनी ह्मणतसे पारधी ॥ तुह्मांसी न वधीं जावें आतां ॥ ४ ॥ पाठोवाटी त्याच्या घरालागीं आल्या ॥ चरणीं घातल्या मिठ्या त्यांनीं ॥ ५ ॥ नामा ह्मणे सत्व आगळें पांचाचें ॥ वर्णावया वाचे नव्हे शेषा ॥ ६ ॥

॥ २३०१ ॥ हरिश्चंद्र राजा सत्वनिष्ठ मोठा ॥ स्त्रीपुत्र चोहोटामाजीं विकी ॥ १ ॥ तैसेंची येथें मृगाअंगीं सत्व ॥ वोपीयेला जीव पारध्यासी ॥ २ ॥ शिबीराजा अंग कापी नेटपाटें ॥ सत्वासी पालट होऊं नेदी ॥ ३ ॥ ताम्रध्वजा शिरीं करवत घातला ॥ नाहीं पालटला मनोधर्मा ॥ ४ ॥ नामा ह्मणे मागें बहुतीं केली कीर्ती ॥ तयां ऐसी रीति येथें दिसे ॥ ५ ॥

॥ २३०२ ॥ आधींच कृपाळू भोळा महादेव ॥ जाणीतला भाव कुरंगांचा ॥ १ ॥ कृपा केली देवें मांडिला सन्मान ॥ धाडिलें विमान दुताहातीं ॥ २ ॥ लखलखीत टके पताका हालती ॥ तयामाजीं होती गीत नृत्य ॥ ३ ॥ नाना सुमनाची शय्या आरुवार ॥ करिती उपचार सिद्धि आठ ॥ ४ ॥ आले अकस्मात तयाचीयेपाशीं ॥ पाहातां सर्वांसी नवल वाटे ॥ ५ ॥ दिव्य देह झाले पांचाचे ते काळीं ॥ विमानीं बैसलीं लागवेगें ॥ ६ ॥ पारधी देखोनी तटस्थ राहिला ॥ दूतीं तया केला उपदेश ॥ ७ ॥ शिवरात्री आजी जागरण उपवास ॥ केला तेणें दोष सर्व गेला ॥ ८ ॥ करोनी पारणें होई शिवभक्त ॥ आशापाशीं चित्त गोवूं नको ॥ ९ ॥ अखंड कीर्तन शिवनामाचें करीं ॥ तेणें मोक्षपुरी पावसील ॥ १० ॥ पुढिल्या शिवरात्री नेऊं कैलासासी ॥ सांगोनियां त्यासी गेले वेगीं

॥ ११ ॥ नामा ह्मणे मोक्ष झाला त्या पांचासी ॥ वस्ति चंद्रापाशीं केली त्यांनीं ॥ १२ ॥

॥ २३०३ ॥ तेणें उपदेशें पारध्यासी ज्ञान ॥ करीतो कीर्तन नामघोषें ॥ १ ॥ संचिताचा नाश क्रियमाण बुडविलें ॥ सहज त्या जोडलें मोक्ष सुख ॥ २ ॥ दुसऱ्या शिवरात्री पूजिलें शंकरा ॥ करोनियां बरा भाव शुद्ध ॥ ३ ॥ विमानीं वाहोनी स्वस्थानीं स्थापिला ॥ येथुनी संपला कथाभाग ॥ ४ ॥ नामा ह्मणे शिव विष्णु एक रूप ॥ जाणोनियां जप करा त्यांचा ॥ ५ ॥

॥ २३०४ ॥ शिवरात्री कथा धन्य जे ऐकती ॥ इच्छिलें पावती सर्व कांहीं ॥ १ ॥ पातकाचा नाश पुण्य वाढे फार ॥ शेवीं विश्वंभर कृपा करी ॥ २ ॥ भोग भोग्य ज्ञान वाढेल संतान ॥ काळ करी चरणसेवा त्यांची ॥ ३ ॥ नामा ह्मणे शिव अक्षरें हीं दोन्हीं ॥ जपावीं सज्जनीं वारंवार ॥ ४ ॥

॥ २३०५ ॥ नामाचा महिमा कोण जाणें सीमा ॥ चतुर्मुखें ब्रह्मा नेणें कांहीं ॥ १ ॥ संसारा आलीया हेची करा जोडी ॥ अखंड घ्यावी गोडी हरिनामें ॥ २ ॥ सहस्रमुखें शेष वाखाणितां कीर्ती ॥ नाहीं तया तृप्ति आजीवरी ॥ ३ ॥ पशु पक्षी तृण कीटक अपार ॥ नामें गेलें पार उतरोनी ॥ ४ ॥ कापुराचे राशी पडे अग्निकण ॥ तैसें नाम जाण पातकासी ॥ ५ ॥ नामाग्नीनें दोष जळती एकसरा ॥ कैवल्य ये घरा बसल्या ठायीं ॥ ६ ॥ नामा ह्मणे धन्य नामाचा प्रताप ॥ ध्यातां एक रूपदेव-भक्त ॥ ७ ॥

॥ २३०६ ॥ लिंगपुराणीं हा बोलिला इतिहास ॥ तोचि म्यां तुह्मांस निवेदिला ॥ १ ॥ अनेक पुराणीं अनेक प्रकार ॥ तारावया नर नाना रीती ॥ २ ॥ मुख्य हेचि कथा शिवरात्रीची जाणा ॥ कैलासीचा राणा तोष पावे ॥ ३ ॥ नामा ह्मणे मन करोनी निश्चळ ॥ करा गदारोळ हरि-कथा ॥ ४ ॥

॥ २३०७ ॥ सदां सोमवारीं विभूति लावून शिरीं ॥ तुमच्या मंदिरीं आलाप करी ॥ १ ॥ शंकर त्रिपुरारी हरि उच्चारी ॥ ह्मणती षडाक्षरी पावें मज ॥ २ ॥ हरहर ॐनमो शिवाय हर हर जय जय ॥ नाहीं भवभय तुझेनी नामें ॥ ३ ॥ करिती शिवरात्री वाहती बेलपत्री ॥ प्रगट होऊनी गाती भक्ति-

भावें ॥ ४ ॥ बोलती सत्कीर्ति जिंकिलें पवित्रीं ॥ हर नाम मंत्री तुज पूजिती ॥ ५ ॥ रुद्राक्षाच्या माळा घालुनीयां गळां ॥ तो तुह्मां जवळा सर्वमान्य ॥ ६ ॥ शिव शंभु भोळा बहुतां पुण्यें जोडला ॥ पावे जान्हवीळा ह्मणे नामा ॥ ७ ॥

॥ २३०८ ॥ जाऊं पाण्या निं सुरवाण्या ॥ आळवीतो गोड राण्या ॥ गोविंद गीतीं गाऊं ॥ आनंदें जाऊं पाण्या ॥ खाऊं कंदमुळें आह्मी असों वनीं ॥ न देखों गोविंद न ऐकों कानीं ॥ १ ॥ आह्मी गोड भिल्लिणी काय ऐसी गोडी ॥ तुझिया नामाची लागली आवडी ॥ २ ॥ आजीचा दिवस आह्मां झालासे आनंदू ॥ विष्णुदासनामा यानें लावियेला छंदू ॥ ३ ॥

॥ २३०९ ॥ नरहरि रामा गोविंदा वासुदेवा ॥ धृ० ॥ बाबा अहंकार निसी घनदाट ॥ गुरु वचनीं फुटली पहाट ॥ माता भक्ति भेटली वरबंट ॥ तिनें मार्ग दाविला चोखटगा ॥ १ ॥ एके बोले सुफळ बोलावें ॥ वाचें हरि हरि ह्मणावें ॥ संत समागम धरावे ॥ तेणें ब्रह्मानंद होय आघवागा ॥ २ ॥ आला सीतळ शांतीचा वारा ॥ तेणें सुख झालें या शरीरा ॥ तुटला पातकाचा थारा ॥ कळीकाळासी धाक दरारागा ॥ ३ ॥ अनुहात वाजती टाळ ॥ अनाक्षरी गीत रसाळ ॥ अनुभव तन्मय सकळ ॥ नामा ह्मणे केशव कृपाळुगा ॥ ४ ॥

हुंबरी.

॥ २३१० ॥ हमामा हुंबरी देई कान्ही गोवळीया ॥ १ ॥ समस्त मिळोनी गोपाळीं ॥ तया यमुनेच्या पावळी ॥ कृष्णें मांडली धुमाळी ॥ कळंबा तळीं आनंद ॥ २ ॥ वळुनी कांबळया वेटी ॥ सांईं बांधिल्या मणगटीं ॥ विवाद मांडिला निकटी ॥ धुर्जटी कान्होसी ॥ ३ ॥ आतां कृष्णा कवणे ठायीं ॥ जासी तुजवरी आली डाई ॥ आमची हमामा हुंबरी देई ॥ उभा राहे पै कांगा ॥ ४ ॥ कृष्ण ह्मणे मी एकवदू ॥ तुह्मी आह्मी गडी वादू ॥ गोवळी घेतलासे हादू ॥ अति निकटू कान्हुसी ॥ ५ ॥ ह्मणे बळिराम पहागा ॥ बोल नव्हे तुह्मा जोगा ॥ तुह्मी समर्थ श्रीरंगा ॥ आह्मां कांगा भेटविसी ॥ ६ ॥ ऐसा सकळीं मान केला ॥ तेव्हां कृष्ण संतोषला ॥ आनंद चित्तासी पावला ॥ ह्मणे भला भला नाम्या ॥ ७ ॥

गोंधळ.

॥ २३११ ॥ प्रथम अवतारीं आई थोर ख्याति केलीवो ॥ ब्रह्म्याच्या कैवारा आपण मच्छरूप झाली वो ॥ धुंडोळिला सागर आई शंखासुरा मिठी घाली वो ॥ वधिले राक्षस ब्रह्मपुरी स्थापिलें वो ॥ १ ॥ ऐसी बहु लोकां माझारी आई खेळतसे गोंधळीं ॥ तेहतीस कोटि देवता सर्वे मेळवूनी मेळीं ॥ त्रासिले राक्षस भक्त जना प्रतिपाळीं ॥ धृ० ॥ कूर्म वेष धरुनी धरणी पाठीवरी धरिली वो ॥ महेंद्र मंथन मेळीं आई वेगीसी पावली वो ॥ समुद्रमंथन करितां आई बरवा गोंधळ घाली वो ॥ नारायण विश्वरूप देवा जै त्यांच दिधलें वो ॥ २ ॥ वराह रूप धरुनी आई थोर पवाडा केला वो ॥ पृथ्वीच्या कैवारा घालिसी गोंधळ गाढा वो ॥ वधिला हिरण्याक्ष त्याचा केला त्वां रगडावो ॥ खेचर देव ते धरणी धरियली दाढा वो ॥ ३ ॥ विक्राळ रूप धरुनी स्तंभ फोडुनी निघाली वो ॥ सिंहनादें गर्जतां हाक त्रिभुवनीं फुटली वो ॥ वधिला हिरण्यकश्यप अंतर माळा गळां घाली वो ॥ प्ऱ्हादाकारणें कैसी गोंधळी नाचली वो ॥ ४ ॥ इंद्राच्या कैवारा आई सान रूप धरिलें वो ॥ बळिच्या द्वारा जाऊन भूमिदान मागितलें वो ॥ त्रिलोक मोजितां बळिस पाताळीं घातलें वो ॥ मागुता येईल ह्मणवुनी त्याचें द्वार त्वां रक्षिलें वो ॥ ५ ॥ जमदग्नि रेणुके कुशीं धरियेला अवतार वो ॥ हातीं परशु घेउनी केला दैत्यांचा संहार वो ॥ एकविस वेळ मेदिनी निःक्षत्रिय करुनी फेडिला भूमिभार वो ॥ वधिला सहस्रार्जुन कामधेनूच्या कैवारा वो ॥ ६ ॥ पितृवचनाकारणें आई वनवासासी गेली वो ॥ अठरापद्में वानर मिळवुनी गोंधळ घाली वो ॥ वधिला दशशिर लंका दिधली शरणांगता वो ॥ ७ ॥ वसुदेवकुळटिळके तरी तूं कंसासुर मारिके वो ॥ कुळांतकुळ तारिके तरी तूं कौरव संहारिके वो ॥ पांडव प्रतिपाळके कोण गोंधळ वर्णूं शके वो ॥ ८ ॥ वेदमार्ग धरुनी देवा दैत्यीं त्रासिलें वो ॥ त्याचीया कैवारा आई सौम्यरूप धरिलें वो ॥ बौद्धरूप धरुनी असुरांलागीं मोहिलें वो ॥ कौसल्या देवता जे त्या रूपें त्वां दिधलें वो ॥ ९ ॥ कलियुगाच्या अंतीं थोर होईल अन्यायवो ॥ एके ठायीं होउनी त्यातील चारी वर्ण वो ॥ तेव्हां पृथ्वी भारें तुजला येईल शरण वो ॥ तेव्हां तूं पावसी कलंकी अवतार धरुनी वो ॥ १० ॥ पुंडलिकाकारणें पंढरपुरीं केला वास वो ॥ तुझा गोंधळ गातां थोर जीवास उल्हास वो ॥ तूं माये

माउली तुझा मज बहु विश्वास वो ॥ विनवी विष्णुदास नामा तुझा दासाचा मी दास वो ॥ ११ ॥

जागर.

॥ २३१२ ॥ कैलास भुवनीं ॥ देव बैसले शिंहासनीं ॥ आपण भवानी ॥ कर जोडुनी उभी असे ॥ १ ॥ भक्तिरस द्यावा ॥ तेथील अनुभव घ्यावा ॥ नित्य हरि जागरू सांगावा ॥ कोण फळ तयाचें ॥ २ ॥ तंव चंद्रचूड संतोषला ॥ देवी प्रश्न बरवा केला ॥ अमृतबोध प्रवर्तला ॥ दुर्जे बोलती व्यापकें ॥ ३ ॥ या हरिजागराचें फळ ॥ तुज सांगेन सोज्वळ ॥ महादेव ऐसें बोलिले ॥ प्रेमभावें गिरजेसी ॥ ४ ॥ परिसा हरि जागरू ॥ गिरजेसी सांगे महेश्वरू ॥ नवविधा भक्तीचा प्रकारू ॥ शिवतत्वीं बोलतों ॥ ५ ॥ प्रथम अश्विनीचा भरू ॥ पूर्ण तिथि जी शंकरू ॥ करुनी व्रतांचा स्वीकारू ॥ मास दीन पर्यंत ॥ ६ ॥ मग मिळोनी संतसज्जन ॥ करावें हरिजागरण ॥ गीतवाद्य सुलक्षण ॥ नृत्य विलास तांडव ॥ ७ ॥ मग सारोनी देवासी मार्जन ॥ वरी गंगोदकें स्नान ॥ मग वस्त्रें परिधान ॥ देवासी करावीं ॥ ८ ॥ यज्ञोपवीत अलंकार ॥ करोनी पूजा नमस्कार ॥ आणि नैवेद्य नाना प्रकार ॥ भगवंतासी अर्पावा ॥ ९ ॥ सद्यस्तप्त घृत पूर्ण ॥ वरी षड्रस पक्वान्न ॥ भावें सर्वांसीं पूजोन ॥ नमस्कार भावें करावा ॥ १० ॥ मग करावी वैष्णावांची पूजा ॥ मनीं भाव न धरावा दुजा ॥ स्वयंभ मूर्ति मीच सहजा ॥ सदा संतां जवळिकें ॥ ११ ॥ संत मार्जनादि भेदू ॥ जेंवी मिळणी गंगासिंधू ॥ अखंड वाचे परमानंदू ॥ हरिकीर्तन करावें ॥ १२ ॥ त्या हरिजागराचें महिमान ॥ दुर्जे नाहीं समाधान ॥ सकळ तीर्थे केलिया पुण्य ॥ परी सरी न पवशी ॥ १३ ॥ सकळ तीर्थांची परवडी ॥ दान देतां पृथ्वी थोकडी ॥ या हरि जागराची प्रौढी ॥ ते तयाहुनी अधिक ॥ १४ ॥ पहिले पक्षीं मज अर्पिला ॥ दावा विष्णु थोर झाला ॥ दुजा पक्षु सांगाजी वहिला ॥ ह्मणोनी नमस्कारिलें शंकराशीं ॥ १५ ॥ परिसे गिरिजे देवी ॥ कथा सांगेन बरवी ॥ फळ पावती मानवी ॥ अंतःकरणीं कल्पिलें ॥ १६ ॥ दुजा पक्षु प्रथम तिथी ॥ वैश्वानरेसी प्रीत्यर्थी ॥ बीज ब्रह्मया सांगती ॥ ऋषीसहित उपचारू ॥ १७ ॥ पंचमी अष्टमी नागकुळा ॥ शेषादिका सकळा ॥ प्रीत्यर्थ पावो नागकुळा ॥ षष्ठी स्वामी कार्तिक ॥ १८ ॥ भानु सप्तमीं जागरीं ॥ जैसा समुद्र सरिता सागरीं ॥ अष्टमीची अवधारीं ॥ माझारी मृत्युलोक ॥ १९ ॥ नवमीच षष्ठी योगिनी ॥

आणि चार कोटी कात्यायनी ॥ दुर्गेसहित भवानी ॥ दशमी यम पवित्र गुणी ॥ २० ॥ तेहतीस कोटी एकादशी ॥ ब्रह्मा हरिहर वोरसी ॥ नंदी घेनु तेरेसी ॥ आणि चतुर्दशी परियसा ॥ २१ ॥ पौर्णिमा चंद्रतारा ॥ इंद्रादिका देवा सकळां ॥ इच्छार्थ पावो देवा सकळां ॥ जे बोलिया वेद-श्रुती ॥ २२ ॥ संतोषोनी उमापती ॥ ऐसें पुराणें बोलती ॥ या हरि जाग-राची स्थिती ॥ तुजप्रति सांगितली ॥ २३ ॥ हें सकळ मीच भोक्ता ॥ येर परिवार देवता ॥ भ्रांति मीच भाविता ॥ भावेंविण न कळे मी ॥२४॥ जेथें भाव तेथें देव ॥ आन न धरावा संदेहो ॥ विश्वसृष्टी एकची पहा हो ॥ तरी मी असे जवळीकें ॥ २५ ॥ विष्णुदास नामयासी ॥ हरिचें नाम सदां मानसीं ॥ राम हा मंत्र उपदेशी ॥ भवसागर तरावया ॥ २६ ॥

बागुल.

॥ २३१३ ॥ पहिला बागुल बोलती ऐसा ॥ तया नांव ह्मणती मासा ॥ शंख वधोनियां साचा ॥ वेद चारी आणिले ॥ १ ॥ कृष्णा राहे उगला ॥ नाहीं तर सांगेन त्या बागुला ॥ घुसळणा उशीर झाला ॥ रवी सोड गोविंदा ॥ धृ० ॥ दुसरा बागुल बोलती ॥ नाम कांसव ह्मणती ॥ जेणें सृष्टि रक्षिली पृष्ठीं ॥ पायीं पोटीं शिरला ॥ कृष्णा० ॥ २ ॥ तिसरा बागुल बोलती ॥ नाम वराह ह्मणती ॥ जेणें दाढे धरिली क्षिती ॥ दैत्य थोर मारिला ॥ कृष्णा० ॥ ३ ॥ चवथा बागुल नरकेसरी ॥ थोर खांबांत गुरगुरी ॥ दैत्य वधोनी मांडिवरी ॥ भक्त प्रऱ्हाद रक्षिला ॥ कृष्णा० ॥ ४ ॥ पांचवा बागुल ब्रह्मचारी ॥ उभा असे बळिचे द्वारीं ॥ भिक्षा मागोनी श्रीहरी ॥ बळिचें द्वार रक्षिलें ॥ कृष्णा० ॥ ५ ॥ सहावा बागुल बोलती ॥ नाम परशुराम ह्मणती ॥ ज्यानें वधिलें मातेप्रती ॥ पित्याच्या वचनें ॥ कृष्ण० ॥ ६ ॥ सातवा बागुल बोलती साचा ॥ राम ह्मणती दशर-थाचा ॥ रावण वधोनी दशमुखाचा ॥ जानकिसी आणिलें ॥ कृष्णा० ॥ ७ ॥ आठवा बागुल बोलती ॥ थोर गोकुळीं आहे ख्याती ॥ कोणा न कळे त्याची गती ॥ वेद चारी शिणले ॥ कृष्णा० ॥ ८ ॥ नववा बागुल बोलती ॥ नांव बौद्ध ह्मणती ॥ कोणा न कळे त्याची गती ॥ बौद्धरूपें राहिला ॥ कृष्णा० ॥ ९ ॥ होता कलंकीचा रथू ॥ वेगीं येईवा धांवतू ॥ नामा ह्मणे पंढरिनाथू ॥ कैसा बागुल झालासी ॥ कृष्णा० ॥ १० ॥

खेळिया.

॥ २३१४ ॥ ऐक खेळिया तुज मी सांगतों ॥ जाणुनि खेळ खेळेरे ॥ ऐक खे० ॥ धृ० ॥ नव्हे तें कैसें झालेंरे खेळिया ॥ नाहीं तें दिसूं लागलेंरे ॥ अरुप होतें तें रुपासि आलें ॥ जीव शिव नाम पावलेंरे ॥ आपलिच आवडी धरून खेळिया ॥ आपआपणातें व्यालेंरे ॥ आपणा कारणें केली बायको ॥ तिणें येवढें वाढीवलेंरे ॥ ऐक खेळि० ॥ १ ॥ ब्राह्मणाचें पोर एक खेळासि भ्यालें ॥ तें बारावर्षें लपालेंरे ॥ कांपत कांपत बाहेर आलें ॥ तें नागवेंच पळूनि गेलेंरे ॥ साहा तोंडांचें एक सांभाचें बाळ त्यानें ॥ बहुतचि दळ आटियलेंरे ॥ खेळ खेळतां चकचकियलें ॥ तें कपाट फोडुनि गेलेंरे ॥ ऐक खे० ॥ २ ॥ चार तोंड्याचा पोर एक नारद्या बावा ॥ खेळगडि मोठा होतारे ॥ कुचाळि करूनी पोरें भांडवी ॥ आपण राहे वेगळारे ॥ गंगा गौरी दोघी भांडवी ॥ सांभासी पाठवी राना रे ॥ खेळ खेळे परि ठायीं न सांपडे ॥ तो एक खेळिया शहाणारे ॥ एक खे० ॥ ३ ॥ खेळिया माजी हनमंत्या शहाणा ॥ तो न पडे कामव्यसनीं रे ॥ कामचि नाहीं तेथें क्रोधचि कैचा ॥ तेथें कैचें भांडणरे ॥ रामा गड्याची आवडी मोठी ॥ ह्मणुनि केलें येणेंरे ॥ ऐक खे० ॥ ४ ॥ यादवांचा पोर एक गोप्या भला ॥ तो बहुतचि खेळ खेळलारे ॥ लहान थोर अवघे मारूनी ॥ खेळचि मोडुनि गेला- ॥ ५ ॥ ऐसे खेळिये कोट्यानकोटी ॥ गणित नाहीं त्यांलारे ॥ विष्णुदास नामा ह्मणे वडीलहो ऐका ॥ विचारूनी पाहा देहींरे ॥ सूर्याचा पोर एक यम्याही जाणा ॥ तो हाणोनी फोडील डोईरे ॥ ६ ॥

गौळण.

॥ २३१५ ॥ यशोदे घराकडे चाल मला जेवूं घाल ॥ धृ० ॥ साध्या गव्हांची पोळी लाटी ॥ मला पुरण पोळी करून दे मोठी ॥ नाहीं अडवित गुळासाठीं ॥ मला जेवूं घाल ॥ ये० ॥ १ ॥ तूप लावून भाकर करी ॥ वांगें भाजून भरीत करी ॥ वर कांद्याची कोशिंबिरी ॥ मला जेवूं घाल ॥ ये० ॥ २ ॥ आईग खडे साखरेचे खडे ॥ लवकर मला करून दे वडे ॥ बाळ स्फुंदस्फुंदोनी रडे ॥ मला जेवूं घाल ॥ ये० ॥ ३ ॥ आई लहानच घे गे उंडा ॥ लवकर भाजुन दे मांडा ॥ लांब गेल्या गाईच्या झुंडा ॥ मला जेवूं घाल ॥ ये० ॥ ४ ॥ आई मी खाईन शिळा घांटा ॥ दह्याचा करून दे मठ्ठा ॥

नाहीं माझ्या अंगीं ताठा ॥ मला जेवूं घाल ॥ ये० ॥ ५ ॥ भाकर बरीच गोड झाली ॥ भक्षुनी भुक हरपली ॥ यशोदेनें कृपा केली ॥ मला जेवूं घाल ॥ ये० ॥ ६ ॥ आई मी तुझा एकुलता एक ॥ गाई राखितो नउ लाख ॥ गाई राखून झिजलीं नख ॥ मला जेवूं घाल ॥ ये० ॥ ७ ॥ नामा विनवी केशवासी ॥ गाई राखितो वनासी ॥ जाऊन सांगा यशोदेसी ॥ मला जेवूं घाल ॥ येशोदे० ॥ ८ ॥

॥ २३१६ ॥ तळवा तळहात टेंकीत ॥ डाव्या गुडघ्यानें रांगत ॥ गौळ्याघरीं सारंगनाथ ॥ तो म्यां देखिला सये ॥ १ ॥ गवळण जसवंती पैं सांगे ॥ आली कृष्णाचिये मागें ॥ येणें येणें वो श्रीरंगें ॥ नवनीत माझें भक्षिलें ॥ २ ॥ याचे हातीं लोण्याचा कवळ ॥ मुख माखलें अळुमाळ ॥ चुंबन देतां येतो परिमळ ॥ नवनीताचा सये ॥ ३ ॥ येणें कवाड उघडीलें ॥ येणें शिंकें हो तोडीलें ॥ दह्यादुधातें भक्षिलें ॥ उलंडीलें ताकातें ॥ ४ ॥ ऐसें जरी मी जाणतें ॥ यमुनापाणिया न जातें ॥ धरुनी उखळासी बांधितें ॥ शिक्षा लावितें गोविंदा ॥ ५ ॥ ऐसा पुराणप्रसिद्ध चोर ॥ केशव नाम्याचा दातार ॥ पंढरपुरीं धरिला अवतार ॥ भक्ता पुंडलिकासाठीं ॥ ६ ॥

॥ २३१७ ॥ ह्मणे यशोदा बा गोविंदा नको जाऊं परद्वाराला ॥ गौळण मुखरण जपली तुला ॥ धृ० ॥ कृष्ण सखा देतो मुका यशोदे सुंदरी ॥ लिंबलोण उतरी बाळावरी ॥ गेला एकीचे वाड्यामधीं गवळण नव्हती घरीं ॥ जाऊन बैसला तुळई वरी ॥ दहीं दुध खाऊन ढेंकर दिधला ॥ बोलावी गोपाळांला ॥ गौ० ॥ १ ॥ शिंकें सोडून बाहेर टाकिलें शेजारणीचें दारीं ॥ आपण गेला विदीवरी ॥ आली गौळण घरधनीण लगबगा पाहे आपले मंदिरीं ॥ चटें तुपाची फोडलीं सारी ॥ त्याच पावली पुसाया गेली शेजारणीचे घरीं ॥ शिंकीं पडलीं तिचे परवरीं ॥ धरली हातीं अगे माझे सवती कसी केली माझी चोरी ॥ दांत खाबून गाल कुसकरी ॥ झाली दोघींची झोट धरणीं आले लोक पाह्याला ॥ गौ० ॥ २ ॥ केंस धरून दोघीजणी एकमेकीला मारी ॥ आपण हांसे उभा राहुन दुरी ॥ अवघ्या गौळणी मिळून ह्मणती यशोदे सुंदरी ॥ बाई हा आटप आपुला हरी ॥ दहीं दुध खाऊन शिंकीं आणुन टाकिलीं माझें दारीं ॥ सवतीची चोरी आणली मजवरी ॥ आली माझ्या अंगावर दांत खाऊन गाल कुसकरी ॥ झिंपरीन झिंपरी निपसली सारी ॥ आह्मांस पाहून गालींच हांसतो

ह्मणून मला समजला ॥ गौ० ॥ ३ ॥ स्त्रीपुरुष निजलीं होतीं समया लावून चारी ॥ हळुच गेला तिचे मंदिरीं ॥ वेणी दाढिची गांठ वांधली दोहींची एकसरीं ॥ आपण निघुन गेला बाहेरी ॥ दचकुन उठलीं गांठ सुटेना बोलाविलें शेजारी ॥ त्यांनीं वोढून आणलीं बाहेरी ॥ गौळी ह्मणे अगे गौळणी दाढी उपटली सारी ॥ गौळी वढ वढून दाढी धरी ॥ शरण जातां गांठ सुटली गेलीं आपल्या घराला ॥ विष्णुदास नामा बोलला ॥ ह्मणे यशो० ॥ ४ ॥

धेनु.

॥ २३१८ ॥ वेणुनादीं चरे पाणी पी भींवरे ॥ ते धेनु हुंबरे वत्सांलागीं ॥ १ ॥ वाणें ते सांवळीं नामें ते श्रीधरा ॥ चरे वसुंधरा चवदा भुवनें ॥ धृ० ॥ केशव नामें गाय माधव नामें गाय ॥ विट्ठल नामें गाय कामधेनु ॥ २ ॥ प्रेमें ते पान्हावे भक्ता घरीं जाय ॥ भूकेलिया खाय पातकासी ॥ ३ ॥ नामा ह्मणे गाय भाग्यवंता घरीं ॥ पाप्या जन्मवरी पाठीलागे ॥ ४ ॥

शास्त्री व पंडित.

॥ २३१९ ॥ शास्त्रज्ञ पंडित तो एक मी मानी ॥ आपणाते देखोनी तन्मय झाला ॥ १ ॥ येरां माझें नमन सर्व साधारण ॥ ग्रंथांचें रक्षण ह्मणोनिया ॥ धृ० ॥ वेद पारायण मानी तो ब्राह्मण ॥ चित्त समाधान संतुष्ट सदां ॥ २ ॥ पुराणिक तो होउनी कृतार्थ ॥ विषयीं विरक्त विधि पाळी ॥ ३ ॥ मानी तो हरिदास ज्या नामीं विश्वास ॥ सर्वस्वें उदास देहभावा ॥ ४ ॥ नामा ह्मणे ऐसे भेटवी विट्ठला ॥ त्यालागीं फुटला कंठ माझा ॥ ५ ॥

॥ २३२० ॥ वरीवरी बोलती श्रुतिचिया मती ॥ पाविजे ते गति वेगळी असे ॥ १ ॥ तुज न पविजे शब्द ब्रह्मज्ञान ॥ पाविजे तें वर्म वेगळें असे ॥ धृ० ॥ जाणीव खटपट बोलती सैराट ॥ पाविजे ती वाट वेगळी असे ॥ २ ॥ एक ते तर्कींचे चकोरची वक्ते ॥ जे शास्त्र समजाविते लोकाचारी ॥ ३ ॥ एक चतुर वक्ते वित्पन्न श्रोते ॥ ते संत रंजवीते लोकांमाजीं ॥ ४ ॥ नामा ह्मणे जी हीं तुज जाणितलें ॥ त्यासींच फावलें भक्तिसुख ॥ ५ ॥

आळंदीचें वर्णन.

॥ २३२१ ॥ धन्य पुण्यभूमि आळंदी हें गांव ॥ दैवताचें नांव सिद्धेश्वर ॥ १ ॥ चौऱ्यांशी सिद्धींचा सिद्धवटीं मेळा ॥ तो सुखसोहळा काय सांगूं ॥ २ ॥ विमानांची दाटी पाहती सुरवर ॥ वर्षताती भार सुमनांचे ॥ ३ ॥ नामा ह्मणे देवा चला तया ठाया ॥ विश्रांति घ्यावया कल्पवरी ॥ ४ ॥

ब्राह्मण.

॥ २३२२ ॥ ब्रह्म ते ब्राह्मण श्रुतीचें वचन ॥ सर्व नारायण सर्वांभूतीं ॥ १ ॥ चहु शिक्षा जनीं गुरु चालू वर्ण ॥ प्रत्यक्ष पुराणें साक्ष देती ॥ २ ॥ हेळमुनी निंदी दुरावी ब्राह्मणा ॥ सभेमाजीं जाणा दुऱ्हाविती ॥ ३ ॥ त्याचें पाप नाहीं खंडण सर्वथा ॥ ह्मणोनी अनंता भय वाटे ॥ ४ ॥ कोपला प्रहर ब्राह्मणा मारिला ॥ लक्ष वेडावलीं भूषण त्या ॥ ५ ॥ क्रोध अग्नि ज्वाळा झगटती जेथें ॥ न उरती तेथें काडिमात्रें ॥ ६ ॥ उगेंच ब्राह्मणा सांबें छळियेले ॥ सर्व शांत झाले आपोआप ॥ ७ ॥ अपेक्षिती कोण्ही तेंचि तें होतें ॥ न बोलावे येथें बोल कांहीं ॥ ८ ॥ अग्नीसी लहान थोर न ह्मणावा ॥ पडे परिस्वाहा सर्व कांहीं ॥ ९ ॥ मार्कंडेय बुद्धि छळुनी ब्राह्मण ॥ आयुष्य तें उणें होय माझें ॥ १० ॥ ब्राह्मणाचें वीर्य मातंगीचे पोटीं ॥ त्याचि एका गोष्टी आशिर्वाद ॥ ११ ॥ आयुष्याचे कल्प सात चौदा होती ॥ ऐकोनी विश्रांति कीर्तनानें ॥ १२ ॥ धन्य गोत वित्त स्त्रिया आणि पुत्र ॥ सर्व व्हावें हित ब्राह्मणातें ॥ १३ ॥ कुळक्षयो व्हावे ऐसें वाटे जीवा ॥ ब्राह्मणासी दावा नको बापा ॥ १४ ॥ नामा ह्मणे ऐसे धन्य ते ब्राह्मण ॥ धरिले चरण माथा त्यांचे ॥ १५ ॥

जातें संसार घरटीं.

॥ २३२३ ॥ संसार घन घनदाट ॥ कैं होईल शेवट जातीयाचा ॥ १ ॥ जीव हेंचि जातें कर्म हाचि खुंटा ॥ वोढिती वरंवटा चौघीजणी ॥ २ ॥ जातां वैरू वैरणें जंव आहे लहाणे ॥ जातां जाई जणे जाईल जाणा ॥ ३ ॥ एकोत्तरशें कौरव वैरिले वैरणा ॥ यांचा पांडवा जाणा तेंचि झालें ॥ ४ ॥ नळनीळ मांधाता वैरियले जातां ॥ निमिष न लागतां पीठ झालें ॥ ५ ॥

संसाराचा वोढा वोढितां न वोढे ॥ बैस पैलकडे लावी हात ॥ ६ ॥ नामा ह्मणे विठोबा दिनाचें माहेर ॥ सदां पंढरपूर गाऊं गीतीं ॥ ७ ॥

चाटापरीचे.

॥ २३२४ ॥ जन्मासी येवोनी जाहलों मी चाटा ॥ गेलों होतों हाटा पंढरीये ॥ १ ॥ गुंड गे करी गुंड गे करी ॥ बैसलों द्वारीं पंढरीये ॥ २ ॥ शनिवारीं पुंडलिकापाशीं ॥ चंद्रभागेसी स्नान केलिये ॥ ३ ॥ आदित्यवारीं करीं पन्नाळें ॥ कळीकाळा न भीयें त्याचेनी बळिये ॥ ४ ॥ सोमवारीं वेणुनादीच्या हाटा ॥ जातसे चाटा उभवोनी गुढीये ॥ ५ ॥ विष्णुदास नामयानें उभवोनी गुढी ॥ विकलीसे मौढिये केशीराजये ॥ ६ ॥

कुळवाडी.

॥ २३२५ ॥ आह्मी ... ाडी ॥ आणिक नाहीं उदीम जोडी ॥ १ ॥ वाचा पिकली पिक... ्नामाची वृष्टी झाली ॥ २ ॥ दशमी एकादशीच्या दिवशीं ॥ झाल्य... त्याच्या राशी ॥ ३ ॥ संत ह्मणती नामा भला ॥ हरिनामाचा सुकाळ ... ला ॥ ४ ॥

॥ २३२६ ॥ चालती कुळवाडी नटके ॥ उपकें घेतलीसें नार्के ॥ चार वर्षें पिकलें निर्के ॥ त्याचें कण सांचले ॥ १ ॥ पुढें एक निपाणीक पडिलें ॥ त्या कणाचें द्रव्य सांचलें ॥ कृपणाचें घर भरिलें ॥ वंचक झाला भक्तांसी ॥ २ ॥ स्त्रियांबाळां खाऊं नेदी ॥ धर्म न करीच निशुद्धी ॥ डोईस बांधलीसे चिंधी ॥ खांदीं रकटें ठिगळाचें ॥ ३ ॥ त्या द्रव्याचें करी कळांतर लेखा ॥ सजगाणीस देई रुका ॥ रुक्यास घेई पैका ॥ आठा दिवसाच्या बोला ॥ ४ ॥ सवाई दिडि दुणी ॥ अकर्तांच घरीं आणि ॥ तो न भजे चक्रपाणी ॥ पाप धुणी होतसे ॥ ५ ॥ तंव एक अतीत घरासी आला ॥ बाईलीनें त्यासी स्वैंपाक केला ॥ तंव आपण उठून जागला ॥ झड करी आला द्वारासी ॥ ६ ॥ कोणें दाखविलें माझें घर ॥ त्यावरी घेईन जहर ॥ कोठें गेला सुना मोगर ॥ अरगळा कोणें काढिली ॥ ७ ॥ ऐसा तो ब्राह्मण चरफडत गेला ॥ आपण परतोन माघारा आला ॥ धांवोनी घाव हाणितला ॥ डोई फोडिली बायलेची ॥ ८ ॥ कैसी केली बोहरी ॥ वोज नाहीं तुझे घरीं ॥ नागविलें इया पोरीं ॥ तीनवेळां खाताती ॥ ९ ॥ ऐसी

गजबज ऐकोन ॥ शेजारी आला धांवोन ॥ त्यासी हातीं धरोन ॥ गृहा भीतरीं हिंडविला ॥ १० ॥ त्यासी बैसावया दिला पिढा ॥ तों स्वैंपाक आणोनी ठेविला पुढां ॥ पहा हो बायलेचा धाडस केवढा ॥ ऐका तुह्मी दादोजी ॥ ११ ॥ ऐसीं पूर्ण अकरा वर्षे भरलीं ॥ बारा वर्षांची साऊली पडली ॥ या रीतीनें गुजराण झाली ॥ तंव अग्नि लागला गृहासी ॥ १२ ॥ शेतांतून कुळवाडें केली चोरी ॥ पाणी रिघालें पेवा भीतरीं ॥ सुनेनें घालून घेतलें विहिरीं ॥ ऐसेपरी नागवलों ॥ १३ ॥ ऐसे जे नर असती ॥ ते जन्मोजन्मीं नागवती ॥ त्यांची न चुके यातायाती ॥ विष्णुदास ह्मणे नामा ॥ १४ ॥

शेत.

॥ २३२७ ॥ संसार शेत सुलभ भुमिथोर वाहीलीं नवही द्वारें ॥ पांचही आउतें मेळवुनी तेथें जुंपियेली दोन्ही ढोरें ॥ उखीतें करी येति जाती भारि नव्हति कोण्हि स्थिरें ॥ बुनादि शेत वाहिले ते काय सांगूं अपाररे ॥ १ ॥ संसारशेत करिकारे आत्मा देहाचिया लाहे परि ॥ भक्तिउंच माळा उभा राहुनि हरिनाम सों करिरे ॥ धृ० ॥ हरिश्चंद्र राजा सात्विक भला तेणें वाहो केला ॥ सत्वनांगर त्रिगुणतिफणि निर्वाण कुळव धरिला ॥ भक्ति कुन्हीवरी उभा राहुनियां बहुत भाग्य पिकला ॥ खळे दाणे तेणें दिधले ब्राह्मण युगानयुगि तरलारे ॥ २ ॥ शिराळ शेटी कुळवाडी मोठा बहु सोसियेल्या वेठी ॥ आलिया गेलिया जेववी राउ भक्ता देतो थोर सृष्टी ॥ भला भला ह्मणोनि जगीं वाखाणिला देव आला त्याचे भेटी ॥ मुक्ति शेत तया इनाम दिधला ठाव दिला वैकुंठीं ॥ ३ ॥ रावणाचें शेत चवदा चाहुर दाटल्या दुर्बुद्धी पेठी ॥ गर्व अहंकार दाट खुंट झाडें शेत आले तेणें पडी ॥ कर्मकांड किडा मुळि जो बैसला बीज गेलें तेणें वोढी ॥ बटकर वाण अंगि जो सेकला तोही झाला देश-धडीरे ॥ ४ ॥ अवघी कुळवाडी कौरवें केली नाटोपेचि दुर्योधन ॥ अर्ध वांटेकरी धर्म दुराविला शेतासि नाहीं रक्षण ॥ अधर्म टोळि शेत जे खादले ॥ बिज गेलें चौपट होउन ॥ हरिभक्तिविण फलकट जाले न जोडे कृष्ण निधानरे ॥ ५ ॥ पांचही पांडवीं नवाट काढीलें वाहीले अद्वैतवन ॥ नीरंजन वनशेत जें पिकलें आपण कृष्ण रक्षण ॥ द्रौपदी सुंदरी डाहोरा जो केला दुर्वासा दिधलें भोजन ॥ अनंत खंडी सांजे जे पिकली जोडले

कृष्ण निधानरे ॥ ८ ॥ ज्ञानदेव चांगदेव वटेश्वर निवृत्ति मुक्ताई सोपानदास ॥ परसाभागवत सावता सालया रसाळ चोखामुधेश ॥ परमानंद जोगाजनमित्र नागा गोरादामा कूर्मदास ॥ इतुकें शेतकरि त्यांचा अंगवांटेकरी नामा विष्णुदासरे ॥ ९ ॥

कलियुग.

॥ २३२८ ॥ ऐका कलियुगाचा धर्म ॥ पुत्र सांगे पितयासी काम ॥ ब्राह्मण त्यजिती ब्रह्मकर्म ॥ ऐसें वर्तमान मांडलें ॥ १ ॥ माया बहिणी दवडिती ॥ स्त्री आपुली आणविती ॥ ऐका ऐका नवल गती ॥ अगा श्रीपति परियसा ॥ २ ॥ भार्या न करिती पतिची सेवा ॥ नाहीं कवणा धर्माचा हेवा ॥ वर्ततसे पापाचा ठेवा ॥ अगा केशवा परीयेसी ॥ ३ ॥ अरे वैराग्याच्या घराचारू ॥ आणि संन्यासा मोह थोरू ॥ संता बहुत अहंकारू ॥ रुसणे नलगे कोणासी ॥ ४ ॥ झाला कलीचा प्रवेशू ॥ तुझा नामाचा विश्वासू ॥ हृदयीं हृषीकेशू ॥ विष्णुदास नामा ह्मणे ॥ ५ ॥

॥ २३२९ ॥ मागें सांगून गेले अर्जुना ॥ कृष्ण उपदेशी पंडुनंदना ॥ येथें राहतां पाविजे बंधना ॥ थोर वर्तमान कलियुगीं ॥ १ ॥ या कलिमाझारी ॥ पुत्र होती पितयाचे वैरी ॥ घरची माता होय कामारी ॥ पुरुषातें नारी अव्हेरिती ॥ २ ॥ न येती वृक्षा फळें आटति धेनू ॥ न पिके मही न वर्षे घनू ॥ यापरी अटवि सकळ जनू ॥ ऐसें जगजीवनू बोलिला ॥ ३ ॥ आणिक एक वर्तेल अपवित्र ॥ ब्राह्मण सांडीतिल वेदमंत्र ॥ आचार सांडुनी होति शूद्र ॥ ऐसे अपवित्र कलियुगीं ॥ ४ ॥ थोर वर्तमान पडेल काळ ॥ चहुंवर्णाचा एकमेळ ॥ कोणीकोणाचा न धरी विटाळ ॥ मग गोपाळ निघते झाले ॥ ५ ॥ आतां वेळोवेळां सांगूं किती ॥ मोडला धर्म सरलि प्रवृत्ती ॥ विष्णुदास नामा येतो काकुळती ॥ कैसेनि भक्ती करूं आतां ॥ ६ ॥

पदें.

॥ २३३० ॥ कान्होबा निवडी आपुलीं गोधनें ॥ ध्रु० ॥ पांच पोळ्या तीन भाकरी ॥ दीड कानिवला एक पुरी ॥ आह्मा धाडिलें वैल्या दुरी ॥ आमुची ठकवून खाल्ली शिदोरी ॥ कान्हो० ॥ १ ॥ परियेसी शारंग-

घरा ॥ तुझा बैल चुकला मोरा ॥ सांगूं गेलों तुझ्या घरां ॥ पाठीं लागला तुझा म्हातारा ॥ कान्होबा० ॥ २ ॥ परियेसी हृषीकेशी ॥ गाई म्हशीचें दूध पिशी ॥ वासरें प्यालीं म्हणून सांगशी ॥ उद्यां ताक नाहीं आम्हासी ॥ कान्हो० ॥ ३ ॥ कान्होबा ओढाळ तुझ्या गाई ॥ होत्या नव्हत्या कळंबा ठायीं ॥ शिव्या देती तुझी आई ॥ कान्होबा० ॥ ४ ॥ विष्णुदास नामा साहे ॥ देवा तूंचि बाप माये ॥ अखंड माझे हृदयीं राहे ॥ कान्होबा० ॥ ५ ॥

॥ २३३१ ॥ मी माझें म्हणतां अर्थ जोडितां साहीचक्र गेले ॥ नळ नीळ मांधाता पुरुषार्थी सारिखे तेही काळें ग्रासीयले ॥ कपील महामुनी सिद्ध विचारितां सगर रायेंपै भंगा गेले ॥ कुमार अंतःपुर सांडुनीया ते भक्तराज काय झालेरेरे ॥ १ ॥ संसार स्वप्न जाणुनीया शरण रिघे पंढरीरायारेरे ॥ धृ० ॥ दुंदुभिरायें धर्म चालविला तेणें शांतीचा सागर म्हणविले ॥ अजपाळ जैपाळ राजा दशरथ सूर्यवंशी ते जन्मले ॥ जळींचे तरंग जळींच निमाले नेणो तेथें काय जालें ॥ राम लक्ष्मण भरत शत्रुघ्न सांगपा ते काय झालेरेरे ॥ २ ॥ सूर्यवंशीं राजा हरिश्चन्द्र जन्मला स्वप्न तेणें साच केलें ॥ स्त्रीपुत्रातें विकुनीया तेणें ब्राह्मणा सुखीया पै केलें ॥ शिबी चक्रवर्तीनें आपुलें मांस देउनी ॥ प्राण देउनी जीवंत भक्तराज काय झालेरेरे ॥ ३ ॥ शरीराचें मुद्गलें सामास कवणें वेचिलें ऋषि भोजनासी आले ॥ स्त्रीपुत्रातें वंचुनीया तेणें अतीता सुखी केलें ॥ सत्व पाहावया कैलासीचा राणा कांतीनगरी उजू ठेले ॥ श्रीयाळें पोटींचे बाळक दिधलें सांगपा तें काय झालेरेरे ॥ ४ ॥ कौरवां पांडवां अति दळभार संग्राम अठरा अक्षौहिणी रणांसी आले ॥ नव वेळें नारायण आले गेले परी अकरा रुद्र गणतीसी आले ॥ छपन्नकोटी यादवेसीं कृष्ण भालुका तीर्थीं निमाले ॥ नामा म्हणे ऐसे कल्पनेचें अवघें परोपरी भजिन्नले ॥ ५ ॥

॥ २३३२ ॥ रावणा मारून माझे माये गे ॥ बिभीषण लंकेस स्थापिलास काय गे ॥ अयोध्येसी आलीस काय गे ॥ माझे हृदयमंदिरीं राहे गे ॥ विठ्ठल माय गे ॥ १ ॥ रुसुनी आली रखुमाबाई गे ॥ तिच्या मागें तूं धांवलीस काय गे ॥ संगें घेउनीयां गोपाळ गाय गे ॥ मम हृदयमंदिरीं राहे गे ॥ २ ॥ सखें राधिकेचे पायीं गे ॥ सोडुनी द्वारकेचा ठाव गे ॥

आलीस काय गे ॥ माझे हृदयमंदिरीं राहे गे ॥ ३ ॥ धन्य पुंडलीक भक्त माय गे ॥ त्याणें विटेवर उभा केला काय गे ॥ नामा ह्मणे माझे माय गे ॥ माझे हृदयमंदिरीं राहे गे ॥ ४ ॥

॥ २३३३ ॥ कडू वृंदावन साखरें घोळीलें ॥ तरी काय गेलें कडूपण ॥ १ ॥ तैसा तो अधम करो तीर्थाटण ॥ नोहे त्याचें मन निर्मळत्व ॥ २ ॥ बचनाग रवा दुग्धीं शिजविला ॥ तरी काय गेला त्याचा गुण ॥ ३ ॥ नामा ह्मणे संत सज्जन संगतीं ॥ ऐशासही गति काळांतरीं ॥ ४ ॥

॥ २३३४ ॥ अरे अरे कान्हया वेल्हाळा ॥ तूं रे बरविया गोपाळा ॥ तुज देखियेलें डोळां ॥ रे धेनुवा हुंबरती ॥ १ ॥ माते देवो शिदोरी ॥ ऐसें ह्मणतसे मुरारी ॥ मी जाईन वो दुरी ॥ धेनु चारावयालागी ॥ २ ॥ ॥ २ ॥ अलें वेलें चिलें मेकें ॥ सुरण मिरगोडी पै तिखें ॥ दह्यावांचोनी नव्हें निकें ॥ शिदोरी ताकें कालऊं निकें ॥ ३ ॥ वडजा वाकुडा पेंदा सुदामा ॥ हेची पांतिकर आह्मां ॥ तेथें विष्णुदास नामा ॥ उच्छिष्ट शितें वेंचितसें ॥ ४ ॥

॥ २३३५ ॥ अच्युता अनंत गोविंद ॥ अरे मेघःशामा ॥ तूं आत्मया रामा रे ॥ आत्मया तूं रामा रे ॥ ह्मणा ह्मणा गोविंद नाम रे ॥ ऐसें तुझें ध्यान लागो आह्मा रे ॥ नाम याचा स्वामि पंढरिराणा रे ॥ १ ॥

॥ २३३६ ॥ आह्मी लटिकें ॥ न बोलूं वर्तमान खोटें ॥ धृ० ॥ लटिकें गेलें कटका तेथें ॥ गाडग्या एवढे राळें ॥ उडत चिमणी चरत चाले तिचे वाटी येवढे डोळे ॥ १ ॥ शेळी करी घुसळण मांजर काढी लोणीं ॥ उंदीर गेले देशांतरा ताकें भरल्या गोणी ॥ २ ॥ पाण्यांत कांसव गीत गाय वनांत कोल्हा नाचे ॥ सावज मनीं संतोषला खोकड पुस्तक वाचे ॥ ३ ॥ कांतणी घरीं लग्न लागलें सरडा कणीक कांडी ॥ बागुल वंध्या कण्या परणी घुबड मांडे रांधी ॥ ४ ॥ नामा ह्मणे विष्णुदास हो ऐका त्यांची कीर्ति ॥ जो लटिकें ह्मणेल त्याचे पूर्वज नरका जाती ॥ ५ ॥

॥ २३३७ ॥ गुरुराव गुण गंभीरवो बावो चैतन्य प्रकाशु ॥ योगी सहज सुकामिनी विलासु ॥ धृ० ॥ चिदानंद घनु तनु सांवळावो हरि पाहतां

निवती लोचन ॥ तनु मन चरणीं वो गुंतलीं नाम गोपाळाचें अमृत समान ॥ १ ॥ पितांबरशेला माळ कंठीं या रावो गोपाळा ॥ मुगुटीं झळाळ सर्वांगीं कस्तुरीचें विलेपन कटीं रुळे वनमाळा ॥ २ ॥ येणेंची जन्में पाविजे गोपाळासी आनु नाहीं सार ॥ श्रीवत्सलांछन हेंची खुण विष्णुदास नामयादातार ॥ ३ ॥

॥ २३३८ ॥ गेलीया वृंदावना तेथें देखीला कान्हा ॥ संवगडिया मार्जी उभा ध्यान लागलें मना ॥ १ ॥ हरिनाम गोड झालें काय सांगों गे माय ॥ गोपाळ वाहती पावे मन कोठें न राहे ॥ २ ॥ त्याचें मुख साजिरें वो कुंडलें चित्त चोरें ॥ सांडुनी अमृत धनी लुब्धलीं चकोरें ॥ ३ ॥ सांडुनी ध्रुव मंडळ आली नक्षत्र माळा ॥ कौस्तुभा तळवटीं वैजयंती शोभे गळा ॥ ४ ॥ सांडुनी मेघराजु कटिसूत्रीं तळपे विजू ॥ भुलला चतुराननू तया नव्हे उमजू ॥ ५ ॥ सांडुनी लक्ष्मी निज गोपाळासी बोले गुज ॥ अचोज हा चोजवेना ब्रह्मादिकां सहज ॥ ६ ॥ वांजट धीट मोठी ऐसी कवण असे खिळू ॥ भेदली हरि चरणीं पायीं मुरडीव वांकी सोज्वळू ॥ ७ ॥ त्याचे पायींचीं नेपुरें वाजती वो गंभीरें ॥ लुब्धलीया पक्षयाती धेनु पाचारी स्वरें ॥ ८ ॥ आणिक एक नवल कैसें स्वर्गीं देव झाले पिसे ॥ ब्रह्मादिक उच्छिष्टा लागीं देखा जळीं झाले मासे ॥ ९ ॥ आणिक एक नवल परी करीं घेऊनी शिदोरी ॥ सवंगड्या वांटितसे नामया स्वामी मुरारी ॥ १० ॥

॥ २३३९ ॥ चेइला तो जाणरे ॥ सद्गुरूवचनीं निर्धारें ॥ विपरीत भावना विसर पडिला ॥ कंठीं जया परिहाररे ॥ १ ॥ आपणा पैं पहावया ॥ कवण लावूं दिवारे ॥ चंद्र सूर्य जेणें प्रकाशें ॥ तो मीं कैसा पाहूं येई रे ॥ २ ॥ अंत त्यासी नाहीं रे ॥ स्थान मान कांहीं रे ॥ चेइला तेणें ओळखीला ॥ येरासी अगम्य भाईरे ॥ ३ ॥ पूर्व पश्चिम दक्षिण उत्तर ॥ नाहीं दाही दिशा रे ॥ महाप्रळयीं सप्त सागर एक होती ॥ अनुभविया तो तैसारे ॥ ४ ॥ दाही दिशा व्यापूनियां ॥ तो अंधकार महा रे ॥ रवि प्रकाश जाहल्या ॥ आपेंआप निरसला रे ॥ ५ ॥ काष्ठीं पावक उपजला ॥ तोही तयासमरे ॥ नामा ह्मणे केशीराजा ॥ चेइल्या आह्मां तुह्मांरे ॥ ६ ॥

॥ २३४० ॥ भिन्न रात्रीं माध्यान्ही वो ॥ सेजे सुदली नारी ॥ आप-आपणा विसरुनियां ॥ सुशोभित अंधारीं ॥ १ ॥ कामर्जी चारी भुजा ॥

शंख चक्र वो करीं ॥ पद्म गदा हातीं शोभती ॥ दिसे सर्व शृंगारीं ॥ २ ॥ येऊनी हंस तुळीके ॥ कैसें धरियलें करीं ॥ देऊनी आलिंगन ॥ वोरसलें वो दुरी ॥ ३ ॥ पाल्वीं धरितां धरितां ॥ निघाला बाहेरी ॥ त्यालागीं प्राण जातो ॥ भेटवा झडकरी ॥ ४ ॥ कवण ते प्राण सखी ॥ भेट करील विठोसी ॥ सांडुनी वीरगुंठी ॥ चरण झाडीन केशीं ॥ ५ ॥ कवण मी कैंचा नेणें ॥ जाती कुळ तयाचें ॥ कवणा पासाव झाला ॥ तें मी नेणें वो साचें ॥ ६ ॥ इंद्र चंद्र नीळ कीळ ॥ घन नभ रूप तयाचें ॥ चरणीं तोडर रुळे ॥ वरीं नेपूरें साचे ॥ ७ ॥ नख चन्द्र मंडीत वो ॥ जन्मस्थान गंगेचें ॥ जानु जघन नीट ॥ पीतांबर वो कासे ॥ ८ ॥ सावरी नाग मुरडी ॥ रत्न मेखळा साजे ॥ माजू जो मुष्टी माय ॥ त्या मन वेधलें माझें ॥ ९ ॥ नाभीं सरोवरीं वो ॥ पिसे ब्रह्म कमळ ॥ अनुपम्य उदर ज्याचें ॥ विशाळ वक्षस्थळ ॥ १० ॥ कौस्तुभ वरी शोभे ॥ करितो झळफळ ॥ कुंडलांचेनी रत्नें ॥ कैसेनी फांकताती कीळ ॥ ११ ॥ वदनीं मी काय वाणुं ॥ प्रसिद्ध निर्मळ ॥ भाळीं तो अर्ध चन्द्र ॥ मृग नाभीचा टिळ ॥ १२ ॥ सरळ ज्या अंगोळिका ॥ नवरत्नें जडीत ॥ कंकणें मनगटीं ॥ बाहुवटी सुशोभित ॥ १३ ॥ त्यावरी कीर्ति मुखें ॥ भुजादंड मिरवत ॥ वैजयंती पदक ॥ हिरे मुगुटीं झळकत ॥ १४ ॥ मयूर पत्रें शिरीं ॥ शोभा दिसे अमित ॥ चंद्र मंडळ लोपलीं वो ॥ महा तेज अद्भुत ॥ १५ ॥ व्यापिलें वन माळीये ॥ लावण्य तेज अमित ॥ तें रूप देखावया ॥ माझा जीव उल्हासत ॥ १६ ॥ ऐसी तापली विरहज्वरें ॥ थोर होतो उबारा ॥ चंदन पोळतसे ॥ न घाला विंजण वारा ॥ १७ ॥ चंद्रमा दाहतसे ॥ उष्ण तो खडतरा ॥ तंव येरी जाणीतला ॥ वेध नंदकुमरा ॥ १८ ॥ होईल केशीराजा ॥ पाहे द्वारकापुरा ॥ भक्ति ही विरहा माता ॥ तिणें आणिला घरा ॥ १९ ॥ नामया विष्णुदासा ॥ भेटी शारंगधरा ॥ तनु मन जीवें त्याला ॥ सुख झालें अंतरा ॥ २० ॥

॥ २३४१ ॥ राधा वनीच्या पुत्रास धन बहुत झालें ॥ तो ह्मणे आतां धर्म करीन ॥ बापाचियाश्राद्धा आवंतिले ब्राह्मण ॥ एक जेवण सदामाचें ॥ १ ॥ कैसी नागवण आली रे बापा ॥ वेंचा परते पाप आणिक नाहीं ॥ धृ० ॥ सहाजणा ब्राह्मणां सहा सवा शेराचा भात ॥ कढींत हिंग जिरें मिरें बहुत ॥ त्यावरी घातलें मुगाचें वरण ॥ येवोकां मरण जेवल्यांसी ॥ २ ॥ सहाजणा ब्राह्मणां घातले सहा वडे ॥ घालितां रडे उकसाबुकशी ॥ त्यावरी घातलें तूप लोणकडें ॥ जावो कां मढें या जेविल्यांचें

॥ ३ ॥ सगळ्या गव्हांची रांधिली क्षीरी ॥ ही एक महामारी आली देखा ॥ त्यावरी घातला साखर गुळ ॥ उठोकां पोटशूळ जेवित्यांसी ॥ ४ ॥ जेवण झालें दहीं भात आला ॥ तंव आत्मा लागला ब्रह्मांडासी ॥ बहुतेका दिवसासी अंतर पडिला ॥ समुळीं नागविला ह्मणे नामा ॥ ५ ॥

॥ २३४२ ॥ संसार सागरींरे ॥ माझें माहेर पंढरपुरीं ॥ विठोबा बाप माझा ॥ माता रखुमाई सुंदरी ॥ धृ० ॥ पुंडलिक भाऊ माझा ॥ तोही नांदे बरव्या परी ॥ सासुरें दुर्बळ भारी ॥ मज मोकलिलें दुरीं ॥ सुख दुःख कवणा सांगूं ॥ माझें माहेर पंढरपुरीं ॥ १ ॥ भ्रतार निष्ठुर वो ॥ काम क्रोध दोघे दीर ॥ आशा हे सासु माझी ॥ ते मज गांजितसे थोर ॥ २ ॥ तृष्णा हे नणंद सखी ॥ तिनें व्यापियलें घरीं ॥ भक्ति हे माझी बहिणी ॥ ते मज होईल निर्धारीं ॥ ३ ॥ वर्ष महिने दिवस घडिया ॥ वाट पाहें अझुनी ॥ देहा माजीं करिती देखा ॥ न्यावया न पवे कोणी ॥ ४ ॥ गजेंद्र हरिश्चन्द्र सामी ॥ सोडावया आला ॥ प्ऱ्हाद अंबऋषी तिहीं ॥ तुझा धांवा केला ॥ ५ ॥ उपमन्यु दूध मागतां क्षीरसागरू दिल्हा ॥ गजेंद्र अजामेळ त्यांच्या सत्वा तूं पावला ॥ नामया विष्णुदास ॥ गीतीं गोविंदु गाइला ॥ ६ ॥

॥ २३४३ ॥ तत्वमसी वाक्य उपदेशीलें तुज ॥ तें तूं जीवीं कां अझून धरिसी दुर ॥ धृ० ॥ त्रिभुवना परता धांवतोसी दुरी ॥ आधीं तूं आपुली शुद्धिकरी ॥ उदय अस्तु झाला कवणीये घरीं ॥ पिंडा माझारीं पाहेपां ॥ १ ॥ जागृती मध्यें कवण जागतें ॥ दोहीं माजीं स्वप्न कोण देखतें ॥ सुषुप्तीमध्यें कोण नांदतें ॥ मग अनुवादतें तें कवण ॥ २ ॥ जागृती वरोनी करी चिंतन ॥ सुषुप्तीमाजीं रीघे ज्ञान ॥ दोन्हीं माजीं स्वप्न देखे कवण ॥ जीव कीं मन सांगपां ॥ ३ ॥ निद्रा मरण हें एक स्थान ॥ दोहींचा देखणा जाणें आपण ॥ लहान सुईच्या इंधनाहुन ॥ आढळलें मन पांचासीं ॥ ४ ॥ इंद्रियें चपळ चेइलीं ॥ जागत होतीं तीं कांपरतलीं ॥ जाऊनियां कवना घरीं लपालीं ॥ मना मिळालीं कवणें गुणें ॥ ५ ॥ सांगतां तेथें अनुवाद कैचा ॥ नाहीं तूं पण खुंटली वाचा ॥ विष्णुदास नामा बोलिला साचा ॥ परम पदीं बैसलासे ॥ ६ ॥

॥ २३४४ ॥ राम राजीवलोचना ॥ करुणा निधी भक्तजना ॥ यातां यातीनिवारणा ॥ तूं पावना स्वामिया ॥ १ ॥ जगद्रुपा जळदगहना जद्गुरु सितापती जगज्जीवना ॥ काय वाणू तुझीयारे गुणा ॥ आवघ्याजनां अवि-

डसी ॥ २ ॥ रामा त्र्यंबकभंजना ॥ दशकंठ तूं छेदना ॥ मधु कैठ निर्दळणा ॥ गरुडवाहना वासुदेवा ॥ ३ ॥ रामा दशरथनंदना ॥ योगीजन मनरंजना ॥ अभयवरद वैष्णवजना ॥ बिभिषणा स्थापियलें ॥ ४ ॥ जयजय श्रीवत्सलां-छना ॥ ब्रह्मपदाचिया भूषणा ॥ अहिल्याकष्ट निर्दळना ॥ नारायणा परिश्रेसि ॥ ५ ॥ ह्मणउनी तुझे मी पोशणें ॥ हें ऐके ऐके रघुनंदनें ॥ येणेंचि कारणें आलों शरण ॥ विष्णुदास ह्मणे नामा ॥ ६ ॥

हिंदुस्थानीभाषेंत अभंग.

॥ २३४५ ॥ ज्यो कोई वसुधा दान दे आवे ॥ कोठी जाग करे करावे ॥ तीरथ बरथ करे स्नाना ॥ नाहीं नाहीं हरी नाम समाना ॥ १ ॥ ज्यो कोइ ज्यावे हीमालये गले ॥ काशी करवत लेकर मरे ॥ दसवे द्वारे काढे प्राण ॥ नाहीं० ॥ २ ॥ काया कलम करेवर जीवे ॥ नाकुच खावे नाकुच पीवें ॥ गगन मंडळमों जोगध्यान ॥ नाहीं० ॥ ३ ॥ नाहीं आगली पिछली बात बनावे ॥ नेम धरम मन मुहुं पावे ॥ च्यारो बेद पढे पुरान ॥ नाहीं० ॥ ४ ॥ संत गुरूकी जब कृपा भई ॥ प्रेमभरातही रदे धरलीई ॥ कहे नामदेव भज भगवान ॥ नाहीं० ॥ ५ ॥

॥ २३४६ ॥ ज्या हो तुम गीरीवर ताहां हाम मोरा ॥ जाहां तुम चंदा ताहां मै चकोरा ॥ १ ॥ जाहां तुम तरुवर ताहां मै पंछी ॥ जाहां तुम सरोवर ताहां मै मछी ॥ धृ० ॥ जाहां तुम दीवा ताहां मै बत्ती ॥ जाहां तुम पंथी ताहां मै साती ॥ २ ॥ बेलके पाती शंकर पुजा ॥ नामदेव कहे भाव नही दुजा ॥ ३ ॥

॥ २३४७ ॥ दुध पीवोरे मेरे गोवींदराय ॥ धृ० ॥ काला बछेरा कपील गाय ॥ दुध दुहावन नामा जाय ॥ १ ॥ सुन्नेका कछुवा दुधने भरीया ॥ पिवो नारायण आगे धरीया ॥ २ ॥ परवाकी मुरत दुध नहीं पीवत ॥ शीर पछार पछार नामा रोवत ॥ ३ ॥ ऐसा भक्त मै कबहु न पाया ॥ नामदेवने देव हसाया ॥ ४ ॥

॥ २३४८ ॥ नामा तै झुटारे ॥ तेरा पंथ झुटारे ॥ अल्ला है आलम का साइ ॥ सोही गुप्त चेहेरारे ॥ १ ॥ मुसलमान साहेब जाने ॥ नही राम सु

तोली ॥ पांच बखत निजाम गुजरी ॥ महजत नही कैं बोली ॥ २ ॥ पादशहा नही दीवानारे ॥ तेरा तुंही दीवानारे ॥ धृ० ॥ गाइत्री सो हम बि जानी ॥ खेतनी राना खांती ॥ एक पाव तो छीनलीया है ॥ तीन पावपर जाती ॥ ३ ॥ नामा तुही झुटारे ॥ बकरी काटी मुरगी काटी ॥ हलाल कहताहै ॥ मुरगीमेसे अंडा निकला ॥ हलाल कैं नही होता है ॥ ४ ॥ पादशहा तुही दीवारे ॥ बावा आदम हमबी जाने ॥ ढवळानंदी आवे ॥ सीरालसेटका बेटा मारा ॥ हराम खाना खावे ॥ ५ ॥ नामा तु० ॥ उननें मारा उननें तारा ॥ उनने कीया उधारा ॥ मुवा पोंगडा आप जीवावे ॥ ऐसा राम मेरा ॥ ६ ॥ पादशहा तु० ॥ दशरथके दोनो बेटे ॥ राम लछमण भाई ॥ घर छोडके जंगल बसाया ॥ जोरू आप गमायी ॥ ७ ॥ नामा० ॥ जळउपर पाषाण तारे ॥ चरनसें शिला उधारी ॥ रावण मारकर बिभीषण थापा ॥ लंका बकसी सारी ॥ ८ ॥ पादशा तु० ॥ गाउं बछवा दोनो काटे ॥ नामा आगे डारे ॥ नामदेवनें हात लगाया ॥ बछीया पीवन लागे ॥ ९ ॥ अब तों भली बनी हैजी ॥ सबका एक धनी हैजी ॥ १० ॥ नामा अकबर सहजी मीले ॥ साचा झगडा उनका ॥ उचोनीचो करकर देखे ॥ सोही उचानीचा ॥ ११ ॥ अबतो भली० ॥

॥ २३४९ ॥ मन पंछीया मत्त पड पिंजरे ॥ संसार माया जाळरे ॥ १ ॥ धन जोवन रूप कारण ॥ न कर गर्व गव्हाररे ॥ २ ॥ एकदिन मो तिन बिरिया ॥ सदा झमकत कालरे ॥ ३ ॥ कुंभ काच्या निर भरिया ॥ बीनसत नहि बाररे ॥ ४ ॥ कहत नामदेव सुन भई साधु ॥ साधु संगत धरनारे ॥ ५ ॥

॥ २३५० ॥ पंढरीनाथ विठाई बतावो मुजे पंरढीनाथ विठाई ॥ धृ० ॥ माय बापके सेवा करीये पुंडलीक भक्त सवाई ॥ वैकुंठसे विष्णु लाये खडे करकर बतलाई ॥ १ ॥ चंद्रभागा बालवंटपर कबिरा धुम चलाई ॥ साधु संतकी हो गयी गर्दी भजन कुटाई खुब खाई ॥ २ ॥ त्रिगुणामें रेनु वेनु बजावें सागरका जवाई ॥ दही दुधकी हंडी फुटगई भरभर दुधया पाई ॥ ३ ॥ नामदेव देवके गुरू शिखावें खेंचरी मुद्रागाई ॥ कृष्णजीकी बारबार गावे हरीनाम बढाई ॥ ४ ॥

॥ २३५१ ॥ हीन दिन जात मेरी पंढरीके राया ॥ ऐसा तुमनें नामा दरजी कायकु बनाया ॥ १ ॥ टाळ बिना लेके नामा देऊळमें

गया ॥ पुजा करते ब्रह्मन उन्नें बाहेर ढकलाया ॥ २ ॥ देऊळके पिछे नामा अल्लक पुकारे ॥ जीदर जीदर नामा उदर देऊळ ही फिरे ॥ ३ ॥ नाना बर्ण गवा उनका एक बर्ण दुध ॥ तुम कहाके ब्रह्मन हम कहाके सुद ॥ ४ ॥ मन मेरी सुई तन मेरा धागा ॥ खेचरजीके चरणपर नामा सिंपी लागा ॥ ५ ॥

नानक साहेबाच्याग्रंथामधील हिंदुस्थानी पदें.

राग आसा.

॥ २३५२ ॥ एक अनेक व्यापक पूरक जत देखो तत सोई ॥ माया चित्रविचित्र विमोहेत बिर्ला बूझे कोई ॥ सब गोविंद है सब गोविंमें है गोबिंद बिन नहीं होई ॥ सूत एक मनसतसहंस. है जैसे ओतप्रोत प्रभु सोई ॥ जलतरंग अर फेन बुदबुदा जलते भिनन होई ॥ यह प्रपंच परब्रह्मकी लीला औ बिचारत आनन होई ॥ मिथ्या परम अर सुपन मनोरथ सत पदारथ जान्या ॥ सुकिर्त मनसा गुरुपदेशी जागृतीही मन मान्या ॥ कहेत नामदेव हरीकी रचना देखो हृदय बिचारी ॥ घटघट अंतर सर्व निरंतर केवळ एक मुरारी ॥ १ ॥

॥ २३५३ ॥ आनीले कुंभ भराइले,उदक ठाकूरको स्नान करो ॥ ब्यालीस लखजी जलमे होते ॥ विठल भैला काय करो जत्र जाव तत्र विठल भैला महा अनंद करे मब केला ॥ आणियेले फूल परोईले माला ठाकूरकी हू पूजा करूं ॥ पहले बास लई है भवरे विठल भैला काय करूं ॥ आणीले दुध रंधाईले खीर ठाकुरको नैवेद करूं ॥ पहिलें दूध बटाऱ्यो बचरे बिठल भैला काय करूं ॥ इभे विठल उभे विठल विठल बिन संसार नही ॥ थान नंतर नामा परथवे पूर रह्यो तूं सर्व मीह ॥ २ ॥

॥ २३५४ ॥ मन मेरे गज जिव्हा मेरी कार्त. ॥ माप माप काटो जमकी फासी ॥ कहा करूं जाती कहा करूं पाती ॥ रामको नाम जपो दीनऔराती ॥ रागबिन रागो सिवबिन सीवो ॥ रामनामबिन कही न जीवो ॥ हम तो भगतकरूं हरीके गुंण गाऊ ॥ आठ महर आपना खसमकूं त्यागु ॥ सोनेकी सुई रूपेका धागा ॥ नामाका चित्त हरसूं लागा ॥ ३ ॥

॥ २३५५ ॥ सांप कुंच छोडे विख नही छांडे ॥ उडुक माहे जेसे बक-ध्यान मांडे ॥ काहेको किजे ध्यान जपना ॥ जबते सुध नही मन अपना ॥ सिंघ अच भोजन जो नर जाने ॥ ऐसेही फल देव बखानें ॥ नामेके स्वामी लाहेले झगडा ॥ राम रसायन पिवो रेदगडा ॥ ४ ॥

॥ २३५६ ॥ परब्रह्म जे चिनसी आसा ते न भावसी ॥ रामभगत चेतीयले अचित मन राखी ॥ कैसें मन करेगारे संसार सागर बिखेको बना ॥ झुटी माया देखके भुलारे मना ॥ सिंपिके जन्मदेला गुरुपदेश भैला ॥ संतके प्रसाद नामा हर भेटला ॥ ५ ॥

राग गुजरी.

॥ २३५७ ॥ जो राजदे तब कवन बढाई ॥ जो भीक मंगावे तबक्या घटा जाई ॥ तूं हर भज मन मेरे पद निर्वाना ॥ बहूर न होये तेरा आवज जोना ॥ सब ते उपाई परम पुलाई ॥ जिस तूं देवे तिसे भुजाई ॥ सतगुरू मिले तब संसार जाई ॥ किसहू पुजूं दुजा नजर न आई ॥ एके पाथर किजे भाव ॥ दुजे पाथर धरिये पाव ॥ जे वह देवतो हमबी देव ॥ कहे नामदेव हम हरीकी सेव ॥ ६ ॥

राग सोरट.

॥ २३५८ ॥ जब देखा तब गावा तो जना धिरज पावा ॥ नाद समाईलोरे सदगुरू भेटले देवा ॥ जै जिनमिल कारजिसंता ॥ तहे अनाहद शब्द बिजंता ॥ जोति जोत समानी ॥ मै गुरु प्रसादी जानी ॥ रतन कमल कोठडी चमकार बिजल तहीं नाहीं दूर ॥ निज आत्मा मेरा है रहा भरपूर ॥ जहे अनाहद सूर उजाडा ॥ तहे दिपक जले छंछारा ॥ गुरुप्रसादी जान्या ॥ जन नामा सहज समान्या ॥ ७ ॥

॥ २३५९ ॥ पाड पडो सन पुछले नामा ॥ काप है छानछवाई हो ॥ तो पै दुगुणी मजुरी देउ ॥ मोको बेडी देउ बताई हो ॥ रिबाई बेडी देनन जाई ॥ देख बेडी रह्यो समाई ॥ हमारे बेडी प्राण धारा बेडी प्रत मजुरी मागे ॥ जो कोई छान छवाने हो ॥ लोक कुटुंब सब छूते तोरे ॥ तो आपण बेडी आवे हो ॥ ऐसो बर्णन साकू ॥ सब अंतर सब ठाथी हो ॥ गुंगे महा अमृत रस चाख्या पुछे कहन न जाई हो ॥ बेडीके

गुण सुनरी बाई ॥ जलद बाण ध्रुव थाप्यो हो ॥ नामेके स्वामी सिया बहोरी लंका बिबिखन आपो हो ॥ ८ ॥

॥ २३६० ॥ अन मडपा मंदल बाजे ॥ बिन श्रवण घर हर गाजे ॥ बादल बिन बरखा होई ॥ तो तत बिचारे कोई ॥ मोको मिलीयो राम सनेही ॥ जहे मिली है देह सोदेही ॥ मिल पारस कंचन होया ॥ मुक मनसा रतन परोया ॥ निज भावभया परम भागा ॥ गुरु पुछे मनपती यागा ॥ जल पितर कुंभ समान्या ॥ सब राम एककर जान्या ॥ गुरु चेले है मनमान्या ॥ जीननामे तत पछाना ॥ ९ ॥

राग धनासरी.

॥ २३६१ ॥ गहेरी करके निब खुदाई ॥ उपर मंडप छाये मारकंडे ते कवन काई ॥ जीन तिर्णधर मूड बुलाए ॥ हमरो कर्ता राम सनेही ॥ काहेरे नर गर्व करत है ॥ बिनस जाय झूठी देही ॥ मेरी मेरी कयरो करते दूर जो धनसें भाई ॥ बारह जो जन छत्र चलेथा ॥ देही गिरजन खाई ॥ सब सोनेकी लंका होती ॥ रावणसे अदकाई ॥ कहाभयो दरबाधे हातीं खीनमे भई पराई ॥ दुर्वासासों करत ठगोरी ॥ जादवयह फल पाये ॥ किरपाकरी जिन अपने उपर ॥ नामदेव हर गन गाये ॥ १० ॥

॥ २३६२ ॥ दस बरागने मुह बसकिनी ॥ पंच दुकामिट नावो ॥ सतर दोय भरे अमृत सर ॥ बिखको मार कठावो ॥ पाछे बहुरन आवन पावो ॥ अमृत बानी घटते उचरो ॥ आत्मको समझावो ॥ बजर कुठार मोहे हरी छीना ॥ कर मिनत लग पावो ॥ संतनके हम उलटे सेवक ॥ भगत न ते डर पावो ॥ हितकर भगत करे जो जन ॥ तिन भव सगल चुकाई ये ॥ कहत नामदेव बाहर क्या भरमो ॥ इत संजम हर पाईये ॥ ११ ॥

॥ २३६३ ॥ मारबर जैसे नीर बालहा ॥ बेल बालहा कर हला ॥ ज्यो कुरंगनिस नाद बालहा ॥ मेरे मन रामैया ॥ मेरा मन रूढो अन्योतरंग रुढो मेरो रामैया ॥ ज्यो धरणीको इंद्र बालहा ॥ कूसम बास जैसे भवरला ॥ जूं कोकल को अंब बालहा ॥ तो मेरे मन रामैया ॥ चतवीको जैसे सूर बालहा ॥ मासन सरोवर हंसला ॥ जूं तरणी कोकंत बालहा ॥ त्यूं मेरे मन रामया ॥ बारकको जैसे खिर बालहा ॥ चातक मूख जैसे

जलधरा ॥ मशरीको जैसे नीर बालहा ॥ त्यूं मेरे मन रामया ॥ साधक सिद्ध सकल मुनी चाहे विरले काहू डीठला ॥ सकल भवन तेरो नाम बालहा ॥ त्यूं नामे मन विठला ॥ १२ ॥

राग तोडी.

॥ २३६४ ॥ कोई बोले निरवा कोई बोले दूर ॥ जलकी मशरी चले खजूर ॥ काहेरे बकवा दलायो ॥ जिन हरपायो तिने छपायो ॥ पंडत होके बेद बखाने ॥ मूरख नामदेव रामै जाने ॥ कोनको कुलंक रह्यो ॥ राम नाम लेत ही भयो ॥ पतत पवित्र भये राम कहितही ॥ राम संग नामदेव जिनको प्रत्यय आयी ॥ एकादशीव्रत रहे काहेको तिरथ जाई ॥ भणत नामदेव सुकृत सुमत भये ॥ गुरुमत राम कहेको कोन वैकुंठ गये ॥ १३ ॥

॥ २३६५ ॥ तीन छंदे खेलो आछे ॥ कुंभारकेघर हंडी आछे ॥ राजाके घर सांडीगो ॥ बाबनके घर रांदी आछे ॥ रांदी सांदी हांदीगो बाणेके घर हिंग आछे ॥ भहिसर माथे सिंगगो ॥ देवल मध्य लिंगवा आछे ॥ लिंग सिंग हिंग गो ॥ तेलीके घर तेल आछे ॥ जंगलमध्ये वेल गो ॥ मालीके घर केल आछे ॥ केल बेल तेल गो ॥ संतामधे गोव्यंद आछे ॥ गोकलमधे श्याम गो ॥ नामे मधे राम आछे ॥ राम श्याम गोव्यंद गो ॥ १४ ॥

राग तलंग.

॥ २३६६ ॥ मै अंधले की टेक तेरा नाम खुंद कारा ॥ मै गरीब मै मसकीन तेरा नाम है अधारा ॥ करीमा रहिमा अलाह तूं गनी ॥ हाजरा हजूर दर पेस तूं मनीं ॥ दरियाव तूं हिंदद तूं बिसवायार तूं धनी ॥ देह लेह एक तूं दिगर कोनही ॥ तूं दाना तूं बिना मै बिचार क्या करी ॥ नामेचे स्वामी बकसिंद तूं हरी ॥ १५ ॥

राग बिलावल.

॥ २३६७ ॥ सुफल जन्म मोको गुरू किना ॥ दुःख बसार सुख अंतर दिना ॥ ग्यान जन मोको गुरू दिना ॥ रामनाम बिन जीवन मन हिना ॥ नामदेव स्मरण कर जाना ॥ जगजीवनसे जीव समाना ॥ १६ ॥

राग गौंड.

॥ २३६८ ॥ असभेद जगमें तुला पुरख दाने ॥ माग स्नानें ॥ तो न पुजे हर किरत नामा ॥ आपने राम भजरे मन आळसीया ॥ गया पिंड भर्त्ता बनारस अस बस्ता मुखवेद चतूर पडता सकल धर्म ईच्छिता गुरु ग्यान इंद्रिय दृढता खट कर्म सहत रहता ॥ सिव्ह सगत संवादं मन छोड छोड सकल भेदं ॥ स्मर स्मर गोविदं भज नामा तरसह भवसिंधु ॥ नाद भरमे जैसे मृगाये ॥ प्राण त्यजे वाको ध्यान न जाये ॥ ऐसे रामा ऐसे हेरो राम छोड चित अंत न फेरो ॥ जूं मिना हेरे पसू आरा सोना घडते हरे सुनारा ॥ जूं बिरवी हेरे परनारी ॥ कोंडा डारत हिरे जुवारी ॥ जै जै देखो तै तै रामा ॥ ताके चरण नित्य ध्याये नामा ॥ १७ ॥

॥ २३६९ ॥ मोको तारले रामा तारले ॥ मै अजान जन तर बिन जानो बाप बिठला बाह दे ॥ नरतेह सुर होई जात निमखमे सतगुरु बुध सिखलाई ॥ नरते उपज स्वरगको जीयो सो ओखद मै पाई ॥ जहा जहा ध्रुव नारद टेके नेक टकावो मोही तेरे नाम अब लंब बहुत है नामेकी निजमतएही ॥ मोह लाभती ताला बेली ॥ बछरे बिन गाय अकेली ॥ पानीया बिन मीन तलफे ऐसे राम नाम बिन बापरो नामा ॥ जैसे गायका बाछा छुटला ॥ थान चोखत माखन घुटला ॥ नामदेव नारायण पाया ॥ गुरु भेटत अलख लखाया ॥ जैसे विखे हे तपर नारी ॥ ऐसे नामे प्रीत मुरारी ॥ जैसे तापते निर्मल घामा ॥ तैसे राम नामबिन बापरो नामा ॥ १८ ॥

॥ २३७० ॥ हरहर करत मीटे सब भर्मा ॥ हरको नामले उत्तम धर्मा ॥ हरहर करत जात कुलहरी ॥ सो हर अंधलेकी लकरी ॥ हरे नमस्ते हरेनमः ॥ हरहर करत नही दुःखजन ॥ हरहर नाखुष हरे प्राण अजामिल कियो वकुंठे थान ॥ सुवा पढावत गणका तरी ॥ सो हर नैनोका पुतरी ॥ हरहर करत पूतनातरी ॥ बाल घातनी कपटे भरी ॥ स्मरण द्रोपद सुत धरी ॥ गौतमसती शिलानिसतरी ॥ केसी कंस मथन जिन किया ॥ जिया दान कालीको दिया ॥ परणेव नामा ऐसो हरी ॥ जस जपत भये अपदा टरी ॥ १९ ॥

॥ २३७१ ॥ भैरो भूत शितला धावे ॥ खर बाहनको छार उडावे ॥ हूं तो एक रमया लेहू ॥ आन बदलावन देहूं ॥ सिव सिव करके जो नर ध्यावे ॥ वर्द चढे डमरू डमकावे ॥ माहा माईकी पूजा करे ॥ नर ते नार होय उतरे ॥ तूं कहियतहै आद भवानी ॥ मुक्त की बरीया कहा छपानी ॥ गुरूमत रामनाम गहुमिता ॥ परणवे नामा यौ कहे गीता ॥ २० ॥

॥ २३७२ ॥ आज नामें बिठल देख्या मूरखको समझ्यावोरे ॥ पांडे तुमरी गायभी लोधेका खेत खातीथी ॥ लेकर ठेंगा तंगरी तोरी ॥ लांगत लांगत जातीथी ॥ पांडे तुमरा महादेव ॥ धवले बलद चढ आवत देख्याथा ॥ मोदीके घर खाना पाका ॥ वाका लडका माऱ्याथा ॥ पांडे तुमरा रामचंद सोभी आवत देख्याथा ॥ रावन सेती सरवर होई घरकी जोय गवाईथी ॥ हिंदु अन्ना तुरककाणा दो हाते ग्यानी श्याणा ॥ हिंदु पूजे देहुरा ॥ मुसलमान मसीद नामें सोई सेव्या जह देहुराना मसीद ॥ २१ ॥

राग रामकली.

॥ २३७३ ॥ आणीयले कागद काढीयले गुडीया आकाशमध्यें भ्रमिले ॥ पंच जनासो बात बतौआ चित्तसुदोरी राखीले ॥ मन रामनाम बेधिले ॥ जैसे कनककला चित मांडियले ॥ आणिलें कुंभ भराईले उदक राजकुमार पुरंदरीये ॥ हस्त बिनोद बिचार करत है चित्त सुगागर राखीले ॥ मंदर एक द्वार दस जाके गौचरावन छाडीयले ॥ पांचकोसपर गौचरावत चित्त सुबछरा राखीले ॥ कहत नाम देव सुनो तर लोचन बालक पालन पौढियले ॥ अंतर बाहर काज विरुधी चित्त सुबारक राखीयले ॥ २२ ॥

॥ २३७४ ॥ बेद पुराण शास्त्र या अनंता ॥ गीत कवित्व न गावोंगो ॥ अखंड मंडल निरंकारमें नाहद बन बजावोंगो ॥ बैरागी रामे गावोंगो शब्द अतीत अनाहद राता ॥ अकलके घर जावोंगो ॥ ईडा पिंगला और सुखमना कोणे बंद रहावोंगो ॥ चंद सुरज दोई संकर राखूं ब्रह्मजोत मिल जावोंगो ॥ तीरथ देखन जलमे पैसो जिया जंत न संतावोंगो ॥ अट-सट तिरथ गुरू दिखाये ॥ घटही भितर नावोंगो ॥ पंच सहायी जनकी शोभा ॥ भलो भलोना कहावोंगो ॥ नामा कहे चित हरसु राता ॥ सुन समाध समावोंगो ॥ २३ ॥

॥ २३७५ ॥ माय न होती बाप न होता ॥ कर्म न होती काया ॥ हम नही होते तुम नही होते ॥ कवण कहाते आया ॥ राम कोईना किसई केरा जैसे तरवर पंख बसेरा ॥ चंद न होता सुर न होता ॥ पानी पवन मिलाया ॥ शास्त्र न होता वेद न होता ॥ कर्म कहाते आया ॥ खेचर भूचर तुलसी माला ॥ गुरूप्रसादी पाया ॥ नामा परणवे परम तत्व है ॥ सद्गुरू होई लखाया ॥ २४ ॥

॥ २३७६ ॥ बनारसी तप करे उलट तीरथ मरे अग्नी दहे काया कल्प किजे अस्मेद यज्ञ किजे ॥ सोना गर्भ दान दिजे ॥ राम नाम सर तो न पुजे ॥ छोड छोडरे पाखंडी ॥ मन कपट न कीजे ॥ हरका नाम नित्य नित्य लीजे ॥ गंगा जो गोदावरी जाईये कुंभ जो किदारे नाईये गोमती सहस्त्र गौ दान दीजे कोटजो तीरथ करे तनजो हिमाले गाले ॥ राम नाम सर तौन पूजे ॥ असदान गजदान सेजानारी भुमदान ऐसो दान नित्य नित्य ही कीजे ॥ आत्मजो निर्मल किजे आप बराबर कंचन दिजे ॥ राम नाम सर तौन पूजे मन न कीजे रोष ॥ जमें न दिजे दोष ॥ निर्मल निर्वाण पद चीत दीजे ॥ दसरथ राय नंद राजा मेरा रामचंद्र ॥ परणवे नामा तत रस अमृत पीजे ॥ २५ ॥

राग मारु.

॥ २३७७ ॥ चार मूर्त चार सिद्ध मिलके दुलहू प्रभुकी शरण पऱ्यो ॥ मुक्त भयो चहूं जुगजान्यो ॥ जस कीरत माथे छतर धऱ्यो ॥ राजाराम जपत कोण कोण तऱ्यो ॥ गुरुपदेस साधकी संगत भक्त भक्त ताको नाम पऱ्यो ॥ शंख चक्र माला तिलक बिराजत देख प्रताप जम डऱ्यो ॥ निर्भय भये राम बल गर्जत जन्ममरण संताप हऱ्यो ॥ अमरीकको दियो अभय पद राज बिभीखन अदक कऱ्यो ॥ नौनिध ठाकूर दई सुदामे ध्रुव अचल अजुन टऱ्यो ॥ भक्त हेत माऱ्यो हर नाखुष ॥ नृसिंहरूप हो देह धऱ्यो ॥ नामा कहे भक्त व सके सब ॥ अजहू बलके द्वार खऱ्यो ॥ २६ ॥

राग भैरव.

॥ २३७८ ॥ जैसी भुखे प्रीत अनाज ॥ तृखावंत जलसे ती काज ॥ जैसी मूढ कुटुंब परायण ॥ तैसी नामें प्रीत नारायणा ॥ नामें प्रीत नारा-

यणा ॥ लागी सहज सभाय भयो बैरागी ॥ जैसी पर पुरखा रतनारी ॥ लोभी नर धनका हीत कारी ॥ कामी पुरखा कामिनी प्यारी ॥ ऐसी नामीं प्रीत मुरारी ॥ साई प्रीत जे आभ लाये ॥ गुरु प्रसादी दुधा-जाये ॥ कबहून तुटस रह्या समाये ॥ नामें चितलाया सचनाये ॥ जैसी प्रीत बारक आरमाता ॥ तैसा हेरसती मनराता ॥ परणवे नामदेव लागी प्रीत ॥ गोविंद बसे हमारे चित ॥ २७ ॥

॥ २३७९ ॥ घरकी नार त्यागे अंधा ॥ परनारीसे घाले धंदा ॥ जैसे सिंबल देख सुवा बिगसाना ॥ अंतकी बार मुवाल पटना ॥ पापीका घर अग्नीमाह ॥ जलत रहे मिटवे कबना ॥ हरकी भक्त न देखे जाय ॥ मारग छोड अमारग पाय ॥ मुलोमूला आवे जाय ॥ अमृत डार लादविस खाय ॥ ज्यौन वेस्वाके परे अखारा ॥ कापड पहर करे शृंगारा ॥ पुरे ताल निहाले सास ॥ वाके गले जमका है फास ॥ जाके मस्तक लिखो कर्मा ॥ सोभज परहै गुरुकी शरणा ॥ कहत नामदेव यह बिचार ॥ इनविद संतो उतरोपार ॥ २८ ॥

॥ २३८० ॥ संटा मरका जाय पुकारे पढे नही हमही पच हारे ॥ राम कहे कर जाल बजावे ॥ चटीया सबे बगारे ॥ राम नाम जप गोकरे हिरदे हरजीको स्मरण धरे ॥ वसुधा वसकीनी सब राजे विनती करे पट रामी ॥ पुत प्रल्हादका कही नही माने ॥ तिन तो और ठानी ॥ दुष्ट सभा मिल मंत्र उपाया ॥ करस है औद घनेरी ॥ गिर तर जल ज्वाला भय राख्यो राजाराम माया फेरी ॥ काड खड्ग काल भय कोप्ये ॥ मोह बतावो जो तोह राखे ॥ पीत पीतांबर त्रिभुवन धनी स्तंभ माह हर भाखे ॥ हर नाकस जीन नखो विदार्‍यो ॥ सुर नर किये सनाथा ॥ कहे नामदेव ॥ हम नरहर ध्याते ॥ राम अभय पद दाता ॥ २९ ॥

॥ २३८१ ॥ सुलतान पुछे सुनरे नामा ॥ देखो राम तुमारे कामा ॥ नामा सुलतानें बांधला ॥ देखो तेरा हर विठला ॥ बिस्मील गौ देव जिवाय नातर गर्दन मारूं ठाय ॥ बादशाह ऐसी क्यौ होये ॥ बिस्मिल किय न जिवे कोय ॥ मेरा किया कुछु न होय ॥ कर है राम होय है सोय ॥ बादशाह चढ्यो हंकार ॥ गजहस्ती दिनो चमकार ॥ रुदन करे नामे की माय ॥ छोड राम किन भजे खुदाय ॥ नाहु तेरा पुंगडा ना तूं मेरी माय ॥ पिंड पडे तो हरगुन गाय ॥ करे गजेंद्र सोंडकी

चोट ॥ नामा उभरे हरकी ओट ॥ काजी मुल्ला करे सलाम ॥ ईन हिंदु मेरा मल्या मान ॥ बादशाह बिनती सुनयेहो ॥ नामें सरभर सोना लेव ॥ माल लेहू तो दोजक परूं ॥ दीन छोड दुनियाको भरूं ॥ पावो बेडी हाथो ताल नामा गावे गुण गोपाल ॥ गंगा जमन जब उलटी वहे ॥ तो नामा हर करता रहे ॥ सात घरी जब बिती सुनी ॥ अबहून आयो त्रिभुवन धनी ॥ पाखंतन बाज बजाईला ॥ गरुड चढे गोविंद आइला ॥ आपने भक्तकी करी प्रीत पाल ॥ गरुढ चढ आये गोपाल ॥ कहत धरन कोडी करू कहत लेकर उपर धरूं ॥ कहत मुई गौ देहु जवाय ॥ सब कोई देखे पति आय ॥ नामा परणवे सेलम सेल ॥ गौदुहाई बछरा मेल ॥ दूध दोह जब मटकी भरी ॥ ले बादशाहके आगे धरी ॥ बादशाह महलमे जाय औ घटकी घट लागी आय ॥ काजी मुल्ला बिनती फर्माय ॥ बक्षसि हिंदु मै तेरी गाय ॥ नामा कहे सुनो बादशाह ॥ यह कुछ पतिया मुझे दिखाय ॥ ईसपती याका एह प्रमाण ॥ साचसील चालो सुलतान ॥ नामदेव सब रह्यो समाय ॥ मिल हिंदु सब नामे पह जाय ॥ जो अब की वार न जीवे गाय नाम देवका पातिया जाय ॥ नामे की कीरत रही संसार ॥ भक्त जनाले उधऱ्या पार ॥ सकल क्लेश निंदक भया खेद ॥ नामें नारायण नाहीं भेद ॥ ३० ॥

॥ २३८२ ॥ जो गुरुदेवत मिले मुरार ॥ जो गुरुदेवत उतरे पार ॥ जो गुरुदेवत वैकुंठ तरे ॥ जो गुरुदेवत जीवन मरे ॥ सत सत सत गुरुदेव ॥ झुट झुट झुट झुट आन सब सेव ॥ जो गुरुदेवत नाम दृढावे ॥ जो गुरुदेव न दहदिस धावे ॥ जो गुरुदेव पंचते दूर ॥ जो गुरुदेव न मरबो झूर ॥ जो गुरुदेवत अमृत वाणी ॥ जो गुरुदेवत अकथ कहाणी ॥ जो गुरुदेवत अमृत देह ॥ जो गुरुदेव नाम ज़प लेह ॥ जो गुरुदेव भुवनत्रय सुझे ॥ जो गुरुदेव उच पद बुझे ॥ जो गुरुदेवता सिस आकास ॥ जो गुरुदेव सदासा वास ॥ जो गुरुदेव सदा बैरागी ॥ जो गुरुदेव परनिंदा त्यागी ॥ जो गुरुदेव बुरा भला एक ॥ जो गुरुदेव ललाटे लेख ॥ जो गुरुदेव कंद नही हीरे ॥ जो गुरुदेव देहुरा फीरे ॥ जो गुरुदेवत छापर छाई ॥ जो गुरुदेव सहज निकसाई ॥ जो गुरुदेवत आठसट नाया ॥ जो गुरुदेवत चक्र लगाया ॥ जो गुरुदेव द्वादस सेवा ॥ जो गुरुदेव सवे दुःख मेवा ॥ जो गुरु देवत संशय तुटे ॥ जो गुरु देवत जमते झुटे ॥ जो गुरुदेवत भवजल तरे ॥ जो गुरुदेवता जन्म न मरे ॥ जो गुरुदेव अठदस बिवहार

जो गुरुदेव अठारे भार ॥ विन गुरुदेव आवर नही जाई ॥ नामदेव गुरुकी सरनाई ॥ ३१ ॥

राग बसंत.

॥ २३८३ ॥ साहेब संकट व्हय सेवक भजे ॥ चिरकाल नजीवे दौ कुल हसे तेरी भक्ति न छोडूं भावे भजे ॥ चरन कमल मेरे हियारे बसे जैसे अपने धनीं प्राणी मरण मांडे ॥ तैसे संतजन राम नाम न छांडे ॥ गंगा गया गोदावरी संसारके कामा ॥ नारायण सो प्रसन्न होये ता सेवक नामा ॥ ३२ ॥

॥ २३८४ ॥ लोभ लहेर अति निझर बाजे ॥ काया डूबे केशवा ॥ संसार समुद्रे तारक गोविंदे ॥ तारले बाप विठला ॥ आन लवेडा हो खेवट न साको ॥ तेरा पार न पाया विठला ॥ होऊ घादल सद्गुरु मिलवो तूं मोको पार उतार केशवा ॥ नामा कहे हो तरभी न जाणो ॥ मोको बाह दे बाप विठला ॥ ३३ ॥

॥ २३८५ ॥ सेहेज अवल धुंढी मनी गाडी चालती पिछे तिनका लेकर हाकती ॥ जैसें पनकर तुटत हाकथी ॥ सर धोवन चाली लाडली ॥ धोबी धोवे विरहे विरहता हर चरन मेरा मन राता ॥ भणत नामदेव रमरह्या ॥ अपने भगत परकर दया ॥ ३४ ॥

राग सारंग.

॥ २३८६ ॥ काहेरे मन विख्या बन जाय ॥ भुलोरे ठग मुरी खाय ॥ जैसे मीन पानीमे रहे काल जाल की सुध नही लहे ॥ जिव्हा स्वादी जीवत लोह ऐसे कनक कामिनी बांदेमोह ॥ जूं मधमाखी संचे अपार ॥ मधलीनो मुख दीनी छार ॥ गऊ बाचको संचे खीर गला बांधकर दोह लेव अहीर ॥ माया कारन सरम अति करे ॥ सो माया ले गाडे धरे ॥ अति संचय समजे नही मूढ तन धरती धन हो गयो दूर ॥ काम कोध तृष्णा अति जरे साध संग कबहू नही करे ॥ कहत नामदेव त्याची आण ॥ निरभय होये भजे भगवान ॥ ३५ ॥

॥ २३८७ ॥ बदो कौन हो सांचो मोसो ॥ ठाकूर ते जन जन है ठाकूर खेल परो है तोसू ॥ आपण देव देहुरा आपण आपलगावे पूजा जलते

तरंग तरंग ते है जल कहत सुन न को दुजा ॥ आपे गावें आपे नाचे आप बजावे तुरा ॥ कहत नामदेव तूं मेरो ठाकूर ॥ जन ऊरा तूं पूरा ॥ ३६ ॥

॥ २३८८ ॥ दास अनंत मेरो निजरूप ॥ दर्शन निमक तापत्रय मोचन ॥ परसत मुक्त करत ग्रहे कूप ॥ मेरी बांधी भक्त छुडावे बांधे भक्त न छुटे मोहे ॥ एक समय मोको ग्रहे बांधे तो फुन मूपे जवाब न होये ॥ मै गुण बंद सकलकी जीवन ॥ मेरी जीवन मेरेदास ॥ नामदेव जाके जी ऐसी तैसो ताको प्रेम प्रगास ॥ ३७ ॥

राग मल्हार.

॥ २३८९ ॥ सेवियले गोपाल राय ॥ अकल निरंजन ॥ भक्त दान दिजे ज्याचे संतजन ॥ ज्याचे घर दिगज दिसे सरायचा ॥ बैकुंठभवन चित्रशाला ॥ सप्तलोक समान पूरियले ॥ ज्याचे घर लक्ष्मी कुवारी ॥ चंद्र सूरज दीवडे ॥ कौतक काल वपडा कोटवाल ॥ कोतवाल सो करागरी-सो ऐसा राजा श्रीनरहरी ॥ ज्याचे घर कुलाल ब्रह्मा चतुरमुख दावडा ॥ जन विश्व संसार राखियले ॥ ज्याचे घर ईश्वर बागला जगतगुरु तत सारखा जाग्यान भाकियले ॥ पाप पुण्य याचे धाडिया ॥ द्वारें चित्रगुप्त लेखिया ॥ धर्मराय परलीपर प्रतिहार ॥ तूं ऐसा राजा श्रीगोपाल ॥ ज्याचे घर गण गंधर्व ऋषि बापडे धाडिया ॥ गांवत आछे सर्व शास्त्रे बहु रुपीया ॥ आन गर्वा आखाडा मंडलीक ॥ बोल बोल आछे ॥ चौर धुले है ज्याचे है पवन चेरी सकत जी ले भवन ॥ अंडटूक ज्याचे भस्माति सौ ऐसा राजा त्रिभुवनपती ॥ ज्याचे घरीं कूर्म पाल स हंस फणी वासत सज बालुवा ॥ अठारे धार बनस्पति मालनी ॥ छिनमे करोडी मेघ माला पानी हारिया नख प्रवेश ज्याचे सुरसरी ॥ सप्त समुद्र ज्याचे घड थली ॥ एते जीव ज्याचे वर्तनी ॥ सो ऐसा राजा त्रिभुवनधनी ॥ ज्याचे घर निकट वर्ती अर्जुन ध्रुव प्रल्हाद अंबरिक नारद लेजे सिद्ध बुद्ध गणगंधर्व बान बहेला ॥ एथे जीय ज्याचे है घरी सर्वव्यापक अंतर हरि ॥ प्रणवे नामदेव साची आन ॥ सकल भक्त ज्याके निशान ॥ ३८ ॥

॥ २३९० ॥ मोको तूंना वसार तूंना वसार तूंना वसारे रामैया ॥ आलाप वंति हि भर्म जो है ॥ मुजउपर सब कोपला ॥ सुद सुद कर मार उठायो ॥ काहा करो बाप बिठला ॥ मुयेहुये जो मुक्ति देउगे मुक्ति बा

जाने कोयला ए पंडिया मोको घेड कहत है तेरी पैज पछोडी होयला ॥ तूं जो दयाल कृपाल कहत है ॥ अति भुज भयो अपारला फेर दिया देहुरा नामेको पडियानको पिछ वारला ॥ ३९ ॥

राग कानडा.

॥ २३९१ ॥ ऐसो राम राय अंतर जानी ॥ जैसे दरपन माहे बदन परवानी ॥ बसे घटाघट लीप न छिपे ॥ बंधन मुक्त जात न दिसे ॥ पानी माहे देख मुख जैसा ॥ नामेको स्वामी विठल ऐसा ॥ ४० ॥

राग तोडी.

॥ २३९२ ॥ राम नाम खेती राम नाम वारी ॥ हामरे धन बाबा बनवारी ॥ टेक ॥ या धनकी देशहु आधी काई ॥ तसकर हारे नलगे कोई ॥ १ ॥ दहदिसीं राम रह्या भरपुरी ॥ सतनी नीयरे झाकत दुरी ॥ २ ॥ नामदेव कहे मेरे करम न सोई ॥ क्रतम साईसी करे न कोई ॥ ३ ॥

॥ २३९३ ॥ राम सोधन ताके काहा वथोरो ॥ अष्ट सिद्धि नव निधि करत नीहारो ॥ टेक ॥ हरण कसीब वध करी अधपती देही ॥ इंद्रको वीभो प्रहीलाद न लेही ॥ १ ॥ देव दानव जाही संपदा करी मानो ॥ गोष्पद सेवगताही त्रापदा करी जानो ॥ २ ॥ अर्थ धर्म कामकी कदा मोषी मागो ॥ दास नामदेव प्रेम मगती अंतरीं जो जागे ॥ ३ ॥

॥ २३९४ ॥ माझा प्राणोत विट्ठला ॥ पैडी अटकी हो बांधला ॥ टेक ॥ कली पोटीं कुसमल कली काल ॥ मेरे बंधमो चहूं श्रीगोपाल ॥ १ ॥ काटी नारायण भवके बंध ॥ समृध दृढ करी वोडो कंद ॥ २ ॥ नाम देवका नराईन किन्ही सार ॥ चले मोहण उतरो पार ॥ ३ ॥

॥ २३९५ ॥ गरुड मंडल अब ॥ पृथ्वी पति गरुड मंडल याब ॥ टेक ॥ तूं पृथ्वी पति जागृत केला ॥ मैं गरुड गुन नागर चेला ॥ १ ॥ नामदेव कहे बालक तेरा ॥ भक्ति दान दे साहेब मेरा ॥ २ ॥

॥ २३९६ ॥ रायमे रमी राम संभारे ॥ मैं बलिताका छीन न बिसारे ॥ टेक ॥ राम रमे रमीदी अईतारी ॥ वैकुंठनाथ मीले बनवारी ॥ १ ॥ राम रमे रमी दीजे हरी ॥ लाजनकी अई पसवा करी ॥ २ ॥ [illegible]

सभागा सो मोही भावे ॥ पार ब्रह्मका जे गुन गावे ॥ ३ ॥ सरीर धरेकी इहे बढाई ॥ नामदेव नाऊ न वीसरी जाई ॥ ४ ॥

॥ २३९७ ॥ राम बोले राम बोले ॥ राम विना कोऊ न बोलेरे भाई ॥ टेक ॥ एकल मिठीकुंजर चिटी ॥ भाजनहै बहु नाना ॥ स्थावर जंगम कीट पतंगा ॥ सब घट राम समाना ॥ १ ॥ एकल चीता रहीले नीता और छुटीले सब आसा ॥ प्रणवत नामा भये नेहि कामा तुम ठाकुर मे दासा ॥ २ ॥

॥ २३९८ ॥ रामस नामानामही रामा ॥ तूं साहेब मैं सेवक स्वामी ॥ टेक ॥ हरी सरवर जग तरंग कहावे ॥ सेवग हरी तजी कहुं कत जावे ॥ १ ॥ हरि तरवर जग पंखी छाया ॥ सेवग हरि भजी आवे गवाया ॥ २ ॥ नामा कहे मैं नरहरी पाया ॥ राम रमे मैं रमी राम समाया ॥ ३ ॥

॥ २३९९ ॥ सहजे सहजे सब गुन जईल ॥ भगवंत भगवान ऐथी रहिला ॥ टेक ॥ मुकती भय लाजाय धायला ॥ वो सेवग स्वामी संगी राहिला ॥ १ ॥ * * * * पिवत प्राण केद न अघाइला ॥ २ ॥ राम नामा मिली संगी रहिला ॥ जबलग रस तबलग पिवेला ॥ ३ ॥

॥ २४०० ॥ जन नामदेव पायो नाऊं हरी ॥ जम अइका करी है बौरी ॥ इब मोरी छुटी परी ॥ टेक ॥ भाव भगतकी नाना बिधि किन्ही ॥ फळका कोन करी ॥ केवळ ब्रह्म नीकटी लीव लागी ॥ मुक्ति कहव परी ॥ १ ॥ नाम लेत सनकादिक तारे ॥ पार न पायो तास हरी ॥ नामदेव कहे सुनोरे संतो ॥ इब मोही समाझी परी ॥ २ ॥

॥ २४०१ ॥ धिग् तो वक्ता धिग् तो सुरता ॥ प्राणनाथको नाम नहिं लेता ॥ टेक ॥ नाद वेद सब गनीक पुराण ॥ रामनामको मरम न जाण ॥ १ ॥ पंडित होई सो बेद बखाणो ॥ मुरीख नामदेव रामही जाणो ॥ २ ॥

॥ २४०२ ॥ रामनाम जपी वै श्रवण सुनीवो ॥ सलील मोहे मैं वही नहीं जाईवो ॥ टेक ॥ अकथ कथ्यो न जाई कागदी लीख्यो न माई ॥ सकल भूवन पती मिल्यो सहज भाई ॥ १ ॥ राम मावा राम पिता राम सर्वही जीव्र दाता ॥ भणत नामा * * * मो छीपो कहेरे पुकारी गीता ॥ २ ॥

॥ २४०३ ॥ राम आपणा पयाणा राम आपणा पयाणा ॥ नामदेव मुरख लोग सयाना ॥ टेक ॥ जब हाम हिरदे मित बिचारी ॥ रजबक छांडीर भय भीखारी ॥ १ ॥ जब हरि कृपा करी हम जाणा ॥ तबथा चेरा अबभये राणा ॥ २ ॥ नामदेव कहे मैं नरहरी गावो ॥ पद खोवत परमारथ पावो ॥ ३ ॥

॥ २४०४ ॥ तूं अगाध वैकुंठ नाथा ॥ तेरे चरण मेरो माथा ॥ टेक ॥ जबभूतें नाना पेषु ॥ जंत्र जाऊं संत्रतूहीजु पेषु ॥ १ ॥ जल थलमहीयल काष्ठ पाष्याणा ॥ आगम निगम चार बेद पुराणा ॥ २ ॥ मैमे निखा जन मानीर बचन ज्वाला ॥ नामा काटा कुर दिन दयाला ॥ ३ ॥

॥ २४०५ ॥ सबे चतुरता बरते व्यपना ऐसा न कोई ॥ नीरपख व्हे खेले ताथे मिठे अंतर पखी ॥ टेक ॥ अंतर कुटील रहत खचरमती ॥ उपरी मज नकरी दिन खपती ॥ ऐसा न कोई नीरपख व्हे खेले ॥ प्रभुविना ऐर रेनी दिन सुपनी ॥ १ ॥ सोई साध सोई मुनीग्यानी ॥ ज्याकी मिलागी रहिल्यो रसनी ॥ भणत नामदेवनी नीथीती पाई ॥ जाकई रामनाम निज रजनी ॥ २ ॥

॥ २४०६ ॥ मैं अपराधी बाप मैं अपराधी ॥ साचिली तुह्मची भक्ति न साधी ॥ टेक ॥ घणो अग्यान अगीना भंगी ॥ कीय काम कुसंगा संगी ॥ १ ॥ यहु अग्यान इही वरी घाटो ॥ निखर कमाई नछट नाटो ॥ २ ॥ कीया दान गोष्पद सब जाने ॥ पैटा परवस मेर मवाने ॥ ३ ॥ नरनीर दोष नरायन नामीं ॥ ऐसा बबक अह्मचा स्वामी ॥ ४ ॥ नरक निवार नरहरी नामा ॥ कीलेमे कसराइ दिवाना ॥ ५ ॥

॥ २४०७ ॥ लोक एक अनंत वाणी ॥ सहीजावंन सारंगपाणी ॥ टेक ॥ जिहीं जिहीं रंगें लोकराता वाहा रंगीं जन नरा चाला ॥ जिहीं जिहीं मारग संसा जाइला सोपथ देरे वचिला ॥ १ ॥ नीबो नई कोई एक चिन्हें सुटे भ्रमी भुली इला ॥ प्रणवत नामो परम तंतरे सत गुरु निकट बताईला ॥ २ ॥

॥ २४०८ ॥ कहां करू जाती कहां करूं पाती ॥ राजाराम सेऊं दीन राती ॥ टेक ॥ मन मेरो गंगा मन मेरो कासी ॥ राम रमे [illegible] फांसी ॥ १ ॥ सीवणा सीवणा सीउ सिऊ ॥ राम विना हुं कैसे जीऊं ॥ २ ॥

अनंत नामका सिऊ बागा ॥ जा सीवत जमका डर भागा ॥ ३ ॥
सुरतकी सुई प्रेम का धागा ॥ नामेका मन हरिसो लागा ॥ ४ ॥

॥ २४०९ ॥ ऐसें मन राम नामें वेधिला ॥ जैसे कनक तुला चितरा खीला ॥ टेक ॥ आणीले कागद साजीले गुडी ॥ आकाश मंडळ छोडी ॥ पाच जना सो बात बाताउचो ॥ चितसो डोरी राखिला ॥ १ ॥ आणिले कुंभ भराले उदक ॥ राजकुंवारी पुलंदरीये ॥ हस्त विनोद देत करताली ॥ चितस्यो घागरी राखीला ॥ २ ॥ मंदीर एक द्वार दस जाके ॥ गऊ चरावण चालीला ॥ पाच कोषर चरावे ॥ चित्त सौवाछा राखीला ॥ ३ ॥ भणत नामदेव सुनो त्रिलोचन ॥ बाली पालणी पौटिला ॥ आपण मंदिर काजई करती ॥ चित्तसो बालीक राखीला ॥ ४ ॥

॥ २४१० ॥ जौलग राम नामें हेत न भयो ॥ तौलग मेरी करत जनम गयो ॥ टेक ॥ लागी पंक पकले धोवो ॥ नृमल होवे जनमवी गोवे ॥ १ ॥ भीतरी मैला बाहेरी चोखा ॥ पाणी प्यंड पखाले धोखा ॥ २ ॥ नामदेव कहे सुरही पर हरीये ॥ भेड पुछकेस भवजल तीरीये ॥ ३ ॥

॥ २४११ ॥ काना चिता का गाइला ॥ का घसी घसी चंदन लाविला ॥ टेक ॥ अषापर नाहीं चिन्हीला ॥ तो चित्त चितारे डहकीला ॥ १ ॥ की रतन आगे नाचे लाई ॥ स्यभदेव चिन्हें नही कोई ॥ २ ॥ स्यभ देवकी सेवा जाणें ॥ तो देव दृष्टि व्है सकल पछाने ॥ ३ ॥ नामदेव भणे मेरे यही पूजा ॥ अतमराम अवर नही दुजा ॥ ४ ॥

॥ २४१२ ॥ रामची भगती दुहेलीरे बापा ॥ सकळ निरंतर चिन्हीले आपा ॥ टेक ॥ बाहेरा उजेला भीतरी मैला ॥ पाणी पडपखाल न गहिला ॥ १ ॥ पुतली देवकी पाती देवा ॥ दुही बीष नामन जानई सेवा ॥ २ ॥ पाखंड भगती राम नही रीझे ॥ बाहरी अंधालोग पतीजे ॥ ३ ॥ नामदेव भणे मोरा नेत्र पलटा ॥ राम चरणा चित्त बहु पैठा ॥ ४ ॥

॥ २४१३ ॥ काहेकु कीजे ध्यान जपना ॥ जो मन नाहसुध अपना ॥ टेक ॥ साप काचली छांडे बीसही न छांडे ॥ उदकमे बक ध्यान मांडे ॥ १ ॥ स्यभके भोजन कहा लुकाना ॥ तैसे बछहे देवपुजाना ॥ २ ॥ तेरी पूजा सेवा एरे ॥ भोली पराई काठी देरे ॥ ३ ॥ नामदेवका स्वामी भानी लई न्हागरा ॥ रामभाई न फरी भमरा ॥ ४ ॥

॥ २४१४ ॥ भगत बला बाबा काडला ॥ बीन परती तइ पुजाइ सीता ॥ टेक ॥ न्हावे धोवे करे सनाना ॥ हीरदे अस्ती न माये कान ॥ १ ॥ गल पेहरे तुलसीकी माला ॥ अंतर गती कोई लाभाकाला ॥ २ ॥ नामदेव कहीये पेठावलु ॥ भीतरी लाख उपरी हिंगलु ॥ ३ ॥

॥ २४१५ ॥ साई मेरो रीझई साची ॥ दृडे कपटी न जाई राची ॥ टेक ॥ कोई बहु गावे कोई बहु नाचे ॥ जब लग नाहीं हीरदे साचे ॥ १ ॥ अनेक सीगारे बहु कामनी ॥ नाहीं न पीव मनी भावे भामिनी ॥ २ ॥ पतीव्रता पतीहीकु जाणे ॥ नामदेव कहे हरि नाहीकी माने ॥ ३ ॥

॥ २४१६ ॥ रतन पारखु नीरारे ॥ मुलमा मही हीरारे ॥ टेक ॥ संख पारखु नीर खीरा जोई ॥ बैरागर क्या खोटा होई ॥ १ ॥ कालकुष्ट बीख बाधो गाठी ॥ कहां भयो नही खायो वाटी ॥ २ ॥ खायो विख किन्हो विस्तार ॥ नामदेव भयो हरि गरुड बार ॥ ३ ॥

॥ २४१७ ॥ कलंक रहो रामनाम लेतही ॥ पतीत पावन भये राम कहतही ॥ टेक ॥ राम संगीना नामदेव जीनहु प्रतीही आई ॥ एकादशी व्रत करे काहेकु तीर जाई ॥ १ ॥ भगत नामदेव सुमती सुकृत आई ॥ राम कहत जन कोण बैकुंठ जाई ॥ २ ॥

॥ २४१८ ॥ रामनाम नरहरि श्रीबनवारी ॥ सेइयें निरंतर चरण मुरारी ॥ टेक ॥ गुरुको सबद बैकुंठनी सरणी ॥ हीरदे मीयाग प्रेम रस बहनी ॥ १ ॥ ज्या कारणें त्रिभुवन फीर आय ॥ सो निधान घट भीतरी पाय ॥ २ ॥ नामदेव कहे कहु आय न जाय ॥ अपनो राम घरीं बैठे गाय ॥ ३ ॥

॥ २४१९ ॥ राम जुहारी न पेर जुन्हारू ॥ जीवनी जाइ जनम कत हारू ॥ टेक ॥ आनंदें वस्योरी मन भाखू ॥ राम रसायन रसना चाखू ॥ १ ॥ थावर जंगम कीट पतंगा ॥ सत्य राम सब हीतके संगा ॥ २ ॥ भणत नामदेव जीवनी रामा ॥ अनदेव फोकट बेकामा ॥ ३ ॥

॥ २४२० ॥ जादीन भगता अईला ॥ चारू मुगती पाइला ॥ टेक ॥ दरसन धारवा भामिला ॥ कोई अडु सुकृत जागिला ॥ १ ॥ [illegible] दरसन देखिला ॥ तब जनम सुफळ करी लेखिला ॥ २ ॥ वैष्णव [illegible] देखिला ॥ जन नामदेव आनंदें गाईला ॥ ३ ॥

॥ २४२१ ॥ परहरि धंदाकार सवैला ॥ मेरी चिंता राम करेला ॥ टेक ॥ नारायण माता नारायण पीता ॥ वैष्णव जन परवार सहिता ॥ १ ॥ केशोके बहुघत भयला ॥ तापे नामदेव ऐकत देला ॥ २ ॥

॥ २४२२ ॥ माई गोव्यद बाप गोव्यदा ॥ जाती पाती गुरुदेव गोव्यदा ॥ टेक ॥ गोव्यद ग्यानवेद ध्याना ॥ सदा आनंदी राजाराम ॥ १ ॥ गोपद गावे गोव्यद नाचे ॥ गोव्यद भव सदा तृतिकाछे ॥ २ ॥ गोव्यद पाती गोव्यद पूजा ॥ नामो भणौ येरे दव न पूजा ॥ ३ ।

॥ २४२३ ॥ माई तूं मेरे बाप तूं ॥ कुटुंबी मेरा विठला तूं ॥ टेक ॥ हरी हमारी नावरी ॥ हरी उतार पैल तीरीं ॥ १ ॥ साध संगती मिली पहचार ॥ केसो नामदेवका दातार ॥ २ ॥

॥ २४२४ ॥ हीरदे माला हीरदे गोपाला ॥ हिरदे सिष्टीको दीन दयाला ॥ टेक ॥ हीरदे रंग मही हीरदे छाया ॥ हीरदे रैणी पाणी नीकया ॥ १ ॥ हीरदे दीपक धरी उजाला ॥ पुटीकी वार तटी गण ताला ॥ २ ॥ हीरदे रंग राम नही जाती ॥ रंगीरे नामा हरीके भाती ॥ ३ ॥

॥ २४२५ ॥ अवनी बीसारू राम संभारू ॥ जो रवीसारू तो सबहारु ॥ टेक ॥ तन मन हरी परीछीन वारी ॥ घडी घडी मुहुरत पल नही डारू ॥ १ ॥ सुमीरन स्वासाभरी भरी पीऊ ॥ रंक राम गुड खाईर जीऊ ॥ २ ॥ अगे मांडी राम रटी लेहु ॥ जौर बीसारू तौ रोई देहू ॥ ३ ॥ नामदेव कहे ऐर असन करीहू ॥ राम नाम धन लागो ही मरीहू ॥ ४ ॥

॥ २४२६ ॥ रामराई उलगु अन जानु ॥ अनंत जाऊ भले जाऊ ॥ टेक ॥ जोग जुगती कछु मुगती न भाखूं ॥ हर नाम हर नाम हीरदे भाखूं ॥ १ ॥ राम नाम नामदेव अनहद आछे ॥ भगती प्रेमरस गावे नाचे ॥ २ ॥

॥ २४२७ ॥ बीहु बीहु तेरी सबल माया ॥ अगे इनी अनक भरमाया ॥ टेक ॥ मायाके अंतर ब्रह्म न दीसई ॥ ब्रह्मके अंतर माया न दीसइ ॥ १ ॥ भणत नामदेव अवे बीबी धाना ॥ देहू चोडावर कहाई कान्हा ॥ २ ॥

॥ २४२८ ॥ तुन बीसारी तुन बीसारी ॥ मैता बीसारी स्वामी मोरी ॥ टेक ॥ अखील भवन पती गरुडी ग्रामी ॥ अती काल हारि अंतरजामी ॥ १ ॥ जामन मरण बीसर जन पुजा ॥ तुम सादेव अवर नही दुजा ॥ २ ॥ तुजु विश्व रमई जन नामा ॥ सकल संतनके पुरवन कामा ॥ ३ ॥

॥ २४२९ ॥ बाप मंझा समझीन परई ॥ साच उठारी अइर कछ भरई ॥ टेक ॥ पाणीका चित्त पवनका थंबा ॥ कृत उपायो रचो अरंभा ॥ १ ॥ इहाका उपजाई हा बिलाना ॥ बोलन हरा काहा समाना ॥ २ ॥ कहई नारायण मुनी जन नामा ॥ जहां सुरती तहां पुरवण कामा ॥ ३ ॥ जीवत राम न भयो प्रकासा ॥ भणत नामदेव भूवो कैसी असा ॥ ४ ॥

॥ २४३० ॥ कैसें तीरत बहु कुटील भयो ॥ कली कह चीहन देसी नाहीं नडीयो ॥ टेक ॥ कैसी सेवा कैसे ध्यान ॥ जैसे उजल बग उनमान ॥ १ ॥ भाव भुजंग भणवो हारी ॥ सुरतीसी बाणा मती मजारी ॥ २ ॥ नामदेव भणे बहु इही गुणी बाध्य ॥ डाईणी प्रभ सकल गजर बाध्य ॥ ३ ॥

॥ २४३१ ॥ काल भई बापा सहा न जाई ॥ महा भैभीत जगत कृत खाई ॥ टेक ॥ अनेक मुनेश्वर उझो जाई ॥ सुरनर थाके करत उपाई ॥ १ ॥ कंपे पीर पेगंबर देव ॥ रीखी कंपे चौरासी देव ॥ २ ॥ चंद सुरज धर पवन आकाश ॥ पापी कंपे अगनीगरास ॥ ३ ॥ कंपे लोक लोकांतर खंड ॥ तेभी कंपे असथीर प्यंड ॥ ४ ॥ अवीचल अभै नारायण देव ॥ नामदेव भनवे अलख अभेव ॥ ५ ॥

॥ २४३२ ॥ ऐसे जगमे दास नीयारा ॥ वेद पुराणा पढो किन स्रो ॥ चौपंडित करो बिचारा ॥ टेक ॥ दधि बिलोई जैसे घृत लीजे ॥ बहुरी न एकट थाई ॥ पावक द्वार जतन करी काधौ बहुरी न कछु समाई ॥ १ ॥ पारस परसी होत जैसे कंचन बहुरी न त्रंबक होई ॥ अक पलास बेधीय चंदन काष्ट काही न काई ॥ २ ॥ रामही जपही रामही जाने ॥ जाकी करमकी असा ॥ रामही भज तई रामही होई भणवे नामा दासा ॥ ३ ॥

॥ २४३३ ॥ इतनो कहत तोही कहा लागत ॥ राम रटी सोवत जागत ॥ टेक ॥ धृव प्रल्हाद इही गुन तारे ॥ रामनाम अक्षर दो उच्चारे ॥ १ ॥ रामनाम सनकादिक रोता ॥ रामनाम निर्भय पद दाता ॥ २ ॥ भणत नामदेव बीसोवीसा ॥ जैसी मनसा तैसी दसा ॥ ३ ॥

॥ २४३४ ॥ मैको माधो मळमूत्रधारी ॥ मैं काहां जानो सेवा तुह्मारी ॥ टेक ॥ तुह्मारे घरको भांडवी दावत ॥ तुह्मारे घरको अदिकलावत ॥ १ ॥ नामदेव कहे देवनीके देवा ॥ झुरन न फुनीग तुह्मारी सेवा ॥ २ ॥

॥ २४३५ ॥ संत प्रवाणी भगती अपीला ॥ नही अपीला प्राण त्यागीला ॥ टेक ॥ हमची थाती तुह्मवसी भैला ॥ हम वाजविला तुम चित लागीला ॥ १ ॥ चारी मुगती आठही सिद्धि आया ॥ भगती न अपो दास न मैया ॥ २ ॥ नामदेव विठल सनमुख बोलिला ॥ भगती अपीला मुगती त्यागिला ॥ ३ ॥

॥ २४३६ ॥ बाजी जामन बाजी रची ॥ मैं बली ताकी जीनी खची ॥ टेक ॥ बाजी जामन बाजी मरण ॥ बाजी लागी रहीरे मन ॥ १ ॥ बाजी मनमे सोची बिचारी ॥ अपे सुन अपे सूमधारी ॥ २ ॥ नामदेव कहे मै तेर शरणा ॥ मीठी घाली जामन अरु मरणा ॥ ३ ॥

॥ २४३७ ॥ पुरीख हाजारी बरण नाहीं ॥ दुरी ठठा बोले माही ॥ टेक ॥ ग्यान ध्यान रहीत खेले ॥ अदृष्टी माहे दृष्टि मेले ॥ १ ॥ सगीलागा भेख काछे ॥ सारीखा अगे अरो पाछे ॥ २ ॥ पुज जाणी रमीजे कोई ॥ तो हरी समीप न्है न जन सोई ॥ ३ ॥ नीगंध रूप विवर्जित वासा ॥ प्रणवत नामा हरिका दासा ॥ ४ ॥

॥ २४३८ ॥ देवातरी भगतीनमो पै होइजी ॥ जीही सेवा साहिब भल मानइ करी नही जाने कोइजी ॥ टेक ॥ सुमृत कथा होत नाही मो पेइ ॥ कुथु तो होई अभिमानजी ॥ जोइ जोइ करूसो मोही बाधई ॥ त्राही त्राही भगवानजी ॥ १ ॥ जामें सकल जीवकी उतपती ॥ सकल जीवमे अपजी ॥ माया मोहकरी सकल भुलाणा ॥ तूं घटी घटी व्यापक बापजी ॥ २ ॥ सो वैकुंठ कहो धो कैसा ॥ खंडख स्वाजहा जाइन ॥ यहु परतीती होत नही मोपे ॥ जीवंत मुगती न पाइयेन ॥ ३ ॥ मै जनजीव

अस्म तूं बाधो ॥ वीनदेख्या दुःख पाइये ॥ साखे सम पके हे अन ॥ नामा संगी मिलाचन गाइये ॥ ४ ॥

॥ २४३९ ॥ देवा मेरी हीन जाती हो ॥ काहुपे सहीयन जाती हो ॥ टेक ॥ मैं नही मैं नही तूं है मैं नही हो ॥ तूं एक अनेक हो विस्तारो मेरी चरम न साइ हो ॥ १ ॥ जसे नदीया समदीस मावी धरणीं वहती हो ॥ तुम्हारी कृपाये नीच उंच भये तूं कालकी काती हो ॥ २ ॥ नामा कहे मेरदे वीन देवा संग न साती मी तुला ॥ तुम्हारे सरनहु भजी दुन्यो हुवद छोडीव बा विटुला ॥ ३ ॥

॥ २४४० ॥ अण बोता चरण नही छाडू ॥ मैं तुम्हारी अन बाबा विठला ॥ टेक ॥ टगमग टगमग क्या चोघता ॥ एक बोल बोलूं बोलता ॥ १ ॥ कैधु कुतेल कैधुबली ॥ भणत पे नामदे। पुर बहुरली ॥ २ ॥

॥ २४४१ ॥ काइरे मन बीसया बनजाई ॥ देखत ही ठगमुली खाइ ॥ टेक ॥ मधुमाषी संचीयो अपार मधुलीनो मुर्षी दीन्हो छांडर ॥ गाई बछरूसंचे खीर गलही बांधे दुही लई अहीर ॥ १ ॥ जैसे मीन पाणीमें रहे काल जालकी सुध नही रही ॥ जीभ्या स्वादे निगल्यो लोह कनक कामना बाध्यो मोही ॥ २ ॥ बीसया काजी बहुत श्रमकरे सो बिसयाले एडे धरे ॥ अंतीं समया जान नही मुली धन धरती अचला भयो धुली रे ॥ ३ ॥ कामक्रोध तृष्णा * * * साध संगती कभु ना करे ॥ भणत नामदेव ताकी आनन भई व्हे सारंग प्राण रे ॥ ४ ॥

॥ २४४२ ॥ जत्र जाउ तत्र विठ्ठल भैला ॥ विठ्ठल लियो राजाराम देवा ॥ टेक ॥ अणली कुभरा लियो उदका ॥ बाल गोघड न्हान चारउ ॥ पहिली नीरजु मछली ठैरा ॥ जुटनी भैला काय करूं ॥ १ ॥ अनले केसर सुकटीं समसरी ॥ बालगोविंदही बोली ॥ सुपही त्रास भुपग मीलनी ॥ झुटणी भैला काय करूं ॥ २ ॥ अणिले पहुप उबालय माला ॥ बालगोविंद कु माल दचु ॥ पहिली वास जु भौरा लीनी ॥ झुटनी भैला काय करूं ॥ ३ ॥ अणीले घृत जोले बाती ॥ बाल गोविंद दीप रचु ॥ पहिली जोती नामा देखीहु ॥ झुट भैली काय करूं ॥ ४ ॥ अणिले अम्र जोले धुपा ॥ बालगोविंद दीप रचु ॥ पहिली बासना सीका अले ॥ झुटणी भैला काय करूं ॥ ५ ॥ अणीले तंदुला रांधीले खीरा ॥ बालगोविंद ही खीर रचु ॥

पहिली जुवछे बाघे ॥ झुटपी भैला काय करूं ॥ ६ ॥ आवत विठ्ठल जावत विठ्ठल ॥ विठ्ठल व्यापक माया ॥ नामाका चित्त हरिको लागा ॥ तातें परम पद पाया ॥ ७ ॥

॥ २५४३ ॥ लटकी ना बोलों बाप ॥ वर्तमान गाळा ॥ कोल्हा येन्हडा मोतीडा ॥ मैं माझे डोलें देखिला ॥ टेक ॥ छेली केली बांध जाईला ॥ मंजरीया भै दुडे ॥ उडत पंख मैल परदेस ॥ वानर लीजे व्हौ टाडे ॥ १ ॥ बावलीयाचें खोटें ॥ माखणीयाचे पोटे ॥ संपे सुणहा मारिला ॥ तहा मैंडक अभीला लोटे ॥ २ ॥ अम्र जुगैला विराटदेस ॥ गाढी दुध कैला ॥ सरबे अटे गाझीला तहा ॥ चहुदह रजन भरीला ॥ ३ ॥ लटक्यो गाईयो गठीया ॥ जोले गटीयो इव डौराले ॥ उडत पंखीमे मुंगी पेखी ॥ वाटी इवटी कोले ॥ ४ ॥ विष्णुदास नामदेव हम प्रणवे ॥ यछे जीवची उक्ती ॥ लटिकी अछे सांगिलता ॥ छे मोख न मुक्ती ॥ ५ ॥

॥ २५४४ ॥ संतसु लेना संतसु देना ॥ संत संगतीनो दुस्तर तरणा ॥ १ ॥ संतकी छाया संतकी नाया ॥ संतसंगती वैकुंठ पाया ॥ २ ॥ कहा करूं जग देखत अंधा ॥ तेजी आनंद विचारे धंदा ॥ ३ ॥ असंत संगती नामा कबहुन जाई ॥ संगतीमें रहा समाई ॥ ४ ॥

॥ २५४५ ॥ रामनाम बीन और नही दुजा ॥ कृष्ण देवकी करी हूं पूजा ॥ १ ॥ रामही माई रामही बाप ॥ राम बीना कुणाठाई पाप ॥ २ ॥ संपत्ती विपत्ती रामही होई ॥ राम विणा कुण तारी हे मोही ॥ ३ ॥ भजत नामा अमृतसार ॥ सुमरी सुमरी उतरे पार ॥ ४ ॥

॥ २५४६ ॥ सावध सावध रे भजले रे राजा ॥ उत्तम नरतनु पायो रे भाई । गाफल क्यौं हुवा दीवानो ॥ ध्रु० ॥ जिने जन्ममें डारा है तुजकूं । बिसर गया उनका ध्यान ॥ फिर पस्तायेगा दगा पायेगा । निकल जायेगा अवसान ॥ सावध० ॥ १ ॥ क्या करना सो आजि करले । फीर नये ऐसी जोडी ॥ होंस जायेगा पिंजरा पडेगा । तुज कैसी भूल पडी ॥ सावध० ॥ २ ॥ सुखेका मंदिर मेहेल बनाया । धन संपत नहिं तेरी ॥ मा भैन आवर जोरू है लडके । सुखके खातर सारे ॥ अकेले आना अकेले जाना । सब झुटी माया पसरीयूं ॥ सावध० ॥ ३ ॥ दस चौऱ्यांसीका

फेरा आवेगा । तब चुपी मिलावे कंदकु ॥ फिरता फिरता जु रखता है बाबा । कोन रखे तेरे तनकु ॥ जिस माय उदरीं जन्म लायगा । तेरे संगत दुःख उनकु ॥ सावध० ॥ ४ ॥ गरभीकी यावना सुन मोरे भाई । नवमास बंधन डारे ॥ नहीं जगा हलने चलनेकु बाबा । छोडनेकु कोई नहीं आवे ॥ आगलगी है देखत अंधे । कायके खातर खोया ॥ सावध० ॥ ॥ ५ ॥ ऐसी बात सुनके नामा सावध हुवा । गुरुके पाव मिठी डारी ॥ मै अनाथ दुबले शरण भये तुमकु । आप गोरखके चरण लागेरी ॥ सावध० ॥ ६ ॥

॥ २४४७ ॥ राम विठ्ठला देव विठ्ठला ॥ हम तुमारे सेवक ॥ १ ॥ बालक वेला माई विठ्ठल बाप विठ्ठल ॥ जाती पाती गुरुगोत विठ्ठल ॥ २ ॥ ध्यान विठ्ठल ध्यान विठ्ठल ॥ नामाका स्वामी प्राण विठ्ठल ॥ ३ ॥

॥ २४४८ ॥ दूध पिवो गोविंद लाला ॥ ध्रु० ॥ काला बछरा कपिला गाई ॥ दूध दुहावत नामा जाई ॥ १ ॥ सोनेका गडवा दूधने भरिया ॥ पिवो नारायण आगे धरिया ॥ २ ॥ परभुवनकी मुरत दूध न पिवत ॥ सीर पछार नामा रोवत ॥ ३ ॥ ऐसा भगत मै कबु न पाया ॥ नामदेवने देव हसाया ॥ ४ ॥

॥ २४४९ ॥ भले विराजे लंबकनाथ ॥ ध्रु० ॥ धरणी पाय स्वर्गलोग माथ ॥ योजन भरके हाथ ॥ १ ॥ शिव सनकादिक पार न पावे ॥ अनगन सखा बिराजत साथ ॥ २ ॥ नामदेवके आपही स्वामी ॥ कीजे मोही सनाथ ॥ ३ ॥

॥ २४५० ॥ हीन दीन जात मोरी पंढरीके राया ॥ दुनयामो शिंपी नामा काहेकु बनाया ॥ १ ॥ टाळ दिंडी लेकर नामा देउलमो आया ॥ पुंजा करते बम्मन बाहेर भया ॥ २ ॥ सुवा तेरा सुई रूप तेरा धागा ॥ नाना बरन गाई एक बरन दूध ॥ ३ ॥ तुम कैसे बम्मन हम कैसे शूद्र ॥ देउल पिछे नामा अलक पुकारे ॥ जीधर जीधर नामा उधर उधर देउल फिरे ॥ ४ ॥ सुवा तेरा सुई रूपा तेरा धागा ॥ बिठुराजेका छंद नामाकु लागा ॥ ५ ॥

भुपाळ्या.

—:o:—

भुपाळी कृष्णाची.

॥ २४५१ ॥ गवळण दसवंती सांगे ॥ आली या कृष्णाचेनि मागे ॥ येणें येणें हो श्रीरंगे ॥ नवनीत चोरिले माझें ॥ धृ० ॥ तळवा तळहात टेंकित ॥ डावे गुडघ्यानें रांगत ॥ गौळ्या घरीं सारंगनाथ ॥ तो म्यां देखिला सये ॥ १ ॥ एके हातीं लोण्याचा कवळू ॥ मुख माखिलेंसे अळूमाळू ॥ चुंबन देतां अति परिमळू ॥ नवनीताचा गे सये ॥ २ ॥ येणें माझें कवाड गे उघडिलें ॥ येणें माझें शिंकें गे तोडिलें ॥ दह्या दुधाचे डेरे भक्षिले ॥ लंवडीले तक्राचे ॥ ३ ॥ ऐसें जरी मी जाणतें ॥ यमुना पाण्या नव जातें ॥ धरुनि उखळासी बांधितें ॥ शिक्षा लावितें गोविंदा ॥ ४ ॥ ऐसा पुराण प्रसिद्ध चोर । स्वामी नामयाचा दातार ॥ पंढरपुरी धरिला अवतार ॥ भक्त पुंडलिकासाठीं ॥ ५ ॥

भुपाळी विठ्ठलाची.

॥ २४५२ ॥ उठाउठा प्रभात जाहली ॥ चिंता श्रीविठ्ठल माउली ॥ दीन जनाची साउली ॥ येई धांउली स्मरतांचि ॥ धृ० ॥ पंढरपुरी जे भिमातटी ॥ सुंदर मनोहर गोमटी ॥ दोन्ही कर ठेवुनियां कटीं ॥ भेटीसाठीं तिष्ठतसे ॥ १ ॥ कीरीट कुंडलें मंडित ॥ श्रीमुख अति सुंदर शोभत ॥ गळां वैजयंती डुल्लत ॥ हार मिरवत तुळसीचा ॥ २ ॥ सुरेख मूर्ति सगुण सांवळी । कंठी कौस्तुभ एकावळी ॥ केशर उटी परिमळ आगळी ॥ बुका भाळीं विलसतसे ॥ ३ ॥ पीत पितांबर कसला कटीं ॥ अक्षयीं वीट चरण तळवटी ॥ सकळ सौंदर्य सुखाची पेटी ॥ इंद्रिय संपुष्टी आठवातें ॥ ४ ॥ अति प्रिय आवडे तुळसी बुका ॥ तसीच प्रीति करी भोळ्या भाविका ॥ नामा पदपंकज पादुका ॥ शिरीं मस्तकीं वंदीतसे ॥ ५ ॥

॥ २४५३ ॥ उठा अरुणोदय प्रकाश जाहला ॥ घंटा गजर गर्जिनला ॥ हरि चौघडा सुरु जाहला ॥ काकड आरती समयाचा ॥ धृ० ॥ महाद्वारीं वैष्णव जन ॥ पूजा सामुग्री घेउन ॥ आले धावें तयांसी दर्शन ॥ बंदीजन गर्जती ॥ १ ॥ सभा मंडपीं कीर्तन घोष ॥ मृदंग टाळ विणे

सुरस ॥ आनंदें नाचती हरिचे दास ॥ परम उल्हास करूनिया ॥ २ ॥ चंद्रभागे वाळवंटी ॥ प्रातःस्नानाचि जन दाटी ॥ आतां येतिल आपुले भेटी ॥ उठी उठी गोविंदा ॥ ३ ॥ ऐसें विनवी रुक्मिणी ॥ जागृत जाहले चक्रपाणि ॥ नामा बद्धांजुळी जोडुनि ॥ चरणीं माथा ठेवितसे ॥ ४ ॥

॥ २४५४ ॥ उठा जागे व्हारे आतां ॥ स्मरण करा पंढरिनाथा ॥ भावें चरणीं ठेवा माथा ॥ चुकवीं व्यथा जन्माच्या ॥ १ ॥ धन दारा पुत्रजन ॥ बंधु सोईरे पिशुन ॥ सर्व मिथ्या हे जाणून ॥ शरण रिघा देवासी ॥ २ ॥ मायाविघ्नें भ्रमलां खरे ॥ ह्मणतां मीं मायेनि घरें ॥ हें तों संपत्तीचें वारें ॥ साचोकारें जाईल ॥ ३ ॥ आयुष्य जात आहे पहा ॥ काळ जपतसे महा ॥ स्वहिताचा घोर वहा ॥ ध्यानीं रहा श्रीहरीच्या ॥ ४ ॥ संत चरणीं भाव धरा ॥ क्षणक्षणा नामस्मरा ॥ मुक्ति सायोज्यता वरा ॥ हेंचि करा बापानों ॥ ५ ॥ विष्णुदास विनवी नामा ॥ भुलूं नका भवकामा ॥ धरा अंतरीं निज प्रेमा ॥ न चुका नेमा हरिभक्ति ॥ ६ ॥

॥ २४५५ ॥ उठा साधुसंत । साधा आपुलें हीत ॥ गेला गेला हा नरदेह । मग कैंचा भगवंत ॥ ध्रु० ॥ उठोनियां पहांटे । विठ्ठल पहा उभा विटे ॥ चरण तयाचे गोमटे । अमृत दृष्टि अवलोका ॥ १ ॥ जागें करा रुक्मिणीवरा । देव आहे निदसुरा ॥ वेगें लिंबलोण करा । दृष्ट होईल तयासी ॥ २ ॥ पुढें वाजंत्रें वाजती । ढोल दमामे गर्जती ॥ होते कांकड आरती । माझे पांडुरंग रायाची ॥ ३ ॥ शिवनाद शंख भेरी । गजर होतो महाद्वारीं ॥ केशवराज विटेवरी । नामा चरण वंदितो ॥ ४ ॥

॥ २४५६ ॥ उठोनियां प्रातः काळीं ॥ तुळस वंदावी माउली ॥ तुळस संतांची साउली ॥ मुगुटीं वाहिली विष्णूनें ॥ १ ॥ तुळस असे ज्याचे द्वारीं ॥ लक्ष्मी वसे त्याचे घरीं ॥ येवोनी श्रीहरि ॥ क्रिडा करी स्वानंदें ॥ २ ॥ तुळशीसी मंजुरा येतां ॥ पळ सुटे यमदूतां ॥ अद्वैत तुळस कृष्ण स्मरतां ॥ नासे दुरित चित्ताचें ॥ ३ ॥ जे जे तुळशी घालिती उदक ॥ ते नर पावती ब्रह्मसुख ॥ नामा ह्मणे पंढरिनायक ॥ तुळसी जवळी उभा असे ॥ ४ ॥

पाळणे.

——:0:——

॥ २४५७ ॥ जो जो जो जो रे मधुसुदना ॥ बाळा जगजीवना ॥ हालवी यशोदा पाळणा ॥ निज बा नारायणा ॥ जो जो जो जो रे ॥ प्रथम अवतारीं ॥ स्तवन करिताची पै विधी करुणासागर ॥ गुणनिधी शंखासुर वधोनी ॥ १ ॥ द्वितीये संकष्टीं ॥ इंद्रासी कुर्मरूप होसी ॥ सिंधु मंथुनिया श्रमलासी ॥ सौख्य समस्ता देसी ॥ २ ॥ त्रितीये वराह हिरण्याक्षी ॥ धरूनि त्याची कुक्षी ॥ पळता धरियेला अनुलक्षी ॥ फोडुनी त्याची वक्षी ॥ ३ ॥ चतुर्थ नरसिंह विशाळ ॥ अग्नीचा कल्होळ ॥ निवंडुनी असुराचे तेजाळ ॥ काढी अंतमाळ ॥ ४ ॥ पंचम वामन सुंदर ॥ क्षिराब्धीचा वर ॥ जेणें भुलविला दिनकर ॥ हारिला दानासुर ॥ ५ ॥ षष्ठम भार्गव अभिदानीं ॥ पिता जमदग्नी ॥ पृथ्वी निःक्षेत्री त्रिवार्णी ॥ दिधली विप्रा दानीं ॥ ६ ॥ सप्तम अयोध्यापुरवासी ॥ राजाराम होसी ॥ पितृवचनाचे नेमासी ॥ राहुनिया वनवासी ॥ ७ ॥ अष्टम अवतार गोकुळीं ॥ जन्मला वनमाळी ॥ चाणूर कंसाची मंडळी ॥ जाळुनी केली होळी ॥ ८ ॥ नवम बौध्य अवतार ॥ पुढें येती युगांतर ॥ ९ ॥ दशम कलंकी होणार ॥ नामा ह्मणे संत ॥ १० ॥

॥ २४५८ ॥ स्त्री गरवार पति उदरीं ॥ पतिव्रता पण साजे तियेनारी ॥ १ ॥ अबला खेळवी मोहें ॥ कडीये घेवोनी देतसे पाहे ॥ २ ॥ समस्तीं मिळोनी पाळणा घातला ॥ विष्णुदास नाम यानें अनुभव गाइला ॥ ३ ॥

आरत्या.

——:0:——

॥ २४५९ ॥ युगें अठ्ठाविस विटेवरी उभा । वामांगें रखुमाई दिसे दिव्य शोभा ॥ पुंडलिका भेटी परब्रह्म आलेंगा । चरणी वाहे भीमा उद्धरी जगा ॥ धृ० ॥ जयदेव जयदेव जय पांडुरंगा । रखुमाई वल्लभा राईच्या वल्लभा पावे जिवलगा ॥ १ ॥ तुळसी माळा गळां कर ठेवुन कटीं । कासे पीतांबर कस्तुरी ललाटी ॥ देव सुरवर नित्य येती भेटी ।

गरुड हनुमंत पुढें उभे रहाती ॥ २ ॥ ओवाळूं आरती कुरवंड्या येती । चंद्रभागे माजीं सोडूनिया देती ॥ दिंडी पताका वैष्णव नाचती । पंढरीचा महिमा वर्णू मी किती ॥ ३ ॥ ओवाळूं आरति अनुछत्रपाळा । सोनियाचीं कमळें पद्माळे तळां ॥ राई रखुमाबाई राणिया सकळां । ओवाळीला राजा विठ्ठल सांवळा ॥ ४ ॥ आषाढी कार्तिकी भक्तजन येती साधुजन येती । चंद्रभागेतीरीं स्नानें जे करिती ॥ दर्शन हेळा मात्रें तया होय मुक्ति । केशवासी नामदेव भावें ओवाळिती ॥ ५ ॥ जय देव जय देव० ॥

आरती कृष्णाची.

॥ २४६० ॥ हरिनाम गोड जाहले काय सांगूं गे माय ॥ गोपाळ वाहताती वेणु आरती पाने ॥ धृ० ॥ गेलें होतें वृंदावना तेथें भेटला कान्हा ॥ गोपाळासी वेध माझा छंद लागला मना ॥ १ ॥ आणिक एक नवल कैसें ब्रह्मादिकांलागी पिसें ॥ उच्छिष्ट लागोनिया देव जाहले जळीं मासे ॥ २ ॥ आणिक एक नवल चोज गोपाळांसी सांगे गुज ॥ आजळ जळीं चोजवेना पाहतां नेत्र ते अंबुज ॥ ३ ॥ आणि एक नवलपरि करीं धरिली सिदोरी ॥ गोपाळासी वाढीतसे नामयाचा स्वामी हरि ॥ हरिनाम० ॥ ४ ॥

आरती ज्ञानदेवाची.

॥ २४६१ ॥ इंद्रायणिचे तटीं धरिला रहिवास । विश्व तारावया लक्ष्मी निवास ॥ ज्ञानेश्वररूपें धरिलें निज वेष । वर्म जाणें तया सद्गुरु उपदेश ॥ जयदेव जयदेव जय ज्ञानदेवा । जीवा शिवाचा आदि परब्रह्म ठेवा ॥ १ ॥ कृष्ण एकादशी कार्तिकमासीं । आपण पंढरिनाथ सनकादिकांसी ॥ यात्रेसी येताती स्वानंद रासी । दर्शन घडे तया निज मुक्ति देसी ॥ २ ॥ ॥ जय० ॥ म्हैसिक पुत्र केला वाचक वेदाचा । प्रतिष्ठाणीं गर्व हरिला विप्रांचा ॥ विशेष अर्थ केला भगवत्गीतेचा । प्रत्यक्ष द्वारीं पिंपळ शोभे कनकाचा ॥ ३ ॥ जय० ॥ सनकासिद्धगणांमाजीं तूं श्रेष्ठ । ज्ञानावरी माजीं ज्ञानवरिष्ठ ॥ अनुताप दिप्ति विश्व घनदाट । नामयावरी लोटे प्रेमाचा लोट ॥ ४ ॥ जय० ॥

काकडआरति.

॥ २४६२ ॥ चंदनाची ओवरी उदविली प्रकारीं ॥ कनकाचा [illegible] शोभे सुमनें वरी ॥ १ ॥ ओंवाळूं आलिया शेजे आरती ॥ निद्रा करी [illegible]

लक्ष्मीपती ॥ धृ० ॥ संतसनकादिक यांतें आज्ञा दिजे ॥ शुकादिक ज्ञानी यांचा नमस्कार घेजे ॥ २ ॥ बाळा प्रौढा मुग्धा यातें आज्ञा दीजे ॥ मज सेवका संनिध पहुडविजे ॥ ३ ॥ विष्णुदास नामा राहिला द्वारां नेहटी ॥ जयजयकार करित देतसे धिरटी ॥ ४ ॥

आरत्या संतांच्या.

॥ २४६३ ॥ गुण आणि गंभीर रणधीर ॥ तया योग्य साजे केशव शरीर ॥ तैसा अमृतराज हा विसोबा खेंचर ॥ बोलोनी अबोलणा नकल्पी ऐसा सार ॥ १ ॥ जयजय आरती या हरिदासांच्या भक्ता ॥ दिंडी पुढें डोलत गाती पंढरिनाथा ॥ धृ० ॥ हरीदासा महिमा नवर्णवे वाचा ॥ पतिता उद्धरण जाणविला साचा ॥ त्याचा दासीपुत्र होय तो दैवाचा ॥ ह्मणोनी संतचरणीं भाव धरावा साचा ॥ २ ॥ साधुसंताघरीं श्वान मी होइन ॥ मग त्यांच्या पायीं नित्य लोळेन ॥ हरिभक्ति सोय ते मी लाभेन ॥ तयांचे पोसणें कइ मी होइन ॥ ३ ॥ दूध देखोनी जैसी मांजर सोय ॥ तैसे न संडवति या संताचे पाय ॥ चालतां तया संगे मद मत्सर जाय ॥ ह्मणोनी आवडी त्यांचे धरावे पाय ॥ ४ ॥ तैसी आरती हे अमृतराज ॥ गातां उन्मेष उन्मनी सहज ॥ सत्रावीचें बोळलें अमृत मज ॥ धन्य तृप्तितीर जोडलें सहज ॥ ५ ॥ यांचि कृपा तरी सार्थक जन्म ॥ नाहीं तरी निरर्थक होइल जाण ॥ विष्णुदास नामा ह्मणे नेणते अज्ञान ॥ केशवचरणीं ठेवुनी केलें सार्थक निर्वाण ॥ ६ ॥

॥ २४६४ ॥ क्षार उदक देउनी मधुरता आली ॥ तैसी लवण स्थिति अमृत खोली ॥ तयाच्या अंतरीं प्रवृत्ति मुराली ॥ परी साखरेची मौल्यता कवणे आणिली ॥ १ ॥ जयजय आरती प्रेम सिंधुपुरा ॥ ऐक्या ऐक्य केलें तुंवा येकसरा ॥ धृ० ॥ नित्य प्रेमें जागती जागरणी जागा ॥ आणिक उद्धरण जगासी सांगा ॥ येकि येकादशी पुण्य आलें तें पहागा ॥ द्वादशी लाधली ते भक्तासी मागा ॥ २ ॥ ऐसे परउपकारी लोळावें त्यांचे द्वारीं ॥ तेंची केशवध्यान येर लटिके संसारी ॥ सांचे रंगणींची धीळा देवा मज करी ॥ नाहींतरी व्यर्थ जन्मोनी पशुपरी ॥ ३ ॥ पूर्वज उद्धरण दिसे वैकुंठ वाट ॥ हरिदासाचे भार मीरवती गरुड टके गोमटे ॥ धन्य तृप्तितीर बरवें वाळुवंट ॥ वैष्णव रंगीं नाचतां हर्ष बहु वाटे ॥ ४ ॥

लाधलों समसुख काशीये जातां ॥ विश्वनाथ भेम प्रेमाचिया सत्ता ॥ बाणली वीरश्री पंढरीनाथा ॥ जिकडे तिकडें देखें हरीदास गर्जतां ॥ ५ ॥ निवृत्ति सोपान हे ज्ञानेश्वरु ॥ चांगदेव मुक्ताई वटेश्वरु ॥ अवधीयां अवघा साक्षात्कारु ॥ सद्गुरु जाण तो विसोबा खेचरु ॥ ६ ॥ त्याचे चरणीं-चा रजरेणु हा नामदेव शिंपा ॥ पाहातां अनुभव सकळार्थ सोपा ॥ विठ्ठल कृपेस्तव यांची मजवरी कृपा ॥ हे एकची मूर्ति पावलों ऐसें देखोपां ॥ ७ ॥

आरत्या विठ्ठलाच्या.

॥ २४६५ ॥ येइवो विठ्ठले माते माउलीये ॥ निढळावरी कर ठेउनी वाट मी पाहें ॥ १ ॥ येतियास पुसें जात्या निरोप ॥ पंढरपुरीं माझा मायबाप ॥ २ ॥ पितांबर शेला कैसा गगनीं झळकला ॥ गरुडावरी बैसुनी माझा कैवारी आला ॥ ३ ॥ विठोबाचें राज्य आम्हा नित्य दिवाळी ॥ विष्णुदास नामा जिवेभावें ओवाळी ॥ ४ ॥

॥ २४६६ ॥ उठा पांडुरंगा आतां दर्शन द्या सकळां ॥ झाला अरुणोदय सरली निद्रेची वेळा ॥ १ ॥ संत साधु मुनि अवघे झालेती गोळा ॥ सोडा शेजेसुख आतां पाहूंद्या मुखकमळा ॥ २ ॥ रंगमंडपीं महाद्वारीं झालीसे दाटी ॥ मन उतावेळ रूप पहावया दृष्टीं ॥ ३ ॥ राई रखमाबाई तुम्हा येऊंद्या दया ॥ शेजें हालउनी जागें करा देवराया ॥ ४ ॥ गरुड हनुमंत उभे पहाती वाट ॥ स्वर्गीचे सुरवर घेउनी आले बोभाट ॥ ५ ॥ झालें मुक्तद्वार लाभ झाला रोकडा ॥ विष्णुदास नामा उभा घेउनि काकडा ॥ ६ ॥

॥ २४६७ ॥ लाजलें गे माय आतां कोणा ओवाळूं ॥ जिकडे पाहावें तिकडे चतुर्भुज गोपाळू ॥ ध्रु० ॥ ओवाळाया गेलें मी द्वारकें ॥ जिकडे पहावें तिकडे चतुर्भुज सारिखें ॥ १ ॥ ओवाळाया गेलें मीहो मंदिरीं ॥ जिकडे पाहवें तिकडे चतुर्भुज श्रीहरी ॥ २ ॥ ओवाळाया गेलें सारंगधरा ॥ जिकडे पहावें तिकडे चतुर्भुज पसारा ॥ ३ ॥ वैजयंती गळां श्रीवत्सलांच्छन ॥ विष्णुदास नामा येणें दाविली खूण ॥ ४ ॥ लाजोनी गेलें सखये माझारीं ॥ जिकडे पाहे तिकडे चतुर्भुज नरहरी ॥ ५ ॥

॥ २४६८ ॥ आजिचा दिवस आम्हां सोनियाचा ॥ गोवळू भेटला कान्हो नंदाचा ॥ १ ॥ कान्होबा पेंडारी येईल यमुने ॥ तयावीण मज [illegible] नगमे ॥ २ ॥ सोळासहस्र गोपी म्हणती अगा जगज्जीवना ॥ [illegible]

भेटी देई नंदनंदना ॥ ३ ॥ उजळुनी आरती करूं कुरवंडिया ॥ शेष भक्त नाम्या स्वामी बनमाळिया ॥ ४ ॥

मराठी पदें.

---:o:---

॥ २४६९ ॥ कुडी ह्मणे आत्म्याला ॥ नका टाकुन जाऊं स्वामी मजला ॥ ध्रु० ॥ तुझी माझी बाळपणाची बहु प्रीत ॥ बसून दोघें पिंजऱ्यांत ॥ आतां कसें केलें चंचळ चित्त ॥ ओढवलें संचित ॥ आत्म्या तुझा कळेना मज अंत ॥ जातोस वैकुंठांत ॥ कधीं पडशील रे, पडशील माझ्या डोळां ॥ कुडी० ॥ १ ॥ आत्मा ह्मणे वचन ऐक कुडी ॥ तुझी न माझी जोडी ॥ अंतर पडलें नाहीं अर्ध घडी ॥ पुढें गेले गडी ॥ आह्मां जाणें आहे तांतडी ॥ तुटली मायेची बेडी ॥ आग लागो रे, लागो, या संचिताला ॥ कुडी० ॥ २ ॥ कुडी ह्मणे तूं माझा मनमोहन ॥ जातोस पिंजऱ्यांतून ॥ मी बैसलें परदेशी होऊन ॥ आतां मला नाहीं कोण ॥ बत्ता भाव भोगिले हौसेन ॥ सोन्याचें कंकण ॥ मजवर तुटून पडलें गगन ॥ कडाडलें अस्मान ॥ आतां भेटूं रे, भेटूं गळ्याशीं लावूं गळा ॥ कुडी० ॥ ३ ॥ कुडीला कोठें दिला हो जानिवसा ॥ मसणपूर गांव खासा ॥ तेथें भाव महार आहे खासा ॥ त्रैलोक्यामध्यें ठसा ॥ आत्मा पहातो कुडीचा तमाशा ॥ हिंडतो दाही दिशा ॥ जैसा गळ वोढून घेतो मासा ॥ होतो कासावीसा ॥ जेथून आला रे, आला तेथें गेला ॥ कुडी० ॥ ४ ॥ मैना कां रुसलीस तूं मजवर ॥ मी परदेशी नर ॥ हात जोडुनी तुझ्या समोर ॥ नको होऊं दिलगीर ॥ तुजला भाऊबंध अवघे सार ॥ साहाय्य करतील फार ॥ तूं मृत्युलोकची राहाणार ॥ मला जाणें आहे दूर ॥ एकवीस स्वर्गांवरती माझें घर ॥ अवघ्याला मशहूर ॥ विष्णुदास नामा पामर ॥ संतांचा किंकर ॥ सोडूं नका गुरूच्या चरणाला ॥ कुडी० ॥ ५ ॥

॥ २४७० ॥ अंतकाळीं मी परदेशी ॥ ऐसे जाणुनी मानसीं ॥ ह्मणोनियां हृषीकेशी ॥ शरण आलों तुजलागीं ॥ १ ॥ नवमास गर्भवासीं ॥ कष्टविलें त्या मातेसीं ॥ अंतीं निष्ठुर झाली कैसी ॥ तीही दूरि राहिली

॥२॥ बंधुबहिणींचा कळवळा ॥ हें तूं आणसी दयाळा ॥ जेव्हां पडेल यम-शृंखळा ॥ तींही दूरि राहतील ॥ ३ ॥ कन्यापुत्रादिक बाळ ॥ दूर राहती सकळ ॥ तुझें दर्शन केवळ ॥ तेंही दूर राहिलें ॥ ४ ॥ बापालागीं जे आवड ॥ मुखीं घालुनी करी कोड ॥ जेव्हां लागे यमओढ ॥ तोहि दूर राहिला ॥ ५ ॥ देह गृहाची कामिनी ॥ ती ही राहिली भुवनीं ॥ मी तव जळतसे स्मशानीं ॥ अग्नीसवें एकला ॥ ६ ॥ इष्ट आले मित्र आले ॥ ते तो स्मशानाहूनीं परतले ॥ टाकोनियां मजलागीं गेले ॥ एकटाचि स्मशानीं ॥ ७ ॥ ऐसें जाणोनी निर्धार ॥ मग मज आलासे गहिंवर ॥ दाही दिशा अंधकार ॥ मग मज कांहीं सुचेना ॥ ८ ॥ ऐसें जाणुनीयां पाहीं ॥ मनुष्य जन्म पुन्हां नाहीं ॥ नामा ह्मणे तुझे पायीं ॥ ठाव देईं विठ्ठला ॥ ९ ॥

॥ २४७१ ॥ पाटोळा तिमलारे मजवरी घाली कांबळें ॥ धृ० ॥ आषाढमासिचारे कैसा शीतळ वारा ॥ वर्षतो मेहुलारे कैशा शीतल धारा ॥ १ ॥ झिरमिर झिरमिररे कैसा वर्षतो मेहू ॥ जाळीचें घोंगडें बा मजवर घाली सेवू ॥ २ ॥ प्रेमाचें भरतेंगा कैसा महापूर आला ॥ नामया विष्णुदास केशवराजीं मिनला ॥ ३ ॥

॥ २४७२ ॥ मुक्ताफळी नथ नाकीं । चरणीं ल्याली वाळे वांकी ॥ पितांबरें अंग झांकी । कृष्णा मामाजी ॥ धृ० ॥ खांद्यावरी धावळी । पायघोळ लांबवली ॥ पांघरली धावळी । कृष्णा मामाजी ॥ १ ॥ गाई पाठी लागली । पळतां नाहीं भागली ॥ मायबहिण चांगली । कृष्णा मामाजी ॥ २ ॥ देहुडा पावली । उभी माझी माउली ॥ विश्रांतीची साउली ॥ कृष्णा मामाजी ॥ ३ ॥ उभा नीट विटेवरी । उभा भीमरथीचे तीरीं ॥ नामयाचा कैवारी । कृष्णा मामाजी ॥ ४ ॥

दशावताराचे अभंग.

॥ २४७३ ॥ मीनरूप झाला प्रथम तो हरी ॥ ज्याचा चराचरीं वास होता ॥ १ ॥ मार्कंडेयालागीं दाखविली माया ॥ वटपत्रीं क्रिया कृपासी हे ॥ २ ॥ बाळमुकुंदानें स्वरूप दावितां ॥ श्वासोच्छ्वासें होता

चौदाकल्प ॥ ३ ॥ पाहोनीयां माया अंतरीं निमाला ॥ घाबरा तो झाला ऋषिराज ॥ ४ ॥ अश्वासून तया दाखविली माया ॥ धन्य देवराया नामा ह्मणे ॥ ५ ॥

॥ २४७४ ॥ उदकीं बुडतां क्षिति तारियेली ॥ भूतें सारियलीं दाढेवरी ॥ १ ॥ अद्यापि तूं होसी ऐसा हृषीकेशी ॥ धरुनी मारिसी बळिवंत ॥ २ ॥ नामा ह्मणे धन्य अघटित करणी ॥ दाढेसी धरुनी वराह तूं ॥ ३ ॥

॥ २४७५ ॥ प्रऱ्हादाकारणें स्तंभीं अवतार ॥ भक्त राजेश्वर ह्मणताती ॥ १ ॥ जळीं स्थळीं आहे सर्वा ठायीं हरी ॥ प्रत्यक्ष तूं न्याहारी स्तंभामाजीं ॥ २ ॥ ऐकतांचि वाणी क्रोधासी चढला ॥ खड्ग तो काढिला कोशांतून ॥ ३ ॥ तयेकाळीं हाक मारिली प्रचंड ॥ फोडिलें ब्रह्मांड नरसिंहे ॥ ४ ॥ धरूनियां दैत्य वेगीं मांडीवरी ॥ नखानें तो चिरी पोट त्याचें ॥ ५ ॥ जयजयकार झाला ब्रह्मादि पातला ॥ इंद्रादिक आला देवांसहित ॥ ६ ॥ करूनियां स्तुति देव शांतविला ॥ प्रऱ्हाद तो झाला पूर्ण भक्त ॥ ७ ॥ नामया हो झाली मायबाप भेटी ॥ लाभ उठाउठी आनंदाचा ॥ ८ ॥

॥ २४७६ ॥ बळीराजा दैत्य बहुत मातला ॥ संपत्ति हरिल्या देवांचिया ॥ १ ॥ तयाकाळीं जेजे देव आठविती ॥ प्रार्थना करिती देवदेवा ॥ २ ॥ तयाकाळीं तुवां अदिति उदरीं ॥ अवतारधारी बटु झाला ॥ ३ ॥ छळूनियां बळी पाताळीं घातला ॥ आपण राहिला तया द्वारीं ॥ ४ ॥ देव देवपदीं बैसउनी सारे ॥ राखीतसे द्वार नामा ह्मणे ॥ ५ ॥

॥ २४७७ ॥ मारावया राजे ब्राह्मणाचे घरीं ॥ रेणुकाजठरीं अवतार ॥ १ ॥ करूनियां पृथ्वी निःक्षत्रिय बहुवेळां ॥ दान ते सकळा विप्रां दिली ॥ २ ॥ खुंटविला चिरंजीव अद्यापि तो आहे ॥ आत्मरूपीं पाहे निजानंदीं ॥ ३ ॥ दाशरथी रामा झाला समागम ॥ तेणें एक बाण दिल्हा ह्मणे नामा ॥ ४ ॥

॥ २४७८ ॥ दशरथ राजा संतान तें नाहीं ॥ ह्मणोनियां पाही ऋषेश्वरीं ॥ १ ॥ करूनि विनंति पुत्रेष्टी हे केली ॥ पुरोडाश भक्षिली पत्नियांनीं ॥ २ ॥ तपाच्या सामर्थ्यें पुत्र चार झाले ॥ अविनाश आले अव-

तारासी ॥ ३ ॥ रघुपति रामें पूर्ण मुसावलें ॥ चैतन्य प्रगटलें कौसल्येशीं ॥ ४ ॥ तेणें केली ख्याति राक्षस मारिले ॥ रामराज्य केलें त्रैलोक्यांत ॥ ५ ॥ नामा ह्मणे मज नाम गोड आहे ॥ त्यालागीं तूं पाहे विचारुनी ॥ ६ ॥

॥ २४७९ ॥ श्रीकृष्ण लीलामृत वाणतांचि गोडी ॥ कथेची परवडी आवडती ॥ १ ॥ तयाचा विस्तार तोचि बोलवीता ॥ आहे सर्व सत्ता त्याचे हातीं ॥ २ ॥ तेथें मी पामर काय बोलूं वाणी ॥ दिसे किविलवाणी संतांपुढें ॥ ३ ॥ ह्मणोनी विस्तार आटोपिला नाहीं ॥ वेदांसी तें नाहीं पुरतें ठावें ॥ ४ ॥ नामा ह्मणे नामें आठवा अवतार ॥ पूर्ण ब्रह्म साचार कृष्णरूप ॥ ५ ॥

॥ २४८० ॥ मध्यें झालें मौन देव निजध्यानीं । बौध्य ते ह्मणोनी नांवें रूप ॥ १ ॥ पाखांडें बहुत कलिमाजी झालीं । वर्णाश्रम सकळीं बुडवीले ॥ २ ॥ पापाचिया राशी जळतील नामीं । निश्चय हरिनामीं नामा ह्मणे ॥ ३ ॥

॥ २४८१ ॥ कलिचिये अंतीं होणार कलंकी । मारील म्लेंछ कीं घोड्यावरी ॥ १ ॥ करील धर्माची उभारील गुढी । कृतयुगा प्रौढी करी तोची ॥ २ ॥ तोंवरी साधन हरिनाम कीर्ति । संताची संगती नामा ह्मणे ॥ ३ ॥

साधूंचीं स्तवनें.

:o:

गोऱ्याकुंभाराचें स्तवन.

॥ २४८२ ॥ माती तुडवितां नाहीं देहस्थिती ॥ आठवीत चित्तीं पांडुरंग ॥ १ ॥ गोरोबाची कांता पाणियासी जातां ॥ पुत्राला पहातां खेळतसे ॥ २ ॥ दृष्टी असो द्यावी स्वामि बाळावरी ॥ नाहीं कोणी घरीं सांभाळाया ॥ ३ ॥ नामा ह्मणे नाहीं गोरा देहावर ॥ सर्वही निर्धार पांडुरंगी ॥ ४ ॥

सांवत्याचें स्तवन.

॥ २४८३ ॥ धन्य तें अरण्य रत्नाची खाण ॥ जन्मला निधान सांवता तो ॥ १ ॥ सांवता सागर प्रेमाचा आगर ॥ घेतला अवतार माळ्या-घरीं ॥ २ ॥ धन्य त्याची माता धन्य त्याचा पिता ॥ सांठविला दाता त्रैलोक्याचा ॥ ३ ॥ नामा ह्मणे त्याचा जन्म सुफळ झाला ॥ वंश उद्धरीला माळियाँचा ॥ ४ ॥

॥ २४८४ ॥ स्वरूपाकारणें विश्वरूप घेसी ॥ निर्गुणादाविसी गुण-त्रया ॥ १ ॥ तत्त्वीं तत्त्वरवी उगवे मंडळीं ॥ अवघें झोकोळी आपुल्यातें ॥ २ ॥ दृश्याचियेदीप्ति दृश्यासी न दिसे ॥ समरस असे तेज त्याचें ॥ ३ ॥ चित्स्व-रूपीं नांदे तत्स्वरूप भासे ॥ आकारासरिसें तदाकार ॥ ४ ॥ करुणा वोतिलें सप्रेम सुतेज ॥ तेथें तूं विराज ज्ञानदेवा ॥ ५ ॥ ज्ञान हेंचि तोय विज्ञान हे गंगा ॥ प्रेमें प्रेम भागा स्नान करी ॥ ६ ॥ एकत्व आरामें शांति पूर्ण घरीं ॥ श्रीहरि कामारी होतो तुझा ॥ ७ ॥ स्वस्ती श्रीनिवृत्ति गुरुत्व उचित ॥ लक्ष्मी अवचित नामदेवा ॥ ८ ॥

शंकराचें स्तवन.

॥ २४८५ ॥ सदां सोमवारीं विभूति लाउनी शिरीं ॥ तुमच्या मंदिरीं आलाप करी ॥ १ ॥ शंकर त्रिपुरारि हरि उच्चारी ॥ ह्मणती षडाक्षरी पावे मज ॥ २ ॥ हर हर ॐनमः शिवाय हर हर जय जय ॥ नाहीं भवभय तुझेनि नामें ॥ ३ ॥ करिती शिवरात्री वाहाती बेलपत्री ॥ प्रगट होउनि गाती भक्तिभावें ॥ ४ ॥ बोलती सत्कीर्ति जितीलें पवित्रीं ॥ हर हर नाम मंत्रीं तुज पूजिती ॥ ५ ॥ रुद्राक्षाच्या माळा घालुनीया गळां ॥ तो तुह्मां जवळां सर्व मान्य ॥ ६ ॥ शिवशंभु प्रभु बहुता पुण्यें जोडला ॥ पावे आम्हांला ह्मणे नामा ॥ ७ ॥

योगसंबंधी अभंग.

—:०:—

॥ २४८६ ॥ मुख्य मातृकांची संख्या ॥ सोळा अक्षरें नेटक्या ॥ १ ॥ समचरणीं अभंग ॥ नव्हे ताळ छंदो भंग ॥ २ ॥ चौक पुलिता विसर्ग ॥

गण यति लघु दीर्घ ॥ ३ ॥ जाणे एखादा निराळा ॥ नामा ह्मणे तो विरळा ॥ ४ ॥

॥ २४८७ ॥ सोळा त्या समाधि औट पीठा माझारी ॥ तेथें नरहरि देव नांदे ॥ १ ॥ बारा गुंफे माजीं भ्रमर गुंफे मध्यें ॥ तेथें आत्मा शुद्ध ज्ञान नांदे ॥ २ ॥ गोल्हाटाचा भेद असेची आथवा ॥ शुद्ध ज्ञानदिवा अलक्षतो ॥ ३ ॥ नामा ह्मणे आह्मां तेजाच्या उजेडा ॥ देव केला घोडा बैसावया ॥ ४ ॥

॥ २४८८ ॥ समाधिस्थ सदां राहे समाधान ॥ निःशब्द ह्मणणें याचि लागीं ॥ १ ॥ राम ते समान नव्हती समाधान ॥ समाधि बैसणें एकचित्तें ॥ २ ॥ उन्मनी उपासना प्रेमाची दाटणी ॥ आत्मरूप जनीं दिसतसे ॥ ३ ॥ नामा ह्मणे रूप डोळ्यांतील बाहुली ॥ तीचि जगीं जाहली जगदाकार ॥ ४ ॥

॥ २४८९ ॥ वामांगी बाहुली तुर्या दावी कळा ॥ ते लक्षी पाउला रामरूप ॥ १ ॥ माया निजरूप दक्षिणांगी वसे ॥ तुर्येचा हा भास मावळला ॥ २ ॥ मीं माया ह्मणतां पाहे आपणातें ॥ आत्माराम तेथें ज्ञानजळीं ॥ ३ ॥ नामा ह्मणे ज्ञान माया ते आपण ॥ दृष्टीचे देखणें आत्मरूप ॥ ४ ॥

॥ २४९० ॥ सत ज्ञान आनंद गगनाचें प्रावर्ण ॥ नाहीं रूप गुण गुणातीत ॥ १ ॥ नाद ना भेद ना छंदे निरंतर ॥ दोहीच्या विचारें ब्रह्म नांदे ॥ २ ॥ येकवटि ब्रह्म आत्मारामरूप ॥ तें पाहा स्वरूप लावण्याचें ॥ ३ ॥ नामा ह्मणे केलें चैतन्य जवळ ॥ मांडीयेला खेळ संतीं तेथें ॥ ४ ॥

॥ २४९१ ॥ चैतन्याचा खेळ येकवट ब्रह्म ॥ निर्गुणासी गुण रूप जाहलें ॥ १ ॥ चैतन्य त्या कळा रूपा आले सत ॥ निर्गुणाचा हेत रामकृष्ण ॥ २ ॥ खेळ मांडीयेला गोल्हाट शिखरीं ॥ गोलांगुळांगुळीं समाधिस्थ ॥ ३ ॥ समाधी साधन अखंड उन्मनी ॥ औटपीठध्वनी नाद होय ॥ ४ ॥ नामा ह्मणे तेथें चौक्या ज्या रंगल्या ॥ अरंग मिरवल्या संतसंगें ॥ ५ ॥

॥ २४९२ ॥ खेळ मांडियला गोल्हाट शिखरीं ॥ अर्ध चंद्रावरीं शेखी याचा ॥ १ ॥ चोवीस त्या गुंफा रुद्रलिंगीं नांदे ॥ अभेद तो वेद बोले तेथें ॥ २ ॥ तीही अक्षरांच्या वाटेच्या सेजारी ॥ सोळा चंद्र नारी भेदाभेद ॥ ३ ॥ सूर्य एकवीस शोभती चहुकडे ॥ खेळती उघडे संत तेथें ॥ ४ ॥

॥ २४९३ ॥ दृष्टीचें देखणें तेचि रूपमाया ॥ शब्द बोलावया ज्ञान झालें ॥ १ ॥ ज्ञानाची जी जागा हृदयीं पाहावी ॥ सत्रावीसी दावी खेळ तेथें ॥ २ ॥ सत्रावी जीवन माया तिचे पोटीं ॥ ज्ञान झाली दृष्टि देखावया ॥ ३ ॥ देखणें सिद्धांत बोलणें वेदांत ॥ शब्द तोचि हेत सत्रावीचा ॥ ४ ॥ नाद आणि भेद देखणें सिद्धांत ॥ बोलणें वेदांत हेंचि दोनी ॥ ५ ॥ हेत तो अहंकार दोहींतें नाचवी ॥ अविद्येसी दावी निजमुरा ॥ ६ ॥ नामा ह्मणे सिद्ध देखणें हा जन्म ॥ डोळ्या माजीं वर्म बोलिलें तें ॥ ७ ॥

॥ २४९४ ॥ अंतःकरणीं विष्णु तोचि आत्मा असे ॥ चंद्रमा भासे मन तेंची ॥ १ ॥ बुद्धि ब्रह्मदेव चित्त नारायण ॥ अहंकार जाण रुद्ररूप ॥ २ ॥ ज्ञान आत्मे पांच ज्ञानीं ओळखावे ॥ पांच ते पाहावे कर्मस्थानीं ॥ ३ ॥ नामा ह्मणे कैसें दाखऊं उघडें ॥ वाटतसें कोडें मज आतां ॥ ४ ॥

स्फुट अभंग.

॥ २४९५ ॥ अज्ञान बाळक तुझा प्रऱ्हाद धांवा करितां ॥ आणि त्रिभुवन देवता नाभी नाभीरे आतां ॥ माझा प्रऱ्हादु असे वो केउता ॥ तो कवणें पा गांजिला ॥ १ ॥ वदन पसरुनी विक्राळ ॥ झरझरीत झरे लाळ ॥ नेत्र जैसे वडवानळ ॥ शोपु पाहे जलनिधी ॥ २ ॥ संहार झालें नागकुळ ॥ भ्याले अष्ट लोकपाळ ॥ स्वर्गीं सुटली खळबळ ॥ अमरावती इंद्रासी ॥ ३ ॥ मग दैत्याते पाचारितु ॥ लोह खणखणा वाजतु ॥ धाकें अंबर गर्जतु ॥ तेणें कांपे मेदिनी ॥ ४ ॥ वेटाळुनी चहूंहातीं ॥ विदारिला चपेट घातीं ॥ जैसा रुद्र प्रळयांतीं ॥ तैसा हरि दिसतसे ॥ ५ ॥ दैत्य न मरे कवणे परी ॥ मग तो धरिला जानूवरीं ॥ नखें उदर फाडुनी सत्वरीं ॥ अस्थि

चूर्ण केलिया ॥ ६ ॥ भोजें नाचत देवता ॥ मुक्ति झाली दैत्यनाथा ॥ नामया स्वामि वरदहस्ता ॥ अभय दाता भक्तांसी ॥ ७ ॥

गुरूचें महात्म्य.

॥ २४९६ ॥ देव देव करीतां शिणलें माझें मन ॥ पाणी आणि पाषाण जेथें तेथें ॥ १ ॥ देव दगडाचा बोलेल हा कैंचा ॥ कोण्या काळीं वाचा होईल यासी ॥ २ ॥ देव दाखवी ऐसा कोण आहे गुरु ॥ हुरमुंजी आणि घेरु जेथें तेथें ॥ ३ ॥ नामा ह्मणे देव हृदयीं दाविला ॥ खेंचरानें केला उपकार ॥ ४ ॥

॥ २४९७ ॥ भक्तिऋण घेत माझें ॥ चरण गहाण आहेत तुझे ॥ १ ॥ प्रेम व्याज देगा हरी ॥ माझा हिशेब लौकर करी ॥ २ ॥ तुझे नामें आहे खेत ॥ चाल करूं पंचाईत ॥ ३ ॥ नामा ह्मणे केशव राजा ॥ यासी साक्षी सद्गुरुराजा ॥ ४ ॥

॥ २४९८ ॥ पहापहा ते अभक्त दैत्य ते माजले । धरणीवरीं झालें ओझें त्यांचें ॥ १ ॥ दिधलासे त्रास ऋषि मुनि रावां । न पूजिती देवां तये काळीं ॥ २ ॥ राहिले यज्ञ न करिती कीर्तन । पळाले ब्राह्मण दैत्या भ्यानें ॥ ३ ॥ वच्छरूपें पृथ्वी ब्रम्हापासीं जाय । नेत्रीं वाहे तोय तियेचिया ॥ ४ ॥ बुडविला धर्म अधर्म झाला फार । सोसवेना भार मज आतां ॥ ५ ॥ ब्रह्मा इंद्र देव बरोबर शिव ॥ चालिले हे सर्व क्षीरसागरां ॥ ६ ॥ नामा ह्मणे आतां करितिल स्तुति । सावधान चित्तीं अवधारा ॥ ७ ॥

॥ २४९९ ॥ पंढरी हें क्षेत्र पावन पवित्र । महिमा विचित्र त्रिभुवनीं ॥ १ ॥ पाहिलिया क्षणीं नासती पातकें । ऐसियासी तुके दुजें कोण ॥ २ ॥ तृण पक्षि सर्व झाले ऋषि देव । पहाती वैभव पंढरीचें ॥ ३ ॥ भूमि ते राहिली विष्णु चक्रावरी । वैकुंठिची परी सर्व येथें ॥ ४ ॥ टाळ नृत्य घोष पताकांचे भार । गर्जे भीमातीर सर्वकाळ ॥ ५ ॥ पुंडलिकासाठीं ठाके केशिराज । भेटीनें सायुज्य त्यास देती ॥ ६ ॥ स्नानें उद्धरती दर्शनें प्रशस्तीं । वाचे नाम कीर्ति विठोबाची ॥ ७ ॥ नामा ह्मणे लाभ थोर हा जोडतो । पंढरिसी येतो प्राणी त्यासी ॥ ८ ॥

॥ २५०० ॥ गुंडाळिल्या जटा तोचि माथा फेटा । गोजिरा गोमटा रामचंद्र ॥ १ ॥ वैकुंठींचा राजा ह्मणवितो योगी । दावावया जगीं योग करी ॥ २ ॥ आकर्ण लोचन हातीं चाप बाण । वल्कलें भूषणें नेसोनिया ॥ ३ ॥ पितृवचनालागीं मानोनि साचारी । झाला पादचारी वनीं हिंडे ॥ ४ ॥ देवांचिया काजीं ठेवोनिया निज । सर्वांपरी सज्ज झाला अंगें ॥ ५ ॥ नामा ह्मणे त्याचें न कळे कौतुक । आपुलिया सुख वाढावया ॥ ६ ॥

ध्यान.

॥ २५०१ ॥ देह देव्हारापाट हृदय संपुष्ट ॥ मधीं कृष्णमूर्त बसविली ॥ १ ॥ प्रेमाचे पाण्यानें प्रक्षाळीन तुज ॥ आत्मस्वरूप निज पांडुरंगा ॥ २ ॥ भावें केलें गंध भक्तीची अक्षता ॥ वाहिली निढळा देवावरी ॥ ३ ॥ मन केला मोगरा चित्त केलें शेवंती ॥ भक्तीची तुळसी अर्पियेली ॥ ४ ॥ धूप दीप आर्ती ओवाळीन तुज ॥ एक केशवराज सकळ सिद्ध ॥ ५ ॥ त्रिवेणी पक्कान्न केलें ब्रह्मार्पण ॥ वांच्छित भोजन अर्पियेलें ॥ ६ ॥ नामा ह्मणे देवा सेवा केली एका ॥ पंचप्राण सखा विटेवरी ॥ ७ ॥

॥ २५०२ ॥ खांद्यावरी पांवा कस्तुरीचा टिळा ॥ चालत गोपाळ गाईमागें ॥ १ ॥ यमुने पावळी गोपां पाचारीत ॥ सिदोऱ्या शोभत पाठीवरी ॥ २ ॥ अंतीं पंक्ति करी त्या गोपाळांच्या ॥ मंगें गोविंद खांच्या अखंडित ॥ ३ ॥ नामा ह्मणे दोनें विटों देऊं नका ॥ वैकुंठनायका सांभाळावें ॥ ४ ॥

एकादशी महात्म्य.

॥ २५०३ ॥ एकादशी दिनीं खाईल जो अन्न ॥ सूकर होऊनि येईल जन्मां ॥ १ ॥ एकादशी दिनीं करील जो भोग ॥ त्यासी माता संग घडतसे ॥ २ ॥ एकादशी दिनीं खेळेल जो सोंगटी ॥ काळ हाणील खुंटी गुदस्थानीं ॥ ३ ॥ रजस्त्री शोणीत सेविल्या समान ॥ तांबूल चर्वण करील जो ॥ ४ ॥ नामा ह्मणे नाहीं माझ्याकडे दोष ॥ पुराणीं हें व्यासवाक्य आहे ॥ ५ ॥

कूट.

॥ २५०४ ॥ गोड गोड लिंबाचा वाटून पेला ॥ अठरा मुलें झाली खाला ॥ १ ॥ बाई माझ्या बापानें पाठ फोडिला ॥ माझा बाप तो करितो चाळा ॥ २ ॥ गरवार झाली तिसऱ्या वेळां ॥ बाळ मांडीवर खेळला ॥ ३ ॥ * * * * माझा बाप निर्गुणकारी ॥ सहा सहा झाली ख्याचे उदरीं ॥ ४ ॥ बाई माझा बाप तो अविनाश ॥ निर्गुण आला आकारास नामा ह्मणे विष्णुदास ॥ ५ ॥

॥ २५०५ ॥ याहो क्षेत्र केलें जुंपिलीं आउतें ॥ अठरा धान्यें तेथें पेरियेलीं ॥ १ ॥ मेघःशाम मेघ वर्षे सर्वां धारीं ॥ बीज विटेवरी सासिन्नलें ॥ २ ॥ जगाचें जीवन पंढरी पिकली ॥ चराया सोकलीं भुतें जाणा ॥ ३ ॥ घालुनिया माळा रक्षी कळिकाळां ॥ काय कलिमळा संसाराची ॥ ४ ॥ पापासों करणें भक्ति हे गोफण ॥ भूस सांडी कण वेंचिताती ॥ ५ ॥ वेदशास्त्र ऐसे बोल बोलविता ॥ गूढ वेगळिता लाभ होती ॥ ६ ॥ नामा ह्मणे स्वामि विठ्ठल सुकाळ ॥ अन्न ब्रह्म फळ त्रिभुवनीं ॥ ७ ॥

ईश्वरप्राप्ति.

॥ २५०६ ॥ निद्रिस्ताचे सेजें सर्प कां उर्वशी ॥ पाहो विषयासी तैसे आह्मी ॥ १ ॥ ऐसी कृपा केली माझ्या केशीराजें ॥ प्रतितीचें भोजें एकसरां ॥ २ ॥ शेण आणि सोनें भासनें समान ॥ रत्न कां पाषाण येकरूप ॥ ३ ॥ पाया लागो स्वर्ग वरी पडो आग ॥ आत्मस्थिति भंग नोहे नोहे ॥ ४ ॥ नामा ह्मणे कोणी निंदा आणि वंदा ॥ झालों ब्रह्मानंदाकार आह्मी ॥ ५ ॥

॥ २५०७ ॥ हरिश्चंद्रराजा होता सत्वगुणी ॥ वाहातसे पाणी डोंबाघरीं ॥ १ ॥ सत्य पतिव्रता तारामति राणी ॥ राहिली भोगोनी कायाक्लेश ॥ २ ॥ भरत ऐकतां मातेचें वचन ॥ श्रीराम दर्शन कैसे घडे ॥ ३ ॥ माता पिता सर्व अव्हेरी जनक ॥ नामा ह्मणे भाक प्रारब्ध हे ॥ ४ ॥

॥ २५०८ ॥ विचारुनी पाहा पंढरिचें पाडे ॥ सुख होय थोडें क्षीरसिंधू ॥ १ ॥ सांडुनी वैकुंठ आले जगजेठी ॥ वस्ती वाळवंटीं केली

जाण ॥ २ ॥ भक्त महाकारी ब्रीदें बडिवार ॥ सेवा सुखसार पांडुरंग ॥ ३ ॥ जीवींचे सोयरे न मिळे वैकुंठीं ॥ हरिदासा भेटी आडलिया ॥ ४ ॥ प्रीतीचें वोरस उभा मागें पुढें ॥ जीवासी आवडे भक्त राणा ॥ ५ ॥ लक्ष्मीचा विलासी न वाटे विश्रांती ॥ आवडे श्रीपति भक्तभावा ॥ ६ ॥ संगें सर्वकाळ धांवे पाठी वाटी ॥ घाली कृपादृष्टि तयावरी ॥ ७ ॥ अमृत सुरस नव्हेति पैं गोडी ॥ ह्मणोनि आवडी काल्याची ॥ ८ ॥ हरुषें निर्भर सुरवरा खेळे ॥ वाळवंटीं लोळे संतसगें ॥ ९ ॥ अठ्ठावीस युगें उभा विटेवरी ॥ भक्तप्रीय हरि स्वामि माझा ॥ १० ॥ नामा ह्मणे त्याचे सुखरूप पाय ॥ क्षणेक न होय जीवाहुनी ॥ ११ ॥

॥ २५०९ ॥ अनुसरे त्यासी फिरो नेदी मागें ॥ राहे अंगसंगें समागमें ॥ १ ॥ समागमें असे सर्व साक्षी देव ॥ जैसा ज्याचा भाव तैसा राहे ॥ २ ॥ सदां मुखीं नाम आळस न उच्चारीं ॥ प्रीति मानी हरि हास्यमुखें ॥ ३ ॥ फळपाकीं सर्व देतील प्राणीया ॥ नामा धरी पाया वळकट ॥ ४ ॥

देवाचें स्तवन.

॥ २५१० ॥ दुःखाची निवृत्ति सुखाचें तें सुख ॥ पाहतां श्रीमुख गोविंदाचें ॥ १ ॥ रंगणीं रांगत गुळगुळा बोलत ॥ असूर रुळत चरणातळीं ॥ २ ॥ नामा ह्मणे हातीं लोणियाचा उंडा ॥ गौळणी त्याच्या तोंडा भुललीया ॥ ३ ॥

॥ २५११ ॥ हावो हावो देव ह्मणताती श्रुती ॥ परिसा नेणती भूललिया ॥ १ ॥ तुझ्या कृपा नेणती कमळापती ॥ तुज बाळ ह्मणती गौळियाचें ॥ २ ॥ विष्णुदास नामयानें दाखविल्या खुणा ॥ पंढरीचा राणा श्रीविठ्ठल ॥ ३ ॥

॥ २५१२ ॥ श्रीधरा अनंता गोविंदा केशवा ॥ मुकुंदा माधवा नारायणा ॥ १ ॥ देवकी तनया गोपिकारमणा ॥ भक्त उद्धारणा केशीराजा ॥ २ ॥ मकरकुंडल श्रवणीं शोभती ॥ येकावळी दिसी सृष्टि लोपे ॥ ३ ॥ नामा ह्मणे तुझा नकळेची पार ॥ भजे निरंतर भक्तजन ॥ ४ ॥

॥ २५१३ ॥ वेदासी कानडा श्रुतीसी कानडा ॥ विठ्ठल उघडा पंढरीये ॥ १ ॥ नाम बरवें रूप बरवें ॥ दर्शन बरवें कानडीयाचें ॥ २ ॥ नामा ह्मणे तुझें अवघेंचि बरवें ॥ त्याहुनी बरवें प्रेम तुझें ॥ ३ ॥

॥ २५१४ ॥ केशीराजा आदि सकळा अनादी ॥ तूंचि कृपानिधि नारायणा ॥ १ ॥ अव्यक्ता अक्षरा सर्व अविनाशा ॥ अगा पंढरीशा पांडुरंगा ॥ २ ॥ तूंचि ब्रह्मचारी गोपिकांचे घरीं ॥ सर्वस्वें उद्धरी सर्व जीवां ॥ ३ ॥ लटिकें दाविसी गोकुळाभीतरीं ॥ नामा ह्मणे शिरीं भार वाही ॥ ४ ॥

नाममहिमा.

॥ २५१५ ॥ ब्राह्मण हो तुह्मी सर्व नारीनर ॥ सर्वांसी आधार नाम सत्य ॥ १ ॥ नामाविण गति नसरे आणिक ॥ वैकुंठनायक बोले मुखें ॥ २ ॥ परि तेंचि नाम पहावें शोधुनी ॥ चौऱ्यासीची खाणी तेव्हां चुके ॥ ३ ॥ नामा ह्मणे आतां सद्गुरु वंदुनी ॥ नाम घ्या शोधुनी सत्य मुक्त ॥ ४ ॥

॥ २५१६ ॥ द्वारावती भुवना गेलों ॥ शंखचक्र घेउनी आलों ॥ १ ॥ वाटे प्रपंचें धरियलों ॥ राम नामें सोडविलों ॥ २ ॥ शंखचक्र भरुनी केणें ॥ द्वारावती केलें पेणें ॥ ३ ॥ नामा ह्मणे लाभ झाला ॥ फुकासाठीं हरि जोडला ॥ ४ ॥

॥ २५१७ ॥ नामीं नारायण ॥ होय भक्तांचे आधीन ॥ १ ॥ न मागतां भक्ती ॥ नामापासी च्यारी मुक्ती ॥ २ ॥ भुलो नये जाण ॥ नाम वैकुंठीं निशाण ॥ ३ ॥ नामा ह्मणे ऐसे प्राणी ॥ सम होती नारायणीं ॥ ४ ॥

॥ २५१८ ॥ वदनीं तुझे नाम अमृत संजीवनी ॥ असतां चक्रपाणी भय कवण ॥ १ ॥ या जन्ममरणाची कायसी मग चिंता ॥ तुझीया शरणांगतां पंढरिनाथा ॥ २ ॥ हृदयीं तुझें रूप बिंबलें साचार ॥ तेथें कवण पार संसाराचा ॥ ३ ॥ नामा ह्मणे तुझें नाम वेळोवेळ ॥ ह्मणतां कळिकाळ पायां पडे ॥ ४ ॥

करुणापर अभंग.

॥ २५१९ ॥ सगुण संपन्न पंढरीच्या राया ॥ आमुच्या स्वामिया केशीराजा ॥ १ ॥ राम कृष्ण हरि श्रीधरा मुकुंदा ॥ सज्जनी स्वानंदा

सर्वातीता ॥ २ ॥ गोविंद गोपाळा गोपवेषधारी ॥ गोवर्धन धरी नखांवरी ॥ ३ ॥ दुष्ट दुर्जनासी दुःख फार चित्तां ॥ पावन पतितां नामा ह्मणे ॥ ४ ॥

॥ २५२० ॥ नावडे प्रपंच तापत्रय माया ॥ येई धांवोनिया केशीराजा ॥ १ ॥ भवभयें फार भ्यालों जन्मांतरा ॥ चौऱ्याशीचा फेरा चुकवितो ॥ २ ॥ सत्कथा श्रवण नाम संकीर्तन ॥ नघडे भजन मज देवा ॥ ३ ॥ नवविधा भक्ति कोणें केली कैसी ॥ नामा ह्मणे ऐसी दावी सदां ॥ ४ ॥

॥ २५२१ ॥ तुझे चरणीं चित्त रंगलें अनुरागें ॥ बहुजन्मीं वियोगें शिणलें होतें ॥ १ ॥ आहाळलें पोळलें तापत्रयीं पडिलें ॥ तृष्णें विभांडिलें नानापरी ॥ २ ॥ काम क्रोध लोभ दंभ मद मत्सर ॥ इहीं निरंतर जाजावलों ॥ ३ ॥ बुडतिया अवचटें लाभे तीर्थे सांगडी ॥ ते जीवें न सोडी तैसें झालें ॥ ४ ॥ नामा ह्मणे तूं केशव कृपेचा सागर ॥ झणीं माझा अव्हेर करसी देवा ॥ ५ ॥

॥ २५२२ ॥ तूं एक सज्ञान मी एक अज्ञान ॥ तुझें नाम जाण विस्तारीलें ॥ १ ॥ आतां करिसी काय आतां करिसी काय ॥ सांपडली सोय रामचंद्रा ॥ २ ॥ चरणीं जे आहे ती माझी माय ॥ ईश्वरू तो वाहे शिरकमळीं ॥ ३ ॥ नामा ह्मणे देवा न सोडीं मी भावा ॥ जन्मोजन्मीं सेवा द्यावी तुझी ॥ ४ ॥

॥ २५२३ ॥ ऐशा विचारें समाधान करी ॥ गोविंद श्रीहरि नारायण ॥ १ ॥ सर्वकाळ ऐसी वदो ही वैखरी ॥ आणीक अंतरीं नाठवावें ॥ २ ॥ आणिकासी गुज न बोले वदन ॥ वदो नारायण सर्वकाळ ॥ ३ ॥ रामकृष्ण माझ्या देवाचें स्तवन ॥ शास्त्रेंही पुराणें भाट ज्याची ॥ ४ ॥ नामा ह्मणे आतां ऐसें करी देवा ॥ हृदयीं केशवा राहे माझ्या ॥ ५ ॥

॥ २५२४ ॥ साधुनी समाधि तुज म्यां चिंतावें ॥ मग माझ्या यावें हृदयांत ॥ १ ॥ तंव पांडुरंगा संता मार्जी उणें ॥ तुजलागीं निर्वाणे करी देवा ॥ २ ॥ तुजसी संबंध लौकिका वेगळा ॥ पाळसी गोपाळा लळे माझे ॥ ३ ॥ उपजतां बाळ हितार्थी लागोनी ॥ प्रसन्न जननी होई आधी ॥ ४ ॥ भीडेस्तव पान्हा फुटोनिया थानीं ॥ पेहे त्या पाजुनी दिल्हें

काय ॥ ५ ॥ उदित सूर्यासि लागे विनवावा ॥ यावें तुवां गांवा प्रकाशित ॥ ६ ॥ मग ते तयानें निवारावें तमा ॥ हें तो मेघश्यामा नाहीं श्रुत ॥ ७ ॥ पृथ्वी भूतीं काय करावा आदरु ॥ मग त्याचा भारु चालवावा ॥ ८ ॥ जीवना जीवन मार्थुनी आणावें ॥ तेणें काय निववावें संत सार्सी ॥ ९ ॥ सर्वज्ञ उदार होसी चक्रवर्ती ॥ कार्या कारणांतीं नांद तुझी ॥ १० ॥ नामा ह्मणे माझें चित्त कृष्णाकार ॥ करूनी निर्धार प्रेम देई ॥ ११ ॥

॥ २५२५ ॥ तुज दिले आतां यत्न करी याचा ॥ जीवभाव वाचा काया मनें ॥ १ ॥ भागलों दातारा शीण झाला भारी ॥ आतां मज तारी अनाथासी ॥ २ ॥ नेणता सोसिली तयाची आटणी ॥ नव्हतांहीं कोणी कांहीं माझीं ॥ ३ ॥ वर्मे नेणें दिशा हिंडति मोकाट ॥ इंद्रिय सुसाट सर्व पृथ्वी ॥ ४ ॥ येरझार फेरा शिणलों सायासीं ॥ आतां हृषिकेशी अंगीकारी ॥ ५ ॥ नामा ह्मणे मन इंद्रियाचे सोई ॥ धांव यासी कायी करूं आता ॥ ६ ॥

॥ २५२६ ॥ मी तो तुझा दास न करी उदास ॥ माया मोहोपाश तोडी देवा ॥ १ ॥ प्राण जावो परि नको करूं त्याग ॥ करी अंग संग अंगिकार ॥ २ ॥ अंगीकारी आतां अजामेळ अंती ॥ समान श्रीपति समकरी ॥ ३ ॥ नामा ह्मणे ऐसे वाणावें म्यां किती ॥ नामें केली ख्याति चराचरी ॥ ४ ॥

॥ २५२७ ॥ येतां जातां थोर कष्टलों गर्भवासी ॥ पडिलोंगा उपवासी प्रेमेंविण ॥ १ ॥ बहुतांचा सेवक झालों काकुळती ॥ नपवती विश्रांती तयाचेनी ॥ २ ॥ ऐसें माझें मन शिणलें नानापरी ॥ घालीन आभारीं संताचिया ॥ ३ ॥ वियोगें संताच्या व्याकुळ चिंतातूर ॥ हिंडे दारोदार दीनरूपें ॥ ४ ॥ परि कोणी संताच्या न घालिती चरणीं ॥ तळमळी अनुदिनीं अश्रांत सदां ॥ ५ ॥ माझें माझें ह्मणोनी जया घाली मिठी ॥ दिसे तेंचि घडी नाहीं होय ॥ ६ ॥ तया शोकानळे संतप्त आंदोळे ॥ गेलें तें न मिळे कदांकाळीं ॥ ७ ॥ न देखत ठायीं देखावया धांवे ॥ भ्रांती भूललें भावें नानामार्गी ॥ ८ ॥ तुझा स्वरूपानंदु नाहीं वोळखिला ॥ झाली तें विठ्ठला हानि थोर ॥ ९ ॥ लोहाचा कवळु लागला परिसातें ॥ पालटे सर्वांतें होय जेवी ॥ १० ॥ नामा ह्मणे तैसी भेटी संत चरणीं ॥ कृपेनी त्रिभुवनीं होईन सरतां ॥ ११ ॥

देवास नैवेद्य जेविवला.

—:o:—

॥ २५२८ ॥ आह्मी हाटा जाऊं लवकरी येऊं ॥ नैवेद्य पाठवूं नाम्या हातीं ॥ १ ॥ दुसऱ्या दिवसीं नैवेद्य धाडिला ॥ दामशेटी गेला त्याच्या मागें ॥ २ ॥ जाऊनिया नामा उभा राहे सन्मुख ॥ ह्मणे विठोबास जेवी बापा ॥ ३ ॥ देव ह्मणे नाम्या बसावें द्वारांत ॥ लवकरी जेवितों पाहे आतां ॥ ४ ॥ जेऊनिया देवें हातीं दिधली वाटी ॥ तेव्हां दामशेटी काय बोले ॥ ५ ॥ बारावर्षें तुज उपवासी मारिलें ॥ आजि जेवविलें नामदेवें ॥६॥ देव ह्मणे आतां ऐका दामशेटी ॥ हे तो गुह्य गोष्टी बोलूं नका ॥ ७ ॥ आह्मी न बोलतां आह्मी न सांगतां ॥ कळे अवचिता आपणासी ॥ ८ ॥ करसी चोरी तूं गुप्त गोकुळांत ॥ पृथ्वींत मात कोणी नेली ॥ ९ ॥ गोकुळींच्या गोष्टी येथें बोलूं नये ॥ मौन पंढरीये धरिलें आहे ॥ १० ॥ मौन धरियेलें सांगसी आह्मासी ॥ तरी कां जेवशी पांडुरंगा ॥ ११ ॥ काय तुझें घर पडियलें ओस ॥ चोख्यासंगें कैसा जेवलासी ॥ १२ ॥ चोखियाचें अन्न मिष्टान्न भोजन ॥ मिळायाकारण येथें नाहीं ॥ १३ ॥ राम अवतारीं वान्नरगणें ॥ लंकेसी झोंबणें सीतेसाठीं ॥ १४ ॥ पाला खाऊनिया वाहिले पर्वत ॥ बांधियेला सेतु सिंधुवरी ॥ १५ ॥ कृष्ण अवतारीं गोपाळ साचार ॥ वळूं गायी फार देवा सवें ॥ १६ ॥ यमुनेचे तिरीं खेळूं चेंडुफळी ॥ आपण दिधली नाहीं डायी ॥ १७ ॥ पसरितों पदर धरितों हनुवटी ॥ अन्याय हा पोटीं घाली नाम्या ॥ १८ ॥ तेव्हां दामशेटी धरूनी हातासी ॥ ह्मणे नामयासी चाल घरा ॥ १९ ॥ धन्य माझें भाग्य धन्य माझा वंश ॥ परब्रह्म वेष प्रगटलें ॥ २० ॥ बौध अवतारीं आह्मी झालों संत ॥ वर्णावया मात नामा ह्मणे ॥ २१ ॥

तुळसी महात्म्य.

—:o:—

॥ २५२९ ॥ तुळसी विण ज्याचें घर ॥ तें तंव जाणावें अघोर ॥ तेथें वसती यम किंकर ॥ आज्ञा आहे ह्मणोनी ॥ १ ॥ तुळसीवृंदावन ज्याचे घरीं ॥ त्यासी प्रसन्न श्रीहरी ॥ तें वर्जिलें यम किंकरीं ॥

आज्ञा आहे ह्मणोनी ॥ २ ॥ तुळसीवृंदावना ॥ जे करिती प्रदक्षणा ॥ अंत-काळीं होतां स्मरण ॥ जन्ममरण नाहीं नामा ह्मणे ॥ ३ ॥

॥ २५३० ॥ तुळसीवृंदावन दर्शन ॥ त्यासी वैकुंठीं गमन ॥ लटिकें ह्मणे कोण ॥ त्यासी आण केशवाची ॥ १ ॥ तुळसी माळा घाली गळां ॥ त्या भेटे घनसांवळा ॥ चतुर्भुज सहित कमळा ॥ केशीराज प्रत्यक्ष ॥ २ ॥ तुळसी रोपा घाली उदक ॥ त्याचे हरती महादोष ॥ ब्रह्मादिकां नकळे निःशेष ॥ जन्ममरण त्या नाहीं ॥ ३ ॥ तुळसीची देवा बहु प्रीति ॥ आणिक पुष्पें न लागती ॥ नामा ह्मणे जी श्रीपति ॥ हेचि भक्ति द्यावी मज ॥ ४ ॥

॥ २५३१ ॥ तुळसी पुष्पांहुनि आगळी ॥ वृंदावनीं ते मिरवली ॥ देवें मस्तकीं वंदिली ॥ वंद्य झाली तिहीं लोकां ॥ १ ॥ तुळसी वंद्याची माउली ॥ अरे हे संतांची साउली ॥ तुळसीपासीं वनमाळी ॥ सदां रहात असे ॥ २ ॥ तुळसी दळ भूमीवरी पडिलें ॥ तें जरी मस्तकीं वंदिलें ॥ कोटी तीर्थस्नान केलें ॥ एवढें फळ नामा ह्मणे ॥ ३ ॥

स्फुट अभंग.

॥ २५३२ ॥ साधावया पूर्ण सुख ॥ तें हें विटेवरी देख ॥ १ ॥ नको जाऊं परदेशीं ॥ वास करी पंढरीसी ॥ २ ॥ भाव धरूनि बळकट ॥ मुखीं नाम एकनिष्ठ ॥ ३ ॥ नामा ह्मणे गोणाबाई ॥ सर्व सुख त्याचे पायीं ॥ ४ ॥

॥ २५३३ ॥ मिथ्या मायाजाळ मृगजळ बाधा ॥ लागलासे धंदा संसारीया ॥ १ ॥ आलेरे आलेरे हाकित टाकित ॥ मुद्दा गिवसीत काळ-चक्रीं ॥ २ ॥ बंधनापासुनी बांधलेसे पायीं ॥ बुडतों मी डोहीं निर्जळा ये ॥ ३ ॥ कोण भरंवसा धरिलासे जिवीं ॥ बळीया सोडवी कदां काळीं ॥ ४ ॥ पुत्रपत्नी बंधु ह्मणसील प्राणी ॥ धांवोनि निर्वाणीं पाव आतां ॥ ५ ॥ नामा ह्मणे वेगीं सावधान व्हावें ॥ शरणही जावें पांडुरंगा ॥ ६ ॥

॥ २५३४ ॥ मांजरें केली एकादशी ॥ इळवरी होतें उपवासी ॥ पारणें करितां पारण्यासी ॥ धांउनी गिवसी उंदिरु ॥ १ ॥ लोकां वाटला

ध्यावस्त ॥ तोंवरी असे निवांत ॥ जंव पेट सुटे जीवांत ॥ मग घात करी वत्साचा ॥ २ ॥ श्वान गेले मलकार्जुना ॥ देह कर्वतीं घातलें जाणा ॥ आलें मनुष्यदेह पणा ॥ परि खोडी न संडी आपुली ॥ ३ ॥ श्वानें देखिला स्वयंपाक ॥ जोंवरी जागे होते लोक ॥ मग निजलिया निःशंक ॥ चारी मडकीं फोडिलीं ॥ ४ ॥ वेश्या झाली पतिव्रता ॥ तिचा भाव असे दुश्चिता ॥ तिसी नाहीं आणिक चिंता ॥ परद्वारा वांचुनी ॥ ५ ॥ दाखानें केली समाराधना ॥ बहुत लोक जेविले जाणा ॥ परि नसंडी वोखटी वासना ॥ खटनट चालितसे ॥ ६ ॥ ऐशा प्रकारच्या भक्ती ॥ असती त्या नेणो किती ॥ एक ओळंगा लक्ष्मीपती ॥ ह्मणे विष्णुदास नामा ॥ ७ ॥

॥ २५३५ ॥ भूमीचें मार्दव ॥ सांगे कोंभाची लवलव ॥ तैसे आचार गौरव ॥ सुकुलीन जनाचें ॥ १ ॥ झाड जाणावें फुलें ॥ मानस जाणावें बोलें ॥ भोगें जाणावें केलें ॥ जन्मांतरीचें ॥ २ ॥ लोभ जाणावा उभय दृष्टी ॥ क्रोध जाणावा भोवया गांठी ॥ लटिका जाणावा बहु गोष्टी ॥ नष्ट प्रकृति ओळखावा ॥ ३ ॥ द्राही घातलीया जाणावा खरा ॥ ढोकळ जाणावा कली अवसरा ॥ परद्वारिणी जाणावी उण्या उत्तरा ॥ कुश्चळी घरोघरीं हिंडतसे ॥ ४ ॥ मृदंग जाणावा गंभीर नादें ॥ गाणें जाणावें सुस्वर शब्दें ॥ ओंकार जाणावा अक्षर भेदें ॥ शाहाणा शब्दें ओळखावा ॥ ५ ॥ विष्णुदास नामा करी विनंती ॥ या उत्तराची न मानावी खंती ॥ केशवाचा प्रसाद आहे माझे चित्तीं ॥ देवा काय करिसी ते न कळे ॥ ६ ॥

॥ २५३६ ॥ विठ्ठलाचे पाय धरूनियां राहे ॥ मग संसार तो काय करील तुझें ॥ १ ॥ संसाराचें भय नाहीं हरिचे दासा ॥ विठू आत्मा सरिसा निरंतर ॥ २ ॥ निरंतर वसे हरि भक्तापासी ॥ विसंबेना त्यासी कदांकाळीं ॥ ३ ॥ नामा ह्मणे ऐसा विठ्ठल सोडोनी ॥ व्यर्थ काय जनीं शिणताती ॥ ४ ॥

॥ २५३७ ॥ वीतभर पोट लागलेंसे पाठी ॥ साधुसंगें गोष्टी सांगू न देई ॥ १ ॥ पोट माझी माता पोट माझा पिता ॥ पोटानें ही चिंता लाविलीसे ॥ २ ॥ पोट माझा बंधु पोट माझी बहीण ॥ पोटानें हें दैन्य मांडिलेंसे ॥ ३ ॥ विष्णुदास नामा पोटाकडे पाहे ॥ अजून किती हाय हिंडविसी ॥ ४ ॥

॥ २५३८ ॥ अभक्ताचे स्थळीं भ्रांताची संगती ॥ परदारा विषयीं परनिंदा ॥ १ ॥ नेणे भूतदया शांतीचें लक्षण ॥ कार्या कारण बोल तसे ॥ २ ॥ हरिचिया दासा करिती मत्सर ॥ करी निरंतर द्वेषबुद्धि ॥ ३ ॥ नामा ह्मणे व्यर्थ पेटला पर्वत ॥ नेणे अपघात स्वयें पावे ॥ ४ ॥

॥ २५३९ ॥ हरिसी शरण निघा वहिलें ॥ राहे कळिकाळ उगलें ॥ १ ॥ खंडलें एका बोलें ॥ विठ्ठल समर्थें अंगिकारिलें ॥ २ ॥ नामयानें संसारा जिंकिलें ॥ केशव चरणीं मन ठेविलें ॥ ३ ॥

॥ २५४० ॥ सात्वीक हें वैराग्य अर्थाचें हें मूळ ॥ आशा हें केवळ अनर्थ जाण ॥ १ ॥ अंतरापासोनी नसतां विवेक ॥ निभ्रांताचे टक आशेवरी ॥ २ ॥ राजस तामस करूनियां गोळा ॥ होतसे अंधळा दाटोनियां ॥ ३ ॥ नामा ह्मणे ऐसे उदंड उपाय ॥ विठोबाचे पाय अंतरती ॥ ४ ॥

॥ २५४१ ॥ कीर्तनाच्या सुखें सुखी होतो देव ॥ कोणतें वैभव वाणी आतां ॥ १ ॥ अंत्यज आणि जातिवंता ॥ मुखीं नाम घेतां उडी घाली ॥ २ ॥ बैसोनी आसनीं आळवितां नाम ॥ उभा सर्वोत्तम तयापुढें ॥ ३ ॥ प्रेमाचीया भरें उभ्यानें गर्जता ॥ नाचे हा अनंत तया सवें ॥ ४ ॥ नामा ह्मणे तया कीर्तनाची गोडी ॥ घालीतसे उडी नेटेपाटे ॥ ५ ॥

॥ २५४२ ॥ सरस्वती माते द्यावी मज स्फुर्ती ॥ येतों काकुळती तुजलागीं ॥ १ ॥ लाडिकें लडिवाळ मागतसें तुज ॥ वंदीतसे रज चरणीचे ॥ २ ॥ त्वरें येउनीया मस्तकीं ठेवी हात ॥ जाईल हे भ्रांत तेव्हां माझी ॥ ३ ॥ आपुल्या बाळासी धरी आतां हातीं ॥ न करी फजिती जना-मध्यें ॥ ४ ॥ विश्वात्मा जो हरि त्याची वर्णीतसे कीर्ती ॥ आवडीचा वोती रस आतां ॥ ५ ॥ ऐकोनी स्तवन झालीसे प्रसन्न ॥ नाम्या तुझा अभिमान मजलागी ॥ ६ ॥

॥ २५४३ ॥ देवाधिदेवा सर्वत्रांच्या जीवा ॥ ऐके वासुदेवा दया-निधी ॥ १ ॥ ब्रह्मा आणि इंद्र वंद्य सदाशिवा ॥ ऐके वासुदेवा दीनबंधू ॥ २ ॥ चवदा लोकपाळ करिती तुझी सेवा ॥ ऐके वासुदेवा कृपासिंधू ॥ ३ ॥ योगीयाचे ध्यानीं नातुडसी देवा ॥ ऐके वासुदेवा जगद्गुरु ॥ ४ ॥ निर्गुण निराकार नाहीं तुज माया ॥ ऐके कृष्णराया कानडीया ॥ ५ ॥ वेडा मी अविचारी करी मजवर दया ॥ ऐके कृष्णराया सखया ॥ ६ ॥

करुणेचा पर्जन्य शिंपी मजवरता या ॥ ऐके कृष्णराया गोजीरीया ॥ ७ ॥ नामा ह्मणे जरी दाविसील पाया ॥ तरी वदावया स्फुर्ती चाले ॥ ८ ॥

॥ २५४४ ॥ युगा ऐसें पळ तुजवीण जाय ॥ पाहातोसी काय अंत माझा ॥ १ ॥ कोमळ हृदय तुझें पंढरीच्या राया ॥ कठिण सखया कैसें झालें ॥ २ ॥ विचारिलें चित्तीं दुर्लभ मी हरिहरा ॥ जाऊं कसा घरा रंकाचीया ॥ ३ ॥ अंगीकारावरी अव्हेराची मात ॥ नव्हें हें उचित देवराया ॥ ४ ॥ मागें जे जे आली केली वासुदेवा ॥ उदारा केशवा पुरविली ॥ ५ ॥ नुपेक्षिसी आतां भरंवसा चित्तास ॥ दिसोनी निरास आली आतां ॥ ६ ॥ वांचोनिया दुःख भोगावेंरे आतां ॥ प्राणासी मुकतां हेंचि भलें ॥ ७ ॥ वर्णिता वर्णिता नामा झाला समाधिस्थ ॥ जहालें विदित पांडुरंगा ॥ ८ ॥

॥ २५४५ ॥ तुज न पोसवे दातारा ॥ तरी ऐशा घाली चिरा ॥ एका पोटा दुर्भर ॥ अव्हेरूं नको दातारा ॥ १ ॥ तुज म्यां जिवीं अनुसरावें ॥ तुह्मींही तसेंच अपंगावें ॥ परी म्यां आणिकांचें न ह्मणवावें ॥ जन्मोजन्मीं दातारा ॥ २ ॥ विष्णुदास नामा ह्मणे ॥ मज उपेक्षिसी झणें ॥ जन्मोजन्मींचें पोसणें ॥ केशवा उणे येऊं न देई ॥ ३ ॥

॥ २५४६ ॥ विश्रांतीचें स्थळ आळंदी हें गांव ॥ सिद्धेश्वर नांव दैवताचें ॥ १ ॥ चौऱ्यासी सिद्धींचा सिद्ध बेटी मेळा ॥ तो सुखसोहळा काय वाणूं ॥ २ ॥ विमानाची दाटी पुष्पांचा वर्षाव ॥ पाहताती देव स्वर्गाहुनी ॥ ३ ॥ नामा ह्मणे देवा चला तया ठाया ॥ विश्रांति घ्यावया कल्पवरी ॥ ४ ॥

॥ २५४७ ॥ पैल आला रामराणा ॥ लंका दिधली बिभीषणा ॥ १ ॥ नळनीळ जांबुवंत ॥ मध्यें चाले रघुनाथ ॥ धृ० ॥ मागें वानरांचे थाट ॥ पुढें गर्जताती भाट ॥ २ ॥ केला अयोध्या प्रवेश ॥ ह्मणे नामा विष्णुदास ॥ ३ ॥

देवानें केलेली नामदेवस्तुति.

:0:

॥ २५४८ ॥ तुह्मी सदाचार महंत ब्रह्मवादी ॥ तुमची वागनदी ब्रह्मरूप ॥ १ ॥ सत्यवचन जळपत्र हें निर्मळ ॥ कृतार्थ केवळ झालोंसें मीं ॥ २ ॥ हा तुमचा विश्वास दृढ आहे मज ॥ तुह्मी माझे पूज्य परम-

देव ॥ ३ ॥ स्नानाचा विचार आहे पंचविध ॥ सांगेन ह्रद्‌द भाव याचा ॥ ४ ॥ अर्थी देउनी दृष्टि विवेक ध्यावा पोटीं ॥ प्रतिति येईल गोष्टी अनुभवाच्या ॥ ५ ॥ उत्तमाहुनी उत्तम सत्यवाक्स्नान ॥ या परतें पावन आणिक नाहीं ॥ ६ ॥ कायावाचामनें हें दृढ धरीजे ॥ हेळाच तरीजे भवसागरू ॥ ७ ॥ बाहीर भीतरि शुद्ध सर्व काळ ॥ हें दुजे निर्मळ शुद्ध स्नान ॥ ८ ॥ हें ज्या सदैवा घडे भाग्य योगें ॥ मग त्या नलगे साधन कांहीं ॥ ९ ॥ सकळ इंद्रियांचा करुनी निग्रह ॥ दवडावा विग्रह वासनेचा ॥ १० ॥ हें तीसरे निर्मळ घडे ज्यासीं स्नान ॥ नलगे अनुष्ठान करणें त्यासी ॥ ११ ॥ सर्वांभूतीं करुणा हेंचि पै चवथें स्नान ॥ साधितो सज्जन विरळा कोणी ॥ १२ ॥ त्याचेनि दर्शनें जळतीं पापराशी ॥ तो सर्व तीर्थांसीं तीर्थरूप ॥ १३ ॥ पांचवें तें स्नान काया प्रक्षाळावी जळीं ॥ करणें ते आंघोळी लौकिकांची ॥ १४ ॥ काम क्रोध लोभ दंभ मद मत्सर ॥ हे दोष दुर्धर देहामाजी ॥ १५ ॥ विवेक वैराग्य धरावा मानसीं ॥ राहावें सांगातिसी संतांचिया ॥ १६ ॥ अनंत जन्मीचें हेंचि प्रचित्त ॥ ज्याच्या वाचे नित्य रामकृष्ण ॥ १७ ॥ शांति क्षमा दया निजबोध निवृत्ती ॥ अखंड खेळती जयापाशी ॥ १८ ॥ तो एक संसारीं धन्य देव नामा ॥ आवडतसे आम्हां जीवाहुनी ॥ १९ ॥

नामदेवाचे अभंग समाप्त.

राजाईचे अभंग.

॥ २५४९ ॥ अंगोळीये विठा कडीयेसी नारा ॥ राजाई पंढरपुरा चालीयेली ॥ १ ॥ भीवरा संपूर्ण जातसे भरली ॥ राजाई बोलली कैसें झालें ॥ २ ॥ एकली मी बाळें काय करूं आतां ॥ आहा पंढरिनाथा काय केलें ॥ ३ ॥ एक बांधिलें पाठीसी दुजें बांधिलें पोटासी ॥ वेणुनादापासी वाहावत गेली ॥ ४ ॥ हांबरडा हाणोनी बोभाय नामया ॥ आवर्ती पडोनियां तळास गेली ॥ ५ ॥ योगनिद्रा सारोनी देव जागा झाला ॥ त्वरित पावला काढिली तिथें ॥ ६ ॥ नारा विठा दोघे कडीयेसी घेतलें ॥ राजाईस धरिलें दक्षिण करीं ॥ ७ ॥ आणिलीं माहाद्वारा पुढें दे लेंकुरां ॥ विठोबा सामोरा नामा आला ॥ ८ ॥ बाबा बाबा ह्मणोनि नारा धाविन्नला ॥ नामत्या बोलिला पाहे होई ॥ ९ ॥ देखोनी राजाईसी गहिंवरू पै आला ॥ अरे बा विठ्ठला काय

केलें ॥ १० ॥ बाळेसहित विख घेईन मी आतां ॥ पाहे पंढरिनाथा बुडवीन घर ॥ ११ ॥ मेला सर्प होता तो ओंटीये घेतला ॥ खांडोनी घातला डेऱ्यामाजी ॥ १२ ॥ खाली ज्वाळ घाली उकळी फुटली ॥ पोटासी धरिलीं दोघें बाळें ॥ १३ ॥ देह विठोबासी समर्पण करूं ॥ ऐसा पै निर्धारू धरियेला ॥ ॥ १४ ॥ रुक्मिणी ह्मणे देवा अनर्थ मांडिला ॥ नामा बाहेर गेला निश्चयेसी ॥ १५ ॥ डेरा उघडोनी राजाई जंव पाहे ॥ तोंडभरी भरलाहे अवघें सोनें ॥ १६ ॥ राजाईनें धरिलें नामयाचे चरण ॥ कृपादृष्टि पाहणें आह्मांकडे ॥ १७ ॥ विठ्ठल विठ्ठल ऐसें बोलियला ॥ निवांत राहिला घटका च्यारी ॥ १८ ॥ कांपत कांपत माहाद्वारा आला ॥ तुझी माव विठ्ठला नकळे कांहीं ॥ १९ ॥ अष्टदिशा देवा वरुता आणि खालुता ॥ तुजवीण सर्वथा ठाव नाहीं ॥ २० ॥ तंव नामदेव निजला देखिला ॥ अंतरीं उठिल्या विठ्ठल ध्वनी ॥ २१ ॥ राजाई ह्मणे प्रयत्न न चले तेथें आतां ॥ प्रार्थू पंढरिनाथा बहुतांपरी ॥ २२ ॥ राजाईनें धरिलें विठोबाचे पाय ॥ कृपादृष्टि पाहे आह्मांकडे ॥ २३ ॥

॥ २५५० ॥ घरधनी यांणीं केला गुरू ॥ बाई मी आतां काय करूं ॥ असोनी नाहींसा संसारू ॥ चमत्कार कृपेचा ॥ १ ॥ धांवेपावेगे मेसाई ॥ येथें कोणाचें न चले कांहीं ॥ सत्यपण तुझे ठायीं ॥ तरी हें नाहींसे करीगे ॥ धृ० ॥ मंत्र घेतला जैसा ॥ घरीं संतांचा वोळसा ॥ वोस पडो हरिदासा ॥ गेले नमत मागुतें ॥ २ ॥ काय सांगो याची रीती ॥ सोसे सोसे पाये चर्णाप्रती ॥ अवघे भांवडभूत होती ॥ नाचताती आनंदें ॥ ३ ॥ लौकिकांत गेलीं वायां ॥ एकाच्या एक पडती पाया ॥ ह्मणती येगा पंढरिराया ॥ ब्रह्मानंदें डुल्लती ॥ ४ ॥ भोळी सासू गोणाबाई ॥ पांढरा स्फटिक व्याली पाही ॥ त्याणें जोडिला शेषशाई ॥ काय राजाई करूं ह्मणे ॥ ५ ॥

॥ २५५१ ॥ सावध सावध राजाई वो सुखें ॥ नामयानें दुःख निरसीलें ॥ १ ॥ संसारातें येऊन भाग्याचा ॥ छंद लागला विठ्ठलाचा ॥ धृ० ॥ याचें नाम न दिसे तिही त्रिभुवनीं ॥ नाइको दुजे कर्णी नाम्याऐसी ॥ २ ॥ वैष्णवांचे गजर टाळघोळ दिंडी ॥ उभयतां ब्रह्मांडीं घोष गेला ॥ ३ ॥ तयाच्या दर्शनें कलीमाजी तारिली ॥ भाग्यें विनटली विठ्ठलेसी ॥ ४ ॥ राजाई ह्मणे माते रखुमाई बुद्धिमंते ॥ आमुच्या अदृष्टातें लिहिलें कैसें ॥ ५ ॥

॥ २९९२ ॥ परियेसी रुक्माई जैसा बैसला पाठीं ॥ दैन्य पै न सोडी काय करूं ॥ १ ॥ सदैवाच्या स्त्रिया अलंकार मंडित ॥ मजवरी माझी प्रीत कायकरूं ॥ २ ॥ दरिद्रें विश्रांति घातली वो कैसी ॥ सांगो कोणापासीं माउलीये ॥ ३ ॥ एकी दिव्य वस्त्रें नेसल्या परिकर ॥ मज खंडे जर्जर मिळालेंसे ॥ ४ ॥ मोडकें खोंपट वारा येतो भरभराट ॥ बहु होती कष्ट कोणा सांगों ॥ ५ ॥ कैची कुसुमसेज कैचे पटकुळ ॥ फाटकी वाकळ अथरुणा ॥ ६ ॥ कन्या आणि पुत्र झालीं उपवरी ॥ अजोनी न धरी घर प्राणनाथ ॥ ७ ॥ जन लोकांमाजी केलें येणें हांसे ॥ ह्मणती लागलें पिसें नामयासी ॥ ८ ॥ जन्मीं न देखे उपाय येणें केले अपाये ॥ कोणा सांगों माये सुखदुःख ॥ ९ ॥ आमुच्या वडिला शस्त्र सुई आणि कातरी ॥ हा बाण आणि सुरी वागवीतसे ॥ १० ॥ येकांते भोंकीलें रुदना करी साची नारी ॥ वाहीयेली सुरी नामनार्थी ॥ ११ ॥ लज्जेचा हा गांव सांडियेला येणें ॥ शिकवावें कोणें माउलीये ॥ १२ ॥ संसाराचा येणें सांडिला पसारा ॥ कणव स्त्री बाळा नये कैसी ॥ १३ ॥ नसतां विठोबा नसतां पंढरी ॥ तरी हा सुखें घरीं नांदता कीं ॥ १४ ॥ होणार होऊन गेलें शिकवूं आतां काई ॥ विनवीते राजाई रखुमाईसी ॥ १५ ॥

॥ २९९३ ॥ शिकवावो रुक्माई आपुलीया कांता ॥ कां आह्मां अनाथां कष्टवीतो ॥ १ ॥ जन्मोनियां आमुची पुरविली पाठी ॥ मोडिली राहाटी संसाराची ॥ २ ॥ आतां आह्मीं काय करणें माउलीये ॥ बैसूं सावलीये कवणाचीये ॥ धृ० ॥ माझ्या भ्रतारासीं लावियेला चाळा ॥ क्षण जीवा वेगळा न करी त्यासी ॥ ३ ॥ आमुचा वेव्हार विध्वंसिला पाहीं ॥ करुणा माझी कांहीं नये त्यासी ॥ ४ ॥ सकळाचें मूळ आपणा आधीन ॥ केलें येणें जाणें पांडुरंगें ॥ ५ ॥ आपुलें परावें मोहो हा सांडिला ॥ आंगठा मोडिला उपाधीचा ॥ ६ ॥ उघडें घरदार लौकिक वेव्हारा ॥ धरिला निर्धार याचे नामीं ॥ ७ ॥ रात्रंदिवस जपे गोविंद हृदयीं ॥ आमुची चिंता कांहीं नलगे त्यासी ॥ ८ ॥ तुमचे सन्निधानें झालों आह्मीं दीन ॥ न वाटे निर्वाण कैसें तुह्मां ॥ ९ ॥ संसाराची व्यथा नेणवे सर्वथा ॥ होय तें उचिता करणें आह्मां ॥ १० ॥ धरी निरंतर एकची उत्तर ॥ परि हा तुह्मीं विचार काय केला ॥ ११ ॥ अनुभव अनुभवीं जाणें तुह्मीं समर्थपणें ॥ सदां गुर्ली ह्मणे नामीं तुमच्या ॥ १२ ॥ जन्मोनी अवघी तुमची पोषणी ॥ नेणो तुह्मांवांचोनी कोणी दुजें ॥ १३ ॥ कायावाचामनें तुमचीये पाईं ॥ विनवीते राजाई जीवलगा ॥ १४ ॥

॥ २५५४ ॥ शिकविती ऐसें तुह्मीं नाइका ॥ नाहीं भय शंका लौकिकाची ॥ १ ॥ लावोनी लंगोटी झालेती गोसावी ॥ आमुची ठेवाठेवी कोण करी ॥ २ ॥ ऐसी तुमची स्थिति विलग देखोनी ॥ पडिलें चितवनीं काय करूं ॥ धृ० ॥ धडची कांटींये घातलें हें कैसें ॥ बळेंची आपणा पिसें लावियेलें ॥ ३ ॥ सुखाचा संसार करोनी बारा वाटे ॥ नांव केलें मोठें जगामाजी ॥ ४ ॥ तोडियेला मोह सांडियेली माया ॥ भुलविलें तुमचीया चित्ता कोणें ॥ ५ ॥ कवणे पुण्य ऐसी जोडियेली जोडी ॥ केली बिघडाबिघडी आह्मां तुह्मां ॥ ६ ॥ तुमचीये गति लेंकरें नेणती ॥ कोण चालविती घराचार ॥ ७ ॥ ह्मणोनी माझें चित्त आपुलेनी उद्वेगें ॥ कवणा जीवीचें सांगो सुखदुःख ॥ ८ ॥ सर्वस्वें सांडोनी धरिला तुह्मी देव ॥ येणें पुसिला ठाव संसारीचा ॥ ९ ॥ आमची करुणा नवाटेची कांहीं ॥ विनवीते राजाई नामदेवा ॥ १० ॥

॥ २५५५ ॥ चिंताक्रांत स्त्रीनें मनीं दुःख धरिलें ॥ ह्मणे कां बापें दिल्हें ऐसीयासीं ॥ १ ॥ खाया ना जेवाया लेया ना नेसाया ॥ दैन्य भोगावया आलें जन्मा ॥ २ ॥ ज्याची करितो भक्ति त्याचें हें करणें ॥ घरोघरीं हिंडणें न चुके माझें ॥ धृ० ॥ लाज सांडोनीया निलाजिरे झाला ॥ सुडपडसुड घेतला जग जाणे ॥ ३ ॥ जे सुरी वाहिली तेची दैना झाली ॥ तेंचि राहिली तइंहुनी ॥ ४ ॥ भक्ताची हे कांता मनीं वाहे चिंता ॥ काय झाला कर्ता पंढरिराव ॥ ५ ॥ वेष वाणीयाचा सवें बैल द्रव्याचा ॥ ह्मणे नामा आमुचा केउता गेला ॥ ६ ॥ बीदीं उभा राहिला घर पुसूं लागला ॥ ह्मणे नामा राहिला कवणे ठायीं ॥ ७ ॥ येरी सांगितलें तुळसीवन अपार ॥ तेंची जाणा घर नामयाचें ॥ ८ ॥ बाहेर तरी कोणी बैसला द्वारीं ॥ बोलाविली नारी नामयाची ॥ ९ ॥ अहो अहो बाइ हे ठेवावी गोणी ॥ नामा येतो परतोनी येईन मी ॥ १० ॥ येरि ह्मणे सांस आहां तुह्मी कोण ॥ आपुलें नाम खूण सांगा मज ॥ ११ ॥ माझें नाम तरी केशवशेटी सांगावें ॥ हें द्रव्य वेचावें लागे तितुकें ॥ १२ ॥ आणीक मागावें हें कांहीं न ठेवावें ॥ प्रेम माझें सांगावें सखा ह्मणोनी ॥ १३ ॥ इतुकें बोलोनी देव पाठमोरा झाला ॥ सवेंची घरा आला विष्णुदास ॥ १४ ॥ हे कैची गोणी ह्मणे टाकोनी मेला वाणी ॥ परी आह्मीं कोणी वोळखुचीना ॥ १५ ॥ नांव सांगितलें केशवशेटी ह्मणीतलें ॥ तंव येरें जाणीतलें माझा देव ॥ १६ ॥ दैन्य धांवा केला देव कष्टविला ॥ अपराध झाला तुजपासून ॥ १७ ॥ राजाई ह्मणे आह्मां थोर लाभ झाला ॥ बीदवइ भेटला केशवशेटी ॥ १८ ॥

॥ २५५६ ॥ जोडानी दोन्हीं कर माथा ठेवी चरणीं ॥ पारिसा विनवणी स्वामी माझी ॥ १ ॥ मी तंव अज्ञान नकळे तुमचा महिमा ॥ अपराध क्षमा करा मज ॥ २ ॥ अंतरीची खूण कांहीं सांगा मज ॥ तुह्मीं हृदयीं बीज धरोनी असा ॥ धृ० ॥ जेणें सुखें तुमचें चित्त निरंतर ॥ आनंदें निर्भर सदां असा ॥ ३ ॥ इच्छा तृष्णा देहीं मावळली कल्पना ॥ सदां समाधाना इंद्रियांसी ॥ ४ ॥ मायबापीं मज दिधलें तुमचे हातीं ॥ जन्मोनी सांगाती लावीयेलें ॥ ५ ॥ देव द्विज गुरु साक्षी हे करोनी ॥ स्वामीचे चरण जोडीयेले ॥ ६ ॥ तुमची चित्तवृत्ति उदास देखोनी ॥ पडिलें चिंतावनीं काय करूं ॥ ७ ॥ मग तुमचा स्वामी कृपेचा कोंवळा ॥ न धरत पातला अनाथबंधू ॥ ८ ॥ मग त्या विश्वंभरें कृपेच्या सागरें ॥ पुसिली आदरें गोष्टी तुमची ॥ ९ ॥ तंव मी दुराचारी निर्भत्सिलें तुह्मां ॥ ऐकोनी मेघःशामा कृपा आली ॥ १० ॥ तंव जगज्जीवन बोले अमृतवाणी ॥ लोटोनिया गोणी दारवंटा ॥ ११ ॥ ह्मणे द्रव्य तुह्मीं सर्वही वेचावें ॥ आणिक मागावें लागेल तें ॥ १२ ॥ सद्गदित कंठें सांगितलें तुह्मां ॥ ' परी नकळे महिमा दैवहीन ॥ १३ ॥ लोभाचा वोरसु कवणीये जन्मीचा ॥ नकळे तुमचा त्यांचा ऋणानुबंध ॥ १४ ॥ पाहातां श्रीमुख निवालें माझें चित्त ॥ मग हे मनोरथ विसरलें ॥ १५ ॥ क्षण एक आनंद झाला माझ्या मनीं ॥ उपमा कवण द्यावी तया सुखा ॥ १६ ॥ आतां ये संसारीं मीच धन्य जगीं ॥ जें तुह्मां अर्धांगीं विनटलें ॥ १७ ॥ एक वेळ घाला विठोबाचे पायीं ॥ विनवीते राजाई नामदेवा ॥ १८ ॥

॥ २५५७ ॥ नामा ह्मणे स्त्रीये अनुचित केलें ॥ कां माझ्या शिणविलें विठोबासी ॥ १ ॥ निंदेच्या उत्तरीं निषेधिलें मज ॥ वाटली त्या लाज मायबापा ॥ २ ॥ मग तो माझा स्वामी झाला वेषधारी ॥ तुजलागी सुंदरी पुढारला ॥ धृ० ॥ रत्नजडित मुगुट सत्वर फेडुनी ॥ आलासे वेष्टोनी शुभ्र शेला ॥ ३ ॥ तेणें भारें त्याचा दगदगिला मस्तक ॥ ह्मणोनी मज शोक वाटतसे ॥ ४ ॥ कस्तुरी मळवट सुरेख पुसोनी ॥ आलासे लाउनी विभूति भाळीं ॥ ५ ॥ रुद्राक्षांचे मणी लेउनी कर्णपुटीं ॥ कुंडलें गोमटीं लपविलीं ॥ ६ ॥ कौस्तुभ वैजयंती काढिली परती ॥ बांधलेसें मीति शिवलिंग ॥ ७ ॥ देखोनी रखुमाईस वाटेल उदास ॥ असती उपहास केले त्याचे ॥ ८ ॥ ज्या शरणांगत आलिंगिली बाहीं ॥ कैसी गोणी तिहीं कवळिली ॥ ९ ॥ सर्वांगीं साजिरी चंदनाची उटी ॥ भ्रंशली गोमटी श्रम झाला ॥ १० ॥ सोनसळा पुटा

केडोनी सोमटा ॥ नेसला घोवटा बोटधारी ॥ ११ ॥ इंद्रनीळ तनु रुळली असे रजें ॥ श्रीमुख रवितेज कोमाइलें ॥ १२ ॥ धन्य तुझे नयन देखिले श्रीचरण ॥ जीवें निंबलोण नाहीं केलें ॥ १३ ॥ द्रव्याचेनी लोभें भ्रांत झालें मन ॥ हातीचें निधान हारविलें ॥ १४ ॥ आतां आदि अंतीं पाहातां केवळ ॥ मूळ आणि फळ दुःखरूप ॥ १५ ॥ जाणोनी विकृति धरिली सज्जनी ॥ सांडिलें निर्वाणी वमन जैसें ॥ १६ ॥ जाणसी तें करी आपुलें तूं हित ॥ म्यां तरी ठेविलें चित्त त्याचे पायीं ॥ १७ ॥ नामा ह्मणे केशवा पाहे निर्वाण ॥ माझा अभिमान आहे त्यासी ॥ १८ ॥

॥ २५५८ ॥ दोन प्रहर रात्र पाहोनी एकांत ॥ राजाई वृत्तांत सांगे मातें ॥ १ ॥ अहो रखुमाबाई विठोबासी सांगा ॥ भ्रतारासी कांगा वेडें केलें ॥ २ ॥ वस्त्र पात्र नाहीं खाया जेवायासीं ॥ नाचे अहर्निशीं निर्लज्जसा ॥ ३ ॥ चवदा मनुष्यें आहेत माझे घरीं ॥ हिंडतां दारोदारीं अन्नासाठीं ॥ ४ ॥ बरा मार्ग तुह्मी उमजोनी सांगा ॥ नामयाची राजा भली नव्हे ॥ ५ ॥

केशवाचे अभंग.

—:०:—

॥ २५५९ ॥ उद्माचा करून झाडा ॥ कर्म कद्वा अवघा फाडा ॥ १ ॥ मग येणें जाणें नाहीं ॥ पुढें वेव्हार नलगे कांहीं ॥ २ ॥ व्याज मुद्दल देउन उजू ॥ तिहीं लोकीं व्हावें रुजू ॥ ३ ॥ केशव ह्मणे लिगाड तोडा ॥ सुखसागर विठ्ठल जोडा ॥ ४ ॥

॥ २५६० ॥ निज आत्मज्ञान डोहीं ॥ जे बुडोन गेले पाहीं ॥ १ ॥ तनु त्याग होतां सांची ॥ मग सगुणा भेटी कैची ॥ २ ॥ अहंभाव वांटून ग्याले ॥ ते जिवंतची मुक्त झाले ॥ ३ ॥ केसव ह्मणे डोळां ॥ ते पहावें वेळोवेळां ॥ ४ ॥

॥ २५६१ ॥ खेचरापासी जाय पुससी मागसी तें आहे ॥ येरा आणिका काय उमगेना ॥ १ ॥ जाय जाय वेगीं लवलाहे पाहे ॥ खेचराचे पाय सोडूं नको ॥ २ ॥ तो सांगेल तें ढगळेंच घेई ॥ आणिकाचे कांहीं

पहूं नको ॥ ३ ॥ केशव ह्मणे नायप्याच्या विठ्या भक्तराया ॥ आलिंगुनी चहूं बाह्या दिधलें क्षेम ॥ ४ ॥

॥ २५६२ ॥ नम्रतेवीण योग्यता जे कोणी मिरवीती ॥ ते केवीं पावती ब्रह्मसुख ॥ १ ॥ लटके नेत्र लाउनी ध्यान पै करिती ॥ ते केवी पावती केशवातें ॥ २ ॥ एक संत ह्मणविती नग्न पै हिंडती ॥ अंतरींची स्थिति खड-बड ॥ ३ ॥ झालेपणाचे दिस गुण ॥ वस्तु ते आपण होउनी ठेले ॥ ४ ॥ सागरांत गंगा मिळोनिया गेली ॥ परतोनी पावली नाम नाहीं ॥ ५ ॥

॥ २५६३ ॥ तुझे पाय माझिया गळ्यासी ॥ करीन एक मग उग-लाची देसी ॥ १ ॥ आपुलें मागतां ह्मणें धिक्कारिसी ॥ चोरासी सांगसी निजगुज ॥ २ ॥ सांपडलीया लाथ बुक्की साहावी ॥ जीवीं धूर धरावी विठो ऐसी ॥ ३ ॥ मग होणार तें हो या शरीरा ॥ सांपडलीया धरा जीवेंभावें ॥ ४ ॥ धुरेसी झगडा करावा सैरा ॥ या रांडपोरां खवळसी काय ॥ ५ ॥ केशव ह्मणे विठा झुंजार तूं भला ॥ खेचरू दाखविला ठेवा तुझ्या बापाचा ॥ ६ ॥

गोणाईचे स्फुट अभंग.

---:o:---

॥ २५६४ ॥ वडील वडील आमुचे बोलताती परी ॥ तुज ऐसा श्रीहरि देव नाहीं ॥ १ ॥ दर्शना आले या पाडीसी आव्हाटा ॥ मन मारुनी चोहाटा भुलविसी तूं ॥ २ ॥ ऐसा कैसा कोणे केलासी देव ॥ आमुच्या जिनीया खेव आणियेला ॥ ३ ॥ माझें बाळ तुझ्या दर्शनासी आलें ॥ तें त्वां भुलविलें केशीराजा ॥ ४ ॥ रात्रंदिवस तुझ्या नामाचारे छंद ॥ गोविंद गोविंद ह्मणतसे ॥ ५ ॥ ताहानभूक विसरला पिसाट पै झाला ॥ नोळखे मजला काय करूं ॥ ६ ॥ परतोनी संसाराची सांडियेली आस ॥ बोलतो उदास सर्वांपरी ॥ ७ ॥ लोकांची लेंकरें कांगा चाळ-विसी ॥ आपणा ऐसें करिसी भलत्यासी ॥ ८ ॥ आणीक असतां तुज-वेगळा थोर ॥ मग माझा विचार कळतां तुज ॥ ९ ॥ तुज येक वर्म पुंड-लीकचि आहे ॥ जेणें ओढविलें पायें विटेवरी ॥ १० ॥ याहुनी आणीक अधिक पावली ॥ आह्मां दुर्बळियासी कष्टविता ॥ ११ ॥ यासी पुढें तुज

वेसेंची फावलें ॥ तें तंव नचले मजसी कांहीं ॥ १२ ॥ जीव मी देईन कीं नामा नेईन ॥ नांव मी करीन गोतामाजी ॥ १३ ॥ आतां बरवें विचारिगा श्रीहरी ॥ माझा नामा करी मज आधिन ॥ १४ ॥ नाहीं तरी जिवीत्व वेंचीन तुझ्या पाईं ॥ विनविते गोणाई केशीराजा ॥ १५ ॥

॥ २५६५ ॥ घेउनी कापड जाय बाजारासी ॥ गोणाई नाम्यासी शिकवीतसे ॥ १ ॥ लोकांचे हे पुत्र संसार करिती ॥ आमुची फजिती केली नाम्या ॥ २ ॥ नाम्या विठोबाचा छंद नव्हे बरा ॥ मैंद हा खरा गळाकाटू ॥ ३ ॥ याचे संगतीनें संसार जाळावा ॥ भोपळा हा घ्यावा भीक मागूं ॥ ४ ॥ नको संग धरूं नाम्या ऐक गोष्टी ॥ गोणाई हनुवटी धरुनी सांगे ॥ ५ ॥

॥ २५६६ ॥ सुख पंढरीस पाहूं ॥ आले भीमातिरीं बहू ॥ १ ॥ प्रेमें गर्जती हरिचे दास ॥ मागे पंढरी निवास ॥ २ ॥ मोक्ष पाईं लोळण घाली ॥ देखोनी मुक्ताई निवाली ॥ ३ ॥ ज्ञानदेव सद्गदित ॥ देखोनी गोणाई हांसत ॥ ४ ॥

आरती.

॥ २५६७ ॥ फळलें भाग्य माझें ॥ धन्य जालों संसारीं ॥ सद्गुरु भेटले हो ॥ त्यानें धरिलें करीं ॥ पश्चिमें चालविलें ॥ आत्मस्थिति निर्धारी ॥ त्रिकुटावरी नांदे ॥ देखीयेली पंढरी ॥ तें सुख काय सांगों ॥ वाचे बोलतां नये ॥ आरतीच्यानी योगें ॥ गेलें मीपण माये ॥ १ ॥ राउळामाजी जातां ॥ राहे देह अवस्था ॥ मन हे उन्मन झालें ॥ नसे बद्धतेची वार्ता ॥ हेतु हा मावळला ॥ नसे शब्द निःशब्दता ॥ तटस्थ होउनी ठेला ॥ निजरूप पाहतां ॥ तें सुख काय सांगों ॥ वाचे बोलतां नये ॥ २ ॥ गुणाई गुणगाई ॥ पूर्ण जळाल्या वाती ॥ नवल अविनाश ॥ * * * *

नारा याचे अभंग.

---:o:---

॥ २५६८ ॥ देवा माझें मीपण ठेवी आपुले चरणीं ॥ घाली माझे मनीं रूप तुझें ॥ १ ॥ मग मी लोकांचारी असेन वर्तता ॥ राहीन चिंतिता

चरण तुझे ॥ २ ॥ चंदनाची वृत्ति वेधले तरुवर ॥ सबाह्य अभ्यंतर काय झाले ॥ ३ ॥ सरिता सिंधूसी मिळोनि हरपली ॥ सागरची झाली एकसरें ॥ ४ ॥ लवण जळाचे प्रवृत्ति असे ॥ ऐक्यभावें न दिसे वेगळे कांहीं ॥ ५ ॥ नारा ह्मणे शरण आलों केशीराजा ॥ ऐसा भाव माझा करीगा वेगीं ॥ ६ ॥

॥ २५६९ ॥ तुज मी अनन्य शरण ॥ सर्व पांडुरंगा जाण ॥ १ ॥ माता बाळा कोपे रागें ॥ द्यावें आहारातें मागे ॥ २ ॥ जाय कडीयेसी नघे ॥ परी तिची अंगसंगें ॥ ३ ॥ ह्मणे खटी परतें लोटी ॥ परी सदा पायीं घाली मिठी ॥ ४ ॥ नारा ह्मणे नामयाचा ॥ बापा सांभाळावी वाचा ॥ ५ ॥

॥ २५७० ॥ तुज भांडवल मोक्ष एक गांठी ॥ तो केला पावन तुझ्या नामें ॥ १ ॥ आतां गौप्य काय आहे तुझ्यापाशीं ॥ जें तूं मज देशी पांडुरंगा ॥ २ ॥ चतुर्विध मुक्ति दृष्टि मज वोळगती ॥ ध्यातां तुझे चित्तीं चरणकमळ ॥ ३ ॥ आणिका ऋद्धि सिद्धि दाखविसी आस ॥ या दासीचा अभिलाष कोण करी ॥ ४ ॥ भूतळींचें वैभव निजकर्मभोग ॥ तें तुज उद्वेग करणें बहू ॥ ५ ॥ नारा ह्मणे नाम्यानें सांगितलें बीज ॥ तेंची मजसी गुज बोल कांहीं ॥ ६ ॥

॥ २५७१ ॥ कोटी यज्ञांचीं हीं फळें ॥ त्यांहुनी हरिनाम आगळें ॥ १ ॥ तें फळ वेगळें सांगावया ॥ नाहीं उपमा द्यावया ॥ २ ॥ महा पातकांचिया राशी ॥ नामें पावती मोक्षासी ॥ ३ ॥ दोन अक्षरांसाठीं ॥ गणिका घातली वैकुंठीं ॥ ४ ॥ हरिनामाचा संग्रह करा ॥ ह्मणे विष्णुदास नारा ॥ ५ ॥

॥ २५७२ ॥ काळा अलोट अभंग ॥ हरिचे दास अंतरंग ॥ १ ॥ हाकारितीं वेळोवेळां ॥ कृष्णा गोविंदा गोपाळा ॥ ध्रु० ॥ कंठीं तुळसीच्या माळा ॥ नेत्रीं अश्रूंचिया किळा ॥ २ ॥ गुढिया झळकती रोमांकुरीं ॥ कंप न धरेची शरीरीं ॥ ३ ॥ आंतु बाहेरी निरंतरी ॥ मागा पुढां अवघा हरी ॥ ४ ॥ संतचरणीचा रजःकण ॥ नारा नामयाचा प्राण ॥ ५ ॥

॥ २५७३ ॥ मी आहें तेथें मग तूं कइचा ॥ हा उपजन्माचा तोडी वेळ ॥ १ ॥ आपुला करोनी ठेवी तुझ्या चरणीं ॥ ह्मानिती कोण्ही सिरी

नाहीं ॥ धृ० ॥ सेवासुख देई हेची दुणेपण ॥ येर तो अभिमान खंडी देवा ॥ २ ॥ नारा ह्मणे अससी माझीया जिव्हाळा ॥ सुखरूपा विठ्ठला केशीराजा ॥ ३ ॥

॥ २५७४ ॥ तुझे चरणीं चित्त रंगलें अनुरागें ॥ बहु जन्म वियोगें शिणलों होतों ॥ १ ॥ उठविता येथुनी मुरकुंडी घाली ॥ कृपेची साउली देखुनी तुझी ॥ धृ० ॥ आहाळले पोळले ताप त्रई विराले ॥ तृष्णा वीभांडीले नानापरी ॥ २ ॥ कामक्रोध मदमत्सरु अहंकार ॥ देह निरंतर जाजावलें ॥ ३ ॥ बुडतीया जरी अवचितां सांगडी ॥ तें जीवें न सोडी तैसें झालें ॥ ४ ॥ विनवी नामयाचा विष्णुदास नारा ॥ वंशपरंपरा दास तुझा ॥ ५ ॥

॥ २५७५ ॥ तापत्रया तापलें देहे असे पीडिलें ॥ वासना विभांडिलें मन माझें ॥ १ ॥ विठोबा वेगळें न देखें मी सुख ॥ पाहेन तुझें मुख एकवेळ ॥ धृ० ॥ सुखाची साउली पाहीन दृष्टीभरी ॥ जाईन महाद्वारीं लोटांगणी ॥ २ ॥ हारला शीणभाग जन्मजन्मांतरिचा ॥ नारा नामयाचा शरणांगत ॥ ३ ॥

॥ २५७६ ॥ माझ्या विठोबाचें श्रीमुख साजिरें ॥ झळकती कुंडलें मनोहर ॥ १ ॥ मनातें तूं आठवी आसनीं शयनीं ॥ भोगिसी उन्मनीं सहज सुख ॥ धृ० ॥ गगनीं असो पैं न येतो मार्तंडू ॥ तैसें तूं अखंडु करी ध्यान ॥ २ ॥ कमलकळीके जैसा भ्रमर आसक्त ॥ तैसा तूं निश्चित राहे चरणीं ॥ ३ ॥ जैसा कां समंधु जीवन जळचरें ॥ येणेची निर्धारें दृढ धरी ॥ ४ ॥ नारा ह्मणे माझ्या बापाचें साधन ॥ सांपडली खूण अंतरीची ॥ ५ ॥

॥ २५७७ ॥ पुंडलिकाद्वारीं होतसे वेव्हार ॥ नामयाची पोरें भांडताती ॥ १ ॥ येउनीया चौघे उभे ठेले सत्वर ॥ बोलताती पोरें नामयाचीं ॥ धृ० ॥ आमुचा अंकी लागताती पुराणीं ॥ नामयाचे ऋणीं बांधलासी ॥ २ ॥ नामयाचा नारा बैसलासे दारीं ॥ विठोबावरी आळ आला ॥ ३ ॥

॥ २५७८ ॥ कैचें आह्मां जाति कुळ ॥ कैचे आह्मी धर्मशीळ ॥ १ ॥ तुझ्या नामीं अनुसरलों ॥ तिहीं लोकीं सरते झालों ॥ धृ० ॥ कैंची क्रिया

कैचें कर्म ॥ कैचे वर्णाश्रम धर्म ॥ २ ॥ नारा विनवी विष्णुदास ॥ आमुचे वंशीं हा विश्वास ॥ ३ ॥

॥ २५७९ ॥ आह्मा व्रत एकादशी ॥ देव केशव तीर्थ तुळसी ॥ १ ॥ अनेक नेणों वा साधन ॥ आमचा विषय हरिकीर्तन ॥ ध्रु० ॥ संतसंगती निरंतर ॥ प्रेमधन हें भांडार ॥ २ ॥ विनवी विष्णुदासाचा नारा ॥ आमची ऐसी हे परंपरा ॥ ३ ॥

महाद्याचे अभंग.

——:0:——

॥ २५८० ॥ यादवांचे कुळीं खोंड जे जन्मले ॥ नाहीं ऐसें केलें मागें-पुढें ॥ १ ॥ देइगा विठोबा आमुचें ठेवणें ॥ लोकांचें तूं ऋण नेदों पाहासी ॥ ध्रु० ॥ आमुचे साधु आहेत सज्जन ॥ तुमचा जमान कोठें देवा ॥ २ ॥ नामयाचा महादा बळकट झाला ॥ विठोबा आणिला चौबारांत ॥ ३ ॥

गोंदाचे अभंग.

——:0:——

॥ २५८१ ॥ साठीं नव लक्ष चौऱ्याण्णव कोटी ॥ बापाची हे ओढी देई देवा ॥ १ ॥ जमान देऊनी नाहींसें तूं करी ॥ वायां एरझारी शिण-वितोसी ॥ २ ॥ आमुचे जमान देवा तुमचे पायें ॥ तुझा कोठें आहे जमान सांगे ॥ ३ ॥ नामयाचा गोंदा बळकट धरिता झाला ॥ विठोबा आणिला चौबारांत ॥ ४ ॥

॥ २५८२ ॥ सेज सिद्ध झाली निजा श्रीधरा ॥ आज्ञा द्यावी लोकां जाती आपुल्या घरा ॥ १ ॥ रात्र बहुत जाहाली देवा चला मंदिरा ॥ राईरकुमाबाई वाट पाहाती सुंदरा ॥ २ ॥ तुह्मासमोरास देवा झाली पंढरी ॥ विनटला चरणीं गोंदा उभा राहिला द्वारीं ॥ ३ ॥

नामदेवाचें चरित्र.

—:0:—

॥ २५८३ ॥ नैवेद्याचा नेम असे दामाजीसी ॥ नित्य विठ्ठलासी न्यावें बोणें ॥ १ ॥ बोणें दाखवावें मग अन्न घ्यावें ॥ ऐसा तो सद्भाव त्याचे मनीं ॥ २ ॥ ऐसें करितां दिन कांहीं क्रमिले ॥ दामाजी चालिले ग्रामांतरा ॥ ३ ॥ दामाशेटी काय ह्मणे गोणाईसी ॥ नित्य विठोबासी न्यावें बोणें ॥ ४ ॥ गोणाई बोलिली सांगा नामदेवा ॥ करील तो सेवा विठ्ठलाची ॥ ५ ॥ दामाजीनें पुत्र बोलाविला नामा ॥ करी मेघःशामा सेवा नित्य ॥ ६ ॥ नित्यानित्य न्यावें विठोबासी बोणें ॥ मग अन्न घेणें आज्ञा केली ॥ ७ ॥ अवश्य ह्मणोनी लागला चरणासी ॥ धरिलें पोटासी नामदेवा ॥ ८ ॥ नामदेवा हातीं समर्पिलें बोणें ॥ गेला तो तेथुनी गोंदा ह्मणे ॥ ९ ॥

॥ २५८४ ॥ नामदेवा कैसा हा रे नफा केला ॥ नैवेद्य तो नेला विठ्ठलासी ॥ १ ॥ नैवेद्य नेउनी ठेवियला पुढें ॥ प्रेमें बोले गोड नामदेव ॥ २ ॥ नामदेव ह्मणे जेवावें विठ्ठला ॥ माथा ठेवीयेला चरणावरी ॥ ३ ॥ नामदेव माथा ठेवी चरणावरी ॥ न जेवीच परी पांडुरंग ॥ ४ ॥ न जेवी ह्मणोनी नामा शोक करी ॥ मुख पाहे हरि प्रीति करोनी ॥ ५ ॥ प्रेमें नामा काय ह्मणे विठ्ठलासी ॥ कां रे न जेविसी मायबापा ॥ ६ ॥ माझे पितयाचे हातें तूं जेविसी ॥ मज दुजें पाहसी पांडुरंगा ॥ ७ ॥ घरासी मी आतां बोणें नेऊं काई ॥ मारील गोणाई मज आतां ॥ ८ ॥ काय करूं आतां देवा हो श्रीहरी ॥ नामा विनंति करी गोंदा ह्मणे ॥ ९ ॥

॥ २५८५ ॥ विनविते देवा बहुत प्रकारीं ॥ जेवावें श्रीहरि मायबापा ॥ १ ॥ दोनी कर जोडोनी घाली लोटांगण ॥ द्यावें जीवदान देवराया ॥ २ ॥ अझुनी नये तुज बा करुणा ॥ काय नारायणा करूं आतां ॥ ३ ॥ मारील गोणाई घेईल माझा जीव ॥ कायतरी कींव नये माझी ॥ ४ ॥ काय करूं आतां विठ्ठल रुक्माई ॥ मारील गोणाई मजलागीं ॥ ५ ॥ नये तुज कांहीं कींव माझी पाही ॥ वाहीन आतां पायीं शिरकमळ ॥ ६ ॥ वाहीन शिरकमळ ह्मणे नामदेव ॥ धरिला सद्भाव ऐसा मनीं ॥ ७ ॥ देह त्याग त्यानें मांडिला शरिरीं ॥ फांसा रुकनी दोरी लावियेली ॥ ८ ॥ गळां घालूनि फांस बांधिला काष्टासी ॥ त्यागितां

प्राणासी धरिलें देवें ॥ ९ ॥ उठविला नामा पांडुरंगें करीं ॥ आलिंगी श्रीहरि गोंदा ह्मणे ॥ १० ॥

॥ २५८६ ॥ आलिंगिला नामा हृदयीं विठ्ठलें ॥ ताट विस्तारिलें रुक्माईनें ॥ १ ॥ विठ्ठल रुक्माई तिसरा नामदेव ॥ जेवियेले भावें तिघे-जण ॥ २ ॥ जेवूनियां त्यांनीं विडा तो घेतला ॥ नामा सुखी केला पांडुरंगें ॥ ३ ॥ देव त्यास ह्मणे जाहालों समाधान ॥ घाली लोटांगण नामदेव ॥ ४ ॥ मनोरथ माझा पुरविला देवा ॥ नित्य ऐसी सेवा घड-वावी ॥ ५ ॥ ऐसी भाक मज देई नारायणा ॥ करावी वासना तृप्त माझी ॥ ६ ॥ विठ्ठलानें भाक दिली नामयासी ॥ नित्य सेवा ऐसी दिधली तुज ॥ ७ ॥ ऐसें भाष्यवचन करोनी देवासी ॥ लागला चरणासी नाम-देव ॥ ८ ॥ आज्ञा घेऊनिया नामा तो चालिला ॥ मंदिरासी आला गोंदा ह्मणे ॥ ९ ॥

॥ २५८७ ॥ नामा आला घरा पुसत गोणाई ॥ उशीर कां पाही लावियेला ॥ १ ॥ ताट जो पाहिलें रिकामें देखिलें ॥ बोणें काय केलें पुसतसे ॥ २ ॥ नामा ह्मणे बोणें देव जेवियेला ॥ ह्मणोनी लागला उशीर मज ॥ ३ ॥ बोणें कोठें देव जेवितां देखिला ॥ त्वां दिलें पोरांला नामदेवा ॥ ४ ॥ ऐसें नित्य बोणें देशी तूं पोरासी ॥ सोंग घेऊन येसी मजपासी ॥ ५ ॥ काढुनी चराट नामा टांगियेला ॥ बहुत ताडिला गोणा-ईनें ॥ ६ ॥ रागें रागें त्याला अधिक अधिक मारी ॥ मिळोनी शेजारीं सोडविला ॥ ७ ॥ आण वाहे नामा ह्मणे गोणाईसी ॥ जेविले हृषीकेशी पांडुरंग ॥ ८ ॥ नको मारूं आई दिलें नाहीं कोणा ॥ लागत चरणा गोंदा ह्मणे ॥ ९ ॥

॥ २५८८ ॥ नामयाचा नेम पाहो आदरिला ॥ मनामध्यें केला नेम तिणें ॥ १ ॥ मनामध्यें ह्मणे आणिक द्यावें बोणें ॥ पाहावी हे खूण कैसी आहे ॥ २ ॥ एके दिवसीं बोणें दिलें नाम्यापासी ॥ त्यावें हें देवासी ह्मणे माय ॥ ३ ॥ नामा ह्मणे आई जेवील हृषीकेशी ॥ आणिक मारिसी मज काय ॥ ४ ॥ न मारी ह्मणोनी बोलिली गोणाई ॥ माथा ठेवुनी पायीं चालीयेला ॥ ५ ॥ नैवेद्य घेउनी गेला विठूपासी ॥ बैसले सुखेसी तिघेजणें ॥ ६ ॥ तिघेजणें एकेठायीं ते जेविलीं ॥ गोणाई आव-चिती आली तेथें ॥ ७ ॥ कवाडा आडुनी पाहात गोणाई ॥ तिघे एके-

ठायीं जेवितातीं ॥ ८ ॥ जेवितां देखिले आली ते घरासी ॥ सास आली तिसी गोंदा ह्मणे ॥ ९ ॥

॥ २५८९ ॥ सास आल्यावरी कष्टी जाहली मनीं ॥ मारिलें पापिणी नामयासी ॥ १ ॥ मारिलें ह्मणोनी महा शोक करी ॥ जेवुनीया घरीं आला नामा ॥ २ ॥ नामा आला घरा पाहे मातेकडे ॥ आनंदानें रडे गोणाबाई ॥ ३ ॥ नामा विनवीत दोन्ही कर जोडोनी ॥ लागला चरणीं गोणाईच्या ॥ ४ ॥ नामा ह्मणे माते कां शोक करिसी ॥ सांग मजपासी काय जाहालें ॥ ५ ॥ माता ह्मणे आतां काय सांगूं नाम्या ॥ सास माझ्या मना आली आजी ॥ ६ ॥ कवाडा आडून देखियेलें आह्मी ॥ जेवियेलां तुह्मी तिघेजण ॥ ७ ॥ व्यर्थ मी मारिलें केला जाच तुज ॥ ऐसा भक्त-राज गांजियेला ॥ ८ ॥ आतां मज देव कोपेल विठ्ठल ॥ ऐसी माता बोले गोंदा ह्मणे ॥ ९ ॥

॥ २५९० ॥ नामयाची माता काय ह्मणे देवा ॥ मज तूं केशवा कोपूं नको ॥ १ ॥ मज कोपूं नको देवा पांडुरंगा ॥ गोणाई गोविंदा विनवीतसे ॥ २ ॥ न कळतां देवा मारिला मी नामा ॥ मज करी क्षमा मायबापा ॥ ३ ॥ सर्वस्वी मी अपराधी पंढरीच्या राया ॥ नाम्याविषयीं दया असों द्यावी ॥ ४ ॥ घातलें तयासी तिणें लोटांगण ॥ केलें समाधान विठ्ठलानें ॥ ५ ॥ नामा आलिंगिला हृदयीं मातेनें ॥ जोडला सज्जन देव तुज ॥ ६ ॥ तुज हा जोडला पंढरीचा राव ॥ जाहला बरवा ठाव नामदेवा ॥ ७ ॥ बहुत पूर्वपुण्य होतें तुझे गांठीं ॥ पडली हे मिठी विठ्ठलासी ॥ ८ ॥ नामा विठ्ठलासी नाहीं द्वैतपण ॥ धरीत चरण गोंदा ह्मणे ॥ ९ ॥

॥ २५९१ ॥ विठ्ठल रुक्माई भक्त नामदेव ॥ निसानी सद्भाव जेवि-तसे ॥ १ ॥ सेवा करितां बहु दिवस क्रमिले ॥ नातवन आलें फार दिवसे ॥ २ ॥ कांहीं नाहीं घरीं द्रव्य आणि धन ॥ राजाई ते ह्मणे गोणाईसी ॥ ३ ॥ काय खावें आतां असो कोणे परी ॥ लाविलें दारोदारीं विठ्ठ-लानें ॥ ४ ॥ उपवास सोसूं किती आतां दिवस ॥ घालूं या पोरांस काय आतां ॥ ५ ॥ विठ्ठलानें कांहीं बरें नाहीं केलें ॥ नाम्या वेडें केलें पांडु-रंगें ॥ ६ ॥ वेडें करुनी आह्मा जांच तूं करिसी ॥ पोट मारविसी माय-बापा ॥ ७ ॥ किती दुःख सोसूं आतां या शरीरीं ॥ करीन निर्धारी

जीवघात ॥ ८ ॥ चौपोरांसहित घालीन भिमे उडी ॥ लागेन पैल थडी गोंदा ह्मणे ॥ ९ ॥

॥ २५९२ ॥ भावें भक्तिवादें करावें कीर्तन ॥ आशाबद्ध मन करूं नये ॥ १ ॥ निष्कामें करावें देवाचें कीर्तन ॥ भय हें सांडून शरीराचें ॥ २ ॥ रणामध्यें कैसा भिडतो रणशूर ॥ होवोनी उदार जिवावरी ॥ ३ ॥ तैसा पांडुरंगीं धरा हो निर्धार ॥ उतरा हा पार भवसिंधू ॥ ४ ॥ सिंधु उतरोनी लावा जगढाल ॥ पाहा तें नवल विठ्ठलाचें ॥ ५ ॥ देव जोडियेला तया काय उणें ॥ गोंदा ह्मणे मन धीट करा ॥ ६ ॥

॥ २५९३ ॥ दोघेजण बाळ नारा ह्मादा तान्हें ॥ बांधियेलें तिनें मागें पुढें ॥ १ ॥ उडी ते घातली भीवरेचे डोहीं ॥ आला लवलाहीं पांडुरंग ॥ २ ॥ येउनी शिरला भीवरेचे डोहीं ॥ ओढोनी राजाई ठेवी कांठीं ॥ ३ ॥ पाहे तो राजाई कांठीं उभी आहे ॥ क्रोधें बोलताहे विठ्ठलासीं ॥ ४ ॥ क्रोधें ह्मणे देवा कांरे जाचितोसी ॥ लल्लाट महिषी आपटिलें ॥ ५ ॥ क्रोधें ते आणिक टाकियली उडी ॥ नेली पैलथडी विठ्ठलानें ॥ ६ ॥ मग ते राजाई चालिली घरासी ॥ देखिला वाटेसी मेला सर्प ॥ ७ ॥ सर्प तो घेउनी वेगी आली घरासी ॥ ठेवी शिजावयासी चुलीवरी ॥ ८ ॥ सर्प हा शिजला खाऊं पांचजणें ॥ केला विचार तिनें गोंदा ह्मणे ॥ ९ ॥

॥ २५९४ ॥ शिजला तो सर्प काढिलें झांकण ॥ पाहे तो सुवर्ण तोंडावरी ॥ १ ॥ सुवर्ण देखोनी सुखी जाहाली मनीं ॥ बाई हरिखोनी सांगे नाम्या ॥ २ ॥ सांगितलें वर्तमान नाम्यापासी ॥ नामा ह्मणे तिसी पाहूं सोनें ॥ ३ ॥ सुवर्ण आणुनी ठेवियेलें पुढें ॥ काय केलें वेडे नामा ह्मणे ॥ ४ ॥ कशासाठीं माझ्या स्वामीसी पीडिलें ॥ कांगे कष्टी केलें देवराया ॥ ५ ॥ मेळविले द्विज तया नामयानें ॥ वांटियलें सोनें ब्राह्मणासीं ॥ ६ ॥ तेव्हां राजाईनें आकांत मांडिला ॥ नामा वेडा केला पांडुरंगें ॥ ७ ॥ सुवर्णासारखी वस्तु ते वांटिली ॥ भुली ते घातली नामयासीं ॥ ८ ॥ नामदेवा तिनें बहु जाच केला ॥ कृपाळु पावला गोंदा ह्मणे ॥ ९ ॥

॥ २५९५ ॥ जाच केला ह्मणोनी चालिला श्रीहरी ॥ भक्ताचा कैवारी पांडुरंग ॥ १ ॥ पंढरीचा वाणी झाला केशवशेट ॥ लावियेला मूळ वाळवंटी

॥ २ ॥ वराईची गोणी घालून सावरी ॥ आणून नाम्या घरीं उतरली ॥ ३ ॥ पुसता तो नामा गेला अंघोळीसी ॥ सांगे राजाईसी केशवशेट ॥ ४ ॥ धनाची हे गोणी वेंचा तुह्मी घरीं ॥ सांगा बहुता परी नामयासी ॥ ५ ॥ नामदेव माझा मित्र आहे सगा ॥ केशवशेटी सांगा दिल्ही गोणी ॥ ६ ॥ वचन सांगोनी केशवशेट गेला ॥ नामदेव आला मंदिरासी ॥ ७ ॥ येउनी पुसत कवणाची गोणी ॥ तुमचा मित्र वाणी केशवशेट ॥ ८ ॥ नामा पाहे तंव वराईची गोणी ॥ दुःखी जाइला मनीं गोंदा ह्मणे ॥ ९ ॥

॥ २५९६ ॥ वराईची गोणी कळली राजाईसी ॥ नामा ब्राह्मणांसी बोलावीत ॥ १ ॥ इतुक्यामध्यें होन मडकेंभर काढिले ॥ गोणी ते शिविली होती तैसी ॥ २ ॥ द्विज मेळवुनी आला नामदेव ॥ वाटियेलें सर्व द्रव्य त्यानें ॥ ३ ॥ नामा ह्मणे द्रव्य ज्याचें त्या दिधलें ॥ ऋण तें ठेविलें नाहीं कांहीं ॥ ४ ॥ राजाई ते होन सांभाळाया गेली ॥ हाता राख आली कोळशाची ॥ ५ ॥ कोळसे देखोनी खोंचली ते मनीं ॥ धन्य तुझी करणी पांडुरंगा ॥ ६ ॥ नामदेवापुढें सांगे वर्तमान ॥ चोरोनिया होन म्यां ठेविले होते ॥ ७ ॥ पाहतां त्या होनांचें जाहले कोळसे ॥ नामा पाहतसे जाहलें सोनें ॥ ८ ॥ वाटिलें ब्राह्मणां तेही होन सानें ॥ फेडियलें ऋण गोंदा ह्मणे ॥ ९ ॥

॥ २५९७ ॥ राजाईचा संशय फेडिला मनीचा ॥ कळला पूर्ण सांचा पांडुरंग ॥ १ ॥ भावें ते राजाई ह्मणे नामदेवा ॥ सज्जन हा ठावा पांडुरंग ॥ २ ॥ विठ्ठलावांचुनी आणिक नाहीं थोर ॥ धरिला निर्धार राजाईनें ॥ ३ ॥ विकल्प सांडुनी मन केलें शुद्ध ॥ धरिला गोविंद मनामाजी ॥ ४ ॥ नामा ते राजाई जाहाला एकभाव ॥ लावियेला जीव विठ्ठलपायीं ॥ ५ ॥ नारा विठा गोंदा माहादा आउबाई ॥ त्यांणीं धरिला पायीं पांडुरंग ॥ ६ ॥ नामयाची दासी नागी दुसरी जनी ॥ त्यांनीं सेवा करुनी केला देव ॥ ७ ॥ एकभाव पहा लाविला विठ्ठला ॥ त्यांनीं जवळ केला पांडुरंग ॥ ८ ॥ विठ्ठलावाचोनी दुजे नाहीं मनीं ॥ गेलें लोटांगणी देवराया ॥ ९ ॥ ऐसा त्याचा भाव कळला देवासी ॥ सकळ वैकुंठासी पाठविलें ॥ १० ॥ अंतकाळीं नामा धरिला हृदयीं ॥ ठेवियेला पायीं गोंदा ह्मणे ॥ ११ ॥

॥ २५९८ ॥ ऐसा नामा भक्त पूर्ण केली सेवा ॥ उद्धरिलें जीवा संगतीच्या ॥ १ ॥ आवडला नामा देवा विठ्ठलासी ॥ ठेवी चरणापासी अखंडीत ॥ २ ॥ नामयाची कुडी घातली पायरी ॥ येतां जातां हरि पाय देती ॥ ३ ॥ आणिकहि पाय देती साधुसंत ॥ ऐसा पूर्ण भक्त उद्धरिला ॥ ४ ॥ न सोडी विठ्ठल नामयासी घडी ॥ बहु त्याची गोडी विठ्ठलासी ॥ ५ ॥ गोडी हे ह्मणोनी ठेविला चरणीं ॥ आहे तो भजनीं नामदेव ॥ ६ ॥ ऐसा पांडुरंग भक्ताची माउली ॥ करितो साउली मायबाप ॥ ७ ॥ नरदेहा आलिया भजावा हा देव ॥ मनीं दुजाभाव धरूं नये ॥ ८ ॥ भजावें भजन नामयाचे परी ॥ होय साहाकारी गोंदा ह्मणे ॥ ९ ॥

विठ्याचे अभंग.

———:o:———

॥ २५९९ ॥ उदर भरावया घेऊनिया सोंग ॥ घरोघरीं बोंब उपदेशाची ॥ १ ॥ आपणा कळेना लोकां सांगे ज्ञान ॥ धरूनियां ध्यान बक जैसा ॥ २ ॥ आपण बुडाले आणिका बुडविती ॥ हात धरुनी जाती यमलोका ॥ ३ ॥ दुरी पंथ जाणे तया यमपुरी ॥ पापाची शिदोरी बांधोनिया ॥ ४ ॥ विठा ह्मणे काय करूं त्याच्या कपाळा ॥ पापाचा कंटाळा न धरिती ॥ ५ ॥

॥ २६०० ॥ देहसमयांति इष्टमित्र मिळती ॥ सांभाळा ह्मणती मुलें माझीं ॥ १ ॥ स्त्री धनधान्याते निरखोनी जात ॥ आपुलें स्वहित विचारिना ॥ २ ॥ गाई घोडे ह्मैसी सेवक आणि दासी ॥ सांडोनिया जासी एकलाची ॥ ३ ॥ मी कोण काय कशाला आलों येथें ॥ हित कीं अनहित करुनी जातों ॥ ४ ॥ हें तंव सूचना नाठवे ज्यांचे मना ॥ जुंपिला तो घाणा चौऱ्यासीच्या ॥ ५ ॥ विठा ह्मणे तया कोण सोडविता ॥ वेगीं पंढरिनाथा शरण जावें ॥ ६ ॥

॥ २६०१ ॥ कामधेनु गाई घालुनी बाहेरी ॥ ताक घरोघरीं मागतसे ॥ १ ॥ कल्पतरु वृक्ष असे ज्याचे घरीं ॥ तो कां दारोदारीं भीक मागे ॥ २ ॥ ऋद्धि आणि सिद्धि विठोबाच्या दासी ॥ तया दुर्भिक्षी

शरण जावें ॥ ३ ॥ इंद्र आणि चंद्र विठोबाचे किंकर ॥ देव सुरवर ध्याती ज्यातें ॥ ४ ॥ राव आणि रंक विठोबाचें मागते ॥ ते कायरे तूंतें देती बापा ॥ ५ ॥ ऐसा कोण आहे सर्व पुरविता ॥ एका भगवंता वाचोनिया ॥ ६ ॥ मुखीं नाम असें पुण्य ज्या पदरीं ॥ कळी काळावरी सत्ता त्याची ॥ ७ ॥ विठा ह्मणे शरण जाय हृषीकेशी ॥ मग निज-सुखासी पावसील ॥ ८ ॥

॥ २६०२ ॥ जावोनी वेव्हार सांगेन पंढरी ॥ जेथें पुंडलिकद्वारीं उभा केला ॥ १ ॥ देवोनी जाय कां घेवोनी जाय ॥ आतां न सोडी पाय केशवाचे ॥ २ ॥ एक अंगेसी एक जांगेसी ॥ तरी जीत्रें हृषीकेशी न सोडी तुज ॥ ३ ॥ वेव्हारा सान्निधी पुंडलिक लोभा ॥ विठा ह्मणे उभा तेणें केला ॥ ४ ॥

॥ २६०३ ॥ उभया धरणें आपण बैसला ॥ ह्मणोनी भला भला वेव्हारू हा ॥ १ ॥ आमच्या वेव्हारीं साक्ष हा एकू ॥ पुंडलिकें लोकू उद्धरिला ॥ २ ॥ नाहीं तरी वेव्हारू अवघाची खोटा ॥ पुंडलिकाचे चोहटा उभा असे ॥ ३ ॥ ऐसें सात पांच वेव्हारी बुडविले येणें ॥ विठा ह्मणे धरणें जीवीं पाय तुझे ॥ ४ ॥

॥ २६०४ ॥ अनंत अपरंपार नाम हें सधर ॥ नामसुख सागर अमृत लहरी ॥ १ ॥ नाम हेंचि तारूं नाम हेंचि तारक ॥ भवमूळ छेदक नाम तुझें ॥ २ ॥ नाम हें जीवन नाम हें निधान ॥ नाम हें कारण आनंदाचें ॥ ३ ॥ नाम हें सांठा तोची वैकुंठीचा मोठा ॥ सांगतसे विठा नामयाचा ॥ ४ ॥

॥ २६०५ ॥ साधूच्या दर्शना लाजसी गव्हारा ॥ दासीच्या घरा पुष्पें नेसी ॥ १ ॥ वेश्यादासी मुरली जनाची ओंवळी ॥ ते तुज सोंवळी वाटे कैसी ॥ २ ॥ तिची गुडगुडी उच्छिष्ट अमंगळ ॥ ते तूं धरिसी तोंडीं सर्वकाळ ॥ ३ ॥ कुलस्त्रीसी चिंध्या दासीस लुगडीं ॥ लेंकरें उघडीं दैन्यवाणी ॥ ४ ॥ या कर्मास्तव झालासी पोरटा ॥ नामयाचा विठा सांगतसे ॥ ५ ॥

॥ २६०६ ॥ त्रैलोक्या माझारीं एक विठाबाई सुंदरी हो ॥ पुंडलिका कारणें तिष्ठत भीमातीरीं हो ॥ १ ॥ उदो बोला उदो बोला विठाबाई

माउलीचा हो ॥ मांडिला देव्हारा तुझा त्रिभुवना माझारीं हो ॥ २ ॥ चौक साधियला नामीं ॥ कळस ठेविला वरी हो ॥ ३ ॥ गोंधळ्या माझारीं एक पुंडलिक नेटका हो ॥ घातला गोंधळ विठाई दाविली तिहीं लोकां हो ॥ ४ ॥ गोंधळ घालीत गेली कैसी रावणाच्या घरा हो ॥ शरणांगत रक्षिलें वधियलें दशाशिरा हो ॥ ५ ॥ आषाढी कार्तिकी तुझा गोंधळ वाळवंटीं हो ॥ येती सनकादिक गरुड टके यांची दाटी हो ॥ ६ ॥ करुनी गोपाळकाला गोंधळ घाली वेणूनादीं हो ॥ गोपिकांसहित सर्वे गोपाळांची मांदी हो ॥ ७ ॥ नामयाचा विठा कैसा गोंधळी नेटका हो ॥ वडिलांची विठाई कुलस्वामिनी अंबिका हो ॥ ८ ॥

॥ २६०७ ॥ देवा आमुचें ठेवणें जुगादीचें नाणें ॥ जातां नामयानें सांगितलें ॥ १ ॥ इतके दिवस पाहिली तुझी वास ॥ पारि तूं उदास न बोलसी ॥ २ ॥ तुजवांचोनी आह्मां कोण आहे पोसिता ॥ देईबा कृपावंता नामप्रेम ॥ ३ ॥ आह्मी तुह्मी सेवक रंकाहुनी रंकें ॥ कठीण बोलणें निकें वदे तुज ॥ ४ ॥ ह्मणोनी वेळोवेळां लागो तुझ्या पायीं ॥ लटकीच गोवाई करूं नको ॥ ५ ॥ तुज आणि आह्मासी वेगळीक नाहीं ॥ तरी तूं न धरी कांहीं दुजाभावो ॥ ६ ॥ आपुलें ह्मणवावें अंधारीं ओळखावें ॥ नामप्रेम द्यावें ह्मणे विठा ॥ ७ ॥

॥ २६०८ ॥ मी तुझा अंकिला अगा पंढरिनाथा ॥ ब्रीद आपुलें आतां साच करी ॥ १ ॥ पतितपावन ऐसें बोलती पुराणें ॥ तारियले हीन अनंत याती ॥ २ ॥ ह्मणोनी ब्रीदाचा तोडर तुझ्या पायीं ॥ गर्जताती धाई वेदश्रुती ॥ ३ ॥ विठा ह्मणे मज देईं चरणसेवा ॥ आणिक केशवा न मागें कांहीं ॥ ४ ॥

॥ २६०९ ॥ विठा नामयाचा आला पंढरपुरा ॥ भेटला सोयरा विटेवरी ॥ १ ॥ सुखदुःख अवघें सांगितलें श्रीहरी ॥ धरणें तुझे द्वारीं घेईन देवा ॥ २ ॥ नामयासारिखा आणिक कोणी आहे ॥ मृत्युलोकीं पाहे विचारुनी ॥ ३ ॥ नामा माझा सखा जिवाचा तो जीव ॥ त्याचा आहे भाव माझे ठायीं ॥ ४ ॥ मज वांचुनी नामा दुजें नेणें कांहीं ॥ मी त्याचे हृदयीं सदां असे ॥ ५ ॥ नामयानें नाम जोडिलें निधान ॥ ठेविलें सर्व धन तुझ्या पायीं ॥ ६ ॥ समर्थासी कांहीं बोलूं नये आतां ॥ ठेवणें

91

कृपानाथा देई वेगीं ॥ ७ ॥ चहूं युगीं नामा सांगातेंचि आहे ॥ वेगळा कांहीं नोहे क्षणभरी ॥ ८ ॥ माझिया बापाची तुजजवळ ठेवी ॥ विठा ह्मणे द्यावी केशीराजा ॥ ९ ॥

॥ २६१० ॥ सुखाचा निज ठेवा तुमचा केशवा ॥ भाग्यें नामदेवा जोडलासी ॥ १ ॥ तेणें तुझी सेवा केली मनोभावें ॥ ह्मणोनियां देवें घेतली धाव ॥ २ ॥ उदंड हें निधन निक्षेपें ठेविलें ॥ थोडें बहुत दिधलें भाग्यवंता ॥ ३ ॥ अभिलाषी वस्तु तुझे पायीं ठेविली ॥ ते आह्मा उगवली ह्मणे विठा ॥ ४ ॥

॥ २६११ ॥ पितृभजन जरी पुंडलिक न करिता ॥ तरी कां हा झोंड येता पंढरीसी ॥ १ ॥ वेव्हार करितां आह्मासी जिंकिलें ॥ जन्ममरण केलें देशधडी ॥ २ ॥ विठा ह्मणे यानें बुडविले अपार ॥ पुढती हा चोर कबुल नाहीं ॥ ३ ॥

॥ २६१२ ॥ नलगे आयुष्य भविष्य संपत्ती ॥ नाम लक्ष्मीपति द्यावें मज ॥ १ ॥ तेणें तिहीं लोकीं होईन सरता ॥ आणिक कृपावंता न मागें कांहीं ॥ २ ॥ नामयाचें प्रेम मज देई देवा ॥ न घालावें खेवा संसारासीं ॥ ३ ॥ वडिलाचें ठेवणें तुवां अभिलाषिलें ॥ तें देई वहिलें पांडुरंगा ॥ ४ ॥ संसारतारका भक्तजन पाळका ॥ यादवकुलटिळका केशवराया ॥ ५ ॥ भवमूल छेदका गोपीमनरंजका ॥ होसी बंधुसखा यादवकुळां ॥ ६ ॥ विठ्याचा तूं स्वामि भक्तिप्रेम सुख ॥ यदुवंशटिळक यादवराया ॥ ७ ॥

॥ २६१३ ॥ तुजवीण जिवलग सोईरे ॥ मज तों नाहींबा दुसरे ॥ १ ॥ विठो धांवे दडवा दडवी ॥ भक्त आपुला सोडवी ॥ २ ॥ बहुत गांजिलों संसारीं ॥ जोजावलों मदमत्सरीं ॥ ३ ॥ विषयसर्पें डंखिला ॥ लोभदंभें भक्षियला ॥ ४ ॥ कामक्रोधाचीये धाडी ॥ पडिलोंसे बांदवडी ॥ ५ ॥ विठा ह्मणे राखे लाज ॥ होसी आमुचा पूर्वज ॥ ६ ॥

॥ २६१४ ॥ बोलूंरे वेदांतीं बोलूंरे सिद्धांतीं ॥ बोलूं नेती नेती अनिर्वाच्य ॥ १ ॥ बोल बोल बोल रे तूं मना ॥ बोल नारायणा समर्पिला ॥ २ ॥ माझा बाप बोल बोलुनीयां गेला ॥ केशव बांधिला बोल

बोलें ॥ ३ ॥ नामयाचा विठा बोल नाहीं विसरला ॥ केशव उभा केला भक्तिसुखें ॥ ४ ॥

॥ २६१५ ॥ साधुसंतजना करितों प्रार्थना ॥ भेटवा देवराणा द्वारकेचा ॥ १ ॥ तनमन प्राण वेधले त्याचे पायीं ॥ येउनी माझ्या राही हृदयकमळीं ॥ २ ॥ गोपाळाचे मेळीं खेळे वनमाळी ॥ यमुने पाबळीं वेणुवाहे ॥ ३ ॥ शंख चक्र करीं मोरपिच्छ शिरीं ॥ कानीं मकराकारी मुक्ताफळें ॥ ४ ॥ गळां वनमाळा कासे सोनसळा ॥ देखुनी व्रजबाळा तन्मय झाल्या ॥ ५ ॥ नंदाचे नंदनें मोहियेलें मन ॥ लागलेसें ध्यान गोविंदाचें ॥ ६ ॥ विठा नामयाचा चरणींचा रज ॥ भेटवा यादवराज द्वारकेचा ॥ ७ ॥

॥ २६१६ ॥ बोल तो सधरू बोले तो उदारू ॥ बोल राज्यधरू धीर धर्म ॥ १ ॥ बोल तो नकळे बोल तो नकळे ॥ बोल तो नकळे जाणतेया ॥ २ ॥ बोलाच्या आधारें बोलाच्या विचारें ॥ बोले सर्व सार जिणोनियां ॥ ३ ॥ बोले जें अव्यक्त स्वरूप विचारू ॥ ब्रह्म बोल सारू विठा ह्मणे ॥ ४ ॥

॥ २६१७ ॥ तूंचि येसी तूंचि जासी ॥ तूंचि भोगिसी गर्भवास ॥ १ ॥ नेणों आह्मी आणिक बापा ॥ तुह्मी याची कृपा चिरंजीव ॥ २ ॥ पापपुण्य दोन्ही तूंचि भोगिसी ॥ आमुचा नेदिसी भक्तिवांटा ॥ ३ ॥ नामयाचा विठा ह्मणे केशवराजा ॥ मी दाईज तुझा वांटेकरी ॥ ४ ॥

॥ २६१८ ॥ पायीं घातला तोडरू ॥ देखुनी पळाला संसारू ॥ १ ॥ आले हरिदास नेटके ॥ भेणें पळालीं पातकें ॥ २ ॥ गळां घालुनी तुळसी माळ ॥ वीर करिताती कल्होळ ॥ ३ ॥ हांकारिती सहस्र नामें ॥ रंगीं नाचताती प्रेमें ॥ ४ ॥ पताका झळकती अंबरीं ॥ वैष्णव नाचती गजरीं ॥ ५ ॥ विठा केशवाचा नटू ॥ बोले कळिकाळासी धटू ॥ ६ ॥

॥ २६१९ ॥ पूर्वजन्मीं आराधितां ॥ तुझें वर्म आलें आमुच्या हातां ॥ नामदेवें सांगितलें जातां ॥ तें सर्वथा देइजे ॥ १ ॥ आमुचे वडिलीं गा जोडिलें ॥ तें तुझे पायीं गा ठेविलें ॥ गौप्य करितां नोव्हे गा भलें ॥ दे उगलें मा दातारा ॥ २ ॥ आमुचें आह्मासी गा देतां ॥ कां बा नये तुझ्या चित्ता ॥ गान्हाणें देईन संता ॥ चौघा देखतां घेईन ॥ ३ ॥ तुझा द्वारवंटा राखेन हरी ॥ तुज रीघों नेदीं बाहेरी ॥ जरी मोकलिसी अधांतरीं ॥ तरी

हे लाज कवणातें ॥ ४ ॥ आणिक कांहीं न मागें तूतें ॥ सेवावृत्ति यावी मातें ॥ मज निरवावें संतातें ॥ आपुला दास ह्मणोनी ॥ ५ ॥ नामयाचा विठा ह्मणे ॥ यांत कांहीं करिसी उणें ॥ तरी आमुच्या वडिलाचें निरू-पणें ॥ बांधलासी गा विठ्ठला ॥ ६ ॥

॥ २६२० ॥ देतां घेतां तूं तिहीं लोकीं उदार ॥ माझा कां अव्हेर केला बापा ॥ १ ॥ ऐसें जाणोनियां पाहतोसी काई ॥ तुझी सेवा देई श्रीविठ्ठला ॥ २ ॥ नामयाचा विठा ह्मणे नको हा संसार ॥ पायीं अभय थार देई मज ॥ ३ ॥

॥ २६२१ ॥ हरि ह्मणा हरि ह्मणा अहो जन ॥ आणिक बोलाल तरी विठ्ठलाची आण ॥ १ ॥ अहिल्या पाषाण अजामेळ कुळहीन ॥ उद्धरिला दर्शनें वाल्मिक जाण ॥ २ ॥ नामयाचा विठा संतचरणीं ठेवोनी माथा ॥ कीर्तनेंवीण वृथा नको गोष्टी ॥ ३ ॥

॥ २६२२ ॥ हरिकथा ऐकतां संसार आठविती ॥ तयाच्या सुकृति अवघा नाश ॥ १ ॥ निश्चित होऊनि ऐकतां श्रवणीं ॥ यमाची करणी नलगे कांहीं ॥ २ ॥ आतां रामकृष्ण ह्मणे कां रे वाचा ॥ कळिकाळ मोचा वाहतील ॥ ३ ॥ विठा ह्मणे संतीं अवधान द्यावें ॥ हृदयीं धरावें केशवनाम ॥ ४ ॥

॥ २६२३ ॥ एक होतें तें द्वैत पैं झालें ॥ एक पाहतां द्वैत कैचें उरलें ॥ १ ॥ द्वैताचा भास मृगजळीं दिसे ॥ पाहूं गेलें तेथें भास भासे ॥ २ ॥ चहूंचें बोलणें सहाचें नेणिव ॥ अठराची जाणीव कैची तेथें ॥ ३ ॥ नागरीचा भाव विठोबाचा दिसे ॥ परत्रींचें पिसें लागुनी ठेलें ॥ ४ ॥ नामयाचा विठा नामीं विनटला ॥ सर्वस्व हरपला देहभाव ॥ ५ ॥

॥ २६२४ ॥ वैकुंठनायका आनंदपद दायका ॥ यादवकुळटिळका केशीराजा ॥ १ ॥ संसारतारका भक्तजनपाळका ॥ यादवकुळटिळका केशीराजा ॥ २ ॥ भवमुक्तिदायका गोपीमनरंजका ॥ यादवकुळटिळका केशीराजा ॥ ३ ॥ विठ्याचा स्वामि भक्त प्रेमसुखा ॥ यादवकुळटिळका केशीराजा ॥ ४ ॥

॥ २६२५ ॥ कीर्तनाची ध्वनि पडली माझ्या कानीं ॥ जाईन कोदांगणीं तेथवरी ॥ १ ॥ माझें सुख तें पहा वैष्णव जन ॥ तयांचीं

दर्शनें कैं होतील ॥ २ ॥ उभ्या गाती आणि कीर्तन ऐकती ॥ हृदयीं आळविती केशीराज ॥ ३ ॥ ऐसीयाचे संगतीं होवा बाप माझा ॥ ह्मणतसे राजा विठा नामयाचा ॥ ४ ॥

॥ २६२६ ॥ विश्वंभरा तुझें नाम गा दुर्लभ ॥ परि केलें सुलभ नामदेवें ॥ १ ॥ नामाची सांगडी लावूनिया कांसे ॥ नामदेवें कैसें उतरिलें ॥ २ ॥ नाम मज देई आणिक न मागें कांहीं ॥ प्रेम तुझे पायीं असों द्यावें ॥ ३ ॥ पतितपावन देवकी नंदना ॥ हरि नारायणा पद्मनाभा ॥ ४ ॥ मुखीं तुझें नाम आवडी प्रेमाची ॥ मग वैकुंठीची चाड नाहीं ॥ ५ ॥ सुखाच्या सागरा केशवा उदारा ॥ तो आह्मा सोयरा जिवलगू ॥ ६ ॥ द्यावा प्रेमसंरसू नामामृतरसू ॥ विठा विष्णुदासू विनवीतसे ॥ ७ ॥

॥ २६२७ ॥ कृष्ण गौळियाचें लोणी चोरी ॥ तंव अवचिता शेंडी सांपडली हरी ॥ घेवोनी आलिया बाहेरी ॥ तंव यशोदे वोसंगा ॥ १ ॥ चाकटलिया गौळणी ॥ देवो विसरल्या गार्‍हाणीं ॥ लाजें मौन्य धरोनी ॥ अवलोकिती गोविंदा ॥ २ ॥ आह्मा अवघिया पासी असे ॥ पैल यशोदा वोसंगा दिसे ॥ हें स्वप्न कीं साच असे ॥ ह्मणती माणसें वेडावलीं ॥ ३ ॥ ऐशा अनेक परिच्या वेदश्रुती ॥ वाचे वर्णावया न येती ॥ विठा विनवी विष्णुदासाप्रती ॥ ऐसा यशोदेचा कान्हया ॥ ४ ॥

॥ २६२८ ॥ अर्थ मोक्ष काम ॥ उच्चारितां विठ्ठलनाम ॥ १ ॥ जें जें आवडे मनासी ॥ सानें यावें पंढरीसी ॥ २ ॥ चला आनंदें कौतुकें ॥ पेंठ केली पुंडलिकें ॥ ३ ॥ नचले कोणाची हे थोरी ॥ राया रंका केली सरी ॥ ४ ॥ सांडोनिया अहंभावा ॥ हाकारावया वैष्णवा ॥ ५ ॥ विठा विष्णुदास ह्मणे ॥ नामा नेघे सास उणें ॥ ६ ॥

॥ २६२९ ॥ ज्यासी नावडे पंढरी ॥ तोचि वसेल अघोरीं ॥ १ ॥ त्यासी जांची यमदूत ॥ सकळ पूर्वजांसहित ॥ २ ॥ जया नावडे हरिनाम ॥ तया कुंभपाकीं धाम ॥ ३ ॥ जया नावडती संत ॥ ते चालती यमपंथ ॥ ४ ॥ जया नावडे भीमरथी ॥ तेचि अघोरीं पचती ॥ ५ ॥ या बोलाचा धरी विश्वास ॥ विठा ह्मणे विष्णुदास ॥ ६ ॥

॥ २६३० ॥ बहुतां पुण्याचे कष्ट ॥ त्यासी प्राप्त हें वैकुंठ ॥ १ ॥ तैसी नोहे ही पंढरी ॥ पतित पापियातें तारी ॥ २ ॥ बहुता जन्माचें

प्रत्यक्ष ॥ त्यासी अपकारी मोक्ष ॥ ३ ॥ जेणें केलीं तप तीर्थें ॥ तोचि आवडे मुक्तीतें ॥ ४ ॥ देह यासी नानाविधि ॥ त्यासी प्राप्त होय सिद्धी ॥ ५ ॥ विठा ह्मणे नामघोष ॥ पळ काढील महा दोष ॥ ६ ॥

॥ २६३१ ॥ देखुनी पंढरीच्या सुखा ॥ मोक्षपद आलें फुका ॥ १ ॥ अवघें विठ्ठलची झालें ॥ येणें पुंडलिकें केलें ॥ २ ॥ ऋद्धि सिद्धि पंढरपुरीं ॥ होवोनी वोळती कामारी ॥ ३ ॥ मुक्ति वागती अंगणीं ॥ घरोघरीं वाहे पाणी ॥ ४ ॥ तीर्थ चिंतवणी करिती ॥ पुढें आमुची कोण गती ॥ ५ ॥ आला कळिकाळा त्रासू ॥ विठा ह्मणे विष्णुदासू ॥ ६ ॥

॥ २६३२ ॥ मग साधुसंत ह्मणती विठ्या जाय ॥ मग तूं याचे पाय सोडूं नको ॥ १ ॥ अठ्ठाविस युगें एकाचें धरणें ॥ तेथें हें मागणें दुसरें कोठें ॥ २ ॥ एकाची मागणी मागें पैं होईल ॥ मग तुजसी येईल बोलतां दुःख ॥ ३ ॥ ह्मणोनी पंढरिनाथु खूणची दावी तूं ॥ नामयाचा विठा पुसतू वेव्हारी धीट ॥ ४ ॥

॥ २६३३ ॥ चराचरीं जाणा एक खेचरू ॥ त्याचीं पाउलें साचारू धरिलीं आह्मी ॥ १ ॥ आतां पाउलें न सोडूं ॥ पाउलें न सोडूं वेव्हारू विठा ॥ २ ॥ या पाउलाकारणें व्यवहारु झाला ॥ खेचर वदला विठ्ठल साक्ष ॥ ३ ॥ तेंचि पाउलें साधुसंत आह्मा ॥ विठा ह्मणे परब्रह्मा पावन केलें ॥ ४ ॥

॥ २६३४ ॥ केशवाचे पाय जाणें मी आणि कांहीं नेणें ॥ ह्मणोनी जीवें भावें अनुसरलों ॥ १ ॥ पायते अतू पायते अतू ॥ पायते अतू खेंचराचे ॥ २ ॥ पायांपरतें सुख आणिक नाहीं ॥ विटेवरी पाय ध्येई मज ॥ ३ ॥ ह्मणोनी पुढतां पुढतीं विठा लागे पायीं ॥ ह्मणे खेंचर आई विनंति ऐका ॥ ४ ॥

॥ २६३५ ॥ तीर्थ तपें व्रतें देवातें जोडिलें ॥ तें नामदेवासी दिधलें प्रेमसुख ॥ १ ॥ ऐक्यसुख परब्रह्म साधिलें ॥ यश जें जोडिलें त्रिभुवनीचें ॥ २ ॥ धन्य तुझें नाम धन्य तुझें नाम ॥ धन्य देवा प्रेम तुझे पायीं ॥ ३ ॥ नामा गोतामाजी पायाळु जन्मला ॥ देव भावें आला भूमंडळीं ॥ ४ ॥ स्वर्गींचें ठेवणें उमगिलें तेणें ॥ केशवनाम नाणें अगणित ॥ ५ ॥ नेत्रीं लेईला भक्तीचें अंजन ॥ उमगिलें निधान नाम-

नार्णे ॥ ६ ॥ विठा ह्मणे देवा तें प्रेम तुझे पायीं ॥ न मागतां देई केशी-
राजा ॥ ७ ॥

॥ २६३६ ॥ माळा मुद्रा सोंग घेउनी होती संत ॥ सदां विषयांत चित्त त्यांचें ॥ १ ॥ पोटासाठीं एक घेऊनिया वेष ॥ ठकविती देश रांडा-पोरें ॥ २ ॥ पाषाण बांधोनी नदीये निघाला ॥ सांगा कोण गेला पैलतीरा ॥ ३ ॥ ब्राह्मणाचे परी मैंद वेष धरी ॥ घालावया करीं फांसे जैसें ॥ ४ ॥ विठा ह्मणे संत न ह्मणा त्यासी ॥ जाती नरकासी अधःपाता ॥ ५ ॥

॥ २६३७ ॥ जाति ज्ञान नाहीं मति ज्ञान फार ॥ फुंजे दंभाकार लौकिकांत ॥ १ ॥ तेथें माझ्या मना नव्हे समाधान ॥ न पाविजे खूण संतावीण ॥ २ ॥ संत तेचि जाणा शांत ज्याचें मन ॥ अणूचें प्रमाण दुजें नाहीं ॥ ३ ॥ विठा ह्मणे तेथें स्थिरावलें मन ॥ झालें समाधान त्याचें संगें ॥ ४ ॥

विसोबा खेचर आणि विठा यांचा संवाद.

॥ २६३८ ॥ तंव धाउनी गेला चरणीं लागला ॥ देवा तूं दाखविला ठेवा माझ्या मायबापाचा ॥ १ ॥ जाऊन तो धरीन न सोडी मी आतां ॥ जे मज पंढरिनाथा ग्वाही दिधली ॥ २ ॥ तंव खेचरु तेथें स्नानसंध्या करी ॥ तंव ओढोनी पाय धरी विठा नामयाचा ॥ ३ ॥ तंव तो अव-चिता खडबडोनी भ्याला ॥ कोठोनी घाला पडिला धाडी मजवरी ॥ ४ ॥ उठी परता तूं कोणाचारे काय ॥ ठाई ठाई राहे हालूं नको ॥ ५ ॥ तुझिया वडिलासी जाव देईन ॥ धरोनी नेईन हें पोर कोणाचें ॥ ६ ॥ लाडिकें लडिवाळ आपुलें बा धांवें पायीं ॥ तुज कोणी नाहीं मग तूं निलाजिरे ॥ ७ ॥ छंद ना बंद झोंबतोसी धीटा ॥ बांधेन चोहटा चौघा-चारी ॥ ८ ॥ फजीत करतील तुजकी मज जाण ॥ खेचर विसोबा ह्मणती जा तुज विठोबाची आण ॥ ९ ॥

॥ २६३९ ॥ माझे बापाचे निधनें बडिवार बोलसी ॥ ते तूं घेवोनी आलासी उजागरपणें ॥ १ ॥ उगलाची देई लावूं नको दावा ॥ केशवासी ठावा आहे तुझा जीवभाव ॥ २ ॥ सरता पुरता आमुचेनी झालासी ॥ ते तूं आणिका सांगसी कोण्या तोंडें ॥ ३ ॥ सांगतां बहुत होईल पैं व्याजें ॥

मग सोई मज तुज लाविती कां ॥ ४ ॥ ते ह्मणती ऋणबोडा हा ठायींचा ॥ अहो यासी बोला वाचा बुद्धिवंती ॥ ५ ॥ तूं नामयाच्या विठ्या धीर आणि चतुर ॥ तुजसी खेचर काय बोलिला ॥ ६ ॥

॥ २६४० ॥ तंव खेचरु ऐसी शिकवण बोली ॥ कैसी खूण लाधली सांग विठ्या ॥ १ ॥ जयाचा तुज जाहला बहुत ॥ तो झाला शरणागत विठो-बासी ॥ २ ॥ वेद पुराणें शास्त्रें ते साक्ष देती ॥ जें खेचर ह्मणती ब्रह्मबीज ॥ ३ ॥ भारत आणि भागवत जया मुखें पाठ ॥ संध्यागायत्री निष्ठा त्रिकाळ जप ॥ ४ ॥ जें केशवासी नकळे अखंड दंडे ॥ ऐशीं बोलणीं उदंडे बोलोनी जाती ॥ ५ ॥ जाती आणि गोत वडील लहान थोर ॥ अवघें पंढरपुर साक्ष देती ॥ ६ ॥ साधुसंतजन आणि महानुभाव ॥ हरीचे दास सर्व सांग-ताती ॥ ७ ॥ जें खेचर विसोबा ज्ञानघन लाधला ॥ ठेवा तो दिधला नामयासी ॥ ८ ॥

॥ २६४१ ॥ जावोनी वेव्हार सांगेन पंढरीं ॥ जेथें पुंडलिक द्वारीं उभा केला ॥ १ ॥ देवोनी जाय कां घेवोनी जाय ॥ आतां न सोडी पाय केशवाचे ॥ २ ॥ एक अंगेसी एक जांगेसी ॥ तरी जीवें हृषीकेशी न सोडी तुज ॥ ३ ॥ वेव्हारा सान्निधी पुंडलिका लोभा ॥ विठा ह्मणे उभा तेणें केला ॥ ४ ॥

॥ २६४२ ॥ उभया धरणें आपण बैसला ॥ ह्मणोनी भला भला वेव्हारु हा ॥ १ ॥ आमुच्या वेव्हारीं साक्ष हा एकू ॥ पुंडलिकें लोकू उद्धरिला ॥ २ ॥ नाहीं तरी वेव्हारु अवघाची खोटा ॥ पुंडलिकाचे चोहटा उभा असे ॥ ३ ॥ ऐसे सात पांच वेव्हारी बुडविले येणें ॥ विठा ह्मणे धरणें जीवीं पाय तुझे ॥ ४ ॥

॥ २६४३ ॥ माय वेल्हाळी वेल्हाळी ॥ ब्रह्मरसा पान्हावली ॥ १ ॥ दोहणार चवघेजण ॥ धार सुटेना अजून ॥ २ ॥ साहा लागले कासेसी ॥ अठरा करिती निदिध्यासीं ॥ ३ ॥ नकळे ब्रह्मादिका वाटा ॥ ह्मणे नाम-याचा विठा ॥ ४ ॥

॥ २६४४ ॥ नाम तारी पतितासी ॥ ते कां आव्हेरी भक्तांसी ॥ १ ॥ प्रेमळ देवाचें लडिवाळ ॥ करी निजांगें प्रतिपाळ ॥ धृ० ॥ सेवाऋणें बागवी भार ॥ जन्मोजन्मींचा दातार ॥ २ ॥ स्वामि स्वयें अंगिकारी ॥

बोळगा कांहो दारोदारीं ॥ ३ ॥ निष्ठुर नव्हे कोणेकाळीं ॥ कृपाकटाक्षें कुरवाळी ॥ ४ ॥ दास विठा ह्मणे वेगें ॥ यात्रे जावें माझे संगें ॥ ५ ॥

॥ २६४५ ॥ द्रौपदीचें थालीपात्र ॥ त्यांत कैचें शाखापत्र ॥ १ ॥ भाव याची अभिन्नव ॥ वाव मानसीं उपाव ॥ धृ० ॥ जंव लाधला तो आपण ॥ केलें तृप्त त्रिभुवन ॥ २ ॥ सेवा घेउनी सारी काम ॥ अंगें चैतन्य निष्काम ॥ ३ ॥ याच्या छळें आकर्षिला ॥ बळिचा द्वारपाळ झाला ॥ ४ ॥ भक्तियोगें द्वेषेंभयें ॥ वेध लाउनी सन्मुख होये ॥ ५ ॥ दोही बाही आपण देव ॥ काय नेणा पंढरिराव ॥ ६ ॥ दास विठा ह्मणे धंदा ॥ कृपा देवाची संपादा ॥ ७ ॥

॥ २६४६ ॥ भिऊनियां निघे समर्थाचे पाठी ॥ वैरियाची भेटी न करी तया ॥ १ ॥ तैसा तुज आलों शरण केशवें ॥ मज त्वां राखावें चरणांजवळी ॥ धृ० ॥ न करा उदास न राखा अभिमान ॥ माझे अगमन विचारी कां ॥ २ ॥ तुझेनि जे होईल ते मी मागेन ॥ चरणसेवा करीन अहर्निशी ॥ ३ ॥ अविद्या अपार संचली हे देवा ॥ याचा मजकूर दावा नाहीं कोणी ॥ ४ ॥ देवा मज आतां नको गर्भवास ॥ विठा विष्णुदास विनवीतसे ॥ ५ ॥

॥ २६४७ ॥ दासी देवा अनुसरावें ॥ कां आणिका शरण जावें ॥ १ ॥ लाभालाभ जेथींचा तेथें ॥ श्रम अन्यथा तो व्यर्थ ॥ धृ० ॥ पुण्योदक भागीरथी ॥ नेदी चातकासी तृप्ती ॥ २ ॥ सेवितां स्तवितां चकोरा ॥ काय वर्षे अमृतधारा ॥ ३ ॥ कासवीवीण कोण बाळा ॥ पाळी निज दृष्टि स्नेहाळा ॥ ४ ॥ स्वामीचिया मनोभावा ॥ करणें ते परम सेवा ॥ ५ ॥ दास विठा ह्मणे मीन ॥ कैसा वाचे उदकेविण ॥ ६ ॥

॥ २६४८ ॥ यात्रे बोलावितो हरी ॥ कांहो नवजा पंढरी ॥ १ ॥ विठोबा कृपेचा कोंवळा ॥ बहु भक्तांचा कळवळा ॥ धृ० ॥ भक्त आठवती चित्तीं ॥ देवा वाटे परमखंती ॥ २ ॥ देव अवज्ञा अनुचित ॥ पृथक सत्ता आत्मघात ॥ ३ ॥ ऋण वारी भगवंत ॥ दुबळा नव्हे लक्ष्मीकांत ॥ ४ ॥ दास विठा ह्मणे त्वरा ॥ यात्रा पंढरीची करा ॥ ५ ॥

॥ २६४९ ॥ घेतां देवां तूं तिही लोकीं उदार ॥ माझा कां अव्हेर केला बापा ॥ १ ॥ तुझी सेवा देई तुझी सेवा देई ॥ तुझी सेवा देई श्री-

विठ्ठला ॥ २ ॥ विठा ह्मणे केशवा नको हा संसार ॥ तुझे चरणीं अभ्यंतर ध्यान देई ॥ ३ ॥

॥ २६५० ॥ मरण हें पेरणें जन्म हें उगवणें ॥ हें मायेची खूण जाणी-तली ॥ १ ॥ संग तुझा पुरे संग तुझा पुरे ॥ संग तुझा पुरे नारायणा ॥ धृ० ॥ तूं तरी न मरे मी तरी न मरे ॥ भक्ति हे संचरे हाचि लाभू ॥ २ ॥ विठा ह्मणे केशवा ठाईचा मी नेणें ॥ गर्भवास भोगणें तुझी लाज ॥ ३ ॥

॥ २६५१ ॥ आमुचा नामा तुज गेला निरवुणी ॥ मी तुजवांचोनी नेणें कवणा ॥ १ ॥ कायावाचामनें जोडिलें जें बापें ॥ तें दिधलें तुज पैं ठेवावया ॥ धृ० ॥ तें देगा आमुचें नको करूं विचारू ॥ नामा तुझा डिंगरू त्याचे आह्मीं ॥ २ ॥ जुनें नाणें आमुच्या वडिलाचें ठेवणें ॥ बहुता कष्टीं तेणें जोडियेलें ॥ ३ ॥ तें आह्मांलागोनी ठेविलें तुझ्या पायीं ॥ आमुचे आह्मां देई केशीराजा ॥ ४ ॥ तूं अनाथा कोंवसा दीनाचा कृपाळू ॥ तरी आमुचा सांभाळू करी कां वेगें ॥ ५ ॥ आमुचे संचितार्थ आह्मासी देउनी ॥ यश घे त्रिभुवनीं ह्मणे विठा ॥ ६ ॥

॥ २६५२ ॥ आमुचें ठेवणें जुगादीचें नाणें ॥ जातां नामयानें सांगितलें ॥ १ ॥ इतके दिवस पाहिली तुझी वाट ॥ परि तूं उदास न बोलसी ॥ धृ० ॥ तुजवांचोनी आह्मां कोण असे पोशिता ॥ देई कृपावंता नाम-प्रेम ॥ २ ॥ आह्मीं तुझीं सेवकें रंकाहुनी रंक ॥ कठीण बोलणें निकें वदे तुज ॥ ३ ॥ ह्मणोनी वेळोवेळां लागे तुझ्या पायीं ॥ लटकीच गोवाई करूं नको ॥ ४ ॥ तुज आह्मांसी वेगळीक नाहीं ॥ तरी तूं न धरी कांहीं दुजाभाव ॥ ५ ॥ आपुले ह्मणावें अंधारीं ओळखावें ॥ नामप्रेम द्यावें ह्मणे विठा ॥ ६ ॥

॥ २६५३ ॥ हरिनामाचा ध्वनि ऐकोनी श्रवणीं ॥ जाईन लोटांगणीं तेथवरी ॥ १ ॥ माझे सखे अवघे वैष्णवजन ॥ त्यांचें मज दर्शन कैं होईल ॥ २ ॥ एक उभे गाती एक बैसुनी ऐकती ॥ हृदयीं आलिंगिती गोपिनाथू ॥ ३ ॥ ऐशियांचे संगतीं आहे बाप माझा ॥ विनवितो विठा सहजा नामयाचा ॥ ४ ॥

॥ २६५४ ॥ बरवें बरवें वाळवंट ॥ काय इच्छिसी वैकुंठ ॥ १ ॥ हें सुख तेथें नाहीं ॥ मुक्ति घेउनी करिसी काई ॥ २ ॥ ह्मणे नामयाचा विठा ॥ बापा नको जाऊं वैकुंठा ॥ ३ ॥

॥ २६५५ ॥ मांजराचे डोळे गेले ॥ उंदिर धराया तळमळे ॥ १ ॥ तैसा नव्हे रे सन्यास ॥ धांवे विषयावरी हव्यास ॥ २ ॥ वेश्या झाली पट्टराणी ॥ स्मरीना पूर्वील करणी ॥ ३ ॥ सर्प प्रतिवर्षीं पालटे ॥ परि अंहकार न पालटे ॥ ४ ॥ पहिलें पोशिलें मर्कटा ॥ कोणें शिकविल्या चेष्टा ॥ ५ ॥ ह्मणे नामयाचा विठा ॥ वज्र लागो या ललाटा ॥ ६ ॥

॥ २६५६ ॥ अनंत अपरंपार नाम हें सधर ॥ नाम सुखसागर अमृत लहरी ॥ १ ॥ नाम हेंचि तारूं नाम हेंचि तारक ॥ भवमूळ छेदक नाम तुझें ॥ २ ॥ नाम हेंचि जीवन नाम हें निधान ॥ नाम हें कारण आनंदाचें ॥ ३ ॥ नाम हें सांठा तोचि वैकुंठींचा मोठा ॥ ह्मणतसे विठा नामयाचा ॥ ४ ॥

॥ २६५७ ॥ जैसा आंबा वर्षत पाडी ॥ तैसी धरीं गोडी कीर्तनीं नाचे ॥ १ ॥ न करी घातमात न लावी वेळू ॥ तेणें हा गोपाळू अंतरला ॥ ध्रु० ॥ दुधावरील साय मधेसी गोडी ॥ तैसी धरी आवडी रामनामीं ॥ २ ॥ जतीचा साटा तो वैष्णव लाटा ॥ ह्मणतसे विठा नामयाचा ॥ ३ ॥

॥ २६५८ ॥ काय गाणीव काय जाणीव ॥ काय शहाणीव कीर्तनाची ॥ १ ॥ थाक तोडिलें डोळे मोडिलें ॥ लोकां मानवलें बरें गातो ॥ २ ॥ हरिचें नाम तूं नेणसी ॥ वाया कीर्तनीं उभा ठाकसी ॥ ३ ॥ हरीचें नाम तुह्मीं गा रे प्रेमें ॥ विठा ह्मणे माझ्या बापाच्या नांवें ॥ ४ ॥

॥ २६५९ ॥ आमुचा बाप अग्रज तुझा ॥ तूं वा आह्मां होसी आजा ॥ १ ॥ कैसें आह्मा धरिलें दुरी ॥ सांग कृपाळुवा हरी ॥ २ ॥ तूं आमुचा मूळपुरुष ॥ आह्मी अवघे तुझे अंश ॥ ३ ॥ आह्मी तुझी तिसरी पिढी ॥ संत जाणताती प्रौढी ॥ ४ ॥ अरे कायशीं शतें लोटलीं ॥ कैशी लाघावळी तुटली ॥ ५ ॥ हांसोनी बोले केशीराज ॥ विठ्या अवघें घेई मज ॥ ६ ॥

॥ २६६० ॥ माझिया बापाचा तुजपाशीं ठेवा ॥ विठा ह्मणे बापा केशीराजा ॥ १ ॥ ठेविलें ठेवणें झडकरी देई ॥ वेव्हार [illegible] लावूं

नको ॥ २ ॥ आपुलें मागतां कोण आड येईल ॥ आतां जाणवेल तुझें माझें ॥ ३ ॥ विटेसहित चरणीं घालीन मिठी ॥ करीन संवसाटी जन्मोजन्मीं ॥ ४ ॥ विठा ह्मणे मज खवळिसी वांया ॥ पिसाळलिया पायां झोंबेन तरी ॥ ५ ॥

॥ २६६१ ॥ मायबापें काय नसती आमुचीं ॥ लेंकरें आमचीं त्याचे हातीं ॥ १ ॥ माझें देई माझ्या हातीं लवलाही ॥ होई उतराई केशीराजा ॥ धृ० ॥ तुझ्या पायीं माझा बांधीन गळा ॥ न भिये कळिकाळा सत्य जाणा ॥ २ ॥ जितुकें देणें तितुकें घेईन मी आतां ॥ नामयानें जातां सांगितलें ॥ ३ ॥ रगव्या पाठोळ्यासी पडियेली मिठी ॥ आतां जगजेठी तुज मज ॥ ४ ॥ बोरी फाटे कांहो केळी आहो फाटे ॥ नामयाचे विठे खवळलें ॥ ५ ॥

॥ २६६२ ॥ खवळलें आतां न भियेरे तुज ॥ सांडियेली लाज लौकिकाची ॥ १ ॥ आह्मीं दीन सिंपे यातीचे हो हीन ॥ दे माझें ठेवणें केशीराजा ॥ २ ॥ साठी लक्ष चौऱ्याण्णव कोडी ॥ त्यांतून एक कवडी न सोडी मी ॥ ३ ॥ आणिक याहुनी असेल आगळें ॥ तें घेईन बळें न सोडी तुज ॥ ४ ॥ तुज थोरपण काई गा हें देवा ॥ आह्मां दुर्बळाचा ठेवा अभिलाषसी ॥ ५ ॥ पोरटीं ह्मणोनी अभिलाष करिसी ॥ ते कोठें निस्तरिसी ह्मणे विठा ॥ ६ ॥

॥ २६६३ ॥ तुज काय देवा न पुरतें आलें ॥ विश्वासें ठेविलें अभीलाषसी ॥ १ ॥ लाजीरवाणें नको करूं देवा आतां ॥ देइगा कृपावंता नामप्रेम ॥ धृ० ॥ शरणागता वज्रपंजर ह्मणवीसी ॥ तरी कां तूं न देसी आह्मा आमुचें ॥ २ ॥ माझ्या नामयानें जन्मोनी जोडिलें ॥ तें देगा वहिलें ह्मणे विठा ॥ ३ ॥

॥ २६६४ ॥ उदार चक्रवर्ती लक्ष्मीचा पती ॥ तरी कां काकुळती चित्तीं वाहासी ॥ १ ॥ आह्मां दुर्बळांचें ठेवणें कां ठेविलें ॥ दिवाळें निघालें काय तुझें ॥ ध्रु० ॥ ज्याचें घेसी त्याचें ऐसेंची करिसी ॥ तें न चले मजपाशीं केशीराजा ॥ २ ॥ चौघाचारीं तुज वेढीन मी आतां ॥ मग बैसेल माथां अपकीर्ती ॥ ३ ॥ अठराही बोलती साही सत्य वाचा ॥ उदार ठायींचा कां न्हासी ॥ ४ ॥ देणें घेणें तुज न सुटे सर्वथा ॥ विचारुनी आतां पाहे मनीं ॥ ५ ॥ नामयाचें ठेवणें तुजजवळी आहे ॥ न सोडी तुझे पाय ह्मणे विठा ॥ ६ ॥

॥ २६६५ ॥ माझिया बापाची मिराशी गा देवा ॥ तुझी चरण-सेवा पांडुरंगा ॥ १ ॥ उपास पारणें राखे दारवंटा ॥ केला भाग्य वांटा आह्मांलागी ॥ ध्रु० ॥ तुजपरतें दुजें नेणें आणिक कांहीं ॥ देखें सर्वाठायीं रूप तुझें ॥ २ ॥ तुझ्या सुखें धाला तुजमाजी निवाला ॥ आपुला विसरला देहभाव ॥ ३ ॥ आह्मांसी घातलें तुझीये आभारीं ॥ विठा ह्मणे अंगिकारी नारायणा ॥ ४ ॥

॥ २६६६ ॥ माझिया बापासी तुझाचि विश्वास ॥ ह्मणवी तुझा दास अंतरंग ॥ १ ॥ वृत्तिसहित मन ठेवुनी तुझ्यापायीं ॥ तुजपरतें कांहीं जाणेचिना ॥ धृ० ॥ तों आह्मांलागी शब्दें न पुससी ॥ विसरोनी गेलासी दीनानाथा ॥ २ ॥ जागे ठाणांतरी पंढरी चोहोंटा ॥ राखे दारवंटा रात्रंदिवस ॥ ३ ॥ छत्रचवर धरूं हाडपी डोळे करूं ॥ जाणवी आवसरू सेवा विधी ॥ ४ ॥ शरीर प्राणाचा देऊनियां बळी ॥ धरिले हृदयकमळीं चरण तुझे ॥ ५ ॥ विठा ह्मणे तुज नाहीं आठवण ॥ सहज तूं निर्गुण पंढरिराया ॥ ६ ॥

॥ २६६७ ॥ भूतळींचीं तीर्थें नामा जंव करी ॥ गांजीयेले पोरी नामयाच्या ॥१॥ तुमचें ठेवणें खेचराचे पायीं ॥ आणिकाचे वाहीं पडों नका ॥धृ०॥ वाया मृगजळ दाविसील आह्मा ॥ सर्वथा पुरुषोत्तमा न सोडीं मी ॥ २ ॥ झोंडाचें ठेवणें ठेवावें कवणें ॥ झोंडापरिस होणें झोंड जेणें ॥ ३ ॥ नामयाचा विठा झोंड पैं झाला ॥ विठो उभा केला भक्तिसुखें ॥ ४ ॥

॥ २६६८ ॥ माझ्या ठेवी दाखवी लवलाही ॥ बांधीन मी पायीं जीव तुझ्या ॥ १ ॥ सिद्धच ठेवणें नामयानें ठेविलें ॥ त्यासी कां लाविलें आडवें हें ॥ धृ० ॥ दोहीं कटावरी ठेऊनियां हात ॥ कैसा हा पाहात घरघेणें ॥ २ ॥ तुझिया पायासी बांधीन मी गळा ॥ न भीये कळिकाळा ससजाण ॥ ३ ॥ दारकोंड करोनी बैसेन दारवंटा ॥ नामयाचा विठा हालों नेदी ॥ ४ ॥

॥ २६६९ ॥ आमुचा बाप आह्मां सांगे ॥ भाक दिधली पांडुरंगें ॥ १ ॥ तुह्मां न विसंबे सर्वथा ॥ तुमचा भार माझ्या माथां ॥ धृ० ॥ करीन तळहात साउली ॥ तुमची अवघी वंशावळी ॥ २ ॥ विठा ह्मणे विसरलासी ॥ आह्मां शब्दीं न पुससी ॥ ३ ॥

॥ २६७० ॥ पंढरिराया माझिया बापें ॥ प्रसन्न केलें तुजप्रतापें ॥ १ ॥ आज्ञा दिलें तुझे हातीं ॥ पाळी ह्मणे प्रेमभक्ती ॥ धृ० ॥ तृप्त सहित माझिया मना ॥ क्षेम घालीन तुझिया चरणा ॥ २ ॥ तुझें गुणनाम कीर्तन ॥ हे मज देइगा जीवदान ॥ ३ ॥ देऊनिया प्रेमाचें भातुकें ॥ खेळविसी सा कौतुकें ॥ ४ ॥ विठा ह्मणे नामयाचा ॥ प्रसाद तुझीये कृपेचा ॥ ५ ॥

॥ २६७१ ॥ तुझ्या प्रेमाचें कारणें ॥ ह्मणे म्यां घेतलें धरणें ॥ १ ॥ विठा देगा झडकरी ॥ मी तर न सोडी निर्धारी ॥ धृ० ॥ शीर फोडीन कर्वती ॥ नये तुज काकुळती ॥ २ ॥ देह घालीन गारांजनीं ॥ मोकालिसी मजलागोनी ॥ ३ ॥ तुझे द्वारीं देईन प्राण ॥ तरी तूं पाहासी निर्वाण ॥ ४ ॥ विठा ह्मणे पंढरिराया ॥ आह्मा शिणवूं नको काया ॥ ५ ॥

॥ २६७२ ॥ तुजसारिखा पंढरिनाथा ॥ स्वामि शिरावरी असतां ॥ १ ॥ तरी मी आणिकांचा मागता ॥ लाज कोणासी समर्था ॥ धृ० ॥ असोनी क्षीरसिंधु जवळी ॥ क्षुधाक्रांत तळमळी ॥ २ ॥ कामधेनु तें बोळगतां ॥ न पुरे कामना सर्वथा ॥ ३ ॥ विठा ह्मणे नारायणा ॥ आतां शरण जाऊं कोणा ॥ ४ ॥

॥ २६७३ ॥ जननी बाळका कोपे रागें ॥ परि ते आहार तिसची मागे ॥ १ ॥ तैसा तुज मी शरण ॥ पंढरिराया निरुता जाण ॥ धृ० ॥ खेटी ह्मणोनी परते लोटी ॥ परि ते चरणीं घाली मिठी ॥२॥ टाकोनी जाय कडीये नेघें ॥ परि तें धांवें तियेची मागें ॥ ३ ॥ विठा ह्मणे पंढरिनाथा ॥ आह्मा नुपेक्षी सर्वथा ॥ ४ ॥

॥ २६७४ ॥ देहसमय अंतीं इष्टमित्र मिळती ॥ सांभाळा ह्मणती मुलें माझीं ॥ १ ॥ स्त्री धनधान्य ते निरवुनी जात ॥ आपुले स्वहित विचारीना ॥ धृ० ॥ गाडे घोडे ह्मैसी सेवक आणि दासी ॥ सांडोनिया जासी एकलाची ॥ २ ॥ मी कोणरे काय कसा आलों येथें ॥ हित कीं अनहित करोनी जातों ॥ ३ ॥ हे तंव सूचना नाठवे ज्याच्या मना ॥ जुंपिलें तें घाणा चौऱ्यासीच्या ॥ ४ ॥ विठा ह्मणे तया कोण सोडविता ॥ वेगी पंढरिनाथा शरण जावें ॥ ५ ॥

॥ २६७५ ॥ हिंडतां श्रमलों बहु श्रम झाला ॥ अजूनी माझी तुला करुणा नये ॥ १ ॥ मज काय देतां होईल तुझें उणे ॥ किती होसी कृपण

पांडुरंगा ॥ धृ० ॥ घेउनी धरणें बैसलों महाद्वारीं ॥ झालों पैं भिकारी पंढरीचा ॥ २ ॥ विठा ह्मणे देवा माझें मज देया ॥ लौकिक कां वाया करितोसी ॥ ३ ॥

॥ २६७६ ॥ कामधेनु गाय घालोनी बाहेरी ॥ ताक घरोघरीं मागतसे ॥ १ ॥ कल्पतरु वृक्ष असे ज्याचे घरीं ॥ ते कां दारोदारीं भीक मागे ॥ धृ० ॥ रिद्धि आणि सिद्धि विठोबाच्या दासी ॥ तया हृषीकेशी शरण जावें ॥ २ ॥ इंद्र आणि चंद्र विठोबाचे किंकर ॥ देवसुरवर ध्याती ज्यातें ॥ ३ ॥ राव आणि रंक विठोबाचें मागतें ॥ ते कायरे तूंतें देती बापा ॥ ४ ॥ ऐसा कोण आहे सर्व पुरविता ॥ एका भगवंता वाचूनिया ॥ ५ ॥ मुखीं नामपुण्य असे ज्या पदरीं ॥ कळिकाळावरी सत्ता त्याची ॥ ६ ॥ विठा ह्मणे शरण जावें हृषीकेशीं ॥ मग निज-सुखासी पावसील ॥ ७ ॥

॥ २६७७ ॥ मी तुझा पोषणा आगा नारायणा ॥ झणी केविल-वाणा दिसो देसी ॥ १ ॥ तुझा ह्मणवितां आणिका शरण जातां ॥ लाज माझ्या चित्ता वाटे थोर ॥ धृ० ॥ रायाचा सेवक रंकाचिये द्वारीं ॥ फिरतां घरोघरीं लाज कोणा ॥ २ ॥ विठा ह्मणे देवा मी तुझा शरण ॥ मागतसे दान नाम तुझें ॥ ३ ॥

॥ २६७८ ॥ माझा बाप माय विठोबा रकुमाई ॥ वडील बंधु भाई पुंडलिक ॥ १ ॥ साधुसंत जन सोइरें हें जाण ॥ वंदीन चरण भावें त्यांचें ॥ धृ० ॥ निजाचे सोइरें कां गा नोळखसी ॥ भ्रमें भुललासी माया-जाळी ॥ २ ॥ पाळिलों पोसिलों जन्मोनी जयाचा ॥ उतराई त्याचा कांई होऊं ॥ ३ ॥ पाहेपा परतोनी मूळिचा तूं कोण ॥ सद्गुरुशी शरण रिघे वेगीं ॥ ४ ॥ सद्गुरु दयाळें लेवविलें अंजन ॥ मज जनार्दन अवघा भासे ॥ ५ ॥ विठा ह्मणे तारी आपुल्या शरणांगता ॥ अनाथाच्या नाथा पांडुरंगा ॥ ६ ॥

॥ २६७९ ॥ आनंदें नाचत पंढरीसी जाऊं ॥ गीती गुण गाऊं विठो-बाचे ॥ १ ॥ पंढरी पावन पुण्यभूमि जाणें ॥ विठ्ठल दर्शनें दोष जाती ॥ धृ० ॥ आनंदें हो प्रेमें नाचों माहाद्वारीं ॥ आठवूं अंतरीं घडीघडी ॥ २ ॥ आह्मां वैष्णवांचा कुळधर्म कुळीचा ॥ घोष हरिनामाचा सदां वाचें ॥ ३ ॥ विठा नामयाचा चरणीं झाला लीन ॥ सांपडलें धन विटेवरी ॥ ४ ॥

॥ २६८० ॥ विटोबाचे बहु उपकार शिरीं ॥ चुकविली फेरी चौऱ्यांसीची ॥ १ ॥ भ्रमणा दुःखाच्या बहुत वेदना ॥ ह्मणोनी नारायणा शरण आलों ॥ धृ० ॥ अनाथाच्या नाथा तूं दीनाचा गोसावी ॥ तोडर तुझ्या पायीं शोभे देवा ॥ २ ॥ कर्ता करविता सर्व तुझी सत्ता ॥ विश्वाचा चाळिता चित्तवृत्ती ॥ ३ ॥ विठा ह्मणे नामस्मरे त्याचे मुखीं ॥ बहु केलें सुखी शरणांगतें ॥ ४ ॥

॥ २६८१ ॥ पतितपावन ऐकिलासी कानीं ॥ ह्मणोनी चक्रपाणी शरण आलों ॥ १ ॥ जपतप नेणें मूढ मतिहीन ॥ बोबडें गाईन नाम तुझें ॥ धृ० ॥ मग कृपाळुवा जी वोळला संपूर्ण ॥ बोलावलें मन भक्तिबोधें ॥ २ ॥ विठा ह्मणे पूर्वपुण्य कांहीं होतें ॥ तरीच पंढरिनाथें अंगिकारिलें ॥ ३ ॥

॥ २६८२ ॥ ऐसें सुख कोठें आहे ॥ मुक्ति मागोन करिसी काय ॥ १ ॥ सांडोनी पंढरीची वारी ॥ मोक्ष मागे तो भिकारी ॥ धृ० ॥ सांडोनी वाळवंट ॥ कां बा इच्छिसी वैकुंठ ॥ २ ॥ मुखीं कवळ काल्याचे ॥ ऐसे वैकुंठीं बा कैचे ॥ ३ ॥ नामयाचा विठा खेळे ॥ बाप नामची माझें भोळें ॥ ४ ॥

॥ २६८३ ॥ धरोनी हनुवटी ॥ मेळवीन दृष्टादृष्टी ॥ १ ॥ ह्मणे मी ऐसाची पाहीन ॥ चरण धरोनी राहीन ॥ धृ० ॥ जेवीं कमळणी दीनकरा ॥ चातका वरुषे जळधारा ॥ २ ॥ बाळक जननी ये भावीं ॥ चकोर चंद्रातें आळवी ॥ ३ ॥ कृपणाचें ठेविलें धन ॥ तेथुनी न निघे त्याचें मन ॥ ४ ॥ विठा विनवी अनुसंधानें ॥ तुज असतां मज काय उणें ॥ ५ ॥

॥ २६८४ ॥ नामयाचे वंशीं मैंद जन्मला ॥ मार्ग हा पाडिला वैकुंठीचा ॥ १ ॥ सत्तरावीचे पाश घेऊनियां हातीं ॥ वाट दिवसरातीं पाडीतसे ॥ धृ० ॥ मैंदाच्या हाता आला सावकार ॥ भांडारी कुबेर घरीं ज्याचे ॥ २ ॥ नामयाचा विठा सत्य हा मैंद ॥ भुलवुनी गोविंद ह्मणवी तुझें ॥ ३ ॥

॥ २६८५ ॥ नामयाचे वंशी जन्मलें लबाड ॥ साधिलें घबाड विटेवरी ॥ १ ॥ प्रपंचासी आह्मीं सोडिलें उदक ॥ वैकुंठनायक आप्त केला ॥ २ ॥ लौकीकाची लाज निश्चयें सोडिली ॥ दृढ मिठी दिल्ही विठोपायीं ॥ ३ ॥ लबाड ह्मणती निर्माण पैं झालें ॥ तेथें बुडविलें मीतूंपण ॥ ४ ॥ नामयाचा विठा सत्याचा लबाड ॥ प्रपंच काबाड भ्रष्ट केलें ॥ ५ ॥

॥ २६८६ ॥ नामयाचे वंशी जन्मा आलें मुनें ॥ वडिलाचें ठेवणें भाग्य झालें ॥ १ ॥ संतसज्जनाचें राखितसे द्वार ॥ मुनें सारासार ह्मणती मज ॥ धृ० ॥ प्रपंच थोरला घालोनी आसन ॥ आडवें पैं ध्यान विठोबाचें ॥ २ ॥ गुरुगुरु ऐसा शब्द माझा पाड ॥ घातलें कवाड यमलोकीं ॥ ३ ॥ नामयाचा विठा मुनें मुनें एका ॥ पूजिल्या निष्टंका परब्रह्म ॥ ४ ॥

॥ २६८७ ॥ धर्म अर्थ मोक्ष काम ॥ उच्चारितां रामराम ॥ १ ॥ जें जें आवडे मनासी ॥ त्याणें जावें पंढरीसी ॥ धृ० ॥ चला आनंदें कौतुकें ॥ पेठ भरली पुंडलिकें ॥ २ ॥ नचले कोणाची थोरी ॥ रायारंका एकीसरी ॥ ३ ॥ सांडोनियां आहे भाव ॥ हाचि करावा व्यवसाव ॥ ४ ॥ विठा ह्मणे विष्णुदास ॥ आणिक नलगे सायास ॥ ५ ॥

॥ २६८८ ॥ जननी बाळकाचें जीवन ॥ जरी तें नेणें भुकताहान ॥ १ ॥ तरी तें कशानें वांचती ॥ विचारावें कमळापती ॥ धृ० ॥ वत्सालागीं तान्हीं ॥ लागूं नेदी आपुल्या स्तनी ॥ २ ॥ कूर्मी आपुलीया बाळा ॥ नावलोकी वेळोवेळां ॥ ३ ॥ विठा ह्मणे जगज्जीवना ॥ आतां नुपेक्षावें दीना ॥ ४ ॥

॥ २६८९ ॥ हाट करी आह्मी आठवडे मुळीचे ॥ पंढरपुरीचे वारकरी ॥ १ ॥ खेप ठिकाणाची वस्तु सवंगाची ॥ सवाई निढळाची उणी नव्हे ॥ २ ॥ चोहाटा चौकाचा दुकान नाक्याचा ॥ जागा मिराशीचा पुरातन ॥ ३ ॥ हरिनाम केणें नित्य हमेशाई ॥ तेव्हां तोटा नाहीं कोणें काळीं ॥ ४ ॥ विठा ह्मणे वजन केली वैकुंठीची । गुणी निर्गुणीची कडासन ॥ ५ ॥

लाडाईचे अभंग.

:o:

॥ २६९० ॥ पूर्व संबंधें मज दिधलें बापानें ॥ शेवटी काय जाणें कैसें झालें ॥ १ ॥ प्रसुतालागीं मज आणिलें कल्याणा ॥ अंतरला राणा पंढरीचा ॥ २ ॥ मुकुंदें मजशीं थोर केला गोवा ॥ लोटियलें भवनदीमाजी ॥ ३ ॥ ऐकिला वृत्तांत सर्व झालें गुप्त ॥ मार्गेची संचित कोणें कैसें ॥ ४ ॥ द्वादशवहात्तरीं कृष्ण त्रयोदशी ॥ आषाढ हें मासीं देव-

द्वारीं ॥ ५ ॥ सर्वांनीं हा देह अर्पिला विठ्ठलीं ॥ मज कां ठेविलें पापिणीसी वेगळी ॥ ६ ॥ लाडाई ह्मणे देह अर्पीन विठ्ठला ॥ ह्मणोनी आदरिला प्राणायाम ॥ ७ ॥

आऊबाईचे अभंग.

—:०:—

॥ २६९१ ॥ तारी मज आतां रखमाईच्या कांता ॥ पंढरीच्या नाथा मायबापा ॥ १ ॥ अनाथाचा नाथ ऐकियेलें कानीं ॥ सनकादिक मुनि बोलताती ॥ २ ॥ त्याचिया वचनाचा पावोनी विश्वास ॥ धरिली तुझी कास पांडुरंगा ॥ ३ ॥ नामयाची लोकीं आऊ ह्मणे देवा ॥ कृपाळू केशवा सांभाळावें ॥ ४ ॥

जनाबाईचे अभंग.

—:०:—

उपास्य विठोबा.

॥ २६९२ ॥ सांवळी ते मूर्ति हृदयीं बिंबली ॥ देहो बुद्धि पालटली माझी साची ॥ १ ॥ धन्य माझी भक्ति धन्य माझा भाव ॥ हृदयीं पंढरिराव राहतसे ॥ धृ० ॥ आशा तृष्णा कैशा मावळल्या दोन्हीं ॥ चिंता विठ्ठलचरणीं जडोनी ठेली ॥ २ ॥ नामयाचे जनी विश्रांति पै झाली ॥ हृदयीं राहिली विठ्ठलमूर्ती ॥ ३ ॥

॥ २६९३ ॥ देहाचा पालट विठोबाचे भेटी ॥ जळ लवणा गांठीं पडोन ठेली ॥ १ ॥ धन्य मायबाप नामदेव माझा ॥ तेणें पंढरिराजा दाखविलें ॥ धृ० ॥ रात्रंदिवस भाव विठ्ठलाचे पायीं ॥ चित्त ठायींचे ठायीं मावळलें ॥ २ ॥ नामयाचे जनी आनंद पै झाला ॥ भेटावया आला पांडुरंग ॥ ३ ॥

॥ २६९४ ॥ विठ्ठल रुक्मिणी ॥ तुह्मी अखंड चिंतामणी ॥ १ ॥ तुह्मा सुख काय उणें ॥ झालें सोईरें त्रिभूवन ॥ धृ० ॥ काय उणें तयापासी ॥ रिद्धि सिद्धि ज्याच्या दासी ॥ २ ॥ लक्ष लावारे चरणीं ॥ ह्मणे नामयाची जनी ॥ ३ ॥

॥ २६९५ ॥ सांडुनी पंढरी जाती वाराणशी ॥ काय सुख त्यांसी आहे तेथें ॥ १ ॥ तया पंचकोशी ह्मणती मरावें ॥ मरूनियां व्हावें जीवन्मुक्त ॥ २ ॥ नको बा विठोबा मज सांडों काशी ॥ सांगतों तुजपाशीं ऐक एक ॥ ३ ॥ मरती मानवनर कुळस्तंभीं ॥ घालूनियां गाळी पापपुण्य ॥ ४ ॥ इक्षुदंड घाणा जैसा भरी माळी ॥ तैसा तो कवळी काळनाथ ॥ ५ ॥ लिंग देहादिक करिती कंदना ॥ येथील यातना नको देवा ॥ ६ ॥ आई आई ह्मणती काय करूं ॥ ऐसें दुःख थोरू आहे तेथें ॥ ७ ॥ न जाय तो जीव एक्या अवसरीं ॥ पडती नानापरी दुःख भारी ॥ ८ ॥ रुद्रादिक देव तेही भांबावले ॥ भुलूनियां गेले मुक्तिसाठीं ॥ ९ ॥ ते हे मुक्ति येथें खेळे पंढरीसी ॥ लागती पायांसी संतांचिया ॥ १० ॥ तैसी हे पंढरी पाहतां नयनीं ॥ भीमातिरीं आणि मोक्ष आला ॥ ११ ॥ सख्या पुंडलिका लागतांची पायां ॥ मुक्ति ह्मणे वांया गेलें मी कीं ॥ १२ ॥ घर रिघूनियां मुक्ति होय दासी ॥ मोक्ष तो पाठीसी धांव घाली ॥ १३ ॥ मोक्ष सुखासाठीं मुक्ति लोळे बिदीं ॥ ने पे कोणी कधीं कदाकाळीं ॥ १४ ॥ समर्थाच्या घरीं भिक्षा नानापरी ॥ मागतां पदरीं घालिताती ॥ १५ ॥ आवतणें सांडुनी कोणें जावें भिके ॥ सामराज्य सुखें तुझे पायीं ॥ १६ ॥ जनी ह्मणे तुज रखुमाईची आण ॥ मज एक क्षण विसंबसी ॥ १७ ॥

॥ २६९६ ॥ पंढरीचा वारकरी ॥ त्याचे पाय माझे शिरीं ॥ १ ॥ हो कां उत्तम चांडाळ ॥ पायीं ठेवीन कपाळ ॥ २ ॥ वृथा होती हरिहरा ॥ सिद्ध मुनि ऋषेश्वरा ॥ ३ ॥ मुखीं नाम गर्जे वाणी ॥ ह्मणे नामयाची जनी ॥ ४ ॥

॥ २६९७ ॥ आले वैष्णवांचे भार ॥ दिले हरिनाम नगारे ॥ १ ॥ अवघी दुमदुमली पंढरी ॥ कडकडाट गरुडपारीं ॥ २ ॥ टाळ मृदंग घुमाळी ॥ रंगणीं नाचे वनमाळी ॥ ३ ॥ ऐसा आनंद सोहळा ॥ दासी जनी पाहे डोळां ॥ ४ ॥

॥ २६९८ ॥ कीर्तनाचा रस आवडे नरासी ॥ लागती पायासी मुक्ति चाऱ्ही ॥ १ ॥ आणि पंढरीचा निश्चयें ज्यां केला ॥ वारकरी झाला पंढरीचा ॥ २ ॥ मोक्षाचा जो मोक्ष मुक्तीची जे मुक्ती ॥ जनी ह्मणे किती सांगूं फार ॥ ३ ॥

॥ २६९९ ॥ नामयाचे ठेवणें जनीस लाधलें ॥ धन सांपडलें विटेवरी ॥ १ ॥ धन्य माझा जन्म धन्य माझा वंश ॥ धन्य विष्णुदास स्वामी माझा ॥ धृ० ॥ कामधाम माझे विठोबाचे पाय ॥ दिवसनिशी पाहे हारपली ॥ २ ॥ माझ्या वडिलाचें दैवत तोहा पंढरिनाथ ॥ तेणें माझा अर्थ पुराविला ॥ ३ ॥ संसारीचें सुख नेघे माझे चित्तीं ॥ तरीच पुनरावृत्ति चुकविल्या ॥ ४ ॥ नामयाचे जनी आनंद पै झाला ॥ हृदयीं बिंबला पांडुरंग ॥ ५ ॥

॥ २७०० ॥ येग येग विठाबाई ॥ माझे पंढरीचे आई ॥ १ ॥ भिमा आणि चंद्रभागा ॥ तुझे चरणीच्या गंगा ॥ २ ॥ इतुक्यासहित त्वां बा यावें ॥ माझे रंगणीं नाचावें ॥ ३ ॥ माझा रंग तुझिया गुणीं ॥ ह्मणे नामयाची जनी ॥ ४ ॥

॥ २७०१ ॥ नाहीं केली तुझी सेवा ॥ दुःख वाटतसे माझे जिवा ॥ १ ॥ नष्ट पापिण मी हीन ॥ नाहीं केलें तुझें ध्यान ॥ २ ॥ जें जें दुःख झालें मला ॥ तें त्वां सोसिलें विठ्ठला ॥ ३ ॥ रात्रंदिवस मजपाशीं ॥ दळूं कांडूं लागलासी ॥ ४ ॥ क्षमा करावी देवराया ॥ दासी जनी लागे पायां ॥ ५ ॥

॥ २७०२ ॥ विठो पंढरीचे राजे ॥ झगडाझगड नौबत वाजे ॥ १ ॥ अवघी दुमदुमली पंढरी ॥ जयजयकार गरुडपारीं ॥ २ ॥ टाळ मृदंग धुमाळी ॥ रंगणीं नाचे वनमाळी ॥ ३ ॥ ऐसा आनंद सोहळा ॥ दासी जनी पाहे डोळां ॥ ४ ॥

देवाची स्तुति.

:0:

॥ २७०३ ॥ विठो माझा लेंकुरवाळा ॥ संगें लेंकुरांचा मेळा ॥ १ ॥ एकनाथ खांद्यावरी ॥ कबिराचा हात धरी ॥ २ ॥ पुढें चाले ज्ञानेश्वर ॥ मागें मुक्ताई सुंदर ॥ ३ ॥ गोरा कुंभार मांडिवरी ॥ चोखा जीवा बरोबरी ॥ ४ ॥ बंका कडियेवरी ॥ नामा करांगुळी धरी ॥ ५ ॥ जनी ह्मणे गोपाळा ॥ करी भक्तांचा सोहळा ॥ ६ ॥

॥ २७०४ ॥ संत राउळा चालिले ॥ ज्ञानेश्वर तंव बोले ॥ १ ॥ एवढें नवल सांगावें ॥ दासी जनीचें पद ल्याहावें ॥ २ ॥ पाय जोडुनी विटेवरी ॥ कटीं हात उभा हरी ॥ ३ ॥ रूप सांवळें सुंदर ॥ कानीं कुंडल मनोहर ॥ ४ ॥ सोनसळा वैजयंती ॥ पुढें गोपाळ नाचती ॥ ५ ॥ गरुड पारीं सन्मुख उभा ॥ जनी ह्मणे धन्य शोभा ॥ ६ ॥

॥ २७०५ ॥ अहो यशोदेचा हरी ॥ गोपिकांसी कृपा करी ॥ १ ॥ वेणु वाजवितो हरी ॥ सर्व देवांचा साह्यकारी ॥ २ ॥ धांवे धांवे गाई पाठीं ॥ जनी ह्मणे जगजेठी ॥ ३ ॥

॥ २७०६ ॥ असो थोरथोरांची मात ॥ तूंचि मिळालासी गोपाळांत ॥ १ ॥ त्यांच्या शिदोऱ्या सोडिसी ॥ ग्रासोग्रासीं उच्छिष्ट खासी ॥ २ ॥ न ह्मणे सोंवळें ओंवळें ॥ प्रत्यक्षची तें ओवलें ॥ ३ ॥ स्वानंदाचे डोहीं हात ॥ धुतले सर्वांहीं निश्चित ॥ ४ ॥ हातीं काठ्या पायीं जोडे ॥ दासी जनी वाट झाडे ॥ ५ ॥

॥ २७०७ ॥ देव देखिला देखिला ॥ नामें ओळखुनी ठेविला ॥ १ ॥ तो हा विटेवरी देव ॥ सर्व सुखाचा केशव ॥ २ ॥ जनी ह्मणे पूर्ण काम ॥ विठ्ठल देवाचा विश्राम ॥ ३ ॥

॥ २७०८ ॥ अहो द्रौपदीच्या बंधू ॥ तारक देवा कृपासिंधू ॥ १ ॥ पांचाळीसी वस्त्रें देत ॥ पुरवितो जगन्नाथ ॥ २ ॥ जनी ह्मणे भाग्यवंत ॥ तिच्या भावाचा अंकित ॥ ३ ॥

॥ २७०९ ॥ अहो गोकुळींच्या देवा ॥ आदि अंत तुह्मां ठावा ॥ १ ॥ नलगे पुसावें हो कोणा ॥ आदि अंत हो सुजाणा ॥ २ ॥ जनी ह्मणे हो गोकुळीं ॥ किती खासी उष्टावळी ॥ ३ ॥

॥ २७१० ॥ जन्म खातां उष्टावळी ॥ सदा राखी चंद्रावळी ॥ १ ॥ राईरुक्मिणीचा कांत ॥ भक्तिसाठीं कण्या खात ॥ २ ॥ देव भुलले पांडुरंग ॥ ऐसा जाणावा श्रीरंग ॥ ३ ॥ जनी ह्मणे देवराज ॥ करी भक्तीचें हो काज ॥ ४ ॥

॥ २७११ ॥ मारूनिया त्या रावणा ॥ राज्य दिधलें बीभिषणा ॥ १ ॥ सोडवुनी सीता सती ॥ राम अयोध्येस येती ॥ २ ॥ ख्याति केली रामायणीं ॥ ह्मणे नामयाची जनी ॥ ३ ॥

॥ २७१२ ॥ योगीं शीण झाला ॥ तुजवांचुनी विठ्ठला ॥ १ ॥ योग-करितां अष्टांग ॥ तुजविण शुका रोग ॥ २ ॥ बैसला कपाटीं ॥ रंभा लागे त्याच्या पाठीं ॥ ३ ॥ तईं त्वांचि सांभाळिला ॥ जेव्हां तुज शरण आला ॥ ॥ ४ ॥ सांगोनी पुत्रातें ॥ त्वांचि छळिलें कश्यपातें ॥ ५ ॥ अमरांच्या राया ॥ ह्मणे जनी सुखालया ॥ ६ ॥

॥ २७१३ ॥ धन्य धन्य ज्याचे चरणीं गंगाओघ झाला ॥ मस्तकीं धरिला उमाकांतें ॥ १ ॥ धुंडितां ते पाय शिणला तो ब्रह्मा ॥ बोल ठेवी कर्मा आपुलीया ॥ २ ॥ शुक सनकादिक फिरती हरिजन ॥ नारदादि गाणें जयासाठीं ॥ ३ ॥ ते चरण आह्मासी गवसले अनायासी ॥ धन्य झाली दासी जनी ह्मणे ॥ ४ ॥

॥ २७१४ ॥ तुझ्या निजरूपा कारणें ॥ वेडावलीं षड्दर्शनें ॥ १ ॥ परि सोय न कळे त्यासी ॥ समीप असतां देवासी ॥ २ ॥ चारी श्रमें हो कष्टती ॥ वेदशास्त्रें धुंडाळिती ॥ ३ ॥ परि कवणें रीति तुला ॥ न जाणवे जी विठ्ठला ॥ ४ ॥ तुझी कृपा होय जरी ॥ दासी जनी धृपद करी ॥ ५ ॥

॥ २७१५ ॥ ऐसा आहे पांडुरंग ॥ भोग भोगुनी निःसंग ॥ १ ॥ अविद्येनें नवल केलें ॥ मिथ्या सत्यत्व दाविलें ॥ २ ॥ जैसी वांझेची संपत्ती ॥ तैसी संसार उत्पत्ती ॥ ३ ॥ तेथें कैंची बा धरिसी ॥ ब्रह्मीं पूर्ण जनी दासी ॥ ४ ॥

॥ २७१६ ॥ स्तन पाजायासी ॥ आली होती ते माउसी ॥ १ ॥ तिच्या उरावरीं लोळे ॥ विठो माझा क्रीडा खेळे ॥ २ ॥ मेल्यें मेल्यें कृष्ण-नाथा ॥ सोडी सोडी रे अनंता ॥ ३ ॥ लिंग देह विरावरलें ॥ जनी ह्मणे या विठ्ठलें ॥ ४ ॥

॥ २७१७ ॥ भजन करी महादेव ॥ राम पुजी सदाशिव ॥ १ ॥ दोघे देव एक पाहीं ॥ तयां ऐक्य दुजें नाहीं ॥ २ ॥ शिवा रामा नाहीं भेद ॥ ऐसे देव तेही सिद्ध ॥ ३ ॥ जनी ह्मणे आत्मा एक ॥ सर्व घटीं तो व्यापक ॥ ४ ॥

॥ २७१८ ॥ ऐसा हा देवानें थोर पवाडा केला ॥ पूर्व अवतारीं झाला हयग्रीव ॥ १ ॥ मग अंबऋषिसाठीं पडियेला संकटीं ॥ मच्छ झाला

पोटीं समुद्राच्या ॥ २ ॥ होउनी कच्छप पर्वत धरिला ॥ वराहें मारिला दैत्य भार ॥ ३ ॥ तयाचा सहोदर मृत्यु नाहीं ऐसा वर ॥ तेव्हां नारसिंह झाला अवतार ॥ ४ ॥ अर्धनारी नटेश्वर दुसरा तो वामन ॥ भार्गव तो निधान दाशरथी ॥ ५ ॥ होऊनिया कृष्ण कंस वधियेला ॥ आतां बुद्ध झाला सखा माझा ॥ ६ ॥ लीला अवतारीं हरि करी खेळ नाना ॥ ह्मणे जनी जाणा तैं मी होत्यें ॥ ७ ॥

॥ २७१९ ॥ मृदु वाहे पाणी ॥ व्रज मानी ऐसें लोणी ॥ १ ॥ क्षमा ऐसी जीवीं ॥ क्रोधभूत हे पृथिवी ॥ २ ॥ गंध माती सरी ॥ करुनी आपुली अस्तुरी ॥ ३ ॥ गुण दोष मना नाणी ॥ ह्मणे बहिरी होय जनी ॥ ४ ॥

॥ २७२० ॥ खांदीऋषि तो चालिला ॥ बळीनें द्वारपाळ केला ॥ १ ॥ ऐसा भक्ता आधिन होसी ॥ त्याच्या वचनें वर्तसी ॥ २ ॥ कष्टी होता अंबऋषी ॥ त्याचे गर्भवास सोसी ॥ ३ ॥ सर्व दुःखासी साहिलें ॥ जनी ह्मणे दळण केलें ॥ ४ ॥

॥ २७२१ ॥ बाप रकुमाबाई वर ॥ माझे निजाचें माहेर ॥ १ ॥ तें हें जाणा पंढरपुर ॥ जग मुक्तीचें माहेर ॥ २ ॥ तेथें मुक्ति नाहीं ह्मणे ॥ जनी न पाहे त्याचें वदन ॥ ३ ॥

॥ २७२२ ॥ स्मरतांची पावसी ॥ तरी भक्तासीं लाधसी ॥ १ ॥ ऐसा नाहीं न घडे देवा ॥ वायां कोण करी सेवा ॥ धृ० ॥ न पुरतां आस ॥ मग कोण पुसे देवास ॥ २ ॥ कोठें चक्रपाणी ॥ तुज आर्धी लाही जनी ॥ ३ ॥

॥ २७२३ ॥ अनंत लावण्याची शोभा ॥ तो हा विटेवरी उभा ॥ १ ॥ पितांबर माल गांठीं ॥ भाविकासीं घाली मिठी ॥ धृ० ॥ त्याचे पाय चुरी हातें ॥ कष्टलीस माझे माते ॥ २ ॥ आवडी बोले त्यासी ॥ चला जाऊं एकांतासी ॥ ३ ॥ ऐसा ब्रह्मीचा पुतळा ॥ दासी जनी पाहे डोळां ॥ ४ ॥

॥ २७२४ ॥ आळवितां धांव घाली ॥ ऐसी प्रेमाची भुकेली ॥ १ ॥ ते हे यशोदेच्या बाळा ॥ बरवी पाहतसे डोळां ॥ धृ० ॥ विटेवरी उभा नीट ॥

केली पुंडलिकें धीट ॥ २ ॥ स्वानंदाचें लेणें ल्याली ॥ पाहून दासी जनी धाली ॥ ३ ॥

॥ २७२५ ॥ विठो पंढरीच्या नाथा ॥ काळ साहे नाहीं आतां ॥ १ ॥ मज टाकिलें परदेशीं ॥ नारा विठा तुजपाशीं ॥ धृ० ॥ तुजविण माझें कोण ॥ करील तें समाधान ॥ २ ॥ हीन दीन तुझे पोटीं ॥ ह्मणे जनी द्यावी भेटी ॥ ३ ॥

॥ २७२६ ॥ मायेहुनी माय मानी ॥ करी जिवाची ओंवाळणी ॥ १ ॥ परलोकीचें तारूं ॥ ह्मणे माझा ज्ञानेश्वरू ॥ २ ॥ वित्त गोत चित्त पाहे ॥ सत्य वंदी गुरुचे पाय ॥ ३ ॥ पतिव्रते जैसा पती ॥ जनी ह्मणे सांगों किती ॥ ४ ॥

॥ २७२७ ॥ संसारीं निधान लाधलें जनां ॥ सद्गुरुचरणारे सेवीं बापा ॥ १ ॥ कायावाचा मनें तयास देवावीं ॥ वस्तु मागूनें घ्यावी अगोचर ॥ २ ॥ तें गोचर नव्हे जाण गुरुकृपेवीण ॥ एऱ्हवी तें आपणांमाजी आहे ॥ ३ ॥ असतां सम्यक परि जना चुकामुक ॥ भुललीं निष्टंक मंत्रेंतंत्रें ॥ ४ ॥ माळ वेष्टण करीं टापोर घेती शिरीं ॥ नेम अष्टोत्तरीं करिताती ॥ ५ ॥ जो माळ करविता वाचेसी वदविता ॥ तया हृदयस्था नेणें कोणी ॥ ६ ॥ सोहं आत्मा प्रगट जो दाखवी वाट ॥ सद्गुरु वरिष्ठ तोचि जाणा ॥ ७ ॥ तया उत्तीर्णता व्हावया पदार्थां ॥ न देखों सर्वथा जनी ह्मणे ॥ ८ ॥

॥ २७२८ ॥ नोवरीया संगें वऱ्हाडी या सोहोळा ॥ मांडे पुरण-पोळ्या मिळे अन्न ॥ १ ॥ परीसाचेनीसंगें लोहो होय सोनें ॥ तयाची भूषणें श्रीमंतासीं ॥ २ ॥ जनी ह्मणे जोड झाली विठोबाचीं ॥ दासी नाम-याची ह्मणोनीयां ॥ ३ ॥

॥ २७२९ ॥ संतभार पंढरींत ॥ कीर्तनाचा गजर होत ॥ १ ॥ करीत जेथें देव उभा ॥ सम चरणांची शोभा ॥ २ ॥ रंग भरे कीर्तनांत ॥ तेणें हरिदास नाचत ॥ ३ ॥ सखा विरळा ज्ञानेश्वर ॥ नामयाचें जो जिव्हार ॥ ४ ॥ ऐशा संता शरण जाऊं ॥ जनी ह्मणे त्यांला ध्याऊं ॥ ५ ॥

॥ २७३० ॥ अलकापुरवासिनी समिप इंद्रायणी ॥ पूर्वेसी वाहिनी प्रवाह तेथें ॥ १ ॥ ज्ञानोबाई आई आर्त तुझे पायीं ॥ धांवोनियां येई

तुडतुडां ॥ २ ॥ बहु कासाविस होतो माझा जीव ॥ कनवाळवांची कींव येऊं द्यावी ॥ ३ ॥ नामयाची जनी ह्मणावी आपुली ॥ पायीं सांभाळिली मायबापें ॥ ४ ॥

॥ २७३१ ॥ भक्तामाजीं अग्रगणी ॥ पुंडलिक महामुनी ॥ १ ॥ त्याचे प्रसादें तरलें ॥ साधुसंत उद्धरिलें ॥ २ ॥ तोचि प्रसाद आह्मासी ॥ विटेवरी हृषीकेशी ॥ ३ ॥ पुंडलिक बापमाय ॥ दासी जनी वंदी पाय ॥ ४ ॥

॥ २७३२ ॥ आंधळ्याची कांठी ॥ अडकली कवणें बेटीं ॥ १ ॥ माझिये हरणी ॥ गुंतलीस कोणे रानीं ॥ २ ॥ मुकें मी पाडस ॥ चुकलें भोंवें पाहे वास ॥ ३ ॥ तुजवीण काय करूं ॥ प्राण किती कंठीं धरूं ॥ ४ ॥ आतां जीव जाऊं पाहे ॥ धांव घाली माझे आये ॥ ५ ॥ माझी भेटवा जननी ॥ संतां विनवी दासी जनी ॥ ६ ॥

॥ २७३३ ॥ संत हे कोण तरी देवाचे हे डोळे ॥ पूजेविण आंधळे देवाचीये ॥ १ ॥ कोण्या नेत्रें देव पाहे तुजकडे ॥ यासाठीं आवडे संत-करी ॥ २ ॥ संत ऐसे करी देवाचे कान ॥ सांडियेल्या ध्यान कोण ऐके ॥ ३ ॥ संत पुसती तरी देवाचे ते पाय ॥ आगमा न गमे सोय मागा-डीये ॥ ४ ॥ संत पुससी तरी देवाचें तें पोट ॥ धरूनियां बोट दाविती हरी ॥ ५ ॥ देवाचा हा गळा ॥ जेणें रस आगळा वेदादिकां ॥ ६ ॥ संतसरी पुससी तरी देवाचें वदन ॥ माझें तें वचन संत झाले ॥ ७ ॥ परादिया चारी सांडुनी मीपणीं ॥ संत बोले वाणी विठोबाची ॥ ८ ॥ परेचिया परी आनंदा माझारीं ॥ संत झाले अंतरीं पडजीभ देवा ॥ ९ ॥ क्षरजे नासिलें अक्षर तें काढिलें ॥ निःशब्दाचें झालें बोले संत ॥ १० ॥ शब्द तो उडाला नाद तो बुडाला ॥ भेद तो आटला माया भावीं ॥ ११ ॥ विठो वटावरीं पारोविया झाले ॥ केश ते वाढले माय संत ॥ १२ ॥ कुरळ कुरळ होऊनियां देती ते सुढाळ ॥ ह्मणे जनी वोवाळ जीवेंभावें ॥ १३ ॥

॥ २७३४ ॥ या वैष्णवाच्या माता ॥ तो नेणवे देवां दैतां ॥ १ ॥ तिहीं कर्म हें पुसिलें ॥ अकर्म समूळ नाहीं केलें ॥ २ ॥ कानाचे हे कान ॥ झालें धरूनिया ध्यान ॥ ३ ॥ डोळियाचा डोळा ॥ करूनी [illegible] सोहळा ॥ ४ ॥ तोही वश्य नरदेहीं ॥ जनी दासी वंदी पायीं ॥ ५ ॥

॥ २७३५ ॥ बाप श्रोतियाचा राजा ॥ कैसी उभारिली ध्वजा ॥ १ ॥ एक झाला परिक्षिती ॥ ऐसे पवाडे गर्जिती ॥ २ ॥ भागवतीं रससुखें ॥ द्रौपदी वाढी सावकाशें ॥ ३ ॥ ज्याची ऐकतां गर्जना ॥ कंप काळाचिया मना ॥ ४ ॥ सात दिवस वृष्टि झाली ॥ जनी ह्मणे मात केली ॥ ५ ॥

॥ २७३६ ॥ पंढरीचें सुख पुंडलिकासी आलें ॥ तेणें हीं वाढिलें भक्तालागीं ॥ १ ॥ भुक्ति मुक्ति वरदान दिधलें ॥ तेंहि नाहीं ठेविलें आपणापाशीं ॥ २ ॥ उदार चक्रवर्ती बाप पुंडलिक ॥ नामें विश्वलोक उद्धारिलें ॥ ३ ॥

॥ २७३७ ॥ ज्ञानाचा सागर ॥ सखा माझा ज्ञानेश्वर ॥ १ ॥ मरोनियां जावें ॥ बा तुझ्याच्या पोटा यावें ॥ २ ॥ ऐसें करी माझ्या भावा ॥ सख्या माझ्या ज्ञानदेवा ॥ ३ ॥ जावें वोवाळुनी ॥ जन्मोजन्मीं दासी जनी ॥ ४ ॥

॥ २७३८ ॥ भला भला पुंडलिका ॥ तुझ्या भावार्थाचा शिका ॥ १ ॥ भलें घालूनियां कोडें ॥ परब्रह्म दारापुढें ॥ २ ॥ घाव घातला निशाणीं ॥ ख्याति केली त्रिभुवनीं ॥ ३ ॥ जनी ह्मणे पुंडलिका ॥ धन्य तूंचि तिहीं लोकां ॥ ४ ॥

॥ २७३९ ॥ ज्ञानेश्वर अभंग बोलिले ज्या शब्दां ॥ चिदानंद बाबा लिही त्यांस ॥ १ ॥ निवृत्तीचे बोल लिहिले सोपानें ॥ मुक्ताईचीं वचनें ज्ञानदेवें ॥ २ ॥ चांगयाचा लिहिणार शामा तो कांसार ॥ परमानंद खेचर लिहित होता ॥ ३ ॥ सांगे पूर्णानंद लिही परमानंद ॥ भगवंत भेटी आनंद रामानंद ॥ ४ ॥ सांवत्या माळ्याचा काशिबा गुरव ॥ कर्म्याचा वसुदेव काईत होता ॥ ५ ॥ चोखामेळ्याचा अनंतभट्ट अभ्यंग ॥ ह्मणोनी नामयाचे जनीचा पांडुरंग ॥ ६ ॥

॥ २७४० ॥ संतांचा तो संग नव्हे भलतैसा ॥ पालटावी दशा तात्काळिक ॥ १ ॥ चंदनाचें संगें पालटती झाडें ॥ दुर्बळ लांकडें देवामायां ॥ २ ॥ हें कां ऐसें व्हावें संगती स्वभावें ॥ आणिकें न पालटावें देहालागीं ॥ ३ ॥ तैसा निःसंगाचा संग अग्रगणी ॥ जनी ध्याय मनीं ज्ञानेश्वरा ॥ ४ ॥

॥ २७४१ ॥ भाव अक्षराची गांठी ॥ ब्रह्मज्ञानानें गोमटी ॥ १ ॥ ते हे माया ज्ञानेवरी ॥ संतजनां माहेश्वरी ॥ २ ॥ ज्ञानेश्वर मंगळ मुनी ॥ सेवा करी दासी जनी ॥ ३ ॥

॥ २७४२ ॥ विष्णुमुद्रेचा अंकिला ॥ तोचि वैष्णव एक भला ॥ १ ॥ अहं जाळोनी अंगारा ॥ सोहंभस्मी तीर्थ सारा ॥ धृ० ॥ विष्णु माया द्वारावती ॥ भक्तिमुद्रा त्या मिरवती ॥ २ ॥ पंचायतन पुजी भावें ॥ अहं सोहं भस्मीं नांवें ॥ ३ ॥ प्रेमतुळसी घाली कानीं ॥ ह्मणे नामयाची जनी ॥ ४ ॥

॥ २७४३ ॥ गीतेवरी आन टीका ॥ त्यांनीं वाढियेली लोकां ॥ १ ॥ रानताटामाजीं ॥ त्यानें वोगरिलें कांजी ॥ २ ॥ या ज्ञानेशा वांचोनी ॥ ह्मणे नामयाची जनी ॥ ३ ॥

॥ २७४४ ॥ स्त्री जन्म ह्मणवुनी न व्हावें उदास ॥ साधुसंता ऐसें केलें जनीं ॥ १ ॥ संताचे घरीची दासी मी : अंकिली ॥ विठोबानें दिल्ही प्रेमकळा ॥ धृ० ॥ विदुर सात्विक माझिये कुळीचा ॥ अंगिकार त्याचा केला देवें ॥ २ ॥ न विचारितां कुळ गणिका उद्धरिली ॥ नामें मरती केली तिहीं लोकीं ॥ ३ ॥ ऋषींचीं कुळें उच्चारीली जेणें ॥ स्वर्गावरीं तेणें वस्ती केली ॥ ४ ॥ नामयाची जनी भक्तीतें सादर ॥ माझें तें माचार विटेवरी ॥ ५ ॥

॥ २७४५ ॥ पुंडलिक भक्तबळी ॥ विठो आणिला भूतळीं ॥ १ ॥ अनंत अवतार केवळ ॥ उभा विटेवरी सकळ ॥ धृ० ॥ वसुदेवा नकळे पार ॥ नाम्यासवें जेवी फार ॥ २ ॥ भक्तभावार्था विकला ॥ दासी जनीला आनंद झाला ॥ ३ ॥

॥ २७४६ ॥ एक टाळी झाली चंद्रभागे वाळवंटीं ॥ माझा ज्ञानदेव गोपाळासीं लाह्या वाटी ॥ १ ॥ एक टाळी झाली चंद्रभागे तीरीं ॥ माझा नामदेव हरिदास कथा करी ॥ धृ० ॥ जातीचा अविंद धन्य भक्तराज जगीं ॥ विणिताती शेले देव कबिराचे मार्गी ॥ २ ॥ चिखल करितां तुडविलें तें लेंकरूं ॥ वैष्णव बोलती गोरा जातीचा कुंभारू ॥ ३ ॥ सांवता माळ्यापासीं लपायाला गेले हरी ॥ चिरियेलें पोट उदरीं घातले मुरारी ॥ ४ ॥ सांवत्या सारिखे धन्य भक्तराज भोळे ॥ जनी ह्मणे

तातडीनें वरी बांधलें कवाळें ॥ ५ ॥ ज्ञानदेव नामदेव मागें कागोलाग आले ॥ सांवस्याच्या पोटांतून देवा बाहेरी काढिलें ॥ ६ ॥ नामदेव कथा करी पुढें नाचे पांडुरंग ॥ जनी ह्मणे बोला ज्ञानदेवाचे अभंग ॥ ७ ॥ अभंग बोलतां रंग कीर्तनासी आला ॥ प्रेमाचिया छंदें देव नाचाया लागला ॥ ८ ॥ नाचतां उडतां त्याचा मळाला पितांबर ॥ सावध होई देवा दास बोलिला कबीर ॥ ९ ॥ साधु या संतांनीं देव धरिला मग नेटीं ॥ काय झालें ह्मणोनी दचकलें जगजेठी ॥ १० ॥ जेवितां जेवितां दचकले चक्रपाणी ॥ बोलाविली नाहीं नामयाची जनी ॥ ११ ॥ साधुसंत तुह्मीं घांस नका कोणी घेऊं ॥ घडीभरी थांबा दासी जनीला बोलावूं ॥ १२ ॥

संकल्प.

॥ २७४७ ॥ दळितां कांडितां ॥ तुज गाईन अनंता ॥ १ ॥ न विसंबें क्षणभरी ॥ तुझें नाम गा मुरारी ॥ २ ॥ नित्य हाचि कारभार ॥ मुखीं हरि निरंतर ॥ ३ ॥ मायबाप बंधुबहिणी ॥ तूं बा सखा चक्रपाणी ॥ ४ ॥ लक्ष लागलें चरणासी ॥ ह्मणे नामयाची दासी ॥ ५ ॥

॥ २७४८ ॥ जनी ह्मणे नामदेवासी ॥ चला जाऊं पंढरिसी ॥ १ ॥ आला विषयाचा कंटाळा ॥ जाऊं भेटूं त्या गोपाळा ॥ २ ॥ आवडीनें जगजेठी ॥ गळां घालूनियां मिठी ॥ ३ ॥ आवडीनें गुज कानीं ॥ ह्मणे नामयाची जनी ॥ ४ ॥

॥ २७४९ ॥ करूं हरीचें कीर्तन ॥ गाऊं निर्मळ ते गुण ॥ १ ॥ सदां धरूं संतसंग ॥ मुखीं ह्मणूं पांडुरंग ॥ २ ॥ करूं जनावरी कृपा ॥ रामनाम ह्मणवूं लोकां ॥ ३ ॥ जनी ह्मणे कीर्ति करूं ॥ नाम बळकट धरूं ॥ ४ ॥

॥ २७५० ॥ आनंदाचे डोहीं ॥ जो कां सखूळ झाला नाहीं ॥ १ ॥ कीर्तनें जन्मला ॥ हरिभक्तीनें शिंपिला ॥ २ ॥ आळवितसे अंतरीं ॥ वाचा नाम लोहा करीं ॥ ३ ॥ सखूळ झाला नाहीं ॥ देहें जनी विठ्ठलपायीं ॥ ४ ॥

॥ २७५१ ॥ मी तों समर्थाची दासी ॥ मिठी घालीन पायासी ॥ १ ॥ हाचि माझा स्वभाव ॥ करीन नामाचा उत्सव ॥ २ ॥ आवडे दासीस हें काम ॥ मुखीं विठ्ठल हरिनाम ॥ ३ ॥ सर्व सुख पावी लोके ॥ जनी-संगें विठ्ठल बोले ॥ ४ ॥

॥ २७५२ ॥ तुझा लोभ नाहीं देवा ॥ तुझी करिना मी सेवा ॥ १ ॥ नाहीं अंगीं थोरपण ॥ मिथ्या धरिसी गुमान ॥ २ ॥ रागा येउनी काय करिशी ॥ तुझें बळ आह्मांपाशीं ॥ ३ ॥ नाहीं सामर्थ्य तुज हरी ॥ जनी ह्मणे धरिली चोरी ॥ ४ ॥

॥ २७५३ ॥ संतसभा पंढरींत ॥ कीर्तनाचा गजर होत ॥ १ ॥ करीत जेथें देव उभा ॥ समचरणींची शोभा ॥ २ ॥ रंग भरे कीर्तनांत ॥ तेणें हरिदास नाचत ॥ ३ ॥ सखा विरळा ज्ञानेश्वर ॥ नामयाचा जो जिव्हार ॥ ४ ॥ ऐशा संतांसी शरण जाऊं ॥ जनी ह्मणे त्याला ध्याऊं ॥ ५ ॥

॥ २७५४ ॥ तुझे चरणीं घालीन मिठी ॥ चाड नाहीं रे वैकुंठीं ॥ १ ॥ सर्व भावें गाईन नाम ॥ सखा तूंचि आत्माराम ॥ २ ॥ नित्य पाय वंदिन माथा ॥ तेणें नासे भवभय व्यथा ॥ ३ ॥ रूप न्याहाळीन दृष्टी ॥ सर्व सुखें सांगेन गोष्टी ॥ ४ ॥ दीनानाथा चक्रपाणी ॥ दासी जनी लावी ध्यानीं ॥ ५ ॥

॥ २७५५ ॥ जात्या वरिल्या गीतासी ॥ दळण मिसे गोविंदासी ॥ १ ॥ देहबुद्धीचें वैरण ॥ बरवा दाणा तो निसून ॥ २ ॥ विठ्ठलाची ज्यामी गोडी ॥ जनी ह्मणे ते आवडी ॥ ३ ॥

॥ २७५६ ॥ नित्य सारूं हरिकथा ॥ तेथें काळ काय आतां ॥ १ ॥ वनवासी कां धाडिलें ॥ कृपाळें वा हो विठ्ठलें ॥ २ ॥ आशा मनशा तृषा तिन्हीं ॥ ह्या तो ठेविल्या बांधोनी ॥ ३ ॥ काम क्रोध विषय झाले ॥ हे तो मोहोनी राहिले ॥ ४ ॥ अवलोकुनी कृपादृष्टी ॥ जनी ह्मणे देई भेटी ॥ ५ ॥

॥ २७५७ ॥ माझी पहा हो हरिणी ॥ गुंतलीसे कोणे वनीं ॥ १ ॥ मुकें तुझें मी पाडस ॥ चुकल्यें फिरें पाहें वास ॥ २ ॥ चुकली माझी ते हरिणी ॥ फिरतसे रानोरानीं ॥ ३ ॥ आतां भेट व्हावी ॥ म्हणतसे दासी जनी ॥ ४ ॥

॥ २७५८ ॥ स्मरण तें हेंचि करूं ॥ वाचे रामराम स्मरूं ॥ १ ॥ आणिक न करूं तें काम ॥ वाचे धरूं हाचि नेम ॥ २ ॥ मुक्तताचें फळ ॥ जनी ह्मणे हें केवळ ॥ ३ ॥

॥ २७५९ ॥ सत्वरजतमें असे हें बांधिलें ॥ शरीर दृढ झालें अहंकारें ॥ १ ॥ सांडी अहंकार धरी दृढभाव ॥ हृदयीं पंढरिराव धरोनियां ॥ २ ॥ नामयाची जनी भक्तीसी भुलली ॥ ते चरणीं राहिली विठोबाचे ॥ ३ ॥

॥ २७६० ॥ मनामागें मन लावूं ॥ तेथें सर्व सुख पाहूं ॥ १ ॥ मग आह्मां काय उणें ॥ दया करी नारायण ॥ २ ॥ जनी ह्मणे ऐसें मन ॥ करूं देवा हो आधिन ॥ ३ ॥

॥ २७६१ ॥ आतां भीत नाहीं देवा ॥ आदि अंत तुझा ठावा ॥ १ ॥ झालों नामाचेनी बळकट ॥ तेणें वैकुंठ पायवाट ॥ २ ॥ ज्ञान वैराग्य विवेक बळें ॥ तें तंव आह्मांसवें खेळें ॥ ३ ॥ दया क्षमा आह्मापुढें ॥ जनी ह्मणे झाले वेडे ॥ ४ ॥

॥ २७६२ ॥ मी तों समर्थाची दासी ॥ देव आणीन संतांपाशीं ॥ १ ॥ आह्मां दासीचें काम ॥ मुखीं हरि हरिनाम ॥ २ ॥ हाचि माझा दृढभाव ॥ मुखीं नामाचा उत्सव ॥ ३ ॥ सर्व सुख पायीं लोळे ॥ विठो जनी संगें खेळे ॥ ४ ॥

॥ २७६३ ॥ माझें चित्त तुझ्या पायीं ॥ ठेवीं वेळोवेळां पायीं ॥ १ ॥ मुखीं उच्चार नामाचा ॥ कायामनें जीवें वाचा ॥ २ ॥ धरणें तें ऐसें धरूं ॥ जनी ह्मणे विठ्ठल स्मरूं ॥ ३ ॥

॥ २७६४ ॥ आह्मी पातकाच्या राशी ॥ आलों तुझ्या पायांपाशीं ॥ १ ॥ मना येईल तें तूं करी ॥ आतां तारी अथवा मारी ॥ २ ॥ जनी ह्मणे सृष्टीवरी ॥ एक असती तूं बा हरी ॥ ३ ॥

॥ २७६५ ॥ लज्जा सांडूनियां मांडावें दुकान ॥ तेव्हां नारायण जोडी होय ॥ १ ॥ हातीं घेईन टाळ खांद्यावरी विणा ॥ कोण मज मना करती आतां ॥ २ ॥ डोईचा पदर पडला खांद्यावरी ॥ भरल्या बाजारीं

जाईन तशी ॥ ३ ॥ जनी ह्मणे देवा झाल्यें मी वेसवा ॥ निघालें केशवा घर तुझें ॥ ४ ॥

॥ २७६६ ॥ चला पंढरीसी जाऊं ॥ रखुमादेवीवर पाहूं ॥ १ ॥ स्नान करूं भिवरेसी ॥ पुंडलिका पायांपाशीं ॥ २ ॥ डोळे भरून पाहूं देवा ॥ तेणें ईश्वर जीवाभावा ॥ ३ ॥ ऐसा निश्चय करुनी ॥ ह्मणे नामयाची जनी ॥ ४ ॥

॥ २७६७ ॥ आह्मी स्वर्गलोक मानु जैसा ओक ॥ देखोनियां सुख वैकुंठींचें ॥ १ ॥ नलगे वैकुंठ न वांछूं कैलासा ॥ सर्वस्वाची आस विठोपायीं ॥ २ ॥ नलगे संतति धन आणि मान ॥ एक करणें ध्यान विठोबाचें ॥ ३ ॥ सत्य कीं मायी आमुचें बोलणें ॥ तुमची तुह्मा आण सांगा हरी ॥ ४ ॥ जीवभाव आह्मी सांडूं ओंवाळुनी ॥ ह्मणे दासी जनी नामयाची ॥ ५ ॥

॥ २७६८ ॥ मना लागो हाचि धंदा ॥ रामकृष्ण हरि गोविंदा ॥ १ ॥ जिव्हे करूं नित्य नेम ॥ सदां विठोबाचें नाम ॥ २ ॥ नामामध्यें नामसार ॥ जप करी निरंतर ॥ ३ ॥ ह्मणे जनी नाम घेणें ॥ नाममंत्रें शंकर होणें ॥ ४ ॥

॥ २७६९ ॥ आतां येतों स्वामी आह्मी ॥ कृपा असो द्यावी तुह्मी ॥ १ ॥ बहु दिवस सांभाळ केला ॥ पुन्हा जन्म नाहीं दिला ॥ २ ॥ थोर सुकृताच्या राशी ॥ तुमचे पाय मजपाशीं ॥ ३ ॥ ऐसा नामदेव बोले ॥ ऐकोनी दासी जनी डोले ॥ ४ ॥

॥ २७७० ॥ कांगे निष्ठुर झालीसी ॥ मुक्या बाळातें सांडिसी ॥ १ ॥ तुज वांचोनियां माये ॥ जीव माझा जावों पाहे ॥ २ ॥ मी वत्स माझी माय ॥ नये आतां करूं काय ॥ ३ ॥ प्राण धरियेला कंठीं ॥ जनी ह्मणे देई भेटी ॥ ४ ॥

॥ २७७१ ॥ सख्या घेतलें पदरीं ॥ आतां न टाकावें दुरी ॥ १ ॥ थोराचीं उचितें ॥ हेंचि काय सांगों तूंतें ॥ २ ॥ ब्रह्मियाचा ताता ॥ सजना लक्षुमीच्या कांता ॥ ३ ॥ आपुली ह्मणवुनी ॥ आण गावी दासी जनी ॥ ४ ॥

॥ २७७२ ॥ झिणलें डोहुळें ॥ कां हो न येसी विठ्ठले ॥ १ ॥ तूं माझी वो जननी ॥ मला कां टाकिसी वनीं ॥ २ ॥ धीर किती धरूं आतां ॥ घालीं कव धरी हाता ॥ ३ ॥ मज आवडी भेटीची ॥ धणी घेईन मी पायांची ॥ ४ ॥ सर्वां जिवांची स्वामिणी ॥ ह्मणे जनी मायबहिणी ॥ ५ ॥

॥ २७७३ ॥ माझें दुःख नाशी देवा ॥ मज सुख दे केशवा ॥ १ ॥ आह्मा सुख ऐसें देई ॥ तुझी कृपा विठाबाई ॥ २ ॥ चरणीं अनन्य शरण ॥ त्यासी नाहीं जन्म मरण ॥ ३ ॥ जनी ह्मणे हेंचि मागें ॥ धण्या सर्व तुज सांगें ॥ ४ ॥

॥ २७७४ ॥ अहो देवा हरिहर ॥ उतरी आह्मा भवपार ॥ १ ॥ देवा आह्मी तुझे दास ॥ करूं वैकुंठीं वो वास ॥ २ ॥ जनी ह्मणे कल्पवृक्ष ॥ देव दुष्टासी पैं भक्ष ॥ ३ ॥

॥ २७७५ ॥ हात निढळावरी ठेवुनी ॥ वाट पाहे चक्रपाणी ॥ १ ॥ धांव धांव पांडुरंगें ॥ सखे जिवलगे अंतरंगें ॥ २ ॥ तुज वांचुनी दाही दिशा ॥ वाट पाहातें जगदीशा ॥ ३ ॥ हांसें करूं नको जनासी ॥ ह्मणे नामयाची दासी ॥ ४ ॥

॥ २७७६ ॥ साधु आणि संत ॥ जन्म द्यावा जी कलींत ॥ १ ॥ मागणें तें हेंचि देवा ॥ कृपा करी हो केशवा ॥ २ ॥ संत दयाळ परम ॥ तया साक्षी नारायण ॥ ३ ॥ जनी ह्मणे ऐसे साधु ॥ तयापाशीं तूं गोविंदु ॥ ४ ॥

॥ २७७७ ॥ विटेवरी ब्रह्म दिसे ॥ साधु संतांचा रहिवास ॥ १ ॥ देव भावाचा अंकित ॥ जाणें दासाचें तें चित्त ॥ २ ॥ भक्ति जनी मागे देवा ॥ तिचा मनोरथ पुरवा ॥ ३ ॥

॥ २७७८ ॥ येई जीवाचिया जीवा ॥ रामा देवाचिया देवा ॥ १ ॥ सर्व देव बंदीं पडिले ॥ रामा तुम्ही सोडविले ॥ २ ॥ मारूनियां लंकापती ॥ सोडविली सीता सती ॥ ३ ॥ देवा तुमची ऐसी ख्याती ॥ रुद्रादिक ते वर्णिती ॥ ४ ॥

॥ २७७९ ॥ शरण आलों नारायणा ॥ आतां तारी हो पावना ॥ १ ॥ शरण आला मारुतिराया ॥ त्याची दिव्य केली काया ॥ २ ॥

शरण प्रल्हाद तो आला ॥ हिरण्यकश्यपू मारिला ॥ ३ ॥ जनी ह्मणे देवा शरण ॥ व्हावें भल्यानें जाणोन ॥ ४ ॥

॥ २७८० ॥ रुक्माई आईचें आहे ऐसें भाग्य ॥ असावें आरोग्य चिरकाळ ॥ १ ॥ सख्या पुंडलिका आवडतें स्थळ ॥ असावें चिरकाळ स्वस्ति क्षेम ॥ २ ॥ अहो संतजनाच्या आवडतें धन ॥ असावें कल्याण चिरकाळ ॥ ३ ॥ जन्मोजन्मीं हेंचि मागें गोविंदासी ॥ ह्मणे जनी दासी नामयाची ॥ ४ ॥

॥ २७८१ ॥ माझिये जननी हरिणी ॥ गुंतलीस कवणे वनीं ॥ १ ॥ मुकें तुझें मी पाडस ॥ चुकलों माये पाहे त्यास ॥ २ ॥ चुकली माझिये हरिणी ॥ फिरतसे रानोरानीं ॥ ३ ॥ आतां भेटवा जननी ॥ विनवितसे दासी जनी ॥ ४ ॥

॥ २७८२ ॥ गंगा गेली सिंधुपाशीं ॥ त्याणें अव्हेरिलें तिसी ॥ १ ॥ तरी तें सांगावें कवणाला ॥ ऐसें बोले बा विठ्ठला ॥ २ ॥ जळ काय जळचरा ॥ माता अव्हेरी लेंकुरा ॥ ३ ॥ जनी ह्मणे शरण आलें ॥ अव्हेरितां ब्रीद गेलें ॥ ४ ॥

॥ २७८३ ॥ परधन कामिनी समूळ नाणी मना ॥ नाहीं हे वासना माया केली ॥ १ ॥ तृष्णा हे अधम न व्हावी मजला ॥ प्रेमाचा जिव्हाळा देई तुझ्या ॥ २ ॥ निरपेक्ष वासना देगा मज देवा ॥ आणि तुझी सेवा आवडीची ॥ ३ ॥ शांतीची भूषणें मिरविती अंगीं ॥ वैष्णव आणि योगी ह्मणावे ते ॥ ४ ॥ असो तो अकुळी असो भलते याती ॥ माथां वंदी प्रीति जनी त्यासी ॥ ५ ॥

॥ २७८४ ॥ जेवी जेवी बा मुरारी ॥ तुज वाढिली शिदोरी ॥ १ ॥ कनकाचे ताटीं ॥ रत्नजडित ठेविली वाटी ॥ २ ॥ आमुचें ब्रह्म सारंगपाणी ॥ हिंडतसे रानोरानीं ॥ ३ ॥ गोपाळांचे मेळीं ॥ हरि खेळे चेंडूफळी ॥ ४ ॥ तुळसीचे वनीं ॥ उभी राहे दासी जनी ॥ ५ ॥

॥ २७८५ ॥ माझी आंधळ्याची कांठी ॥ अडकली कवणे बेटीं ॥ १ ॥ आतां सांगूं मी कवणासी ॥ धांवे पावे हृषीकेशी ॥ २ ॥ तुजवांचुनी विठ्ठला ॥ कोणी नाहीं रे मजला ॥ ३ ॥ माथा ठेवी तुझे चरणीं ॥ ह्मणे नामयाची जनी ॥ ४ ॥

॥ २७८६ ॥ सख्या पंढरीच्या नाथा ॥ मज कृपा करी आतां ॥ १ ॥ ऐसें करी अखंडित ॥ शुद्ध नेम शुद्ध व्रत ॥ २ ॥ वेधु माझ्या चित्ता ॥ हाचि लागो पंढरिनाथा ॥ ३ ॥ जीव ओंवाळुनी ॥ जन्मोजन्मीं दासी जनी ॥ ४ ॥

॥ २७८७ ॥ आतां वाट पाहूं किती ॥ देवा रुक्माईच्या पती ॥ १ ॥ येई येई पांडुरंगें ॥ भेटी देई मज संगें ॥ २ ॥ मी बा बुडतें बहु जळीं ॥ सांग बरवी ब्रीदावळी ॥ ३ ॥ राग न धरावा मनीं ॥ ह्मणे नामयाची जनी ॥ ३ ॥

॥ २७८८ ॥ वाट पाहतें मी डोळां ॥ कांगा न येसी विठ्ठला ॥ १ ॥ तूं वो माझी निज जननी ॥ मज कां टाकियेलें वनीं ॥ २ ॥ धीर किती धरूं आतां ॥ कव घाली पंढरिनाथा ॥ ३ ॥ मला आवड भेटीची ॥ धनी घेईन पायांची ॥ ४ ॥ सर्व जिवांचे स्वामिणी ॥ ह्मणे जनी मायबहिणी ॥ ५ ॥

॥ २७८९ ॥ येई येई विठाबाई ॥ माझे पंढरीचे आई ॥ १ ॥ भीमा आणि चंद्रभागा ॥ तुझ्या चरणींच्या गंगा ॥ २ ॥ इतक्यासहित तूं बा यावें ॥ माझे रंगणीं नाचावें ॥ ३ ॥ माझा रंग तुझे गुणीं ॥ बोले नामयाची जनी ॥ ४ ॥

॥ २७९० ॥ अहो द्वारकेच्या राया ॥ ज्ञान देई नाम घ्याया ॥ १ ॥ मतिमूढ मी तुझी दासी ॥ ठाव देई चरणापाशीं ॥ २ ॥ तुझे पदरीं पडल्यें खरी ॥ माझा सांभाळ करी हरी ॥ ३ ॥ नकळे हरिचीं करणी ॥ ह्मणे नामयाची जनी ॥ ४ ॥

॥ २७९१ ॥ कां गा न येसी विठ्ठला ॥ ऐसा कोण दोष मला ॥ १ ॥ मायबाप तूंचि धनी ॥ मला सांभाळीं निर्वाणीं ॥ २ ॥ त्वां बा उद्धरिले थोर ॥ तेथें किती मी पामर ॥ ३ ॥ दीनानाथा दीनबंधू ॥ जनी ह्मणे कृपासिंधू ॥ ४ ॥

॥ २७९२ ॥ विठोबारायाच्या अगा लेकवळा ॥ जाउनी कळवळा सागा माझा ॥ १ ॥ विठोबारायाच्या अगा मुख्य प्राणा ॥ भेटवी निधाना आपुलिया ॥ २ ॥ अगे क्षेत्र माये सखे पंढरिये ॥ मोकलीं तें पाय जीव जातो ॥ ३ ॥ विश्वाचिये मातें सुखाचें अमृतें ॥ सखा पंढरिनाथ विनवी

तरी ॥ ४ ॥ तूं मायबहिणी देवाचे रुक्मिणी ॥ धरोनियां जनी घाली पायीं ॥ ५ ॥

॥ २७९३ ॥ अहो ब्रह्मांड पाळका ॥ ऐके रुक्मिणीच्या कुंका ॥ १ ॥ देवा घेतलें पदरीं ॥ तें तूं टाकूं नको दुरी ॥ २ ॥ होतें लोकांमध्यें निंद्य ॥ तें त्वां जगांत केलें वंद्य ॥ ३ ॥ विनवीतसे दासी जनी ॥ परिसावी माझी विनवणी ॥ ४ ॥

॥ २७९४ ॥ देवा देई गर्भवास ॥ तरीच पुरेल माझी आस ॥ १ ॥ परि हे देखारे पंढरी ॥ सेवा नामयाचे द्वारीं ॥ २ ॥ करी पक्षि कां सूकर ॥ श्वान श्वापद मार्जार ॥ ३ ॥ ऐसी आशा हे मानसीं ॥ ह्मणे नामयाची दासी ॥ ४ ॥

॥ २७९५ ॥ तुझे पाय रूप डोळां ॥ नाहीं देखीलें गोपाळा ॥ १ ॥ काय करूं या कर्मासी ॥ नाश होतो आयुष्यासी ॥ २ ॥ जन्मा येऊनियां दुःख ॥ नाहीं पाहीलें श्रीमुख ॥ ३ ॥ लळे पुरविसी आमुचे ॥ ह्मणे जनी ब्रिद साचें ॥ ४ ॥

॥ २७९६ ॥ पुंडलिकें नवल केलें ॥ गोपिगोपाळ आणिले ॥ १ ॥ हेंचि देई हृषीकेषी ॥ तुझें नाम अहर्निशीं ॥ २ ॥ नलगे आणिक प्रकार ॥ मुखीं हरि निरंतर ॥ ३ ॥ रूप न्याहाळिन डोळां ॥ पुढें नाचेन वेळोवेळां ॥ ४ ॥ सर्वाठायीं तुज पाहे ॥ ऐसें देउनी करी साह्य ॥ ५ ॥ धांवा करितां रात्र झाली ॥ दासी जनीसी भेट दिली ॥ ६ ॥

॥ २७९७ ॥ खंडेराया तुज करितें नवस ॥ मरूं दे रे सासू खंडेराया ॥ १ ॥ सासू मेल्यावरी तुटेल आसरा ॥ मरूं दे सासरा खंडेराया ॥ २ ॥ सासरा मेलिया होईल आनंद ॥ मरूं दे नणंद खंडेराया ॥ ३ ॥ नणंद मरतां होईन मोकळी ॥ गळां घालीन झोळी भंडाराची ॥ ४ ॥ जनी ह्मणे खंडो अवघे मरूं दे ॥ एकटी राहूं दे पायापासीं ॥ ५ ॥

॥ २७९८ ॥ काय करूं या कर्मासी ॥ धांव पाव हृषीकेशी ॥ १ ॥ नाश होतो आयुष्याचा ॥ तुझें नांव नये वाचा ॥ २ ॥ काय जिणें या देहाचें ॥ अखंड अवघ्या रात्रीचें ॥ ३ ॥ व्यर्थ कष्टविली माता ॥ तुझें नाम नये गातां ॥ ४ ॥ जन्म मरणाचें दुःख ॥ ह्मणे जनी दाखवीं मुख ॥ ५ ॥

॥ २७९९ ॥ आह्मीं घेतलें पदरीं ॥ आतां न करावें दुरी ॥ १ ॥ तुझा थोराचें उचित ॥ हेंचि काय सांग तूतें ॥ २ ॥ अहो अश्रियाच्या ताता ॥ सखया लक्ष्मीच्या कांता ॥ ३ ॥ दयेच्या सागरा ॥ जनी ह्मणे अमरेश्वरा ॥ ४ ॥

॥ २८०० ॥ आह्मीं जावें कवण्या ठायां ॥ न बोलसी पंढरिराया ॥ १ ॥ सरिता गेली सिंधूपाशीं ॥ जरी तो ठाव न दे तिसी ॥ २ ॥ जळ कोपलें जळचरासी ॥ माता न घे बाळकासी ॥ ३ ॥ ह्मणे जनी आलें शरण ॥ जरी त्वां धरिलेंसें मौन्य ॥ ४ ॥

॥ २८०१ ॥ हा दीनवत्सल महाराज ॥ जना सर्वें काय काज ॥ १ ॥ तुह्मी नाहीं केली सेवा ॥ दुःख वाटे माझ्या जीवा ॥ २ ॥ रात्रंदिवस मजपाशीं ॥ दळूकांडू तूं लागसी ॥ ३ ॥ जें जें दुःख झालें मला ॥ तें तें सोसिलें विठ्ठला ॥ ४ ॥ क्षमा कीजे पंढरिराया ॥ दासी जनी लागे पायां ॥ ५ ॥

॥ २८०२ ॥ पंढरी सांडोनी जाती वाराणसी ॥ काय सुख त्यासी आहे तेथें ॥ १ ॥ तया पंचक्रोसी ह्मणती मरावें ॥ मरोनियां व्हावें जीवन्मुक्त ॥ २ ॥ नको गा विठोबा मज धाडूं काशी ॥ सांगेन तुजपाशीं ऐक आतां ॥ ३ ॥ मरचीमात्र वेरण स्तंभीं घाली ॥ घालोनिया गाळी पापपुण्य ॥ ४ ॥ जावोनिया तेथें प्रहर दोन रात्रीं ॥ सत्य मिथ्या श्रोतीं श्रवण करा ॥ ५ ॥ आई आई बा बा ह्मणती काय करूं ॥ ऐसें दुःख थोरू आहे तेथें ॥ ६ ॥ इक्षुदंड घाणा जैसा भरी माळी ॥ तैसा तो कवळी काळनाथ ॥ ७ ॥ लिंगदेहादिक करिती कंदन ॥ तेथील यातना नको देवा ॥ ८ ॥ न जाय तो जीव एकसरी हरी ॥ रडती नानापरी नाना दुःखें ॥ ९ ॥ अमरादिक थोर थोर भांबावले ॥ भुलोनिया गेले मुक्तीसाठीं ॥ १० ॥ ती ही मुक्ति माझी खेळे पंढरीसी ॥ लागतां पायांसी संतांचिया ॥ ११ ॥ ऐसिये पंढरी पहाती शिखरीं ॥ आणि भीमातीरीं मोक्ष आला ॥ १२ ॥ सख्या पुंडलिका लागतांची पाया ॥ मुक्ति ह्मणे वायां गेलीं मीं कीं ॥ १३ ॥ घर रिघवणी मुक्ति होय दासी ॥ मोक्ष तो पाठीसी धांव घाली ॥ १४ ॥ मोक्ष सुखासाठीं मुक्ति लोळे ॥ कीं नेघे कोणी कदां काळीं ॥ १५ ॥ मोक्ष मुक्ति जिहीं हाणितल्या

पायीं ॥ आमुची ती काय घरिती सोय ॥ १६ ॥ समर्थाचे घरीं भिक्षा नानापरी ॥ मागल्या पदरीं घालिताती ॥ १७ ॥ अंबोल्या सांडोनी कोण मागे भीक ॥ सांराजाचें सुख तुझें ॥ १८ ॥ जनी ह्मणे तुज रखुमाईची आण ॥ जरी मज क्षण विसंबसी ॥ १९ ॥

॥ २८०३ ॥ ऐसा वर देई हरी ॥ गाई नाम निरंतरीं ॥ १ ॥ पुरवी आस माझी देवा ॥ जेणें घडे तुझी सेवा ॥ २ ॥ हेंचि आहे माझे मनीं ॥ कृपा करी चक्रपाणी ॥ ३ ॥ रूप न्याहाळुनियां डोळां ॥ मुखीं नाम लागो चाळा ॥ ४ ॥ उदाराच्या राया ॥ दासी जनीं लागे पाया ॥ ५ ॥

॥ २८०४ ॥ काय करूं पंढरिनाथा ॥ काळ साह्य नाहीं आतां ॥ १ ॥ मज टाकिलें परदेशीं ॥ नारा विठा तुजपाशीं ॥ २ ॥ श्रम बहु झाला जीवा ॥ आतां सांभाळी केशवा ॥ ३ ॥ कोण सखा तुजवीण ॥ माझें करी समाधान ॥ ४ ॥ हीन दीन तुझे पोटीं ॥ जनी ह्मणे द्यावी भेटी ॥ ५ ॥

॥ २८०५ ॥ ऐक बापा हृषीकेशी ॥ मज ठेवी पायांपाशीं ॥ १ ॥ तुझें रूप पाहीन डोळां ॥ मुखीं नाम वेळोवेळां ॥ २ ॥ हातीं धरिल्याची लाज ॥ माझें सर्व करी काज ॥ ३ ॥ तुजविण देवराया ॥ कोणी नाहीं रे सखया ॥ ४ ॥ कमळापति कमळपाणी ॥ दासी जनी लागे चरणीं ॥ ५ ॥

॥ २८०६ ॥ पोट भरुनी व्यालासी ॥ मज सांडुनी कोठें जासी ॥ १ ॥ धिरा धिरा पांडुरंगा ॥ मज कां टाकिलें निःसंगा ॥ २ ॥ ज्याचा जार त्यासी भार ॥ मजला नाहीं आणिक थार ॥ ३ ॥ विठाबाई मायबहिणी ॥ तुझे कृपें तरली जनी ॥ ४ ॥

॥ २८०७ ॥ ऐक बापा माझ्या पंढरीच्या राया ॥ कीर्तना आल्यें या आर्तभूतां ॥ १ ॥ माझ्या दुणेदारा पुरवी त्याची आस ॥ न करी निरास आर्तभूतां ॥ २ ॥ त्र्यैलोक्याच्या राया सख्या उमरावा ॥ अभय तो द्यावा कर तया ॥ ३ ॥ जैसा चंद्रश्रवा सूर्या उच्चैश्रवा ॥ अढळपद ध्रुवा दिधलेंसें ॥ ४ ॥ उपमन्यु बाळका क्षीराचा सागरू ॥ ऐसा तूं दातारू काय वानूं ॥ ५ ॥ ह्मणे दासी जनी आले या कीर्तनीं ॥ तया कंटाळुनी पिटूं नका ॥ ६ ॥

॥ २८०८ ॥ राजाई गोणाई ॥ अखंडित तुझे पायीं ॥ १ ॥ मज ठेवियेलें द्वारीं ॥ नीच ह्मणोनी बाहेरी ॥ २ ॥ नारा गोंदा महादा

विठा ॥ ठेवियलें अग्रवाटा ॥ ३ ॥ देवा केव्हां क्षेम देसी ॥ आपुली ह्मणोनी जनी दासी ॥ ४ ॥

॥ २८०९ ॥ अविद्येच्या घो रात्रीं ॥ आडकलों अंधारीं ॥ १ ॥ तेथुनी काढावें गोविंदा ॥ यशोदेच्या परमानंदा ॥ २ ॥ तुझे सन्निधेचे पाशीं ॥ ठाव नाहीं अविद्येसी ॥ ३ ॥ तुझे संगती पावन ॥ उद्धरिलें ब्रह्मे पूर्ण ॥ ४ ॥ अजामेळ शुद्ध केला ॥ ह्मणे दासी जनी भला ॥ ५ ॥

॥ २८१० ॥ धन कलत्र माय ॥ सर्व जोडी तुझे पाय ॥ १ ॥ सखा तुजवीण पाही ॥ दुजा कोणी मज नाहीं ॥ २ ॥ माझी न करावी सांडणी ॥ ह्मणे तुझी दासी जनी ॥ ३ ॥

॥ २८११ ॥ रुक्मिणीच्या कुंका ॥ सुरा अमरा प्रियलोकां ॥ १ ॥ तूं धाव माझे आई ॥ सखे साजणी विठाबाई ॥ २ ॥ शिवाचिया जपा ॥ मदनताता या निष्पापा ॥ ३ ॥ दयेच्या सागरा ॥ ह्मणे जनी अमरेश्वरा ॥ ४ ॥

॥ २८१२ ॥ ऐसा पुत्र देई संता ॥ तरी सा आवडी पंढरिनाथा ॥ १ ॥ गीता नित्य नेमें ॥ वाची ज्ञानेश्वरी प्रेमें ॥ २ ॥ संताच्या चरणा ॥ करी मस्तक ठेंगणा ॥ ३ ॥ कन्या व्हावी भागीरथी ॥ तुझें प्रेम जीचे चित्तीं ॥ ४ ॥ ऐसे करी संतजना ॥ दासी जनीच्या निधाना ॥ ५ ॥

॥ २८१३ ॥ मी वत्स माझी गायी ॥ नये आतां करूं काई ॥ १ ॥ तुह्मीं तरी सांगा कांहीं ॥ शेवी विनवा विठाबाई ॥ २ ॥ येई माझिये हरणी ॥ चुकलें पाडस दासी जनी ॥ ३ ॥

॥ २८१४ ॥ सख्या पंढरीच्या राया ॥ घडे दंडवत पायां ॥ १ ॥ ऐसें करी अखंडित ॥ शुद्ध प्रेम शुद्ध चित्त ॥ २ ॥ वेध माझ्या चित्ता ॥ हाचि लागो पंढरिनाथा ॥ ३ ॥ जावें ओवाळुनी ॥ जन्मोजन्मीं ह्मणे जनी ॥ ४ ॥

॥ २८१५ ॥ कांगा उशीर लाविला ॥ माझा विसर पडिला ॥ १ ॥ तुजवरी संसार ॥ बोलविलें घरदार ॥ २ ॥ तो तूं आपुल्या दासासी ॥ ह्मणे जनी विसंबसी ॥ ३ ॥

॥ २८१६ ॥ किती सांगूं तूतें ॥ बुद्धि शिकवणें हें मातें ॥ १ ॥ सोम-वंशाच्या भूषणा ॥ प्रतिपाळीं हर्षे दीना ॥ धृ० ॥ शिकवावें तूतें ॥ हाचि अपराध आमुतें ॥ २ ॥ स्वामीलागी धीट ऐसी ॥ ह्मणती शिकवी जनी दासी ॥ ३ ॥

॥ २८१७ ॥ अहो सखीये साजनी ॥ ज्ञानाबाई वो हरणी ॥ १ ॥ मज पाडसाची माय ॥ भक्ति वत्साची ते गाय ॥ धृ० ॥ कांगा उशीर लाविला ॥ तुजविण शिण झाला ॥ २ ॥ अहो बैसलें दळणी ॥ धांव घाली ह्मणे जनी ॥ ३ ॥

॥ २८१८ ॥ शिणल्या बाह्या आतां ॥ येऊनियां लावी हाता ॥ १ ॥ तूं माझें वो माहेर ॥ काय पहातोसी अंतर ॥ धृ० ॥ वोंवाळुनी पायां ॥ जीवें-भावें पंढरिराया ॥ २ ॥ धर्म ताना धर्म लेंकी ॥ ह्मणे जनी हें विलोकी ॥ ३ ॥

॥ २८१९ ॥ योग न्यावा सिद्धी ॥ सकळ गुणाचिया निधी ॥ १ ॥ अरूपाच्या रूपा ॥ सांभ राजाचिया जपा ॥ २ ॥ ब्रह्मियाचा ताता ॥ ह्मणे जनी पंढरिनाथा ॥ ३ ॥

॥ २८२० ॥ माय मेली बाप मेला ॥ आतां सांभाळीं विठ्ठला ॥ १ ॥ मी तुझें गा लेंकरूं ॥ नको मजशीं अव्हेरू ॥ धृ० ॥ मतिमंद मी तुझी दासी ॥ ठाव द्यावा पायांपाशीं ॥ २ ॥ तुजविण सखे कोण ॥ माझें करील संरक्षण ॥ ३ ॥ अंत किती पाहासी देवा ॥ थोर श्रम झाला जीवा ॥ ४ ॥ सकळ जिवाच्या जीवना ॥ ह्मणे जनी नारा-यणा ॥ ५ ॥

॥ २८२१ ॥ गजेंद्रासी उद्धारिलें ॥ आह्मी तुझें काय केलें ॥ १ ॥ तारिली गणिका ॥ तिहीं लोकीं तुझा शिक्का ॥ २ ॥ वाल्हा कोळी अजा-मेळ ॥ पापी केला पुण्यशीळ ॥ ३ ॥ गुणदोष मना नाणी ॥ ह्मणे नामयाची जनी ॥ ४ ॥

॥ २८२२ ॥ गातां विठोबाची कीर्ती ॥ महापातकें जळती ॥ १ ॥ सर्व सुखाचा आगर ॥ उभा असे विटेवर ॥ २ ॥ आठवितां पाय ज्याचे ॥

मग तुह्मां भय कैंचें ॥ ३ ॥ कायावाचा मनें भाव ॥ जनी ह्मणे गावा देव ॥ ४ ॥

॥ २८२३ ॥ हरिहर ब्रह्मादिक ॥ नामें तरले तिन्ही लोक ॥ १ ॥ ऐसा कथेचा महिमा ॥ झाली बोलायाची सीमा ॥ २ ॥ जपें तपें लाजविलीं ॥ तीर्थें शरणांगत आलीं ॥ ३ ॥ नामदेवा कीर्त्तनीं ॥ ध्वजा आल्या स्वर्गाहुनी ॥ ४ ॥ देव श्रुतीं देती ग्वाही ॥ जनी ह्मणे सांगूं काई ॥ ५ ॥

॥ २८२४ ॥ येऊं ऐसें जाऊं ॥ जनासंगें हेंचि दाऊं ॥ १ ॥ आपण करूं हरिकीर्त्तन ॥ जाणोनी भक्तीचें जीवन ॥ २ ॥ नाम संशयछेदन ॥ भवपाशाचें मोचन ॥ ३ ॥ जनी ह्मणे हो देवासीं ॥ होईल त्याला कसणी ऐसी ॥ ४ ॥

॥ २८२५ ॥ नाम फुकट चोखट ॥ नाम घेतां नये वीट ॥ १ ॥ जड शिळा ज्या सागरीं ॥ आत्मारामें नामें तारी ॥ २ ॥ पुत्रभावें स्मरण केलें ॥ तया वैकुंठासीं नेलें ॥ ३ ॥ नाम महिमा जनी जाणे ॥ ध्यातां विठ्ठलची होणें ॥ ४ ॥

॥ २८२६ ॥ एक नाम अवघें सार ॥ वरकड अवघें तें असार ॥ १ ॥ ह्मणोनियां परतें करा ॥ आधीं विठ्ठल हें स्मरण ॥ २ ॥ जनी देवाधि देव एक विठ्ठल पंढरिराव ॥ ३ ॥

॥ २८२७ ॥ तो हा भक्तांचे तोडरीं ॥ वाचे उच्चारितां हरी ॥ १ ॥ काम होउनी निष्काम ॥ काम भावभक्ति प्रेम ॥ २ ॥ तो हा पूर्ण काम होय ॥ अखंडित नाम गाय ॥ ३ ॥ काम निष्काम झाला मनीं ॥ वंदी नाचे दासी जनी ॥ ४ ॥

॥ २८२८ ॥ विठ्ठल नामाची नाहीं गोडी ॥ काळ हाणोनि तोंडफोडी ॥ १ ॥ गळां बांधोनी खांबासी ॥ विंचू लाविती जिव्हेसी ॥ २ ॥ ऐसा अभिमानी मेला ॥ नर्ककुंडीं थारा त्याला ॥ ३ ॥ नामा बोध करी मना ॥ दासी जनी लागे चरणा ॥ ४ ॥

॥ २८२९ ॥ नाम विठोबाचें थोर ॥ तरला कोळी आणि कुंभार ॥ १ ॥ ऐसी नामाची आवडी ॥ तुटे संसाराची बेडी ॥ २ ॥ नाम गाय वेळोवेळां ॥ दासी जनीसी निज चाळा ॥ ३ ॥

॥ २८३० ॥ माझा क्षिणभाग गेला ॥ तुज पाहतां विठ्ठला ॥ १ ॥ पाप ताप जाती ॥ तुझें नाम ज्याचे चित्तीं ॥ २ ॥ अखंडित नामस्मरण ॥ बांधूं न शके तया विघ्न ॥ ३ ॥ जनी ह्मणे हरिहर ॥ भजतां वैकुंठीं त्या घर ॥ ४ ॥

॥ २८३१ ॥ काय हें करावें ॥ धनवंतादि अघवे ॥ १ ॥ तुझें नाम नाहीं जेथें ॥ नको माझी आस तेथें ॥ २ ॥ तुजविण बोल न मानी ॥ करी ऐसें ह्मणे जनी ॥ ३ ॥

॥ २८३२ ॥ द्वारकेच्या राया ॥ बुद्धि देगा नाम गाया ॥ १ ॥ मतिमंद तुझी दासी ॥ ठाव देई चरणांपाशीं ॥ २ ॥ तुझे पदरीं पडलें खरी ॥ आतां सांभाळ करी हरी ॥ ३ ॥ नकळे हरिची करणी ॥ ह्मणे नामयाची जनी ॥ ४ ॥

भक्तिस्वरूप.

॥ २८३३ ॥ भक्ति ते कठीण इंगळाची खाई ॥ रिघणें त्या डोहीं कठीण असे ॥ १ ॥ भक्ति तें कठीण विषग्रास घेणें ॥ उदास पैं होणें जीवें भावें ॥ २ ॥ भक्ति ते कठीण भक्ति ते कठीण ॥ खड्गाची धार बाण न सोसी तया ॥ ३ ॥ भक्ति ते कठीण विचारूनी पाहे जनी ॥ भक्तियोगें संतसमागमीं सर्व सिद्धी ॥ ४ ॥

स्वरूपस्थितीचें अभंग.

॥ २८३४ ॥ वामसव्य दोहींकडे ॥ देखूं कृष्णाचें रूपडें ॥ १ ॥ आतां खालें पाहूं जरी ॥ चहुंकडे दिसे हरी ॥ २ ॥ चराचरीं जें जें दिसे ॥ तें तें अविद्येची नासे ॥ ३ ॥ माझें नाठवे मीपण ॥ तेथें कैचें दुजेपण ॥ ४ ॥ सर्वांठायीं पूर्ण कळा ॥ दासी जनी पाहे डोळां ॥ ५ ॥

॥ २८३५ ॥ ऐसा आहे पांडुरंग ॥ भोगुनीया निःसंग ॥ १ ॥ अविद्येनें नवल केलें ॥ मायादेहें सत्य केलें ॥ २ ॥ जैसी वांझेची संतती ॥ तैसी संसार कल्पती ॥ ३ ॥ तेथें कैंचि [illegible] ॥ म्हणे पूर्ण जनी दासी ॥ ४ ॥

॥ २८३६ ॥ आपणची सारा ॥ पाहावें कीं नारीनरा ॥ १ ॥ पटा कारणें हें जनीं ॥ पांडुरंग तंतु मनीं ॥ २ ॥ भावेंविण भजलें ॥ भिऊनियां झांकी डोळे ॥ ३ ॥ ह्मणे काय पाहूं येतें ॥ भिन्न नव्हे वस्तु जेथें ॥ ४ ॥ भिन्नाभिन्न नाहीं मनीं ॥ ह्मणे नामयाची जनी ॥ ५ ॥

॥ २८३७ ॥ आक्रोशें ध्यानासीं आणी पुरुषोत्तमा ॥ पृथ्वीयेसी क्षमा उणी आणी ॥ १ ॥ अखंडित शुद्ध असावें अंतर ॥ लोणिया कठोर वाटे मनीं ॥ २ ॥ बोलें तें वचन बहु हळुवट ॥ सुमना अंगीं दाट जडभार ॥ ३ ॥ नाम तें स्मरण अमृतसंजिवनी ॥ ह्मणे दासी जनी हेंचि करा ॥ ४ ॥

॥ २८३८ ॥ चिंतनीं चित्ताला ॥ लावी मनाच्या मनाला ॥ १ ॥ उन्मनीच्या मुखा आंत ॥ पांडुरंग भेटी देत ॥ २ ॥ कवटाळुनी भेटी पोटीं ॥ जनी ह्मणे सांगूं गोष्टी ॥ ३ ॥

॥ २८३९ ॥ पाय जोडुनी विटेवरी ॥ कर ठेउनी कटावरी ॥ १ ॥ रूप सांवळें सुंदर ॥ कानीं कुंडलें मकराकार ॥ २ ॥ गळां माळ वैजयंती ॥ पुढें गोपाळ नाचती ॥ ३ ॥ गरुड सन्मुख उभा ॥ ह्मणे जनी धन्य शोभा ॥ ४ ॥

॥ २८४० ॥ येगे माझे विठाबाई ॥ कृपादृष्टीनें तूं पाही ॥ १ ॥ तुजविण न सुचे कांहीं ॥ आतां मी वो करूं कांहीं ॥ २ ॥ माझा भाव तुजवरी ॥ आतां रक्षी नानापरी ॥ ३ ॥ येई सखये धांउनी ॥ ह्मणे नामयाची जनी ॥ ४ ॥

॥ २८४१ ॥ मृदु वाहे पाणी ॥ वृजमानी ऐसे लाणी ॥ १ ॥ क्षमा ऐसी जिवी ॥ क्रोध भूत हें पृथ्वी ॥ २ ॥ गंधमाती सरी ॥ करुनी आपुली कस्तुरी ॥ ३ ॥ गुणदोष मना नाणी ॥ ह्मणे बाहिरी होय जनी ॥ ४ ॥

॥ २८४२ ॥ रक्तवर्ण त्रिकुट स्नान ॥ श्रीहाट पाहे श्वेतवर्ण ॥ १ ॥ शामवर्ण तें गोलाट ॥ निळबिंदु औट पीट ॥ २ ॥ वरि भ्रमर गुंफा पाहे ॥ दशमद्वारी गुरु आहे ॥ ३ ॥ नव द्वाराते भेदुनी ॥ दशमद्वारीं गेली जनी ॥ ४ ॥

॥ २८४३ ॥ नित्य हाताने वारावें ॥ हृदय अंतरीं भेरित जावें ॥ १ ॥ ऐसा स्वरूपाचा पूर ॥ आला असे नेत्रावर ॥ २ ॥ स्वरूपाचे पूर आला ॥

पाहातां डोळां झाकूळला ॥ ३ ॥ जनी ह्मणे ऐसा पूर ॥ पाहे तोचि रघुवीर ॥ ४ ॥

॥ २८४४ ॥ झाली पूर्ण कृपा आहे ॥ ऐसा पूर जो कां पाहे ॥ १ ॥ ऐसा पूर जो कां पाहे ॥ गुरुपुत्र तोचि होय ॥ २ ॥ पूर्ण पदीं जो स्थापिला ॥ ३ ॥ जनी ह्मणे धन्य झाला ॥ ४ ॥

॥ २८४५ ॥ शून्यावरी शून्य पाहे ॥ तयावरी शून्य आहे ॥ १ ॥ प्रथम शून्य रक्तवर्ण ॥ त्याचें नांव आधःशून्य ॥ २ ॥ ऊर्ध्वशून्य श्वेत-वर्ण ॥ मध्य शून्य शामवर्ण ॥ ३ ॥ महा शून्य वर्ण नीळ ॥ शांत स्वरूप केवळ ॥ ४ ॥ आनुहात घंटा श्रवणीं ॥ ऐकुनी विस्मय जाहली जनी ॥ ५ ॥

॥ २८४६ ॥ जोत पहा झमकळी ॥ काय सांगूं त्याची बोली ॥ १ ॥ प्रवृत्ति निवृत्ति दोघींजणीं ॥ लीन होती त्याच्या चरणीं ॥ २ ॥ परा पश्यंती माधमा ॥ वैखरेंची झाली सीमा ॥ ३ ॥ त्यांखाच्या खुंठित जाहाली ॥ सोहं जोती उभारली ॥ ४ ॥ जोत परब्रह्मी जाणा ॥ जनी ह्मणे निरं-जना ॥ ५ ॥

॥ २८४७ ॥ जोत परब्रह्मी होय ॥ खेचरी दर्पणीनें पाहे ॥ १ ॥ ईडा पिंगळा सुशुन्मा ॥ तिन्ही पाहे हृदय भुवना ॥ २ ॥ हळू हळू रीघ करी ॥ सूक्ष्म हृदय अंतरीं ॥ ३ ॥ हृदय कमळावरी जासी ॥ जनी ह्मणे मुक्त होसी ॥ ४ ॥

॥ २८४८ ॥ नाहीं आकाश घडणी ॥ पाहा स्वरूपाची खाणी ॥ १ ॥ स्वरूप हें अगोचर ॥ गुरु करिती गोचर ॥ २ ॥ गोचर करितां ती जाणा ॥ दृष्टि दिश निरंजना ॥ ३ ॥ नाहीं हात पाय त्यासी ॥ जनी ह्मणे स्वरूपासी ॥ ४ ॥

॥ २८४९ ॥ माझे मनीं जें जें होतें ॥ तें तें दिधलें अनंतें ॥ १ ॥ देह नेउनी विदेही केलें ॥ शांति देउनी मीपण नेलें ॥ २ ॥ मूळ हें दिलें क्रोधाचें ॥ ठाणें केलें विवेकाचें ॥ ३ ॥ निज पदीं दिधला ठाव ॥ जनी ह्मणे दाता देव ॥ ४ ॥

॥ २८५० ॥ काम लागे कृष्णापाठीं ॥ केली स्मशानाची वाटी ॥ १ ॥ परम कामें भुलविला ॥ कृष्ण स्मशानासी नेला ॥ २ ॥ भुलविला

मनीं ॥ रुद्र पाहोनी मोहनी ॥ ३ ॥ कन्येचिये पाठीं ॥ ब्रह्म लागे हत-वटी ॥ ४ ॥ काम पराशरालागीं ॥ ज्ञानासी लाविली आगी ॥ ५ ॥ काम गेला शुका पाठीं ॥ ह्मणे जनी मारी काठी ॥ ६ ॥

॥ २८५१ ॥ काळाचिये लेख ॥ नाहीं ब्रह्माविष्णु मुख्य ॥ १ ॥ युगा एक लव झडे ॥ तोही न सरे काळापुढें ॥ २ ॥ अविद्येनें नवल केलें ॥ मिथ्या देह सत्य केलें ॥ ३ ॥ महीपाळ स्वर्गपाळ ॥ तेही ग्रासले समूळ ॥ ४ ॥ वर्म चुकलीं बापुडी ॥ दासी जनी विठ्ठल जोडी ॥ ५ ॥

॥ २८५२ ॥ गगन सर्वत्र तत्वता ॥ त्यासी चिखल लावूं जातां ॥ १ ॥ तैसा जाण पांडुरंग ॥ भोग भोगुनी निःसंग ॥ २ ॥ सिद्ध सन-कादिक ॥ गणगंधर्व अनेक ॥ ३ ॥ जैसी वांझेची संतती ॥ तैसी संसार उत्पत्ती ॥ ४ ॥ तेथें कैचें धरिसी ध्यान ॥ दासी जनी ब्रह्म पूर्ण ॥ ५ ॥

॥ २८५३ ॥ श्रीमूर्ती असे बिंबली ॥ तरी हे देहस्थिति पालटली ॥ १ ॥ धन्य माझा इह जन्म ॥ हृदयीं विठोबाचें नाम ॥ ३ ॥ तृष्णा आणि आशा ॥ पळोनी गेल्या दाही दिशा ॥ ४ ॥ नामा ह्मणे जनी पाहे ॥ द्वारीं विठ्ठल उभा आहे ॥ ५ ॥

॥ २८५४ ॥ दळूं कांडूं खेळूं ॥ सर्व पाप ताप जाळूं ॥ १ ॥ सर्व जिवामध्यें पाहूं ॥ एक आह्मीं होउनी राहूं ॥ २ ॥ जनी ह्मणे ब्रह्म होऊं ॥ ऐसें सर्वांघटीं पाहूं ॥ ३ ॥

॥ २८५५ ॥ जनी दृष्टि पाहे ॥ जिकडे तिकडे हरि आहे ॥ १ ॥ मग ह्मणे हो देवासी ॥ तुमच्या नामयाची दासी ॥ २ ॥ नामयाचा प्रसाद ॥ झाला जनीला आनंद ॥ ३ ॥

॥ २८५६ ॥ बोलती त्या नंदाला ॥ पुत्रमुख पाहूं चला ॥ १ ॥ स्नान घालून तयासीं ॥ वस्त्रें दिधलीं ब्राह्मणासीं ॥ २ ॥ परब्रह्म तें पाहुनी मनीं ॥ ब्रह्मीं लीन दासी जनी ॥ ३ ॥

॥ २८५७ ॥ त्या वैष्णवांच्या माता ॥ तो नेणें देवदाता ॥ १ ॥ तिहीं कर्मे हें पूशिलें ॥ अकर्म समूळ नाहींसें केलें ॥ २ ॥ कानाचा हो कान ॥ झालें धरूनियां ध्यान ॥ ३ ॥ डोळियाचा हो डोळा ॥ करुनी झालें प्रेम सोहळा ॥ ४ ॥ तोही वसे नरदेहीं ॥ जनी दासी वंदी पायीं ॥ ५ ॥

॥ २८५८ ॥ संतमहानुभाव येती दिगंबर ॥ नग्नतेचें घर विरळा जाणें ॥ १ ॥ निवाले मीं पण तें जें ठायीं नाहीं ॥ सोई शब्द सोई तेथें कैंची ॥ २ ॥ पाहतां हा कोण दावितां हा कोण ॥ पाहतां दावितां हे खूण विरळा जाणें ॥ ३ ॥ नामयाची जनी वस्तु झाली ॥ अवघ्यांसी बुडाली परब्रह्मीं ॥ ४ ॥

॥ २८५९ ॥ वैराग्य अभिमानें फिरविलें जातें ॥ म्हणवोनी यातें भाव खुंटा ॥ १ ॥ संचित मातृका वैरणी घातली ॥ अव्यक्ति दळिली व्यक्ताव्यक्त ॥ २ ॥ नामरूपा आदि दळियेलें सर्व ॥ पीठ भुरी देव पंढरीचा ॥ ३ ॥ नवल हा देव बैसला दळणीं ॥ नाहीं केली जनी नामयाची ॥ ४ ॥

॥ २८६० ॥ भ्रांती माझें मन प्रपंचीं गुंतलें ॥ श्रवण मनन होउनी ठेलें ॥ १ ॥ बापें बोधिलें बापें बोधिली ॥ बोधुनी कैसी तद्रुप झाली ॥ २ ॥ निजध्यासें कैसा अवघाची सांपडला ॥ कीं विश्वरूपीं देखिला बाईयांनो ॥ ३ ॥ नामयाची जनी स्वयंबोध झाला ॥ अवघाची पुसिला ठाव देखा ॥ ४ ॥

॥ २८६१ ॥ देव खाते देव पीते ॥ देवावरी मी निजतें ॥ १ ॥ देव देते देव घेते ॥ देवासवें व्यवहारिते ॥ २ ॥ देव येथें देव तेथें ॥ देवाविणें नाहीं रीतें ॥ ३ ॥ जनी ह्मणे विठाबाई ॥ भरुनी उरलें अंतरबाहीं ॥ ४ ॥

॥ २८६२ ॥ अखंडित ध्यानीं ॥ पांडुरंग जपे वाणी ॥ १ ॥ पांडुरंग नाम जपें ॥ हेंचि माझें महा तप ॥ २ ॥ ऐसें आलें प्रत्ययासी ॥ सहज तेणें तत्त्वमसी ॥ ३ ॥ पावलिया हो स्वपद ॥ सहज विराला तो शब्द ॥ ४ ॥ संदेह अवघाची फिरला ॥ जनी ह्मणे उदयो झाला ॥ ५ ॥

॥ २८६३ ॥ चरण विठोबाचे देखिले ॥ साही रिपु हारपले ॥ १ ॥ नाहीं नाहीं ह्मणती आह्मीं ॥ सांगसी त्या लागूं कामीं ॥ २ ॥ नाहीं तरी जाऊं देशीं ॥ जनी नामयाची दासी ॥ ३ ॥

॥ २८६४ ॥ जोड झाली रे शिवाची ॥ भ्रांत फिटली जिवाची ॥ १ ॥ आनंदची आनंदला ॥ आनंद बोधची बोधला ॥ धृ० ॥ आनंदाची लहरी उठी ॥ ब्रह्मानंद मिळाला पोटीं ॥ २ ॥ एक पण जेथें नाहीं ॥

तेथें विश्राप्ति उरली नाहीं ॥ ३ ॥ ऐसी सद्गुरुची करणी ॥ दासी जनी विठ्ठल चरणी ॥ ४ ॥

॥ २८६५ ॥ देहभाव प्राण जाय ॥ तेव्हां हें धैर्य सुख होय ॥ १ ॥ तया निद्रे जे निजलें ॥ भव जागृती नाहीं आलें ॥ धृ० ॥ ऐसी विश्रांति लाधली ॥ आनंद कळा संचारली ॥ २ ॥ तेथें सर्वांग सुखी झालें ॥ लिंगदेह विसरलें ॥ ३ ॥ त्या एकी एक होता ॥ दासी जनी नाहीं आतां ॥ ४ ॥

॥ २८६६ ॥ धरिला पंढरीचा चोर ॥ गळा बांधोनियां दोर ॥ १ ॥ हृदय बंदिखाना केला ॥ आंत विठ्ठल कोंडिला ॥ २ ॥ शब्दें केली जडा-जुडी ॥ विठ्ठल पायीं घातली बेडी ॥ ३ ॥ सोहं शब्दाचा मारा केला ॥ विठ्ठल काकुळती आला ॥ ४ ॥ जनी ह्मणे बा विठ्ठला ॥ जीवें न सोडी मी तुजला ॥ ५ ॥

॥ २८६७ ॥ आह्मी आणि संत संत आणि आह्मी ॥ सूर्य आणि रश्मि काय दोन ॥ १ ॥ दीप आणि सारंग सारंग आणि दीप ॥ ध्यान आणि जप काय दोन ॥ २ ॥ शांति आणि विरक्ति विरक्ति आणि शांती ॥ समाधान तृप्ति काय दोन ॥ ३ ॥ रोग आणि व्याधी व्याधी आणि रोग ॥ देह आणि अंग काय दोन ॥ ४ ॥ कान आणि श्रोत्र श्रोत्र आणि कान ॥ यश आणि मान काय दोन ॥ ५ ॥ देव आणि संत संत आणि देव ॥ ह्मणे जनी भाव एक ऐसा ॥ ६ ॥

॥ २८६८ ॥ संत आणि देव मानी जो वेगळें ॥ तेणें येथें आगळें केले दोष ॥ १ ॥ माता ते वेगळी कुच ते उरीचे ॥ ह्मणोनियां त्याचें मर्दन करी ॥ २ ॥ पाप तें वेगळें पुण्य तें आगळें ॥ ह्मणोनी गरळें पितो मद ॥ ३ ॥ दिवस उगवतां पाहों नये त्यातें ॥ जेणें संतांतें द्वेषियेलें ॥ ४ ॥ तयाचा विटाळ वाहे रजस्वला ॥ ह्मणे जनी चांडाळा बोलावूं नका ॥ ५ ॥

॥ २८६९ ॥ पाणी तेंचि मेघ मेघ तेंचि पाणी ॥ काय या दोन्हींपणीं वेगळीक ॥ १ ॥ माती तेचि धूळ धूळ तेचि माती ॥ भेंडा आणि भिंती काय दोन ॥ २ ॥ साखरीं गोडी गोडी साखरेसी ॥ थिजलें तुपासी काय दोन्ही ॥ ३ ॥ डोळा तें बुबुळ बुबुळ तो डोळा ॥ शांति ज्ञानकळा काय भिन्न ॥ ४ ॥ वदन तें ओंठ ओंठ तें वदन ॥ क्षेमआलिंगन काय दोन

॥ ५ ॥ जीभ ते पडजीभ पडजीभ ते जीभ ॥ अशा आणि लोभ काय दोन ॥ ६ ॥ संत तेचि देव देव तेचि संत ॥ ह्मणे जनी मात गोष्टी भिन्न ॥ ७ ॥

देवभक्तांचा कैवारी.

———:0:——— –

॥ २८७० ॥ झाडलोट करी जनी ॥ केर भरी चक्रपाणी ॥ १ ॥ पाटी घेऊनियां शिरीं ॥ नेऊनियां टाकी दुरी ॥ २ ॥ ऐसा भक्तीसी भूलला नीच कामें करूं लागला ॥ ३ ॥ जनी ह्मणे विठोबाला ॥ काय उतराई होऊं तुला ॥ ४ ॥

॥ २८७१ ॥ पक्षी जाय दिगंतरां ॥ बाळकांसी आणी चारा ॥ १ ॥ घार हिंडते आकाशीं ॥ झांप घाली पिल्लांपाशीं ॥ २ ॥ माता गुंतली कामासीं ॥ चित्त तिचें बाळापाशीं ॥ ३ ॥ वानर हिंडे झाडावरीं ॥ पिलीं बांधुनी उदरीं ॥ ४ ॥ तैंसी आह्मासीं विठ्ठल माये ॥ जनी वेळोवेळांपाहे ॥ ५ ॥

॥ २८७२ ॥ भक्त जें जें कर्म करिती ॥ तें तूं होसी कृपामूर्ती ॥ १ ॥ हें तों नवल नव्हे देवा ॥ भूललासी भक्तिभावा ॥ २ ॥ वाग्दोर धरुनी दांतीं ॥ चारी घोडे चहूं हातीं ॥ ३ ॥ धूर्ता लाज नाहीं तुला ॥ दासी जनी ह्मणे भला ॥ ४ ॥

॥ २८७३ ॥ देव भावाचा लंपट ॥ सोडुनी आला हो वैकुंठ ॥ १ ॥ पुंडलिकापुढें उभा ॥ सम चरणांवरी शोभा ॥ २ ॥ हातीं चक्र पायीं वांकी ॥ मुख भक्तांचें अवलोकी ॥ ३ ॥ उभा बैसेना सर्वथा ॥ पाहे कोडें भक्तकथा ॥ ४ ॥ सर्व सुखाचा सागर ॥ जनी ह्मणे शारंगधर ॥ ५ ॥

॥ २८७४ ॥ एकटी तूं गाणें गासी ॥ दुजा शब्द उमटे पाशीं ॥ १ ॥ कोण गे तुझ्या बरोबरी ॥ गाणें गाती निरंतरी ॥ २ ॥ पांडुरंग माझा पिता ॥ रखुमाई झाली माझी माता ॥ ३ ॥ ऐशियाच्या घरीं आल्यें ॥ जनी ह्मणे धन्य झाल्यें ॥ ४ ॥

॥ २८७५ ॥ विठोबाचें पदक मेलें ॥ ब्राह्मण ह्मणती जनिनें नेलें ॥ १ ॥ नाहीं नेलें म्यां जनीनें ॥ सख्या विठ्ठलाची आण ॥ २ ॥ बाकळ

झाडूनियां दावी ॥ पदक पडलें जनीचे ठाईं ॥ ३ ॥ मिळोन दहा विस गडी ॥ पडली जनाईवर उडी ॥ ४ ॥ दंडीं लाविल्या काढण्या ॥ धांव विठ्ठल धांवण्या ॥ ५ ॥ माझे वेळे कोठें गेला ॥ जनी ह्मणे विठ्ठल मेला ॥ ६ ॥ चंद्रभागे रोविला शूळ ॥ आलें जनाईसी मूळ ॥ ७ ॥ त्या शूळाचें झालें पाणी ॥ ह्मणे नामयाची जनी ॥ ८ ॥

॥ २८७६ ॥ तुळसीचे बनीं ॥ जनी उकलीत वेणी ॥ १ ॥ हातीं घेऊनियां लोणी ॥ डोई चोळी चक्रपाणी ॥ २ ॥ माझे जनीला नाहीं कोणी ॥ ह्मणुनी देव घाली पाणी ॥ ३ ॥ जनी सांगे सर्व लोकां ॥ हाऊं घाली माझासखा ॥ ४ ॥

॥ २८७७ ॥ साळी सडायास काढी ॥ पुढें जाउनी उखळ झाडी ॥ १ ॥ कांडितां कांडितां ॥ शीण आला पंढरिनाथा ॥ २ ॥ सर्व अंगीं घाम आला ॥ तेणें पितांबर भिजला ॥ ३ ॥ पायीं पैंजण हातीं कडीं ॥ कोंडा पांखडुनी काढी ॥ ४ ॥ हाता आला असे फोड ॥ जनी ह्मणे मुसळ सोड ॥ ५ ॥

॥ २८७८ ॥ जनी बैसली न्हायाला ॥ पाणी नाहीं विसणाला ॥ १ ॥ घागर घेउनी पाण्या गेली ॥ मागें मागें धांव घाली ॥ २ ॥ घागर घेउनियां हातीं ॥ पाणी रांजणांत ओती ॥ ३ ॥ ऐशा येरझारा केल्या ॥ रांजण घागरी भरिल्या ॥ ४ ॥ पाणी पुरे पांडुरंगा ॥ दासी जनीच्या अंतरंगा ॥ ५ ॥

॥ २८७९ ॥ नामदेवा पुत्र झाला ॥ विठो बारशासी आला ॥ १ ॥ आंगडें टोपडें पेहरण ॥ शेला मुंडासा घेऊन ॥ २ ॥ जनी ह्मणे पांडुरंगा ॥ नांव काय ठेवूं सांगा ॥ ३ ॥ माझ्या जिवींच्या जीवना ॥ नाम ठेवीं नारायणा ॥ ४ ॥

॥ २८८० ॥ तुह्मीं सांगा तरी कायी ॥ सखी विनवा विठाबाई ॥ १ ॥ देव ओढिला तोडिला ॥ देव भक्तांनीं पाहिला ॥ २ ॥ भिंती चांदया रचिलें ॥ त्याचें घर शेकारिलें ॥ ३ ॥ झाला नाम्याचा मजूर ॥ मोळी बांधावी पैं थोर ॥ ४ ॥ करी सांडोनियां पाणी ॥ धन्य भक्त ह्मणे जनी ॥ ५ ॥

॥ २८८१ ॥ दुःशासन द्रौपदीसी ॥ घेउनी आला तो सभेसी ॥ १ ॥ दुर्योधन आज्ञा करी ॥ नग्न करावी सुंदरी ॥ २ ॥ आतां उपाय कृष्णा काय॥ धांवे माझे विठ्ठल माय ॥ ३ ॥ निरी ओढितां दुर्जन ॥ झालें आणिक निर्माण ॥ ४ ॥ ऐसीं असंख्य फेडिलीं ॥ देवीं तितुकीं पुरविलीं ॥ ५ ॥ तया संतां राखिलें कैसें ॥ जनी मनीं प्रेमें हांसे ॥ ६ ॥

॥ २८८२ ॥ ब्राह्मणाचें पोर ॥ मागे दूध रडे फार ॥ १ ॥ माता ह्मणे बालकासी ॥ दूध मागे देवापासीं ॥ २ ॥ क्षिराब्धीची वाटी ॥ ह्मणे जनी लावी ओंठीं ॥ ३ ॥

॥ २८८३ ॥ एके दिवशीं न्हावयास ॥ पाणी नव्हतें विसाणास ॥ १ ॥ देव धांवोनियां आले ॥ शीतळ उदक घे घे बोले ॥ २ ॥ आपुल्या हातें विसाणीं ॥ घाली जनीच्या डोयी पाणी ॥ ३ ॥ माझ्या डोईच्या केंसांस ॥ न्हाणें नव्हतें फार दिवस ॥ ४ ॥ तेणें मुरडी केसांस ॥ कांगे ह्मणे उगीच बैस ॥ ५ ॥ आपुल्या हातें वेणी घाली ॥ जनीं ह्मणे माय झाली ॥ ६ ॥

॥ २८८४ ॥ पंढरीच्या राया ॥ माझी विनवणी पायां ॥ १ ॥ काय वर्णू हरिच्या गोष्टी ॥ अनंत ब्रह्मांडें याचे पोटीं ॥ २ ॥ सेना न्हावी याचे घरीं ॥ अखंड राबे विठ्ठल हरी ॥ ३ ॥ राम चिंता ध्यानीं मनीं ॥ ह्मणे नामयाची जनी ॥ ४ ॥

॥ २८८५ ॥ पूर्वी काय तप नेणें पैं हो केलें ॥ निधान जोडिलें पंढरीचें ॥ १ ॥ येऊनियां देव दळूं लागे अंगें ॥ रखुमाईचा संग दूर केला ॥ २ ॥ तैसाचि पैं संगें येउनी बाहेरी ॥ वेंचोनियां भरी शेणी अंगें ॥ ३ ॥ ओझें झालें ह्मणुनी पाठी पितांबरी ॥ घेऊनियां घरीं आणीतसे ॥ ४ ॥ ऐसें जेथें काम करी चक्रपाणी ॥ तेथें कैंचि जनी नामयाची ॥ ५ ॥

॥ २८८६ ॥ भिल्लणीचीं फळें कैशीं ॥ चाखोनी वाहातसे देवासीं ॥ १ ॥ भावें तिचीं अंगिकारी ॥ सर्वांहुनी कृपा करी ॥ २ ॥ गुज वानरां पुसावें ॥ राक्षसांतें हो जिंकावें ॥ ३ ॥ वानर अवघे भूभुःकार ॥ बोलताती रामा समोर ॥ ४ ॥ आज्ञा करावी आह्मांसीं ॥ रावण आणितों तुह्मापासीं ॥ ५ ॥ तुझ्या नामाच्या प्रतापें ॥ हनुमंत गेला जी संतापें ॥ ६ ॥ सीताशुद्धि करुनी आला ॥ दासी जनीस आनंद झाला ॥ ७ ॥

॥ २८८७ ॥ यातिहीन चोखामेळा ॥ त्यासी भक्तांचा कळवळा ॥ १ ॥ त्याचा झाला ह्मणींयारा ॥ राहे घरीं धरी थारा ॥ २ ॥ देह बाटविला त्याणें ॥ हांसे जनी गाय गाणें ॥ ३ ॥

॥ २८८८ ॥ चोखामेळा संत भला ॥ तेणें देव भुलवीला ॥ १ ॥ भक्ति आहे ज्याची मोठी ॥ त्याला पावतो संकटीं ॥ ध्रु० ॥ चोख्यामेळ्याची करणी ॥ तेणें देव केला ऋणी ॥ २ ॥ लागा विठ्ठल चरणीं ॥ ह्मणे नामयाची जनी ॥ ३ ॥

॥ २८८९ ॥ माळियाचा लेक झाला ॥ सेखी कुर्म्यालागीं गेला ॥ १ ॥ चांभारानें जानव्यासी ॥ काढोन दाविलें भटासीं ॥ २ ॥ तुरका घरीं विणी ॥ ह्मणे नामयाची जनी ॥ ३ ॥

॥ २८९० ॥ माझा लोभ नाहीं देवा ॥ तुझी करी ना मी सेवा ॥ १ ॥ नाहीं अंगीं थोरपण ॥ मिथ्या धरिसी गुमान ॥ २ ॥ रागा येउनी काय करिसी ॥ तुझें बळ आह्मांपासीं ॥ ३ ॥ नाहीं सामर्थ्य तुज हरी ॥ जनी ह्मणे धरिला चोरीं ॥ ४ ॥

॥ २८९१ ॥ बाळें भोळें ठकविशी ॥ तें तंव नचले आह्मापाशीं ॥ १ ॥ गर्व धरिसी नामाचा ॥ सोहं सोहं गर्जे वाचा ॥ आशा तृष्णा तुह्मांपाशीं ॥ नाहीं ह्मणे जनी दासी ॥ ३ ॥

॥ २८९२ ॥ गोणाईनें नवस केला ॥ देवा पुत्र देई मला ॥ १ ॥ ऐसा पुत्र देई भक्त ॥ ज्याला आवडे पंढरिनाथ ॥ २ ॥ शुद्ध देखोनीयां भाव ॥ पोटा आला ब्रह्मदेव ॥ ३ ॥ दामाशेटी हरुषला ॥ दासी जनिनें ओवाळिला ॥ ४ ॥

॥ २८९३ ॥ राजाई गोणाई दोघी सासू सुना ॥ दामा नामा जाणा बापलेक ॥ १ ॥ नारा विठा गोंदा महादा चवघे पुत्र ॥ जन्मले पवित्र वंशीं ज्याचे ॥ २ ॥ लोभाई बहिणाई येसू साखराई ॥ चवघी सुना पाही नामयाच्या ॥ ३ ॥ रंगाबाई लेकी आऊबाई बहिणी ॥ वेडीपिशी जनी नामयाची ॥ ४ ॥

॥ २८९४ ॥ सुंबाचा करदोडा रगट्याची लंगोटी ॥ नामा वाळवंटीं कथा करी ॥ १ ॥ ब्रह्मादिक देव येवोनी पाहाती ॥ आनंदें गर्जती जय-

जयकार ॥ २ ॥ जनी ह्मणे त्यांचें काय वर्णूं सुख ॥ पाहती जे मुख विठोबाचें ॥ ३ ॥

॥ २८९५ ॥ करुनी आरती ॥ नामा आला घराप्रती ॥ १ ॥ तेणें धरियेलें व्रता ॥ अन्न न घ्यावें सर्वथा ॥ २ ॥ ऐसा जाणोनियां नेम ॥ अनुभवी पुरुषोत्तम ॥ ३ ॥ आषाढी एकादशी ॥ विप्रवेषें हृषीकेशी ॥ ४ ॥ आला नामयाचे सदनीं ॥ नाम गाय दासी जनी ॥ ५ ॥

॥ २८९६ ॥ नमुनी ब्राह्मण ॥ ह्मणे मज द्यावें अन्न ॥ १ ॥ नामा ह्मणे एकादशी ॥ इच्छित द्यावें फराळासी ॥ २ ॥ अन्नावांचोनी आतां ॥ मज नको रे सर्वथा ॥ ३ ॥ हातापायांची बेगडी ॥ विप्रें घातली मुरकुंडी ॥ ४ ॥ जीव सोडी चक्रपाणी ॥ ह्मणे नामयाची जनी ॥ ५ ॥

॥ २८९७ ॥ जनसमुदाय मिळाला ॥ धिःकारिती नामयाला ॥ १ ॥ विप्र बोलावुनी वेगें ॥ प्रेत नेलें चंद्रभागे ॥ २ ॥ मोठें रचुनी सरण ॥ मध्यें निजविला ब्राह्मण ॥ ३ ॥ शय्यागमनीं पहूडला ॥ ह्मणे अग्नि द्या आह्माला ॥ ४ ॥ अग्नि दिल्या जयाप्रती ॥ देव विमानीं पाहती ॥ ५ ॥ विस्मित झाला चक्रपाणी ॥ प्रगट होय ह्मणे जनी ॥ ६ ॥

॥ २८९८ ॥ अग्नी लागतां अंगासी ॥ घाबरला हृषीकेशी ॥ १ ॥ निजरूपें प्रगटला ॥ चरणीं मस्तक ठेविला ॥ २ ॥ सोनसळा वैजयंती ॥ कोटि सूर्य ते लोपती ॥ ३ ॥ नामा ह्मणे विठोबाला ॥ भला अंत रे पाहिला ॥ ४ ॥ हातीं धरुनी नामयासी ॥ पाठ थापटी हृषीकेशी ॥ ५ ॥ गेला राउळीं चक्रपाणी ॥ भावें वंदी दासी जनी ॥ ६ ॥

॥ २८९९ ॥ मागें संत झाले ॥ नाम्या ऐसें कोण बोले ॥ १ ॥ नामा जातां राउळासी ॥ देव बोले अवधियांसी ॥ २ ॥ केवढें नवल सांगावें ॥ दासी जनीचें पद लिहावें ॥ ३ ॥

॥ २९०० ॥ नामा येऊनियां पाहे ॥ आजि कौतुक दिसताहे ॥ १ ॥ व्रत निवेदी राजाई ॥ लागे नामयाचे पायीं ॥ २ ॥ नामा ह्मणे या द्रव्यासी ॥ आह्मी नातळों मानसीं ॥ ३ ॥ वेगीं बोलवा ब्राह्मण ॥ करूं आतां संतर्पण ॥ ४ ॥ हातीं टाळ दिंडीगान ॥ हेंचि आमचें सर्व धन ॥ ५ ॥ ऐसें आश्चर्य देखोनी ॥ जनी हांसतसे मनीं ॥ ६ ॥

॥ २९०१ ॥ आषाढी एकादशी ॥ नामा होता उपवासी ॥ १ ॥ देवें गरुड धाडिला ॥ वेगीं बोलाविलें त्याला ॥ २ ॥ राही ह्मणे पांडुरंगा ॥ कोणें बोलाविलें सांगा ॥ ३ ॥ ऐसा भक्तराज निका ॥ दासी जनिचा आत्मसखा ॥ ४ ॥

॥ २९०२ ॥ पूर आला पंढरीसी ॥ पाणी लागे पायरीसी ॥ १ ॥ संतजन हो मिळाले ॥ उडुनी नाम्याजवळी गेले ॥ २ ॥ नामा सांगे विठोबासी ॥ उतार द्यावा भिंवरेसी ॥ ३ ॥ दीनवत्सल महाराज ॥ जनी ह्मणे केलें काज ॥ ४ ॥

॥ २९०३ ॥ सण दिवाळीचा आला ॥ नामा राउळासीं गेला ॥ १ ॥ हातीं धरुनी देवासी ॥ चला आमुच्या घरासी ॥ २ ॥ देव तेथुनी चालिले ॥ नामयाच्या घरा आले ॥ ३ ॥ गोणाईनें उटणें केलें ॥ दामाशेटीनें स्नान केलें ॥ ४ ॥ पदर काढिला माथ्याचा ॥ बाळ पुशिला नंदाचा ॥ ५ ॥ हातीं घेउनी आरती ॥ चक्रपाणी ओंवाळती ॥ ६ ॥ जेऊनियां तृप्त झाले ॥ दासी जनीनें विडे दिले ॥ ७ ॥

॥ २९०४ ॥ वोढिला ताडिला ॥ देव भक्तीनें फाडिला ॥ १ ॥ एका प्रेमा नामासाठीं ॥ भक्ति काढियला कंठीं ॥ २ ॥ झाला नाम्याचा मजूर ॥ मोळ्या बांधाव्याचा थर ॥ ३ ॥ भिंती चांद्या रचिले ॥ त्याचें छप्पर शेकारिलें ॥ ४ ॥ वरी सोडूनियां पाणी ॥ धन्य भक्ता ह्मणे जनी ॥ ५ ॥

॥ २९०५ ॥ ज्ञानेश्वर ह्मणे नाम्या सवें जेविसी ॥ नाहीं हृषीकेशी ह्मणतसे ॥ १ ॥ सांगितलें एक भलतेंची बोलसी ॥ आहे याची भ्रांति ज्ञानेश्वरा ॥ २ ॥ वाहियलें त्वरें ऐसें कांहीं काम ॥ उठे मेघःशाम तातडीनें ॥ ३ ॥ निरोप येवोनी सांगावा एकांतीं ॥ ह्मणे जनीप्रति पांडुरंग ॥ ४ ॥ देव ह्मणे नाम्या ऐकावें वचन ॥ येईल साधोन वेळ तुह्मी ॥ ५ ॥ जनी ह्मणे आतां समजलें मज ॥ धरीन उमज येथोनियां ॥ ६ ॥

॥ २९०६ ॥ आतां आह्मी जातों स्वामी ॥ दया असो द्यावी तुह्मी ॥ १ ॥ बहुत दिवस सांभाळ केला ॥ पुन्हां जन्म नाहीं दिला ॥ २ ॥ थोर सुकृताची राशी ॥ तुझे पाय मजपाशीं ॥ ३ ॥ ऐसें नामदेव बोले ॥ ऐकुनी दासी जनी डोले ॥ ४ ॥

॥ २९०७ ॥ गरुड पारापाशीं ॥ नामा उभा कीर्तनासी ॥ १ ॥ येऊनियां पांडुरंग ॥ ताल स्वयें धरी अंग ॥ २ ॥ नाचूं लागे बरोबरी ॥ नाहीं सांगायाची उरी ॥ ३ ॥ शब्द देवाचा उमटला ॥ दासी जनीनें ओळखिला ॥ ४ ॥

॥ २९०८ ॥ नामयाचा गुरू ॥ तो हा सोपान सद्गुरू ॥ १ ॥ करविरीं करूनी वस्ती ॥ ब्रह्मपुरी तिशीं ह्मणती ॥ २ ॥ माझ्या जिवीच्या जीवना ॥ हृदयीं राहे तूं सोपाना ॥ ३ ॥ चित्त उद्धव ज्याची सत्ता ॥ जनी ह्मणे माझ्या ताता ॥ ४ ॥

॥ २९०९ ॥ जात्यावरील गीतासी ॥ दळणमिशें गोवी दासी ॥ १ ॥ देह बुद्धीचें वैरण ॥ बरवा दाणा हो निसून ॥ २ ॥ नामाचा हो कोळी ॥ गुरुआज्ञेंत मी पाळी ॥ ३ ॥ मज भरंवसा नाम्याचा ॥ गजर दासी जनीचा ॥ ४ ॥

॥ २९१० ॥ नवरीच्या संगें वऱ्हाडीयांचा सोहळा ॥ मांडे पुरणपोळ्या मिळती अन्न ॥ १ ॥ परिसाचे संगति लोखंडाचें सोनें ॥ तयाचें भूषण श्रीमंतासी ॥ २ ॥ जनी ह्मणे जोड झाली विठोबाची ॥ दासी नामयाची ह्मणोनियां ॥ ३ ॥

॥ २९११ ॥ हिरण्यकश्यपाचे कुळीं नामा प्ऱ्हाद ॥ पद्मीणी नाम माझें श्रेष्ठ दासीचें पद ॥ १ ॥ दुसरा जन्म त्याचा अंगद रामभक्त ॥ मंथरा नाम माझे माथां दिधली लाथ ॥ धृ० ॥ गोकुळीं कृष्णासवें जन्मला उद्धव ॥ कुबज्या नाम माझें उद्धरिलें स्वभावें ॥ २ ॥ कलीत नामदेव विठ्ठल चिंतनीं ॥ त्याचे सेवेलागीं दासी जन्मली जनी ॥ ३ ॥

कुटाचे अभंग.

॥ २९१२ ॥ अहो मांडियला खेळ ॥ बुद्धि रंग बुद्धिबळ ॥ १ ॥ कैंचा शह आला ॥ प्याद्याखालीं फरजी मेला ॥ २ ॥ शहबाजू झाली ॥ जनी ह्मणे मात केली ॥ ३ ॥

॥ २९१३ ॥ पति जन्मले माझे उदरीं ॥ मी झालें तयाची नारी ॥ १ ॥ पतिवृता धर्म माझा ॥ सर्व अंगीं पति भोगी ओझा ॥ २ ॥ निर्गुण पति मज आवडे ॥ माया पोटीं निघालीं भावंडें ॥ ३ ॥ पतिवृता शिरोमणी ॥ क्रीडा करी दासी जनी ॥ ४ ॥

कर्मोत्तर अभंग.

॥ २९१४ ॥ बगायाला गेले क्रियमाण शिडी ॥ घालूनियां उडी तेथें आले ॥ १ ॥ पुरवी या नवसा ह्मणवी गा देवा ॥ टोंचियेले जीवा गळ देहीं ॥ २ ॥ आठ चारी फेरे फिरविती त्यासी ॥ पाहती नवसासी पुरलें नाहीं ॥ ३ ॥ दुःख सुख तेथें पाहुनी प्रमाण ॥ करिती समान क्रीयमाण ॥ ४ ॥ दुरुनी पाहती दावी जनी दासी ॥ ह्मणे नामयासी पहावें स्वामी ॥ ५ ॥

॥ २९१५ ॥ शेषबाणाते पुसत ॥ कोणे काजा आला येथ ॥ १ ॥ बाण करी अहाकार ॥ मुखें पडलीया धूर ॥ २ ॥ वृक्ष पाडी हो मक्षिका ॥ तैसें येथें झालें देखा ॥ ३ ॥ काय शिखंडीचे बाण ॥ करिती भीष्माचें पतन ॥ ४ ॥ तेथें मागितलें पाणी ॥ ह्मणे नामयाची जनी ॥ ५ ॥

कृष्णजन्माचे अभंग.

॥ २९१६ ॥ गौळण ह्मणे गौळणीला ॥ पुत्र झाला यशोदेला ॥ १ ॥ एक धांवे एकीपुढें ॥ ताटीं वाटीं सुंठवडे ॥ २ ॥ मुइणीची गलबल झाली ॥ हेल घाली दासी जनी ॥ ३ ॥

॥ २९१७ ॥ मग ह्मणे नंदाजीला ॥ पुत्रमुख पाहूं चला ॥ १ ॥ स्नान घालोनी त्यासी ॥ वस्त्रें दिधलीं ब्राह्मणासी ॥ २ ॥ परब्रह्म तें पाहुनी ॥ ब्रह्मीं मिळे दासी जनी ॥ ३ ॥

॥ २९१८ ॥ वैकुंठीचा हरी ॥ तान्हा यशोदेच्या घरीं ॥ १ ॥ रांगतसे हा अंगणीं ॥ माथां जावळाची वेणी ॥ २ ॥ पायीं पैंजण आणि वाळे ॥ हातीं नवनीताचे गोळे ॥ ३ ॥ धन्य यशोदा ते माय ॥ दासी जनी वंदी पाय ॥ ४ ॥

॥ २९१९ ॥ ब्रह्मा वंदी ज्याचे पाय ॥ त्याची यशोदा ते माय ॥ १ ॥ साम राज्याचा जो दानी ॥ मागे यशोदेसी लोणी ॥ २ ॥ क्षीरसागर ज्याचे चरणीं ॥ त्याला पायावरतें न्हाणी ॥ ३ ॥ देव ब्रह्मांडपाळकीं ॥ त्याची टाळू हातें माखी ॥ ४ ॥ शुक सनकादिक योगी ॥ जनी ह्मणे दळूं लागी ॥ ५ ॥

तीर्थावळीचे अभंग.

॥ २९२० ॥ जावोनी राउळा जोडूनियां हात ॥ बोले ज्ञानेश्वर विठोबासी ॥ १ ॥ करावीं हीं तीर्थें आवड अंतरीं ॥ घ्यावें बरोबरी नामदेवा ॥ २ ॥ ऐकतांचि ऐसें ह्मणे पांडुरंग ॥ न धाडितां राग येईल तुज ॥ ३ ॥ तयाविण मज घडी जरी जाय ॥ युगा ऐसी होय ज्ञानेश्वरा ॥ ४ ॥ जनी ह्मणे मग नामया पाचारी ॥ कृपाळू वा हरि मायबाप ॥ ५ ॥

॥ २९२१ ॥ जाय बरोबरी नामया तूं जाय ॥ नचले उपाय कांहीं येथें ॥ १ ॥ करूं काय मज पडिलें सांकडें ॥ उल्लंघेना भीड मज याची ॥ २ ॥ नामा ह्मणे ऐका स्वामी नारायणा ॥ एक विज्ञापना परिसावी ॥ ३ ॥ कटावरी कर नाहीं ज्या देवाचे ॥ न घे मी तयाचें दरुशन ॥ ४ ॥ मारितांचि हाक यावें त्वां झडकरी ॥ बरें ह्मणे हरि नामयासी ॥ ५ ॥ निवृत्ति ज्ञानेश्वर सोपान चांगया ॥ जनी ह्मणे तया सांगतसे ॥ ६ ॥

॥ २९२२ ॥ तुह्मी सकळिक संत आहांत सज्ञान ॥ हें माझें अज्ञान फार आहे ॥ १ ॥ याजबरोबरी चालावी हो वाट ॥ मोडतील कांटे सांभाळावें ॥ २ ॥ हळू हळू जावें करूं नका घाई ॥ चालायाची नाहीं संवय यासी ॥ ३ ॥ लागतांचि भूक न धरी हा निर्धार ॥ द्यावा समाचार क्षणक्षणा ॥ ४ ॥ जनी ह्मणे ऐसें बोलिला घननीळ ॥ नेत्रींहुनी जळ वाहतसे ॥ ५ ॥

॥ २९२३ ॥ वियोग नाम्याचा न साहे गोपाळा ॥ न जाय राउळा पांडुरंग ॥ १ ॥ पद्माळ्यांत तेव्हां राहे विश्वंभर ॥ कळे समाचार रुक्मिणीसी ॥ २ ॥ चलावें मंदिरीं स्वामी पुरुषोत्तमा ॥ येईल गे नामा माझा जेव्हां ॥ ३ ॥ तयाविण मज दाही दिशा ओस ॥ नलगे चित्तास गोड कांहीं ॥ ४ ॥ जनी ह्मणे ऐसी आवड नाम्याची ॥ ह्मणोनियां त्याची झाले दासी ॥ ५ ॥

हरिश्चंद्र आख्यानाचे अभंग.

॥ २९२४ ॥ अपूर्व कोणे एके काळीं ॥ देव सभेच्या मंडळी ॥ १ ॥ करी त्रैलोक्य भ्रमणा ॥ करीं वाहे ब्रह्मवीणा ॥ २ ॥ देती सर्वही सन्मान ॥ सिद्ध साधु योगी जन ॥ ३ ॥ सांगे अपूर्व काहाणी ॥ ह्मणे नाम्याची जनी ॥ ४ ॥

॥ २९२५ ॥ नारद सांगे मृत्यूलोकीं ॥ हरिश्चंद्र पुण्यश्लोकी ॥ १ ॥ कैसा सत्वाचा समुद्र ॥ ऐसा नाहीं नृपवर ॥ २ ॥ नारदाची ऐकून गोष्ट ॥ सुखावला तो वसिष्ठ ॥ ३ ॥ कोप विश्वामित्रा आला ॥ कैसा वाढविता शिष्याला ॥ ४ ॥ तपतेजें सूर्यराशी ॥ छळीन ह्मणे हरिश्चंद्रासी ॥ ५ ॥ उदय पश्चिमे दिनकर ॥ सत्व ढाळी न नृपवर ॥ ६ ॥ वसिष्ठाच्या ऐकुनी बोला ॥ विश्वामित्रा क्रोध आला ॥ ७ ॥ जरी उतरेल माझ्या तुकीं ॥ देईन आपुल्या तपासी ॥ ८ ॥ ऐसा दोघांचा संवाद ॥ होतां उठला नारद ॥ ९ ॥ इंद्र ह्मणे कां निर्फळ ॥ शब्दाशब्दीं वाढेल कळ ॥ १० ॥ ऐसें ऐकतां वचन ॥ जनी ह्मणे केलें गमन ॥ ११ ॥

॥ २९२६ ॥ इंद्रसभे झाला वाद ॥ करूं रायासी सावध ॥ १ ॥ येरीकडे ब्रह्मऋषीं ॥ कृपें बोळला शिष्यासी ॥ २ ॥ नवी व्याली जैसी गाय ॥ पक्षी अंडजीं झेपाय ॥ ३ ॥ बाप माझा तैशा परी ॥ होय शिष्याचा साहाकारी ॥ ४ ॥ येऊनियां मागेल तूतें ॥ छळ करील गाधिसुत ॥ ५ ॥ बापा सावध अंतरीं ॥ सत्व ढाळील नानापरी ॥ ६ ॥ धरी श्वापदांच्या झुंडी ॥ तुझ्या देशांत भवंडी ॥ ७ ॥ मानी शब्दाला आमुच्या ॥ वना न जावें ऋषींच्या ॥ ८ ॥ ऐसें बोलोनी रायासी ॥ गेला वसिष्ठ तपासी ॥ ९ ॥ तुझ्या सत्वालागी हानी ॥ करूं इच्छी ह्मणे जनी ॥ १० ॥

॥ २९२७ ॥ विश्वामित्रें तत्क्षणीं ॥ सिद्ध आश्रमा येउनी ॥ १ ॥ बैसे येउनी आश्रमासी ॥ करी मातंग यागासी ॥ २ ॥ सहस्र अवदान आहुती ॥ होतां प्रगटली शक्ती ॥ ३ ॥ विश्वामित्रें तयेवेळे ॥ देवी वरदानाचे बळें ॥ ४ ॥ व्याघ्र हिंडती रानें रानें ॥ बंद केलें येणें जाणें ॥ ५ ॥ कृषा न जाती कृषीक ॥ तीर्थयात्रेसी पांथिक ॥ ६ ॥ धेनु न जाती वनासी ॥ वाट नाहीं वेव्हारासी ॥ ७ ॥ प्रजा जाऊन राजसभे ॥ हात जोडूनियां उभे ॥ ८ ॥ ऐसी प्रजेची हे वाणी ॥ राजा विचारितो मनीं ॥ ९ ॥ गुरुवचन धरितां चित्तीं ॥ माझी होईल अपकीर्ती ॥ १० ॥ राव निघाला स्वारीसी ॥ ह्मणे नामयाची दासी ॥ ११ ॥

॥ २९२८ ॥ नाना वाजंत्र्यांच्या ध्वनी ॥ राजा आरूढला वहनीं ॥ १ ॥ राव प्रवेशला वनीं ॥ अवघीं श्वापदें मारुनी ॥ २ ॥ आश्रमीं आणायासी राव ॥ केलें ऋषीनें लाघव ॥ ३ ॥ मृग कनकाचा साजरा ॥ आला रायाच्या सामोरा ॥ ४ ॥ गुणीं लाविलासे बाण ॥ घेऊं पाहे त्याचा

प्राण ॥ ५ ॥ येऊं कीलान मारुनी जाय ॥ धरणी न ठेवितो पाय ॥ ६ ॥ राव लागे तया पाठीं ॥ दम न समावे पोटीं ॥ ७ ॥ प्रवेशला तये वनीं ॥ देखे अपूर्व नयनीं ॥ ८ ॥ धेनुव्याघ्र एके स्थानीं ॥ चाटी एकमेकां दोन्ही ॥ ९ ॥ निर्वैर श्वापदगण ॥ राव विस्मय करी देखोन ॥ १० ॥ पुढें जातां सुगंध पाणी ॥ राव स्नानातें करुनी ॥ ११ ॥ भावें पूजिला गिरिजावर ॥ नमन केलें जोडुनी कर ॥ १२ ॥ विश्वामित्रें तया वनीं ॥ दोघी रूपसा नयनी ॥ १३ ॥ राया पुढें नृत्य करी ॥ टाळविणा झणत्कारी ॥ १४ ॥ द्रव्य आणविलें अपारे ॥ राव देतो आपुल्या करें ॥ १५ ॥ नाहीं द्रव्यासी कारण ॥ तुझ्या स्वरूपासी लीन ॥ १६ ॥ बोले मुनिवर्य दासी ॥ राजा कोपला मानसीं ॥ १७ ॥ आज्ञा केली प्रधानासी ॥ मारा बाहेर घाला यांसीं ॥ १८ ॥ रक्तवदन आश्रमासी ॥ ह्मणे नामयाची दासी ॥ १९ ॥

॥ २९२९ ॥ ऋषि अंगणीं कामिनी ॥ लोळती येउनी दोघी जणी ॥ १ ॥ तुह्मा दिला कोणें त्रास ॥ साचा करीन मी ग्रास ॥ २ ॥ आह्मी बोलिलों रायासी ॥ घेत नाहीं उचितासी ॥ ३ ॥ ऐसें बोलतां वचन ॥ राव कोपला दारुण ॥ ४ ॥ केलें प्रधानें ताडण ॥ बाहेर घातलें मारून ॥ ५ ॥ त्यांच्या परिसोनी बोला ॥ विश्वामित्र कोपें आला ॥ ६ ॥ ह्मणे रायाजी अधमा ॥ माझी प्रताप महिमा ॥ ७ ॥ वसिष्ठाच्या पडिभारें ॥ मातलासी द्रव्यें थोरें ॥ ८ ॥ निर्वैर श्वापदांसी ॥ कां रे मारिलें तयासी ॥ ९ ॥ वधूनियां शेवटीं त्यांसी ॥ मारियेल्या तापस दासी ॥ १० ॥ पुढें रसाळ आहे कथा ॥ निद्रा लागेल नृपनाथा ॥ ११ ॥ स्वप्नीं मागेल दानासी ॥ ह्मणे नामयाची दासी ॥ १२ ॥

॥ २९३० ॥ विश्वामित्र द्विजचिन्ह ॥ स्वप्नीं प्रगटे आपण ॥ १ ॥ देखोनियां द्विजवरातें ॥ नमियेलें जोडुनी हातें ॥ २ ॥ राव बोलें उदारपणीं ॥ काय इच्छा आहे मनीं ॥ ३ ॥ दयावंत धर्ममुर्ती ॥ तुझी तिही लोकीं कीर्ती ॥ ४ ॥ अंकुश कडिया लेखणी ॥ राया वोपी माझ्या पाणी ॥ ५ ॥ उदारपणें देसी जरी ॥ उदक घाली माझे करीं ॥ ६ ॥ कृपा करून आह्मांवरी ॥ आलें पाहिजे नगरीं ॥ ७ ॥ येथें संकल्पावांचून ॥ नाहीं होत माझें येणें ॥ ८ ॥ रायें घेउनी जीवन ॥ ऋषिहस्तकीं घालून ॥ ९ ॥ एक नवल देखे दृष्टी ॥ काळपुरुष उभा पाठीं ॥ १० ॥ लोहदंड घेउनी करीं ॥ घालूं पाहे त्याचे शिरीं ॥ ११ ॥ तेणें धाका

भयाभीत ॥ राव स्वप्नांत बरळत ॥ १२ ॥ राव बैसला उठोन ॥ करी देवाचें स्मरण ॥ १३ ॥ तारामती पुसे राया ॥ कांहो बरळलां स्वामिया ॥ १४ ॥ राज्यदान सुकृतकोटी ॥ एक काळपुरुष पाठीं ॥ १५ ॥ लोह-दंड घेऊन करीं ॥ घालूं पाहे माझे शिरीं ॥ १६ ॥ येरु ह्मणे या जीवनीं ॥ करा स्नानातें जाउनी ॥ १७ ॥ अग्निमुखीं द्यावें दान ॥ स्वप्नदोष नासती जाण ॥ १८ ॥ ह्मणे प्रधान महाराजा ॥ दान करा कांहीं द्विजा ॥ १९ ॥ ऐसें बोलतां वचन ॥ आला विश्वामित्र जाण ॥ २० ॥ राजा बोले कर-जोडुन ॥ शयनीं देखियेलें स्वप्न ॥ २१ ॥ ह्याच स्वरूपा प्रमाण ॥ ऐसा देखिला ब्राह्मण ॥ २२ ॥ सिंहासन समेदिनी ॥ राया देगा मज लागोनी ॥ २३ ॥ आतां मागे दक्षणेसी ॥ ह्मणे नामयाची दासी ॥ २४ ॥

॥ २९३१ ॥ ऋषि ह्मणे रे समर्था ॥ असो स्वप्नींची हे वार्ता ॥ १ ॥ इच्छा धरून आलों येथें ॥ औट तुक दे कनकातें ॥ २ ॥ कृपा करून घाल जरी ॥ उदक घालीं माझे करीं ॥ ३ ॥ दया करा आह्मांवरी ॥ आलें पाहिजे नगरीं ॥ ४ ॥ येथें संकल्पावांचून ॥ नाहीं होत माझें येणें ॥ ५ ॥ रायें घेउनी जीवन ॥ ऋषि हस्तकीं घालून ॥ ६ ॥ विश्वामित्र शिबिकासनीं ॥ राव चालिला घेउनी ॥ ७ ॥ मार्गी वाद्यांचा लाघव ॥ अयोध्येसी आला राव ॥ ८ ॥ राव प्रवेशला नगरीं ॥ विश्वामित्र बैसला द्वारीं ॥ ९ ॥ दंड पडताळुनी हातीं ॥ लक्षियेली तारामती ॥ १० ॥ उभी थरथरां कांपत ॥ राया जाणविली मात ॥ ११ ॥ राव ह्मणे ऋषेश्वर ॥ कोण्या अन्यायानें मार ॥ १२ ॥ केला संकल्प आह्मांसी ॥ नाहीं दिलें दक्षणेसी ॥ १३ ॥ दान न देतां आह्मांसी ॥ तूं कां गेलासी सदनासी ॥ १४ ॥ हात बांधोनियां राया ॥ दंडहस्तें मारी तया ॥ १५ ॥ तंव आला रोहिदास ॥ चरणीं ठेवी मस्तकास ॥ १६ ॥ येरु रक्तांबर नयन ॥ पुसे कवणाचा कवण ॥ १७ ॥ राव ह्मणे कुळभूषण ॥ आहे आमुचा नंदन ॥ १८ ॥ राजा पाचारी भांडारी ॥ आणा कनकातें झड-करी ॥ १९ ॥ मज दिलें राज्यदान ॥ तेंचि घेसी तूं परतोन ॥ २० ॥ छत्र मुद्रा सिंहासन ॥ ऋषि हस्तकीं ओपून ॥ २१ ॥ हें तों आलें राज्य-दानें ॥ औट भार कनक देणें ॥ २२ ॥ धनवंत सौदागर ॥ उभे रायाचे समोर ॥ २३ ॥ धन देतों जी अपार ॥ सोडा रायाला सत्वर ॥ २४ ॥ विश्वामित्र ह्मणे त्यांसी ॥ काय करावें द्रव्यासी ॥ २५ ॥ क्षितिवरी

जितकें धन ॥ तेंहि मागेंचि संपूर्ण ॥ २६ ॥ नाहीं कोणाचा उपाव ॥ जनी म्हणे रक्षील देव ॥ २७ ॥

॥ २९३२ ॥ राव म्हणे अहो ऋषी ॥ काशीखंड वाराणशी ॥ १ ॥ तेथें जाऊनियां आह्मी ॥ ऋण फेडूं तुमचें स्वामी ॥ २ ॥ एक मासाची अवधी ॥ तुह्मी द्यावी कृपानिधी ॥ ३ ॥ ऋषि ह्मणे खरें बोला ॥ नातरी शापीन तिघांला ॥ ४ ॥ रोहिदास ह्मणे त्यासी ॥ गहाण राहीन तुह्मा- पाशीं ॥ ५ ॥ पितृवचनाचें ऋण ॥ त्यांचा उतराई होईन ॥ ६ ॥ ऋण- हत्या आणि वैर ॥ नाहीं चुकत मेल्यावर ॥ ७ ॥ ऐशी बाळकाची वाणी ॥ ऐकुनि दचकला मनीं ॥ ८ ॥ ऋषि बोलला नृपासी ॥ नको राहूं आमुचे देशीं ॥ ९ ॥ निकें निकें त्यासी ह्मणे ॥ बाहेर आलीं तिघें जणें ॥ १० ॥ वनीं निघाला त्वरित ॥ झाला लोकांचा आकांत ॥ ११ ॥ लोट पूर जाती पळा ॥ नेत्रीं उदक ढळढळा ॥ १२ ॥ कैसा ब्राह्मण पहा हो ॥ नृपचंद्रालागीं राहो ॥ १३ ॥ राजा बाहेर दवडुनी ॥ पाहे आमुचाचि धणी ॥ १४ ॥ नगरलोकांसी फिरवुनी ॥ राव निघाला तेथुनी ॥ १५ ॥ अलंकार देखीयेला ॥ मागें विश्वामित्र आला ॥ १६ ॥ माझ्या राज्यांतील संपत्ती ॥ तारामती धरिली हातीं ॥ १७ ॥ घेई भूषण उतरोनी ॥ ह्मणे नामयाची जनी ॥ १८ ॥

॥ २९३३ ॥ विश्वामित्रें जाउनी पुढें ॥ वणवा लाविला चहूंकडे ॥ १ ॥ धूम्रें दाटलें अंबर ॥ ज्वाळा येती भयंकर ॥ २ ॥ विश्वामित्रें काय केलें ॥ राया बाळातें चुकाविलें ॥ ३ ॥ दोघे न पडती दृष्टी ॥ होवोनियां परम कष्टी ॥ ४ ॥ ह्मणे अहा कटकटा ॥ काय लिहिलें अदृष्टा ॥ ५ ॥ मेले वणव्यांत जळोनी ॥ ऐसें आलें तिचे मनीं ॥ ६ ॥ पिटी ललाट कर- तळें ॥ अंग टाकी धरणी लोळे ॥ ७ ॥ ह्मणे बाळा रोहिदासा ॥ भेट देईंगा पाडसा ॥ ८ ॥ सूर्यवंशीं चुडारत्ना ॥ प्राणपति गा निधाना ॥ ९ ॥ राव दृष्टी न पडतां ॥ अग्नि खाईन तत्वतां ॥ १० ॥ ऐसें विचारिलें मनीं ॥ ह्मणे नामयाची जनी ॥ ११ ॥

॥ २९३४ ॥ धर्मशिळे आली राणी ॥ ऋषि दचकला मनीं ॥ १ ॥ अग्नि विझवोनी अंगें ॥ सतीपुढें आला रागें ॥ २ ॥ ह्मणे कवणाची कवण ॥ अग्नि खासी कवण्या गुणें ॥ ३ ॥ येरी ह्मणे पांथिकांतें ॥ पाहे [illegible]

चुकले मार्ते ॥ ४ ॥ तुह्मी असतील देखिले ॥ मज सांगा जी वहिले ॥ ५ ॥ ऋषि बोले तिज लागून ॥ मेले अग्नींत जळून ॥ ६ ॥ तारामती नेउनी तेथें ॥ दाखविलीं दोन्हीं प्रेतें ॥ ७ ॥ त्वचा अंगींची जळाली ॥ हात पाय गोळा झालीं ॥ ८ ॥ देखे नृपाचें हें मढें ॥ पाहे वल्लभा मजकडे ॥ ९ ॥ रुसूं नका बोला वेगें ॥ गुजगोष्टी मजसंगें ॥ १० ॥ रोहिदास कवळी पोटीं ॥ लावी ललाट ललाटीं ॥ ११ ॥ शोक करी तारामती ॥ अस्त झाला तो गभस्ती ॥ १२ ॥ प्रेत कवळी कां निर्फळ ॥ गेला गेला हंस नीळ ॥ १३ ॥ आतां प्राप्त झाली निशी ॥ व्याघ्र भक्षील तिघांसी ॥ १४ ॥ सति-पुढोनियां प्रेत ॥ नेलें ओढोनी परत ॥ १५ ॥ उदर फोडोनी त्वरीत ॥ टाकियेलें काढुनी आर्त ॥ १६ ॥ रागें गुरगुरी तो जाणा ॥ भय दावी क्षणक्षणा ॥ १७ ॥ येरी नेत्र झांकियेले ॥ पंच प्राण आकर्षिलें ॥ १८ ॥ तारामती सांडील प्राण ॥ लटिकें प्रतिज्ञा वचन ॥ १९ ॥ पतिपुत्र दोघे-जण ॥ आला घेउनी ब्राह्मण ॥ २० ॥ नाहीं व्याघ्र ना वणवा ॥ मृगजळाचा हेलावा ॥ २१ ॥ तिघेजणें एक झालीं ॥ दासी जनी आनंदली ॥ २२ ॥

॥ २९३५ ॥ पंथ क्रमितां तिघांसी ॥ आडवा आला कपटवेषी ॥ १ ॥ होवोनियां वृद्ध विप्र ॥ हातीं काठी भार्याकुमर ॥ २ ॥ ह्मणे धन्य रे नृपेशा ॥ तुझा कीर्तिघोष ठसा ॥ ३ ॥ भेरी गर्जती त्रिभुवनीं ॥ धांवून आलों मी ऐकुनी ॥ ४ ॥ आज्ञा करावी जी स्वामी ॥ तुमचे शरणांगत आह्मी ॥ ५ ॥ करुणा दाखवी रायासी ॥ दीन आह्मी तीर्थवासी ॥ ६ ॥ पुढें प्रवास कठीण ॥ पायीं नाहीं पायतण ॥ ७ ॥ तीघां वोपोनियां जोडे ॥ जनी ह्मणे जाती पुढें ॥ ८ ॥

॥ २९३६ ॥ आज्ञा करुनी सूर्यासी ॥ तपवी द्वादश कळेसी ॥ १ ॥ बाप तपाच्या सामर्थ्यें ॥ आज्ञा वंदिली आदित्यें ॥ २ ॥ पर्वताच्या लाह्या होती ॥ असा प्रकाशला गभस्ती ॥ ३ ॥ रोहिदास ह्मणे तात ॥ बहु झालों तृषाक्रांत ॥ ४ ॥ भाकितसे हो करुणा ॥ सत्वर मेळवी जीवना ॥ ५ ॥ प्राप्त न होतां जरी तोय ॥ जीव माझा जाऊं पाहे ॥ ६ ॥ बाळ कडे घेऊनियां ॥ पैल दिसे तेथें छाया ॥ ७ ॥ उदक प्राशन करुनी ॥ पंथ क्रमूं ह्मणे जनी ॥ ८ ॥

॥ २९३७ ॥ पुढें जातां कष्टप्रेम ॥ निर्मी पोह्याचा आश्रम ॥ १ ॥ सर्वपोहेची कुसरी ॥ शोभा रमणिय साजिरी ॥ २ ॥ वृक्ष लागले अंबरीं ॥

डोलताती नानापरी ॥ ३ ॥ फणस कर्दळी गंभेरी ॥ आंबे नारळी खर्जुरी ॥ ४ ॥ चिंचा पपया जांबळी ॥ गुंज खिरण्या रायकेळी ॥ ५ ॥ सीताफळें कवठें निंब ॥ बोरें परीच्या दाळिंब ॥ ६ ॥ जाई मोगरा सेवंती ॥ चांपा बकुल मालती ॥ ७ ॥ पारिजातक हे चमेली ॥ शेंदू गुलबास मखमली ॥ ८ ॥ तुळसी मंजुळ शोभती ॥ नानापरी पुष्पजाती ॥ ९ ॥ प्राप्त वसंताचा काळ ॥ मधु कुजती कोकिळ ॥ १० ॥ रंभा ऐशा देवांगना ॥ सर्व शृंगारी भूषणा ॥ ११ ॥ वेलवाळा तोयें सारी ॥ उभ्या तिष्ठताती द्वारीं ॥ १२ ॥ सुगंध वनीं शीतल जळ ॥ ऐसें शोभे रम्यस्थळ ॥ १३ ॥ ऐसी देखोनी वाटिका ॥ चोज नाहीं नृपनायका ॥ १४ ॥ ह्मणती हे धर्मपोये ॥ जनी ह्मणे पुढें जाये ॥ १५ ॥

॥ २९३८ ॥ पोई अव्हेरितां राय ॥ मागें ऋषि धांवताहे ॥ १ ॥ धन्य धन्य रे नरेंद्रा ॥ हातीं धरी हरिश्चंद्रा ॥ २ ॥ उष्ण न ध्यानीं कहार ॥ मार्गी श्रम झाला फार ॥ ३ ॥ करा आश्रम पुण्यता ॥ आह्मां घडों द्यावें तीर्था ॥ ४ ॥ येथें केलिया आराम ॥ व्यर्थ जाती वांया श्रम ॥ ५ ॥ क्रमा चार दिवस ॥ पहा पोईचा हा वास ॥ ६ ॥ द्यावी आह्मां सर्व जोडी ॥ कृपा कराल ती थोडी ॥ ७ ॥ करा आनंदें भोजन ॥ सुवासित उदकपान ॥ ८ ॥ ह्मणे जावें आश्रमाला ॥ पुढें पंथासी लागला ॥ ९ ॥ त्राहे त्राहे रे जगदीशा ॥ सत्व रक्षिसील कैसा ॥ १० ॥ ऐसा छळक हा ऋषी ॥ नेणों पार कैसा नेशी ॥ ११ ॥ आमची चिंता तुजला हरी ॥ जनी ह्मणे कृपा करी ॥ १२ ॥

॥ २९३९ ॥ ऋषि आश्रमा येउनी ॥ येतां देखे ताराराणी ॥ १ ॥ माव करुनी तात्काळ ॥ कैसा निर्मिला नृपाळ ॥ २ ॥ येउनी आश्रमासी पाहे ॥ डोळां देखियेला राय ॥ ३ ॥ शुद्ध सुमन सेजे नीरा ॥ घालिताती विंझणवारा ॥ ४ ॥ सुगंध चंदन चर्चिती ॥ नानापरीच्या उट्या देती ॥ ५ ॥ रत्नखचिताची झारी ॥ राय घेऊनियां करीं ॥ ६ ॥ करी आनंदें माशन ॥ पुढें दिव्यान्न भोजन ॥ ७ ॥ ऐसें करितां अवलोकन ॥ राजा पाहे श्यामवदन ॥ ८ ॥ नव्हें तेंचि कैसें झालें ॥ सूर्या अंधत्व आलें ॥ ९ ॥ पुष्पभार शेषावरी ॥ कैसा आजि झाला भारी ॥ १० ॥ ध्रुव मेरु गजबजिला ॥ तैसी परी झाली रायाला ॥ ११ ॥ जोडोनियां करपद्मा ॥ ह्मणे बरी केली सीमा ॥ १२ ॥ ऐसें होतें जरी मनीं ॥ तरी कां राज्य

दिलें दानीं ॥ १३ ॥ बुद्धि भविष्यानुसार ॥ मी तों येथें स्थिर ॥ १४ ॥ म्हणोनियां पुढें जाय ॥ अव्हेरिलें धर्मपोय ॥ १५ ॥ मार्गीं देखियेलें राया ॥ जनी म्हणे लागे पायां ॥ १६ ॥

॥ २९४० ॥ येतां देखोनियां बाळ ॥ ऋषि धांवला तात्काळ ॥ १ ॥ कडे घेउनी तयाला ॥ ऋषि आश्रमासी आला ॥ २ ॥ तुझें मायबापीं प्रेम ॥ होय पाहोनी आराम ॥ ३ ॥ सुखें करुनी भोजन ॥ सुवासित उदकपान ॥ ४ ॥ करुनी क्रमियेलें पंथा ॥ तिहीं सांगितली वार्ता ॥ ५ ॥ बाळ येतसे मागून ॥ त्याचा परामर्ष करणें ॥ ६ ॥ म्हणोनी सारिलें विंदान ॥ पुढें वाढिलें दिव्यान्न ॥ ७ ॥ रडे मोकलुनी धाय ॥ येथें कल्पांतीं न राहे ॥ ८ ॥ पुढें लागला पंथासी ॥ ऋषि तटस्थ मानसीं ॥ ९ ॥ वदनीं बोट घाली वोजा ॥ ऋषि करीतसे चोजा ॥ १० ॥ ऐसें सत्वादिकांपुढें ॥ तप खद्योत बापुडें ॥ ११ ॥ काय करणें ऐशियांसी ॥ व्यर्थ मुकलों तपासी ॥ १२ ॥ मार्गीं तिघें एक झालीं ॥ दासी जनी आनंदली ॥ १३ ॥

॥ २९४१ ॥ ऐसें क्रमितां अवधारी ॥ विश्वेश्वराची नगरी ॥ १ ॥ देखियेली वाराणसी ॥ थोर आनंद मानसीं ॥ २ ॥ म्हणती घ्यावें शिवदर्शन ॥ तेणें श्रम निवारण ॥ ३ ॥ बाप येउनी चौबारा ॥ उभा धरुनी पदरा ॥ ४ ॥ म्हणे कोठें रे दक्षणा ॥ बरा होसी चुकावणा ॥ ५ ॥ जो का राजा सूर्यवंशीं ॥ छत्र चामरें जयासी ॥ ६ ॥ माथां बांधोनियां तृण ॥ घाली विक्रया आपण ॥ ७ ॥ राणी म्हणे प्राणेश्वरा ॥ आधीं विक्रा माझा करा ॥ ८ ॥ रोहिदास कर जोडुनी ॥ चरणीं मस्तक ठेवुनी ॥ ९ ॥ आधीं माझिया द्रव्यासी ॥ तुम्ही द्यावें कौशिकासी ॥ १० ॥ ऐसें दोघांचें उत्तर ॥ नवल करी ऋषीश्वर ॥ ११ ॥ काय करा याच्या मोला ॥ म्हणे वजनीं सोनें घाला ॥ १२ ॥ अग्निहोत्री तो ब्राह्मण ॥ उभा रायापें येउन ॥ १३ ॥ देई तारामती तुक ॥ एक भार हा कनक ॥ १४ ॥ रोहिदास म्हणे ताता ॥ माता स्नेह माझ्या चित्ता ॥ १५ ॥ राव बोलिला वचन ॥ शीघ्र यावें बा भेटोन ॥ १६ ॥ उभी राहोनी वेल्हाळा ॥ पोटीं बाळाचा उमाळा ॥ १७ ॥ अश्रु ढाळिती लोचन ॥ हा हा शब्दें करी रुदन ॥ १८ ॥ बोलें कौशिक ये माते ॥ स्नेह सोड चाल पंथें ॥ १९ ॥ करुनियां ताडातोडी ॥ पाहे कवतुक आवडी ॥ २० ॥ माता म्हणे बाळ-

कासी ॥ ममता असूं दे मजपाशीं ॥ २१ ॥ रोहिदास ताराराणी ॥ तेही घेतली ब्राह्मणीं ॥२२॥ मोल देऊनियां दुणें ॥ राव घेतला डोंबानें ॥२३॥ घेऊनियां घरा आला ॥ येऊन सांगतो भार्येला ॥ २४ ॥ सेवक आणिला तुह्मासी ॥ सेवा घ्यावी आवडेल तैसी ॥ २५ ॥ घागर घेऊनियां हातीं ॥ पाणी आणी शीघ्र गती ॥ २६ ॥ कुंभ घेउनी चालिला ॥ खडा हाणोनी फोडिला ॥ २७ ॥ रिक्तपाणी येतां त्यासी ॥ अवघे धुमसिती रायासी ॥ २८ ॥ हा तो पहिलाच शकून ॥ पुढें येणें काय करणें ॥ २९ ॥ ह्मणती हा तो नव्हे भला ॥ यासी ठेवा स्मशानाला ॥ ३० ॥ राव रक्षी स्मशानासी ॥ ह्मणे नामयाची दासी ॥ ३१ ॥

॥ २९४२ ॥ अनामिक त्यासी पुसे ॥ तुमचें भोजनाचें कैसें ॥ १ ॥ कर संपुष्ट जोडुनी ॥ राव विनवी मधुर वचनीं ॥ २ ॥ जेणें निघे तुमचें काम ॥ राखा माझाही स्वधर्म ॥ ३ ॥ नृपा दिलें कोरें अन्न ॥ सुखें करावें भोजन ॥ ४ ॥ धान्य घेऊनियां करीं ॥ राव आला गंगातीरीं ॥ ५ ॥ स्नान संध्या नेम सारी ॥ राजा स्वयंपाक करी ॥ ६ ॥ गाय अग्नीचा पैं ग्रास ॥ ठाव वाढिला धर्मास ॥ ७ ॥ ग्रास घालावा वदनीं ॥ आला विश्वामित्र मुनी ॥ ८ ॥ बैसावें जों भोजनासी ॥ अकस्मात पावे ऋषी ॥ ९ ॥ एक भाग भक्षियेला ॥ दुजा राजाचा उचलिला ॥ १० ॥ तृप्त होवोनी ऋषेश्वर ॥ उठे देउनी ढेंकर ॥ ११ ॥ पदर कसुनी कटासी ॥ सदा सादर सेवेसी ॥ १२ ॥ निराहार शक्तिहीन ॥ दिसे जैसा रंक दीन ॥ १३ ॥ ऐसा छळी प्रतिदिनीं ॥ ह्मणे नामयाची जनी ॥ १४ ॥

॥ २९४३ ॥ येरीकडे ताराराणी ॥ द्विजा घरीं वाहे पाणी ॥ १ ॥ छिद्र पाडोनी रांजणा ॥ पाणी त्यामध्यें थारेना ॥ २ ॥ नाना परीचें गांजणें ॥ देती गाळी हो प्रदानें ॥ ३ ॥ पाणी वाहणें कीं खेळा ॥ होऊं आली सांजवेळा ॥ ४ ॥ काळ कौशिक ब्राह्मणें ॥ नित्य अग्निहोत्र करणें ॥ ५ ॥ रोहिदासा आज्ञा करी ॥ समिधा आणाव्या झडकरी ॥ ६ ॥ संगें घेऊनियां गडी ॥ वना चालिला तातडी ॥ ७ ॥ धरूनिया सर्पवेष ॥ रोहिदासा केला दंश ॥ ८ ॥ येउनी सांगती मातेस ॥ सर्पें खाल्लें पुत्रास ॥ ९ ॥ गेला चंद्र उतरोनी ॥ दिसे जैसी म्लान वदनी ॥ १० ॥ करुणा आली ब्राह्मणासी ॥ जाय सांभाळी पुत्रासी ॥ ११ ॥ रडे मोकलोनी धाय ॥ ह्मणे आतां मी करूं काय ॥ १२ ॥ काय करूं आतां

कैसें ॥ कोठें गेलें हो पाडस ॥ १३ ॥ प्राण राहिला संकटीं ॥ करा पाडसाची भेटी ॥ १४ ॥ निबिड अंधार काळोख ॥ दीर्घस्वरें मारी हाक ॥ १५ ॥ ठेंचा पायीं अडखळत ॥ पुढें पायासी लागत ॥ १६ ॥ बाळ कवळोनी हात ॥ जनी ह्मणे शंख करीत ॥ १७ ॥

॥ २९४४ ॥ वेष धरोनी ब्राह्मण ॥ तिसी करी संभाषण ॥ १ ॥ खेद न करी मानसीं ॥ काय करणें होणारासी ॥ २ ॥ वेगीं संस्कारी याला ॥ दिवसा मागती जा कामाला ॥ ३ ॥ घेऊनियां प्रेतासी ॥ वेगी चेतवी अग्नीसी ॥ ४ ॥ ज्वाळा अवलोकितां नयनीं ॥ राव आला तत्क्षणीं ॥ ५ ॥ ह्मणे कोण गे तूं येथें ॥ येरी ह्मणे तुमचा सुत ॥ ६ ॥ कैंचा सुत कैसा काय ॥ आमचा हाक कोठें आहे ॥ ७ ॥ करुणा ग्लानी करी साची ॥ ह्मणे गोष्ट हें तो कैंची ॥ ८ ॥ बरेंपणें जाई आतां ॥ दंड बैसतील माथां ॥ ९ ॥ घेई प्रेत ओसंगळी ॥ वेगें प्रवेशे देउळीं ॥ १० ॥ आडवें प्रेत झोपीं जाय ॥ ऋषि धांवे लवलाहे ॥ ११ ॥ उदर चिरोनियां नखीं ॥ मांस कवळें घाली मुखीं ॥ १२ ॥ येऊनियां नगरनारी ॥ जनी ह्मणे शंख करी ॥ १३ ॥

॥ २९४५ ॥ धांवा धांवा नगरवासी ॥ लास भक्षिते लेंकुरासी ॥ १ ॥ अवघे होऊनियां गोळा ॥ कोणी न जाती देउळा ॥ २ ॥ जाळ करोनी पाहती ॥ शेण धुळी धोंडे माती ॥ ३ ॥ मारोनी बाहेर घातली ॥ केली डोंबाचे हवाली ॥ ४ ॥ हिच्या करा शिरच्छेदाला ॥ तंव तो आज्ञापी रायाला ॥ ५ ॥ रायें घेऊनियां तिला ॥ आणियेलें ठिकाणाला ॥ ६ ॥ ह्मणे करी हो स्मरण ॥ तुझें कुळदैवत कोण ॥ ७ ॥ खर्ग पुसोनिया धारा ॥ घाव घाली जो शिरा ॥ ८ ॥ ऋषि धांवला सत्वरी ॥ वरच्या वरी कर धरी ॥ ९ ॥ ह्मणे माग मी प्रसन्न ॥ येरी बोले हास्यवदन ॥ १० ॥ रोहिदासा ऐसा पुत्र ॥ हरिश्चंद्र राजा भ्रतार ॥ ११ ॥ याचक विश्वामित्रा ऐसा ॥ जन्मोजन्मीं दे जगदीशा ॥ १२ ॥ बापा भली केली सीमा ॥ तप वोपितों मी तुह्मा ॥ १३ ॥ गगनीं विमानें दाटती ॥ सुमनभार वरुषती ॥ १४ ॥ वेगीं उतरलें विमान ॥ नामयाची जनी ह्मणे ॥ १५ ॥

॥ २९४६ ॥ दूत विनविती करजोडुनी ॥ ह्मणती आरुढावें विमानीं ॥ १ ॥ ऋषि ह्मणे न घडे ऐसें ॥ ह्याची तृप्ति नाहीं आस ॥ २ ॥ पत्रावरोनी

काढिला ॥ पटीं बैसवीन झाला ॥ ३ ॥ थोर वाजत गाजत ॥ विप्र मंत्र-घोष करीत ॥ ४ ॥ विजयी झाला हरिश्चंद्र ॥ आडवा पावला परिवार ॥ ५ ॥ लक्षानुलक्ष आरत्या करिती ॥ नगरनारी वोवाळिती ॥ ६ ॥ ऋषि अभिषेकिती रायाला ॥ थोर मनीं आनंदाला ॥ ७ ॥ राया भाग्नी जाला पट ॥ गुडी उभवी वसिष्ट ॥ ८ ॥ येथुनी हरिश्चंद्र आख्यान ॥ नामयाची जनी ह्मणे ॥ ९ ॥ हरिश्चंद्र आख्यान संपूर्ण ॥

सेनान्हावी चरित्र.

——:००:——

॥ २९४७ ॥ सेना न्हावी भक्त भला ॥ तेणें देव भुलविला ॥ १ ॥ नित्य जपे नामावळी ॥ लावी विठ्ठलाची टाळी ॥ २ ॥ रूप पालटोनी गेला ॥ सेना न्हावी विठ्ठल झाला ॥ ३ ॥ काखें घेउनी धोकटी ॥ गेला राजीयाचे भेटी ॥ ४ ॥ आपुले हातें भार घाली ॥ राजियाची सेवा केली ॥ ५ ॥ विसर तो पडला रामा ॥ काय करूं मेघःशामा ॥ ६ ॥ राजा अयनियांत पाहे ॥ चतुर्भुज उभा राहे ॥ ७ ॥ दूत धाडूनिया नेला ॥ राजियानें बोलाविला ॥ ८ ॥ राजा बोले प्रीतीकर ॥ रात्री सेवा केली फार ॥ ९ ॥ राजसदनाप्रति न्यावें ॥ भीतरींच घेउनी जावें ॥ १० ॥ आतां बरा विचार नाहीं ॥ सेना ह्मणे करूं कांई ॥ ११ ॥ सेना न्हावी गौरविला ॥ राजियानें मान दिला ॥ १२ ॥ कितीकांचा शीण गेला ॥ जनी ह्मणे न्हावी झाला ॥ १३ ॥

थालीपाक.

——:००:——

॥ २९४८ ॥ थालिपाक ऐकतां ॥ हरि वारी जन्मव्यथा ॥ १ ॥ दुर्योधनाच्या घरासी ॥ आला दुर्वास हो ऋषी ॥ २ ॥ सेवें बहुत तोषविला ॥ वर माग तूं इच्छिला ॥ ३ ॥ शिष्यासह रानीं जावें ॥ इच्छाभोजन मागावें ॥ ४ ॥ अंतर शाप द्यावा ॥ आतां जातों वर द्यावा ॥ ५ ॥

हर हर शब्द थोर केला ॥ झाला वनांत गलबला ॥ ६ ॥ नवल सर्वांसी वाटलें ॥ जनी ह्मणे ऋषि आले ॥ ७ ॥

॥ २९४९ ॥ मध्य रात्रीं ऋषीसहित ॥ वना आले अकस्मात ॥ १ ॥ पंडुसुत जागे झाले ॥ ऋषि समस्त वंदिले ॥ धृ० ॥ धर्म भीमाकडे पाहे ॥ सत्वहानि होत आहे ॥ २ ॥ द्रौपदीनें धांवा केला ॥ देव जेवितां उठिला ॥ ३ ॥ ऋषि तृप्त केले वनीं ॥ ह्मणे नामयाची जनी ॥ ४ ॥

॥ २९५० ॥ करचरण प्रक्षाळुनी ॥ उभी ठेली वृंदावनीं ॥ १ ॥ जोडोनियां करकमळ ॥ ह्मणे धांवरे गोपाळ ॥ धृ० ॥ कृष्णा पाहतोसी काय ॥ सत्वहानि होत आहे ॥ २ ॥ ऋषि स्नानासी कोपिष्ट ॥ गेले सांगोनीयां स्पष्ट ॥ ३ ॥ दिवसा कर्माचा उगाणा ॥ सर्व सारोनीयां जाणा ॥ ४ ॥ आतां येतों शीघ्र गती ॥ अन्नें वाढा पात्रावरुतीं ॥ ५ ॥ अन्न न देखतां डोळां ॥ भस्म करीन सकळां ॥ ६ ॥ गेला घालोनी संकटीं ॥ लाज राखे जगजेठी ॥ ७ ॥ कोणी नाहींरे निर्वाणीं ॥ ह्मणे नामयाची जनी ॥ ८ ॥

॥ २९५१ ॥ ताट विस्तारी रुक्मिणी ॥ देव बैसले भोजनीं ॥ १ ॥ इतुक्यामध्यें अकस्मात ॥ ध्वनि उमटली कानांत ॥ २ ॥ धांवा ऐकतां श्रवणीं ॥ ताट लोटी चक्रपाणी ॥ ३ ॥ उठिला खडबडोनी कैसा ॥ पावे बहिणीचिया क्लेशा ॥ ४ ॥ उभी वृंदावनीं बाळा ॥ पुढें देखिला सांवळा ॥ ५ ॥ मुगुट कुंडलें मेखळा ॥ वैजयंती वनमाळा ॥ ६ ॥ शंख चक्र आयुधें करीं ॥ दिसे घवघवीत हरी ॥ ७ ॥ झळके पीतांबर कासे ॥ नयनीं कोंदला प्रकाश ॥ ८ ॥ पाहतां आनंदली मनीं ॥ ह्मणे नामयाची जनी ॥ ९ ॥

॥ २९५२ ॥ वंदोनी श्रीकृष्ण चरण ॥ हरुषें घाली लोटांगण ॥ १ ॥ ह्मणे तूंचि माझ्या मना ॥ स्वस्थ करी गा नारायणा ॥ २ ॥ आश्रमासी येतां ऋषी ॥ तोंवरी आयुष्य प्राणासी ॥ ३ ॥ ऐकतांची हांसे देव ॥ न दीसे याहीचा उपाव ॥ ४ ॥ अवकाळीं कैंचें अन्न ॥ विचारितां दिसे विघ्न ॥ ५ ॥ त्यांचे असो बळ तैसें ॥ कांहीं वोपावें

आर्मास ॥ ६ ॥ स्वस्थ नव्हे माझें मन ॥ क्षुधा लागली दारुण ॥ ७ ॥ तांटीं विस्तारिला मेवा ॥ तुझा ऐकोनियां धांवा ॥ ८ ॥ न जेवितां आलों येथें ॥ बहु झालों क्षुधाक्रांत ॥ ९ ॥ सत्वर मेळवी भोजनीं ॥ ह्मणे नामयाची जनी ॥ १० ॥

॥ २९५३ ॥ हांसे आलें द्रौपदीसी ॥ बापा वचन परियेसी ॥ १ ॥ सर्व अरिष्ट भंजना ॥ तुजलागीं बाहों कोणा ॥ २ ॥ एक भाव तुझे पायीं ॥ या वेगळें कांहीं नाहीं ॥ ३ ॥ थाळी माजीं पाहतां अन्न ॥ होय क्षुधेचें हरण ॥ ४ ॥ थाळी दाखवी देवासी ॥ कैंचा विश्वास तुजसी ॥ ५ ॥ धांडोळितां कष्टें बहुतें ॥ किंचित शाखापत्र तेथें ॥ ६ ॥ निर्मी कैवल्याचा दानी ॥ ह्मणे नामयाची जनी ॥ ७ ॥

॥ २९५४ ॥ कर पसरीला भगवंतें ॥ घाली द्रौपदी देंटावें ॥ १ ॥ ह्मणे पावो विश्वंभर ॥ बोले द्रौपदी सुंदर ॥ २ ॥ देतां तृप्तीचा ढेंकर ॥ धालें त्रैलोक्य अपार ॥ ३ ॥ दावी कौतुक श्रीपती ॥ पर्वत अन्नाचे पाहाती ॥ ४ ॥ उष्ण घवघवीत कैसी ॥ वाफा उठती आकाशीं ॥ ५ ॥ नानापरिचीं दिव्यान्नें ॥ डोळां दावी नारायणें ॥ ६ ॥ चोज सर्वांचिया मनीं ॥ ह्मणे नामयाची जनी ॥ ७ ॥

॥ २९५५ ॥ येरीकडे गंगातीरीं ॥ कवतुक दाखवी श्रीहरी ॥ १ ॥ धर्मासहित साहीजण ॥ ऋषीलागीं देती अन्न ॥ २ ॥ रत्नखचित मंडपा आंत ॥ पंगती बैसल्या आनंदभूत ॥ ३ ॥ नानापरिचें दिव्य अन्न ॥ वाढी द्रौपदी आपण ॥ ४ ॥ मिठी पडली वदनीं ॥ ह्मणे नामयाची जनी ॥ ५ ॥

॥ २९५६ ॥ ह्मणती माथां असतें तोंड ॥ अन्नें भक्षितो उदंड ॥ १ ॥ कैंचीं पोटें आमुचीं लहान ॥ गोड धर्माघरचें अन्न ॥ २ ॥ उदरें सागराच्या ऐसीं ॥ करुनी यावें धर्मापाशीं ॥ ३ ॥ तृप्ति द्रौपदीच्या हातें ॥ नित्य भक्षाया अन्नातें ॥ ४ ॥ वदन करवेना तळीं ॥ वरुती चंद्राची मंडळी ॥ ५ ॥ चंद्रीं लागलीसे नेत्रा ॥ कोण सांभाळितें श्रोत्रा ॥ ६ ॥ तरी आवडी भोजनीं ॥ ह्मणे नामयाची जनी ॥ ७ ॥

॥ २९५७ ॥ ऐशा धाल्या ऋषिपंक्ती ॥ ढेंकर आनंदाचे देती ॥ १ ॥ तृप्ति बाणली सर्वांसी ॥ तरी आवड अन्नापाशीं ॥ २ ॥ एकके हात

प्रक्षाळुनी ॥ विडे घेतले सर्वांनीं ॥ ३ ॥ न बैसवे सुखासनीं ॥ अवघे प्रवर्तले शयनीं ॥ ४ ॥ तें देखोनी निद्रिस्थ ॥ साही जणें झाली गुप्त ॥ ५ ॥ माया निर्मियेली जैसी ॥ आतां गुप्त झाली तैसी ॥ ६ ॥ कोणा न कळे याची करणी ॥ ह्मणे नामयाची जनी ॥ ७ ॥

॥ २९५८ ॥ ह्मणे पाचारा भूदेवा ॥ धर्म ह्मणे जावें भिवा ॥ १ ॥ गंगातिरासी येऊन ॥ नमियेले ऋषिजन ॥ २ ॥ त्वरा करा ऋषिजन ॥ पात्रीं विस्तारलें अन्न ॥ ३ ॥ ह्मणती बापा ऐसें नव्हे ॥ पोट आहे किंवा काय ॥ ४ ॥ आतां स्वस्थ प्रसादें ॥ तृप्त झालीं ऋषिवृंदें ॥ ५ ॥ कैंचा नष्ट दुर्योधन ॥ आह्मां धाडिले दुर्जनें ॥ ६ ॥ कष्टी करितां अंबऋषी ॥ चक्र लागलें पाठीसी ॥ ७ ॥ तेचि गोष्टी झाली आतां ॥ शीघ्र पळावें तत्वता ॥ ८ ॥ माझा आशीर्वाद धर्मा ॥ नित्य कल्याणची तुह्मां ॥ ९ ॥ ऋषि निघाले तेथुनी ॥ ह्मणे नामयाची जनी ॥ १० ॥

॥ २९५९ ॥ प्रपंचीं जो रडे ॥ ब्रह्मवन त्यातें जडे ॥ १ ॥ ऐसा अखंडित ब्रह्मीं ॥ विठ्ठला जो कर्माकर्मी ॥ २ ॥ पुत्रदेह ध्याया ध्यानीं ॥ कांता धनवो कामिनी ॥ ३ ॥ भिधूसी सांडावा ॥ जनी ह्मणे गा सदैवा ॥ ४ ॥

॥ २९६० ॥ पाहतां पंढरिराया ॥ साच्या मुक्ति लागे पाया ॥ १ ॥ पुरुषार्थ चारी ॥ साचें मोक्ष आर्जव करी ॥ २ ॥ धन संपत्तीचा दाता ॥ होय पाहतां पंढरिनाथा ॥ ३ ॥ संताचे चरणीं ॥ लोळे नाचे दासी जनी ॥ ४ ॥

॥ २९६१ ॥ बांधोनिया हात गयाळ मारिती ॥ दंड ते करिती मोक्षासाठीं ॥ १ ॥ गेल्े ते पितर मोक्षालागीं तुझे ॥ आतां देई माझे दक्षिणेसी ॥ २ ॥ बापुडे केंश बोडिती मिशीदाढी ॥ मग दक्षणा हिरडी खातसे हे ॥ ३ ॥ फार काय सांगों मेल्याविण मुक्ती ॥ नाहीं ते वांछिती स्वप्न सुख ॥ ४ ॥ अनंत जन्म मृत्यु होतां जैसें दुःख ॥ साहुनी अशेष आहे तेथें ॥ ५ ॥ भांबावले जन धांवे आटाआटीं ॥ सोडूनियां कोटि अनंत पद ॥ ६ ॥ नलगे गाळावें नलगे तळावें ॥ नलगे मरावें मुक्तीसाठीं ॥ ७ ॥ मुक्ति लागे पायां जाऊनियां पाहे ॥ जीव जातां देह जनी नाहीं ॥ ८ ॥

॥ २९६२ ॥ नाना वृत्त तपदान ॥ मुखीं हरीचें स्मरण ॥ १ ॥ येथें असो द्यावा भाव ॥ पुरवी आंतरींचे देव ॥ २ ॥ हाचि विश्वास धरूनी ॥ कृपा करील चक्रपाणी ॥ ३ ॥ भक्तिभाव ज्याचा पुरा ॥ त्यासी पावली सामोरा ॥ ४ ॥ लक्ष लावा पायापाशीं ॥ ह्मणे नामयाची दासी ॥ ५ ॥

॥ २९६३ ॥ अंगीं हो पैं शांती ॥ दया क्षमा सर्वांभुतीं ॥ १ ॥ जेथें जाऊन पाहे देवा ॥ ब्रह्मादिक करिती सेवा ॥ २ ॥ आवडी असे पैं कीर्त्तनीं ॥ लवे संतांचे चरणीं ॥ ३ ॥ जैसी दया पुत्रावरी ॥ तेंचि पाहे चराचरीं ॥ ४ ॥ वहु अपराध केला ॥ ह्मणे जनी तो रक्षिला ॥ ५ ॥

॥ २९६४ ॥ सिंहाचें तें नख पतिव्रतास्तन ॥ असलिया प्राण प्राप्त नोहे ॥ १ ॥ गजमाथां मोंतीं शेषाचा तो मणी ॥ व्याघ्राचें आसन मृग-कस्तुरी ॥ २ ॥ देह बळी गेल्यावांचूनियां पाही ॥ ह्मणे जनाबाई प्राप्त नाहीं ॥ ३ ॥

॥ २९६५ ॥ ऐसा योग घडे ज्यातें ॥ धन्य माता आणि तात ॥ १ ॥ अखंड वासना ॥ ब्रह्मार्पण देवार्चना ॥ २ ॥ ब्रह्मभावें हो देवा ॥ ऐसा पूजी जो भूदेवा ॥ ३ ॥ नम्रता चरणीं ॥ ह्मणे जनी सरली मनीं ॥ ४ ॥

॥ २९६६ ॥ जहाज तारिलें तारिलें ॥ शेवटीं उगमासी आलें ॥ १ ॥ भाव शिडासी लाविला ॥ नाम फरारा सोडिला ॥ २ ॥ कथा भरियेलें केणें ॥ घ्यारे नका दैन्यवाणें ॥ ३ ॥ एका मनाचा विसार ॥ आधीं देउनी निर्धार ॥ ४ ॥ कोण देतो फुकासाठीं ॥ आर्तभूत व्हावें पोटीं ॥ ५ ॥ आर्तभूत व्हारे ॥ जनी ह्मणे केणें घ्यारे ॥ ६ ॥

॥ २९६७ ॥ भृंगीचिया अंगीं कोणतें हो बळ ॥ शरिरें अनादळ केली आळी ॥ १ ॥ काय तिनें तपमुद्रा धरियेली ॥ ह्मणोनियां झाली भृंगी अंगें ॥ २ ॥ अरे वा शहाणिया तैसा करी जप ॥ संतयोगें पाप नाहीं होय ॥ ३ ॥ नामयाची जनी पिटिती डांगोरा ॥ संदेह न धरा करा पूजा ॥ ४ ॥

॥ २९६८ ॥ झाली जगाचिये सीमा ॥ वस्तुभाव येर व्योमा ॥ १ ॥ पहा हो अधिकारी ॥ नको असोनी भिकारी ॥ २ ॥ पट तंतूचा घडला ॥ घट मृत्तिकेचा झाला ॥ ३ ॥ पहा श्वानसमची पंडित ॥ जनी ह्मणे एकची मात ॥ ४ ॥

॥ २९६९ ॥ हेंचि देवाचें भजन ॥ सदां राहे समाधान ॥ १ ॥ येर अवघें संसारिक ॥ इंद्र देव ब्रह्मादिक ॥ २ ॥ वरकडाचा पाड किती ॥ जनी देवास बोलती ॥ ३ ॥

॥ २९७० ॥ धनियाचें वडपे गेला ॥ जिवें जीव झाला ॥ १ ॥ देहीं देह हारपले ॥ गेह गेहातीत झालें ॥ २ ॥ झाला आश्रम आश्रमा ॥ जनी ह्मणे धरा प्रेमा ॥ ३ ॥

॥ २९७१ ॥ डोईचा पदर आला खांद्यावरी ॥ भरल्या बाजारीं जाईन मी ॥ १ ॥ हातीं घेईन टाळ खांद्यावरी वीणा ॥ आतां मज मना कोण करी ॥ २ ॥ पंढरीच्या पेठें मांडियेले पाल ॥ मनगटावर तेल घाला तुह्मी ॥ ३ ॥ जनी ह्मणे देवा मी झालें येसवा ॥ निघालें केशवा घर तुझें ॥ ४ ॥

॥ २९७२ ॥ ऐसी कथेची महिमा ॥ बोली बोलायाची सीमा ॥ १ ॥ नामदेवाचे कीर्तनीं ॥ ध्वजा आल्या स्वर्गाहुनी ॥ २ ॥ जपतपें लाजविलीं ॥ तीर्थें शरणांगत झालीं ॥ ३ ॥ वेद श्रुति देती ग्वाही ॥ जनी ह्मणे सांगूं काई ॥ ४ ॥

॥ २९७३ ॥ व्हावें कथेसी सादर ॥ मन करूनियां स्थीर ॥ १ ॥ बाबा काय झोंपी जातां ॥ झोले चौऱ्यासींचे खाता ॥ २ ॥ नरदेह कैसा रे मागुता ॥ भेटी नव्हे या सीताकांता ॥ ३ ॥ आळस निद्रा उठाउठी ॥ सजा स्वरूपीं घाला मिठी ॥ ४ ॥ जनी ह्मणे हरिचें नाम ॥ मुखीं ह्मणा धरुनि प्रेम ॥ ५ ॥

॥ २९७४ ॥ नाद पडे कानीं ॥ मृग पैज घाली प्राणी ॥ १ ॥ आवडी अंतरीं ॥ गज मेला पडे गारी ॥ २ ॥ चोख पाहे अंग ॥ दिपें नाडला पतंग ॥ ३ ॥ गोडी रसगळा ॥ मच्छ अडकला गळा ॥ ४ ॥ गंधें अलि नेला ॥ ह्मणे जनी तोचि मेला ॥ ५ ॥

॥ २९७५ ॥ माझा हा विठोबा येईल गे जेव्हां ॥ जेवीन मी तेव्हां गोणाबाई ॥ १ ॥ जाउनी राउळा तयासीं तूं पाहे ॥ लवकरी वाहे भोजनासी ॥ २ ॥ भरलिया रागें क्रोध त्याचा साहे ॥ लवकरी वाहे भोजनासी ॥ ३ ॥ ज्ञानेश्वराघरीं असेल बैसला ॥ जाउनी विठ्ठला पाहे तेथें ॥ ४ ॥ जनी म्हणे देवा चला पुरुषोत्तमा ॥ खोळंबला नामा भोजनासी ॥ ५ ॥

पदें.

॥ २९७६ ॥ पुण्यवंत पाताळ लोकीं नेला ॥ दरिद्री तो भाग्यवंत केला ॥ चोरट्याचा बहुमान वाढविला ॥ किर्तीवानाचा अपमान केला ॥ १ ॥ धुंद झाला तुझा दरबार ॥ ध्रु० ॥ वैरीयासी दिधली मोक्षसिद्धी ॥ कपटिया दिधली महानिधी ॥ सेवकाच्या हुंगा न मिळे चिंधी ॥ चाळकासी त्रैलोक्य भावें वंदी ॥ २ ॥ पतिव्रता ती वृथा गुंतविली ॥ वेश्या गणिका ती सत्यलोका नेली ॥ कळीं स्वकुळा लावियेली ॥ यादववृंदा ही गोष्ट बरी नाहीं केली ॥ ३ ॥ सत्ववानाचा बहु केला छळ ॥ कीर्तीवानाचें मारियेलें बाळ ॥ सखा ह्मणविसी त्याचें नासी बळ ॥ जनी ह्मणे मी जाणें तुझे खेळ ॥ ४ ॥

॥ २९७७ ॥ माझें अचडें बचडें छकुडें ग राधे रुपडें ॥ पांघरूं घाली तीं कुचडें ॥ ध्रृ० ॥ हरि माझा गे सांवळा ॥ पायीं पैंजण वाजे खुळखुळा ॥ यानें भुलविल्या गोपिबाळा ॥ मा० ॥ १ ॥ हरि माझा गे नेणता ॥ करी त्रिभुवनाचा घोंगता ॥ जो कां नांदे त्रिभुवनीं ॥ मा० ॥ २ ॥ ऐसे देवाजीचे गडी ॥ पेंद्या सुदाम्याची जोडी ॥ बळिभद्र त्याचा गडी ॥ मा० ॥ ३ ॥ जनी ह्मणे तूं चक्रपाणी ॥ खेळ खेळतो वृंदावनीं ॥ लुब्ध झाल्या त्या गौळणी ॥ माझें अ० ॥ ४ ॥

॥ २९७८ ॥ ऐका हो नामयाचा जन्म मुळसंचित ॥ ध्रु० ॥ हिरण्यकश्यपकुळीं नामा प्ऱ्हाद ॥ पद्मीणी नाम माझें श्रेष्ठ दासीचें पद ॥ १ ॥ दुसरा जन्म याचा अंगद रामभक्त ॥ मंथरा नाम माझें भरतें मारिली लात ॥ २ ॥ द्वापारीं कृष्णसेवा उद्धव जन्मला ॥ कुबज्या नाम माझें

देवें उद्धार केला ॥ ३ ॥ कलींत नामदेव विठ्ठल चिंतनीं ॥ त्याचीच सेवे- लागीं दासी जन्मली जनी ॥ ४ ॥

॥ २९७९ ॥ विठोबा मला मुळ धाडा ॥ धांवत येईन दुडदुडा ॥ चरणीं लोळेन गडबडा ॥ माझा जीव झाला वेडा ॥ धृ० ॥ कर ठेवुनि कटा- वरी ॥ उभा राहिला विटेवरी ॥ मुकुट घातला सरी ॥ कलगी खोविली वरी ॥ १ ॥ पितांबर नेसूनियां पिवळा ॥ गळां पैं तुळसीच्या माळा ॥ कीं रूप सुंदर सांवळा ॥ तेज झळके झळाळा ॥ २ ॥ नामदेवाचें कौतुक ॥ मला सांपडलें माणीक ॥ विठोबा पाहुनी तुझें मुख ॥ हारपली माझी तहान भूक ॥ ३ ॥ विठोबा तुझी संगती बरी ॥ जैसा चंदन मैलागिरी ॥ संत चालले पंढरी ॥ निशाण पताका जरतारी ॥ ४ ॥ जसी मोहोळासी लुब्ध मासी ॥ तसी तूं सखी माझी होसी ॥ सुख दुःख सांगेन तुजपासी ॥ माझा जीव होईल खुषी ॥ ५ ॥ काळी मध्यान रात्र झाली ॥ फेरी विठ्ठलाची आली ॥ जनी ह्मणे चूक पडली ॥ भेट नाहीं विठ्ठलाची झाली ॥ ६ ॥

॥ २९८० ॥ नवल वर्तलें नवल वर्तलें नवल गुरूचे पायीं ॥ कापुर जळुनी गेला तेथें काजळी उरली नाहीं ॥ धृ० ॥ साखर पेरुनी ऊंस काढिला कान झाला डोळा ॥ निबर बायको भ्रतार तान्हा सासरा तो भोळा ॥ १ ॥ नवल वर्तलें नवल वर्तलें नवल चोजवेना ॥ डोहामाजी मासोळीनें वांचविलें जीवना ॥ २ ॥ नवल वर्तलें नवल वर्तलें अनाम चक्रपाणी ॥ गोकुळ चोरून नेलें तेथें कैंची दासी जनी ॥ ३ ॥

॥ २९८१ ॥ निवृत्ति शोभे मुगुटाकार ॥ ज्ञान सोपान वटेश्वर ॥ धृ० ॥ विठ्ठल पंढरीचें राणे ॥ त्यालें भक्तांचीं भूषणें ॥ १ ॥ शिरीं अंकुश खोविला ॥ तेथें नवलाख माला मिरविला ॥ २ ॥ भाळीं कस्तुरी रेखिली ॥ तेथें मुक्ताई मिरविली ॥ ३ ॥ दंतपंक्तीचा सुढाळ ॥ तोहा संति- दास मैराळ ॥ ४ ॥ खेंचरविसा जगमित्र नागा ॥ कुंडलें जोडा विठोबा जोगा ॥ ५ ॥ कंठीं एक दाणा अविंद ॥ तोहा जोगा परमानंद ॥ ६ ॥ गळा मिरवे वैजयंती ॥ यासी मिराई ह्मणती ॥ ७ ॥ हृदयीं पदक शोभे बापा ॥ तोहा नामा शिंपा ॥ ८ ॥ बाही बाहुवट गोमटे ॥ गोरा सांवता लटेपाटे ॥ ९ ॥ कवि आसंद सुदामा ॥ वेळा कंकण साजे तुझा ॥ १० ॥ जनी ह्मणे कसिला पितांबर ॥ तोहा आमचा कबीर ॥ ११ ॥

पाळणा.

॥ २९८२ ॥ जो जो जो जो रे गोरक्षा ॥ जगदोद्धारा जगदीशा ॥ १ ॥ शुद्ध सुमनांची सेज ॥ भक्तिभावें आंत नीज ॥ २ ॥ माया उन्मनी केवळ ॥ निजीं निजले गोपाळ ॥ ३ ॥ मागें घालुनी आनंदा ॥ सुखें निजे बा गोविंदा ॥ ४ ॥ अद्वय नाम गीतीं गातां ॥ दासी जनी कैंची आतां ॥ ५ ॥

धांवा श्रीकृष्णाचा.

॥ २९८३ ॥ क्षीरसागरिंच्या वसणारा ॥ गरुडावर बसणारा ॥ धृ० ॥ सगुणरुप धरुनि मुनिमानस ठसणारा ॥ पूतनागरळ शोषणारा ॥ करुनियां चोरी दहिंदुध भक्षणारा ॥ उखळीं मातेसी गवसणारा ॥ नित्य हसणारा ॥ राधेसि नित्य हसणारा ॥ करितांचि गर्व रुसणारा ॥ ठकउनि गवळ्यांच्या पोरीसि फसविणारा ॥ धांवगरुडा ॥ १ ॥ अर्जुन घोड्याच्या आणि पाठि पुसणारा ॥ सुरदासा दिसणारा ॥ एकनाथाच्या घरीं गंध घांसणारा ॥ वाहूनि पाणी उपसणारा ॥ दळण निसणारा ॥ जनी सर्वे दळण निसणारा ॥ गाउनी गीत पिसणारा ॥ जनी दासीचे गोधडींत घुसणारा ॥ २ ॥

भुपाळी.

॥ २९८४ ॥ उठा पांडुरंगा प्रभातसमयो पातला ॥ वैष्णवांचा मेळा गरुडपारीं दाटला ॥ १ ॥ गरुडपारापासुनी माहाद्वारापर्यंत ॥ सुरवरांची मांदी उभी जोडुनीयां हात ॥ २ ॥ शुकसनकादिक नारद तुंबर भक्तांच्या कोटी ॥ त्रिशूळ डमरु घेउनी उभा गिरिजेचा पती ॥ ३ ॥ कलियुगींचा भक्त नामा उभा कीर्तनीं ॥ पाठीमागें उभी डोळा लाउनीयां जनी ॥ ४ ॥

॥ २९८५ ॥ प्रेमभावें तुम्ही नाचा ॥ रामरंगें रंगो वाचा ॥ १ ॥ हेंचि मागों देवाजीला ॥ आवडी शांती खरें बोला ॥ २ ॥ जैसी [illegible] तान्हयातें ॥ खेळउनी चुंबी सातें ॥ ३ ॥ तेंवि तुम्ही संतजना ॥ सर्वो

धरावी भावना ॥ ४ ॥ हरि कोठवळा झाला ॥ ह्मणे जनी भक्ति केला ॥ ५ ॥

॥ २९८६ ॥ शरीर हें जावाचें नश्वर आणिकांचें ॥ ह्मणाल जरी त्याचें काय काज ॥ १ ॥ आंबरसें चोखिला विजसालें सांडिला ॥ पुढें तेणें उभविला दुजा एकू ॥ २ ॥ समूळ साल माया सांडूनियां दिजे ॥ परि अहंबीज जतन करा ॥ ३ ॥ तें बीज भाजोनी करा ओंवाळणी ॥ संतांचे चरणीं समूळ देह ॥ ४ ॥ पुढें त्या बीजांची न करावी दुराशा ॥ न धरावी आशा पुढिलांची ॥ ५ ॥ आहे नाहीं देह धरी ऐसा भाव ॥ ह्मणे जनी देव सहज होसी ॥ ६ ॥

॥ २९८७ ॥ विवेकाची पेंठ ॥ उघडी पंढरीची वाट ॥ १ ॥ तेथें नाहीं कांहीं धोका ॥ उठाउठी भेटे सखा ॥ २ ॥ मरोनियां जावें ॥ शरण विठोबासी व्हावें ॥ ३ ॥ ह्मणे नामयाची जनी ॥ देव करा ऐसा ऋणी ॥ ४ ॥

॥ २९८८ ॥ विठ्ठलाचा छंद ॥ वाचे गोविंद गोविंद ॥ १ ॥ हाचि बोला हो सिद्धांत ॥ देव मागे हो धादांत ॥ २ ॥ जनी ह्मणे सांगेन आतां ॥ कृपें ऐका पंढरिनाथा ॥ ३ ॥

॥ २९८९ ॥ जिव्हा लागली नामस्मरणीं ॥ रित्या मापें भरी गोणी ॥ १ ॥ नित्य नेमाची लाखोली ॥ गुण आज्ञेनें मी पाळी ॥ २ ॥ मज भरंवसा नामाचा ॥ गजर नामाच्या दासीचा ॥ ३ ॥ विटेवरी ब्रह्म दिसे ॥ जनी त्याला पाहतसे ॥ ४ ॥

॥ २९९० ॥ पतंग सुखावला भारी ॥ उडी घाली दीपावरी ॥ १ ॥ परि तो देहांतीं मुकला ॥ दोहीं पदार्थां नाडिला ॥ २ ॥ विषयाचे संगती ॥ बहु गेले अधोगती ॥ ३ ॥ ऐसे विषयानें भुलविलें ॥ जनी ह्मणे वांया गेले ॥ ४ ॥

॥ २९९१ ॥ जगीं विठ्ठल रुक्मिणी ॥ तुह्मी अखंड ध्यानीं ॥ १ ॥ मग तुज काय उणें ॥ झाले सोयरे त्रिभुवनें ॥ २ ॥ सारांचें जें सार ॥ भवसिंधु उतरी पार ॥ ३ ॥ मन ठेउनी चरणीं ॥ ह्मणे नामयाची जनी ॥ ४ ॥

॥ २९९२ ॥ शूराचें तें शस्त्र कृपणाचें धन ॥ विध्वंसिल्या प्राण हातां नये ॥ १ ॥ गजमाथां मोतीं सर्पाचा तो मान ॥ गेलियाही प्राण हातां नये ॥ २ ॥ सिंहाचें तें नख पतिव्रतेचें स्तन ॥ गेलियाही प्राण हातां नये ॥ ३ ॥ विराल्यावांचून देह अहंभाव ॥ जनी ह्मणे देव हातां नये ॥ ४ ॥

॥ २९९३ ॥ आलिया ब्राह्मणासी दान ॥ द्रव्य दिधलें अपार जाण ॥ १ ॥ गाई ह्मशींचीं खिल्लारें ॥ ब्राह्मणां दिधलीं अपारें ॥ २ ॥ कामधेनूची उभनी ॥ कल्पवृक्षाची दाटणी ॥ ३ ॥ ऐसा आनंदसोहळा ॥ दासी जनी पाहे डोळां ॥ ४ ॥

॥ २९९४ ॥ कीर्त्तनासी जातां मार्गीं टाकी पाय ॥ अमर देह होय कळे त्यासी ॥ १ ॥ आखेद तरी तेथें घडे हिंसा ॥ जन्मवेद भाग्य वेदपार्शी ॥ २ ॥ गंगा वाराणशी धरोनी पदरीं ॥ चाललीसे नारी दोहींकडे ॥ ३ ॥ आमच्या बापाची ऐकावया कीर्त्ती ॥ जाऊं ह्मणोन घेती ऐक्य कधीं ॥ ४ ॥ कीर्तनासी जावें कैसें कोणेपरी ॥ असूं द्या अंतरीं गोष्ट हित ॥ ५ ॥ वऱ्हाडी धांवे जैसा प्रयोजनीं ॥ तान्हेलें तें पाणी पुसावया ॥ ६ ॥ व्याकुळ तें एक चुकलें बाळक ॥ त्या धांवे शोकें हाका मारी ॥ ७ ॥ अशी कथे जातां गंगा त्या चरणीं ॥ ह्मणे दासी जनी भाक मानी ॥ ८ ॥

॥ २९९५ ॥ येऊनियां जन्मा एक ॥ करा देहाचें सार्थक ॥ १ ॥ वाचे नाम विठ्ठलाचें ॥ तेणें सार्थक जन्माचें ॥ २ ॥ ऐसा नामाचा महिमा ॥ शेष वर्णितां झाली सीमा ॥ ३ ॥ नाम शास्त्रीं त्रिभुवनीं ॥ ह्मणे नामयाची जनी ॥ ४ ॥

॥ २९९६ ॥ रत्नाचे मंचकीं पहुडे चक्रपाणी ॥ चोळीत रुक्मिणी चरणांबुज ॥ १ ॥ कानीं पडियले द्रौपदीचे बोल ॥ उठे घननीळ तातडीनें ॥ २ ॥ रुक्मिणी ह्मणे ऐक एक गोष्ट ॥ पडिलें संकटीं तान्हें माझें ॥ ३ ॥ टाकिला गरुड अनवाणी पाय ॥ जनी ह्मणे माय धांविन्नली ॥ ४ ॥

॥ २९९७ ॥ दुर्योधना मारी ॥ पांडवांसी रक्षी हरी ॥ १ ॥ पांडवा वनवासी जाये ॥ तयापाठीं देव आहे ॥ २ ॥ कृपें न पडे क्षमाचें ॥

काम पूर्वी हो मनाचें ॥ ३ ॥ जनी ह्मणे विदुराच्या ॥ कण्या भक्षी हो प्रीतीच्या ॥ ४ ॥

॥ २९९८ ॥ जनीचें बोलणें वाची नित्य कोणी ॥ तयाचें आंगणीं तिष्ठ-तसे ॥ १ ॥ जनीचिया पदा आखंडित गाये ॥ तयाचे मी पाये वंदीं माथां ॥ २ ॥ जनीचें आवडे जयासी वचन ॥ तयासी नारायण कृपा करी ॥ ३ ॥ पांडुरंग ह्मणे ऐक ज्ञानदेवा ॥ ऐसा वर द्यावा जनी-साठीं ॥ ४ ॥

॥ २९९९ ॥ पदक विठ्ठलाचें गेलें ॥ ब्राह्मण ह्मणती जनिनें नेलें ॥ १ ॥ अगे शिंपियाचे जनी ॥ नेलें पदक दे आणुनी ॥ २ ॥ देवा समोर तुझें घर ॥ तुझें येणें निरंतर ॥ ३ ॥ म्यां तरी नेलें नाहीं जाण ॥ सख्या विठोबाची आण ॥ ४ ॥ धोतर झाडुनी पाहती ॥ पडलें पदक घेउनी जाती ॥ ५ ॥ जनी वरी आली चोरी ॥ ब्राह्मण करिती मारा-मारी ॥ ६ ॥ धाविन्नले चाळीस गडी ॥ जनी वरी पडली उडी ॥ ७ ॥ दंडी लाविल्या काढण्या ॥ विठो धांव रे धांवण्या ॥ ८ ॥ चंद्रभागे रोविला शूळ ॥ जनाबाईस आलें मूळ ॥ ९ ॥ हातीं टाळी वाजविती ॥ मुखीं विठ्ठल बोलती ॥ १० ॥ विलंब लागतां ते वेळीं ॥ ह्मणती जनिला द्यारे सुळी ॥ ११ ॥ ऐसा वेळ कोट गेला ॥ जनी ह्मणे विठो मेला ॥ १२ ॥ तंव सुळाचें झालें पाणी ॥ धन्य ह्मणे दासी जनी ॥ १३ ॥

॥ ३००० ॥ धुणें घेउनी कांखेसी ॥ जनी गेली उपवासी ॥ १ ॥ मागें विठ्ठल धांवला ॥ ह्मणे कां टाकिलें मला ॥ २ ॥ कांगा धांवोनी आलासी ॥ जाय जाय राउळासी ॥ ३ ॥ चहूं हातें धुणें केलें ॥ जनी ह्मणे बरें झालें ॥ ४ ॥

॥ ३००१ ॥ आतां पुरे हा संसार ॥ कोठें फेडूं उपकार ॥ १ ॥ सांडूनियां थोरपण ॥ करी दळणकांडण ॥ २ ॥ नारिरूप होउनी हरी ॥ माझें न्हाणें धुणें करी ॥ ३ ॥ राना जाये वेंची शेणी ॥ शेखीं वाहे घरीं पाणी ॥ ४ ॥ ठाव मागें पायापाशी ॥ ह्मणे नामयाची दासी ॥ ५ ॥

॥ ३००२ ॥ आई मेली बाप मेला ॥ मज सांभाळी विठ्ठला ॥ १ ॥ हरिरे मज कोणी नाहीं ॥ माझी खात असे डोई ॥ २ ॥ विठ्ठल ह्मणे रुक्मिणी ॥

माझे जनीला नाहीं कोणी ॥ ३ ॥ हातीं घेउनी तेलफणी ॥ केंस विंचरून घाली वेणी ॥ ४ ॥ वेणी घालून दिधली गांठ ॥ जनी ह्मणे चोख पाठ ॥ ५ ॥ जनी ह्मणे बा गोपाळा ॥ करी दुबळीचा सोहळा ॥ ६ ॥

॥ ३००३ ॥ जनी जाय शेणासाठीं ॥ उभा आहे तिच्या पाठीं ॥ १ ॥ पितांबराची कांस खोवी ॥ मागें चाले जनाबाई ॥ २ ॥ गोंवऱ्या वेंचुनी बांधली मोट ॥ जनी ह्मणे घावी गांठ ॥ ३ ॥ मोट उचलून डोई वर घेई ॥ मागें चाले जनाबाई ॥ ४ ॥

॥ ३००४ ॥ सखिये साजणी ॥ ज्ञानाबाई मायबहिणी ॥ १ ॥ कांगा उशीर लाविला ॥ तुजवांचून शीण झाला ॥ २ ॥ वत्साविणें गाय ॥ मज पाडसाची माय ॥ ३ ॥ बैसली दळणी ॥ ह्मणे नामयाची जनी ॥ ४ ॥

॥ ३००५ ॥ पंढरीच्या राया ॥ विनवणी तुझ्या पाया ॥ १ ॥ काय वर्णूं हरिच्या गोष्टी ॥ अनंत ब्रह्मांडें याचे पोटीं ॥ २ ॥ सेना न्हावी याचे घरीं ॥ अखंड राबे विठ्ठल हरी ॥ ३ ॥ राम चिंता ध्यानीं मनीं ॥ ह्मणे नामयाची जनी ॥ ४ ॥

॥ ३००६ ॥ धन्य ते पंढरी धन्य पंढरिनाथ ॥ तेणें हो पतित उद्ध-रिले ॥ १ ॥ धन्य नामदेव धन्य पंढरिनाथ ॥ तयानें अनाथ उद्धरिले ॥ २ ॥ धन्य ज्ञानेश्वर धन्य भाव ॥ त्याचे पाय देव आह्मां भेटी ॥ ३ ॥ नामयाची जनी पालट पैं झाला ॥ भेटावया आला पांडुरंग ॥ ४ ॥

॥ ३००७ ॥ एक प्रहर रात्र झाली ॥ फेरी विठ्ठलाची आली ॥ १ ॥ नामा ह्मणे जनी पाहे ॥ द्वारीं उभा कोण आहे ॥ २ ॥ प्रभा घरांत दाटली ॥ एक सराद सुटली ॥ ३ ॥ एकमेका आलिंगन ॥ नामा ह्मणे जनी धन्य ॥ ४ ॥

॥ ३००८ ॥ दळण्याच्या मिषें ॥ विठ्ठल सावकाशें ॥ १ ॥ देहबुद्धीचें वैरण ॥ द्वैत खंडारे निसून ॥ २ ॥ एकलीच गातां ॥ दुजा साद उमटता ॥ ३ ॥ कोण तुझे बरोबरी ॥ साद देतो निरंतरी ॥ ४ ॥ खूण कळली नामदेवा ॥ विठ्ठल श्रोता जनिच्या भावा ॥ ५ ॥

॥ ३००९ ॥ धारा पाणी मुसळ धारा ॥ तेणें मोडिलें छप्परा ॥ १ ॥ मग विठाई धांवली ॥ हातीं चक्र धांवत आली ॥ २ ॥ वासे लाविले चौफेर ॥ क्षणामध्यें केलें घर ॥ ३ ॥ जागा झाला नामदेव ॥ द्वारी उभे पंढरिराव ॥ ४ ॥ डोयीं ठेवून पायांवरी ॥ दासी जनी चरण चुरी ॥ ५ ॥

॥ ३०१० ॥ राना गेली शेणीसाठीं ॥ वेंचूं लागे विठो पाठी ॥ १ ॥ पितांबर खोचे खोंवी ॥ पायीं शोभा पारखावी ॥ २ ॥ रिती बांधितांची मोट ॥ जनी ह्मणे द्यावी भेट ॥ ३ ॥

॥ ३०११ ॥ पाण्या गेली नदी तीरीं ॥ मागें मागें धांवा मारी ॥ १ ॥ ऐशा येरझारा केल्या ॥ रांजण घागरी भरिल्या ॥ २ ॥ पुरे पुरे पांडुरंगा ॥ दासी जनिच्या अंतरंगा ॥ ३ ॥

॥ ३०१२ ॥ पुंडलिकापाशीं ॥ नामा उभा कीर्तनासी ॥ १ ॥ येउनीया पांडुरंगें ॥ स्वयें टाळ धरी अंगें ॥ २ ॥ गाऊं लागे बरोबरी ॥ नाहीं बोलायाची उरी ॥ ३ ॥ स्वर देवाचा उमटला ॥ दासी जनिनें ओळखिला ॥ ४ ॥

॥ ३०१३ ॥ जनीनें बोलिलें तैसेंच लिहिलें ॥ साध परिसिलें तुह्मी संतीं ॥ १ ॥ अहो ज्ञानदेवा असावें तुह्मा ठावें ॥ येणें काय लहाणीव आणिली आह्मां ॥ २ ॥ माझी मज आण सांगतों प्रमाण ॥ सेवितों चरण तुझे स्वामी ॥ ३ ॥ जनीचे हो बोल स्वानंदाचे डोल ॥ स्वात्मसुखीं बोल दुणावती ॥ ४ ॥ शुद्ध सत्व कागद निज करी शाई ॥ अखंडित लिही जनीपाशीं ॥ ५ ॥ हांसोनी ज्ञानदेवें पिटियेली टाळी ॥ जयजयकार सकळीं केला थोर ॥ ६ ॥

॥ ३०१४ ॥ निवृत्ति पुसत ॥ कोठें होते पंढरिनाथ ॥ १ ॥ खूण कळली हृषीकेशी ॥ सांगों नको निवृत्तीसी ॥ २ ॥ उत्तर दिलें ज्ञानदेवें ॥ नवल केवढें सांगावें ॥ ३ ॥ शिव वंदी पायवणी ॥ नये योगियांचे ध्यानीं ॥ ४ ॥ द्वारीं उभे ब्रह्मादिक ॥ गुण गाती सकळिक ॥ ५ ॥ जनीसवें दळी देव ॥ तिचा देखोनिया भाव ॥ ६ ॥

॥ ३०१५ ॥ मग हांसोनी सकळी ॥ पाहूं देव कैसा बळी ॥ १ ॥ आले नामदेवा घरीं ॥ प्रेमें भूललासे हरी ॥ २ ॥ घाली जातिया वैरण ॥

गाय आवडीचें गाणें ॥ ३ ॥ पुढें देखे ज्ञानेश्वरा ॥ देव झाला वावरा ॥ ४ ॥ जनी ह्मणे पंढरिनाथा ॥ जाय राउळासी आतां ॥ ५ ॥

॥ ३०१६ ॥ काकड आरती ॥ करावया कमळांपती ॥ १ ॥ भक्त मिळाले सकळ ॥ रितें देखिलें देउळ ॥ २ ॥ ज्ञानेश्वर बोले ॥ आतां देव कोठें गेले ॥ ३ ॥ ठावें जाहलें अंतरीं ॥ देव दळी जनी घरीं ॥ ४ ॥

॥ ३०१७ ॥ वैष्णव तो कबीर चोखामेळा महार ॥ तिजा तो चांभार रोहिदास ॥ १ ॥ सजन तो पठाण बाया तो कसाब ॥ वैष्णव तो शुद्ध एकनिष्ठ ॥ २ ॥ कमाल फुलार मुकुंद जो हरी ॥ जिहीं देवद्वारीं वस्ति केली ॥ ३ ॥ राजाई गोणाई आणि तो नामदेव ॥ वैष्णवांचा राव ह्मणवीतसे ॥ ४ ॥ त्या वैष्णवाचरणीं करी ओंवाळणी ॥ तेथें दासी जनी शरीराची ॥ ५ ॥

॥ ३०१८ ॥ वर स्कंधीं ऋषि तो वाहिला ॥ बळीनें द्वारपाळ केला ॥ १ ॥ भक्ता आधीन होसी ॥ त्याच्या वचनीं वर्त्तसी ॥ २ ॥ त्याचे गर्भवास सोसी ॥ कष्टी होता अंबऋषी ॥ ३ ॥ सर्व दुःखासी साहिलें ॥ जनी ह्मणे बरवें केलें ॥ ४ ॥

॥ ३०१९ ॥ जाय जाय राउळासी ॥ नको येऊं आह्मापाशीं ॥ १ ॥ जाऊं आह्मी बरोबर ॥ झाला तिचा हो चाकर ॥ २ ॥ तिजसंगें काम करी ॥ ऐसा जाणा देव हरी ॥ ३ ॥ चहू हातीं धुणें केलें ॥ जनी ह्मणे बरें झालें ॥ ४ ॥

॥ ३०२० ॥ भक्तीसाठीं याति नाहीं ॥ नाहीं तयासी ते सोई ॥ १ ॥ रोहिदास तो चांभार ॥ त्याचा करी कारभार ॥ २ ॥ जो कां भक्त यातिहीन ॥ देव करी त्याचा मान ॥ ३ ॥ त्यासी भक्ताचा आधार ॥ वाट पाहे निरंतर ॥ ४ ॥ जनी ह्मणे भक्तीसाठीं ॥ विठो सदा मोण्या लोटी ॥ ५ ॥

॥ ३०२१ ॥ जनीचिया बोलें करी नित्य काम ॥ वसवी तिचें धाम लक्ष्मीसी ॥ १ ॥ जनीचिया गोष्टी प्रेम ज्याचे मनीं ॥ तयाचे चरणीं

ओढवी माथा ॥ २ ॥ महेशादि देव तेहि तया ध्याती ॥ जे आवडे गति जनी ध्याती ॥ ३ ॥

॥ ३०२२ ॥ संत आले महाद्वारीं ॥ चोर पडले देवावरी ॥ १ ॥ नवल झालें पंढरपुरीं ॥ अखंड दासी बैसे घरीं ॥ २ ॥ जगामध्यें कीर्ति झाली ॥ दासी जनी प्रगटली ॥ ३ ॥

॥ ३०२३ ॥ चोखामेळा अनामिक ॥ भक्तराज तोचि एक ॥ १ ॥ परब्रह्म त्याचे घरीं ॥ न सांगतां काम करी ॥ २ ॥ रोहिदास तो चांभार ॥ पाहे मोमिन कबीर ॥ ३ ॥ नेमी जनी नीच दासी ॥ रंगीं वेढी नांगर पिशी ॥ ४ ॥

॥ ३०२४ ॥ हाटीं जायाची तांतडी ॥ नामा होता पैल थडी ॥ १ ॥ ह्मणे जा गे आणा त्यासी ॥ नाहीं तरी मी उपवासी ॥ २ ॥ जनी धांवत चालली ॥ मागें विठ्ठल माउली ॥ ३ ॥

॥ ३०२५ ॥ यातीहीन चोखामेळा ॥ त्यास भक्तीचा जिव्हाळा ॥ १ ॥ त्याचा झाला ह्मणीयारा ॥ राहे घरीं धरी थारा ॥ २ ॥ देव बाटविला यानें ॥ जनी हांसे गाय गाणें ॥ ३ ॥

॥ ३०२६ ॥ एके दिवशीं वाडियांत ॥ देव आले अवचित ॥ १ ॥ अवघीं पायांस लागलीं ॥ देवें त्यांवरी कृपा केली ॥ २ ॥ बाहेर कामासी गुंतल्यें ॥ देवें मजला विचारिलें ॥ ३ ॥ बाहेर आहेस वो बोलती ॥ देव मजला हाटकिती ॥ ४ ॥ हात धुउनी जवळ गेल्यें ॥ कोण गे जनी हांसून बोले ॥ ५ ॥

॥ ३०२७ ॥ देव तारक तारक ॥ देव दुष्टांसी मारक ॥ १ ॥ गीते-मध्यें आदि अंत ॥ ऐसें बोले तो भगवंत ॥ २ ॥ शत्रूलागी आधीं मारी ॥ भक्तसंकटीं रक्षी हरी ॥ ३ ॥ जनी ह्मणे कृपा करी ॥ भाव पाहोन अंतरीं ॥ ४ ॥

॥ ३०२८ ॥ पांडवांचे घरीं ॥ रात्रंदिवस मुरारी ॥ १ ॥ तैंच सखा नामयाचा ॥ एके ठायीं जेवायाचा ॥ २ ॥ त्याच्या उच्छिष्टाचा ग्रास ॥ जनी हात उचली त्यास ॥ ३ ॥

॥ ३०२९ ॥ देव भक्ताचा अंकित ॥ कामें त्याची सदा करित ॥ १ ॥ त्याचें पडों नेदी उणें ॥ होय रक्षिता आपण ॥ २ ॥ जनी ह्मणे भक्तिभाव ॥ देवदास ऐक्य जीव ॥ ३ ॥

॥ ३०३० ॥ देव भावाचा भुकेला ॥ नीच कामें करूं लागला ॥ १ ॥ जनी झाडलोट करी ॥ चक्रपाणी केर भरी ॥ २ ॥ पाटी घेऊनियां शिरीं ॥ नेउनी टाकी दुरिच्या दुरी ॥ ३ ॥ जनी ह्मणे विठोबाला ॥ काय उतराई होऊं तुला ॥ ४ ॥

॥ ३०३१ ॥ जनी जाय पाणीयासी ॥ मागें धांवे हृषीकेशी ॥ १ ॥ पाय भिजों नेदी हात ॥ माथां घागरी वहात ॥ २ ॥ पाणी रांजणांत भरी ॥ सडासारवण करी ॥ ३ ॥ धुणें धुऊनियां आणी ॥ ह्मणे नामयाची जनी ॥ ४ ॥

॥ ३०३२ ॥ अगा रुक्मिणी नायका ॥ सुरा असुरा प्रिय लोकां ॥ १ ॥ ते तूं धांवे माझे आई ॥ सखे साजणी विठाबाई ॥ २ ॥ अगा शिवाचिया जपा ॥ मदन ताता निष्पापा ॥ ३ ॥ आपुली ह्मणउनी ॥ अपंगावी दासी जनी ॥ ४ ॥

॥ ३०३३ ॥ द्रौपदी कारणें ॥ पाठीराखा नारायण ॥ १ ॥ गोरा कुंभाराच्या संगें ॥ चिखल तुडवूं लागे अंगें ॥ २ ॥ कबिराच्या बैसोनी पाठीं ॥ शेले विणितां सांगे गोष्टी ॥ ३ ॥ चोख्यामेळ्यासाठीं ॥ ढोरें ओढी जगजेठी ॥ ४ ॥ जनीसंगें दळूं लागे ॥ सुरवर ह्मणती धन्य भाग्य ॥ ५ ॥

॥ ३०३४ ॥ पाणियाचे वाटे ॥ विठो धांव घाली नेटें ॥ १ ॥ घागर घेउनी हातांत ॥ पाणी ओती डेरियांत ॥ २ ॥ ऐशा येरझारा करी ॥ भरल्या रांजण घागरी ॥ ३ ॥ पाणी पुरे पांडुरंगा ॥ दासी जनिच्या अंतरंगा ॥ ४ ॥

॥ ३०३५ ॥ एके रात्रीचे समयीं ॥ देव आले लवलाही ॥ १ ॥ सुखशेजें पहुडले ॥ जनीसवें गुज बोले ॥ २ ॥ देव गुज बोलतां बोलतां ॥ निद्रा आली अवचिता ॥ ३ ॥ उठा उठा चक्रपाणी ॥ उजाडलें ह्मणे जनी ॥ ४ ॥

॥ ३०३६ ॥ पदक माळा सकलाद ॥ तेथें टाकिली गोविंदें ॥ १ ॥ देव तांतडी निघाले ॥ वाकळ घेउनी पळाले ॥ २ ॥ भक्त येती महाद्वारीं ॥ चोर पडले देव्हारीं ॥ ३ ॥ नवल झालें पंढरपुरीं ॥ देव राबे दासी घरीं ॥ ४ ॥ त्रिभुवनांत मात गेली ॥ दासी जनी प्रगटली ॥ ५ ॥

॥ ३०३७ ॥ देव ओढिला ताडिला ॥ देव भक्तांनीं पाहिला ॥ १ ॥ झाला नाम्याचा मजूर ॥ मोळी बांधा त्याची थोर ॥ २ ॥ भिंती चांद्या रचिले ॥ त्याचें घर शाकारिलें ॥ ३ ॥ वरी सांडोनियां पाणी ॥ धन्य भक्त ह्मणे जनी ॥ ४ ॥

॥ ३०३८ ॥ शेठ्या झाला हरी ॥ द्रव्य गोणी लोटी द्वारीं ॥ १ ॥ बुद्धि सांगे राजाईसी ॥ तुह्मीं न छळावें नाम्यासी ॥ २ ॥ अवघ्या वित्तासी वेंचावें ॥ सरल्या मजपासी मागावें ॥ ३ ॥ विठ्ठलशेट नाम माझें ॥ नामयाला सांगावें ॥ ४ ॥ आतां उचित दासी ॥ ऐसे बोले राजाईसी ॥ ५ ॥ ऐसे बोलोनियां गेला ॥ ह्मणे जनी नामा आला ॥ ६ ॥

॥ ३०३९ ॥ जनी ह्मणे पांडुरंगा ॥ माझ्या जीवींच्या जीवलगा ॥ विनविते सांगा ॥ महिमा साधुसंताची ॥ १ ॥ कैसी वसविली पंढरी ॥ काय महिमा भीमातीरीं ॥ पुंडलिकाच्या द्वारीं ॥ कां उभा राहिलासी ॥ २ ॥ कैसा आला हा गोविंद ॥ कैसा झाला वेणुनाद ॥ येउनी नारद कां राहिला ॥ ३ ॥ कृपा करा नारायणा ॥ सांगा अंतरीच्या खुणा ॥ येऊं दे करुणा ॥ दासी जनी विनवितसे ॥ ४ ॥

॥ ३०४० ॥ निराकारीचें नाणें ॥ शुद्ध ब्रह्मीचें ठेवणें ॥ १ ॥ प्रयत्नें काढिलें बाहेरी ॥ संतसाधु सवदागरीं ॥ २ ॥ व्यास वसिष्ठ नारद मुनी ॥ टांकसाळ घातली त्यांनीं ॥ ३ ॥ उद्धव अक्रुर स्वच्छंदीं ॥ त्यांनीं आटविली चांदी ॥ ४ ॥ केशव नामयाचा शिक्का ॥ हारप चाले तिन्ही लोकां ॥ ५ ॥ पारख नामयाची जनी ॥ वरती विठोबाची निशाणी ॥ ६ ॥

॥ ३०४१ ॥ शके संवत्सर अक्राशें नव्वद ॥ निवृत्ति आनंद प्रगटले ॥ १ ॥ ब्याण्णवाच्या सालीं ज्ञानेश्वर पाहिले ॥ सोपान देखिले शाण्णवांत ॥ २ ॥ नव्याण्णवाच्या सालीं मुक्ताई पाहिली ॥ जनी ह्मणे केली मात त्यांनीं ॥ ३ ॥

॥ ३०४२ ॥ अरे विठ्या विठ्या ॥ मूळ मायेच्या कारट्या ॥ १ ॥ तुझी रांड रंडकी झाली ॥ जन्मसावित्री चुडा ल्याली ॥ २ ॥ तुझें गेलें मढें ॥ तुला पाहून काळ रडे ॥ ३ ॥ उभी राहुनी आंगणीं ॥ शिव्या देत दासी जनी ॥ ४ ॥

॥ ३०४३ ॥ जनी डोईनें गांजली ॥ विठाबाई धाविन्नली ॥ १ ॥ देव हातें बुचडा सोडी ॥ उवा मारीतसे तांतडीं ॥ २ ॥ केंश विंचरुनी मोकळे केले ॥ जनी ह्मणे निर्मळ झालें ॥ ३ ॥

॥ ३०४४ ॥ भूत झालें ऋषि पोटीं ॥ लावियेलें मृगापाठीं ॥ १ ॥ विश्वामित्रा घाला घाली ॥ पोटीं शकुंतला आली ॥ २ ॥ भगांकित केला ॥ इंद्र भूतानें झडपिला ॥ ३ ॥ तेंचि झालें हें भारत ॥ ह्मणे जनी केली मात ॥ ४ ॥

॥ ३०४५ ॥ राधा आणि मुरारी ॥ क्रीडा कुंजवनीं करी ॥ १ ॥ राधा डुल्लत डुल्लत ॥ आली निजभुवनांत ॥ २ ॥ सुमनाचे सेजेवरी ॥ राधा आणि तो मुरारी ॥ ३ ॥ आवडीनें विडे देत ॥ दासी जनी उभी तेथ ॥ ४ ॥

॥ ३०४६ ॥ भक्त जें जें कर्म करिती ॥ तें तूं सोसिसी कृपामूर्ती ॥ १ ॥ नवल नोहे जी देवा ॥ तूं भूललासी भक्तिभावा ॥ २ ॥ वागदोर धरुनी हातीं ॥ चारी घोडे चहूं हातीं ॥ ३ ॥ धुतां लाज नाहीं तुला ॥ दासी जनी ह्मणे भला ॥ ४ ॥

॥ ३०४७ ॥ सोपानाची ऐसी मुर्ती ॥ विश्वकर्त्ता ब्रह्म ह्मणती ॥ १ ॥ ऐसें बोलें पुराणांत ॥ सृष्टिकर्त्ता जो भगवंत ॥ २ ॥ जनी ह्मणे हा सोपान ॥ ब्रह्मा अवतरला पूर्ण ॥ ३ ॥

॥ ३०४८ ॥ सदाशिवाचा अवतार ॥ स्वामी निवृत्ति दातार ॥ १ ॥ महा विष्णूचा अवतार ॥ सखा माझा ज्ञानेश्वर ॥ २ ॥ ब्रह्मा सोपान तो झाला ॥ भक्तां आनंद वर्तला ॥ ३ ॥ आदि शक्ति मुक्ताबाई ॥ दासी जनी लागे पायीं ॥ ४ ॥

॥ ३०४९ ॥ दोहीकडे दोन्ही जाया ॥ मध्यें गोरोबाची शय्या ॥ १ ॥ गोरा निद्रिस्थ असतां ॥ कपट करिती साऱ्या कांता ॥ २ ॥

गोरोबाचे दोन्ही हात ॥ आपुल्या हृदयावरी ठेवित ॥ ३ ॥ जागा झाला गोरा भक्त ॥ जनी ह्मणे ता निद्रित ॥ ४ ॥

॥ ३०५० ॥ नामदेवाचे घरीं ॥ चौदाजण स्मरती हरी ॥ १ ॥ चौघे-पुत्र चौघी सुना ॥ नित्य स्मरती नारायणा ॥ २ ॥ आणिक मायबाप पाही ॥ नामदेव राजाबाई ॥ ३ ॥ आऊबाई लेकी निंबाबाई बहिणी ॥ पंधरावी ती दासी जनी ॥ ४ ॥

॥ ३०५१ ॥ माझा नामा मज देई ॥ जीव देईन तुझे पायीं ॥ १ ॥ पुंडलिका भूलविलें ॥ तैसें माझिया बाळा केलें ॥ २ ॥ तें गा न चले मजपाशीं ॥ देगा माझ्या नामयासी ॥ ३ ॥ तुझ्या संगें जे जे गेले ॥ ते त्वां जितेची मारिले ॥ ४ ॥ विठ्ठल ह्मणे गोणाबाई ॥ नामा तुझा घेवोनी जाई ॥ ५ ॥ हातीं धरोनिया आली ॥ दासी जनी आनंदली ॥ ६ ॥

॥ ३०५२ ॥ वेदांतीं हें बोलिलें ॥ सिद्धांतीं हें नेमियेलें ॥ १ ॥ लागा लागा भक्तिवाटा ॥ धरा हेंचि नेमनिष्ठा ॥ २ ॥ वेदबाह्य तें कर्म ॥ सांडी न करी अधर्म ॥ ३ ॥ तोचि एक होय ज्ञानी ॥ देवनिष्ठ ह्मणे जनी ॥ ४ ॥

॥ ३०५३ ॥ जन्मा येऊनियां देख ॥ करा देहाचें सार्थक ॥ १ ॥ वाचे नाम विठ्ठलाचें ॥ तेणें सार्थक देहाचें ॥ २ ॥ ऐसा नामाचा महिमा ॥ शेषा वर्णितां झाली सीमा ॥ २ ॥ नाम तारक त्रिभूवनीं ॥ ह्मणे नामयाची जनी ॥ ४ ॥

॥ ३०५४ ॥ भक्तिभावें वळे गा देव ॥ महाराज पंढरिराव ॥ १ ॥ पंढरीसी जावें ॥ संतजना भेटावें ॥ २ ॥ भक्ति आहे ज्याचें चित्तीं ॥ त्याला पावतो निश्चिती ॥ ३ ॥ भाव धरा मनीं ॥ ह्मणे नामयाची जनी ॥ ४ ॥

॥ ३०५५ ॥ नाम विठोबाचें घ्यावें ॥ मग पाउल टाकावें ॥ १ ॥ नाम तारक हें थोर ॥ नामें तारिले अपार ॥ ३ ॥ आजामेळ उद्धरिला ॥ चोखामेळा मुक्तीस नेला ॥ ३ ॥ नाम दळणीं कांडणीं ॥ ह्मणे नामयाची जनी ॥ ४ ॥

॥ ३०५६ ॥ मांडियेला खेळ ॥ बुद्धि रंगाचें बुद्बळ ॥ १ ॥ कैंचा शह झाला ॥ प्यादा फर्जीसवें मेला ॥ २ ॥ शह बाजी झाली ॥ म्हणे जनी मात केली ॥ ३ ॥

॥ ३०५७ ॥ वैष्णव तो एक इतर तीं सोंगें ॥ ठसे देउनी अंगें चिता-रिती ॥ १ ॥ जिचे योनि जन्मला तिसी दंडूं लागला ॥ तीर्थरूप केला देशधडी ॥ धृ० ॥ नाइकोनी ब्रह्मज्ञान जो का दुराचारी ॥ अखंड द्वेष करी सज्जनांचा ॥ २ ॥ विद्येच्या अभिमानें नाइके कीर्त्तन ॥ पाखांडी हें म्हणे करिती काई ॥ ३ ॥ पंचरस पात्रा कांता हे बडविती ॥ उद्धरलों म्हणती आह्मीं संत ॥ ४ ॥ कीर्त्तनाचा द्वेष करी तो चांडाळ ॥ तयाचा विटाळ मातंगीसीं ॥ ५ ॥ वैष्णव तो एक चोखामेळा महार ॥ जनी म्हणे निर्धार केला संतीं ॥ ६ ॥

॥ ३०५८ ॥ सोयरिक सांडियली सर्वांची ॥ जोडी केली विठ्ठलाची ॥ १ ॥ लोभ सांडिला सर्वांचा ॥ संग धरिला विठोबाचा ॥ २ ॥ जालों निधडा निःशंक ॥ गायनाचें कौतुक ॥ ३ ॥ प्रेमभरित सर्वदां ॥ मुखीं नाम हरि गोविंदा ॥ ४ ॥ ऐसा सर्वकाळ गाय ॥ भावें विठोबाचे पाय ॥ ५ ॥ नामा म्हणे ऐके हरी ॥ दासी जनीची वाट करी ॥ ६ ॥

॥ ३०५९ ॥ देहभाव सर्व जाय ॥ तेव्हां विदेही सुख होय ॥ १ ॥ तया निद्रे जे पहुडले ॥ भवजागृति नाहीं आले ॥ २ ॥ ऐसी विश्रांति लाधली ॥ आनंदकळा संचरली ॥ ३ ॥ सा ऐक्यीं एक होतां ॥ दासी जनी कैंचि आतां ॥ ४ ॥

॥ ३०६० ॥ सोंग सोंगा जाय ॥ नवल जाउनी हांसताहे ॥ १ ॥ हांसोनियां बडवी टिरी ॥ कोण नाठवी हे परी ॥ २ ॥ हा नाठवी आपणा ॥ म्हणे जनी भुललें जाणा ॥ ३ ॥

॥ ३०६१ ॥ शब्दाचें ब्रह्म लौकिकीं हो दिसे ॥ जैसे ते फांसे मई-दांचे ॥ १ ॥ ज्ञानी तो कोण विज्ञानी तो कोण ॥ दोहींचा आपण साक्ष-भूत ॥ २ ॥ स्वयें सुखें धाला आपणातें विसरला ॥ तो योगी राहिला नाहीं येथें ॥ ३ ॥ नामयाची जनी सागरीं मिळाली ॥ परतोनी मागी केवीं जाय ॥ ४ ॥

॥ ३०६२ ॥ नम्रतेवीण योग्यता मिरविती ॥ ते केवीं पावती ब्रह्मसुख ॥ १ ॥ लटिके नेत्र लाऊनि ध्यान पैं करिती ॥ ते केवीं पावती केशवातें ॥ २ ॥ एक संत ह्मणविती नग्न पैं हिंडती ॥ अंतरींची स्थिति खडबड ॥ ३ ॥ झालेपणाचे गुण दिसताती सगुण ॥ वस्तु ते आपण होउनी ठेली ॥ ४ ॥ सागरीं गंगा मिळोनी गेली जैसी ॥ परतोनी तियेसी नाम नाहीं ॥ ५ ॥ नामयाची जनी निर्गुणीं बोधिली ॥ ठेवा जो लाधली पांडुरंग ॥ ६ ॥

॥ ३०६३ ॥ अर्थ जे काढिती उपनिषदांमाजीं ॥ सांडोनियां गोड भाजी घेती माठ ॥ १ ॥ भूगोलाचा स्वामी सुप्रसन्न झाला ॥ त्यासी मागे गोळा भाजीचा तो ॥ २ ॥ पुंडलिकें धन जोडिलें असतां ॥ प्रार्थोनियां देतां न घेती हे ॥ ३ ॥ मग गडी हो पाहे देवची येथोनी ॥ जवळी होती जनी फावलें तिये ॥ ४ ॥

॥ ३०६४ ॥ ऋषि ह्मणती धर्मदेवा ॥ आमचा आशिर्वाद घ्यावा ॥१॥ पांडव पाळक गोविंद ॥ तिही लोकीं गाजे ब्रिद ॥ २ ॥ भक्तिभावें केला वश्य ॥ हरि सांभाळी तयास ॥ ३ ॥ रात्रंदिवस तुह्मांपासी ॥ दुजा ठाव नाहीं त्यासी ॥ ४ ॥ देव द्रौपदीतें सांभाळी ॥ उभा पाठीसी वनमाळी ॥ ५ ॥ वनीं सांभाळी पांडवासीं ॥ सुदर्शन त्याजपासीं ॥ ६ ॥ हरिभक्ति जाहला ऋणी ॥ ह्मणे नामयाची जनी ॥ ७ ॥

॥ ३०६५ ॥ मांडियेला डाव ॥ कौरवानीं दुष्ट भाव ॥ १ ॥ टाकियेला फांसा ॥ पांडव गेले वनवासा ॥ २ ॥ वना गेले पांडवबळी ॥ दिनकरें दिधली थाळी ॥ ३ ॥ पांडवांची कृष्णाबाई ॥ जनी ह्मणे माझी आई ॥ ४ ॥

॥ ३०६६ ॥ ऐशापरी पांडवांतें ॥ रक्षियेलें दीनानाथें ॥ १ ॥ शंखचक्र आयुधें करीं ॥ छाया पीतांबर करी ॥ २ ॥ हस्त ठेऊनियां माथां ॥ सुखी असा निर्भय चित्तां ॥ ३ ॥ आज्ञा घेउनी सर्वांची ॥ देव गेले द्वारकेसी ॥ ४ ॥ सरला थालिपाक आतां ॥ पुढें सावधान श्रोतां ॥ ५ ॥ कथा पुढील गहन ॥ घोषयात्रा निरूपण ॥ ६ ॥ येथुनी अध्याय कळस ॥ जनी ह्मणे झाला रस ॥ ७ ॥

॥ ३०६७ ॥ ऐसी कीर्त्तनाची गोडी ॥ वैकुंठींहुनी घाली उडी ॥ १ ॥ आपण वैकुंठींच नसे ॥ भक्तांपासीं जाण वसे ॥ २ ॥ जनी ह्मणे कृपानिधी ॥ भक्तभावाची मांदी शोधी ॥ ३ ॥

॥ ३०६८ ॥ येरे येरे माझ्या रामा ॥ मन मोहन मेघःश्यामा ॥ १ ॥ संतमिसें भेटी ॥ देई देई कृपा गोष्टी ॥ २ ॥ आमची चुकवी जन्मव्याधी ॥ आह्मां देई हो समाधी ॥ ३ ॥ जनी ह्मणे चक्रपाणी ॥ करी ऐसी हो करणी ॥ ४ ॥

॥ ३०६९ ॥ अहो नारायणा ॥ मजवरी कृपा कां कराना ॥ १ ॥ मी तो अज्ञानाची राशी ॥ ह्मणोन आलें पायांपाशीं ॥ २ ॥ जनी ह्मणे आतां ॥ मज सोडवी कृपावंता ॥ ३ ॥

॥ ३०७० ॥ तुझी नाहीं केली सेवा ॥ दुःख वाटतसे जीवा ॥ १ ॥ नष्ट पापीण मी हीन ॥ नाहीं केलें तुझें ध्यान ॥ २ ॥ जें जें दुःख झालें मला ॥ तें तूं सोशिलें विठ्ठला ॥ ३ ॥ क्षमा करी देवराया ॥ दासी जनी लागे पायां ॥ ४ ॥

॥ ३०७१ ॥ ज्याचा सखा हरी ॥ त्यावरी विश्व कृपा करी ॥ १ ॥ उणें पडों नेदी त्याचें ॥ वारें सोसी आघाताचें ॥ २ ॥ तयावीण क्षणभरी ॥ कदा आपण नव्हे दुरी ॥ ३ ॥ आंगा आपुले ओढोनी ॥ त्याला राखे जो निर्वाणीं ॥ ४ ॥ ऐसा अंकित भक्तांसी ॥ ह्मणे नामयाची दासी ॥ ५ ॥

॥ ३०७२ ॥ सुखें संसार करावा ॥ माजी विठ्ठल आठवावा ॥ १ ॥ असोनियां देहीं ॥ छाया पुरुष जैसा पाहीं ॥ २ ॥ जैसा सूर्य घटाकाशीं ॥ तैसी देहीं जनी दासी ॥ ३ ॥

॥ ३०७३ ॥ चोरा संगतीनें गेला ॥ वाटे जातां नागवला ॥ १ ॥ तैसी सांडोनियां भक्ती ॥ धरीं विषयाची संगती ॥ २ ॥ अग्नि सर्वें खेळे ॥ न जळे तो परी पोळे ॥ ३ ॥ विश्वासला चोरा ॥ जनी ह्मणे घाला वरा ॥ ४ ॥

॥ ३०७४ ॥ कोणे एके दिवशीं ॥ विठो गेला जनीपाशीं ॥ १ ॥ हळूच मागतो खायासी ॥ काय देऊं बा मीं तुसी ॥ २ ॥ हातीं धरून

नेला आंत ॥ वाढी पंचामृत भात ॥ ३ ॥ प्रेमसुखाचा ढेंकर दिला ॥ जनी ह्मणे विठो धाला ॥ ४ ॥

॥ ३०७५ ॥ लोलो लागला अंबेचा ॥ विठाबाई आनंदीचा ॥ १ ॥ आदि ठाणें पंढरपूर ॥ नांदे कान्हाई सुंदर ॥ २ ॥ गोणाईनें नवस केला ॥ देवा पुत्र देई मला ॥ ३ ॥ शुद्ध देखोनियां भाव ॥ पोटीं आले नामदेव ॥ ४ ॥ दामाशेटी हरुषला ॥ दासी जनीस आनंद झाला ॥ ५ ॥

॥ ३०७६ ॥ बाईगे मी लिहिणें शिकलें सद्गुरुरायापासीं ॥ धृ० ॥ ब्रह्मीं झाला जो उल्लेख ॥ तोचि नादाकार देख ॥ पुढें ओंकाराची रेख ॥ तुर्या ह्मणताती तिसीं ॥ १ ॥ माया महत्वाचें सुभर ॥ तीन पांचाचा प्रकार ॥ पुढें पंचविसांचा भार ॥ गणती केली छत्तीसीं ॥ २ ॥ बारा सोळा एकविस हजार ॥ आणीन साशांचा उभार ॥ माप.चाले सोहंकार ॥ वळखीन बावन्न मात्रेसीं ॥ ३ ॥ चार खोल्या चार घरीं ॥ चौघे पुरुष चारी नारी ॥ पाहुनी चौघांचे विचारीं ॥ बैसलें पांचव्यापासीं ॥ ४ ॥ पांच शहाणे पांच मूर्ख ॥ पांच चाळक असती देख ॥ पांच बखेडखोर आणिक ॥ ओळखिलें दोघांसीं ॥ ५ ॥ बीजापासून अंकूर ॥ होय वृक्षाचा उभार ॥ शाखापत्रें फळ फुलभार ॥ बीजापोटीं सामावें ॥ ६ ॥ तंतूच्या धारें कांति काढून ॥ वरी क्रीडा करिती जाण ॥ शेखी तंतूच गिळून ॥ एकली राहीन आपैसी ॥ ७ ॥ वेदशास्त्र आणि पुराणा ॥ याचा अर्थ आणिला मना ॥ कनकीं नगाच्या भूषणा ॥ अनुभव जीवासीं ॥ ८ ॥ नामदेवाच्या प्रतापांत ॥ शिरीं विठोबाचा हात ॥ जनी ह्मणे केली मात ॥ पुसा ज्ञानेश्वरासी ॥ ९ ॥

॥ ३०७७ ॥ विठोबा चला मंदिरांत ॥ गस्त हिंडती बाजारांत ॥ धृ० ॥ रांगोळी घातली गुलालाची ॥ शेज म्यां केली पुष्पांची ॥ वि० ॥ १ ॥ समया जळती अर्ध रात्रीं ॥ गळ्यांमधें माळ मोत्यांची ॥ वि० ॥ २ ॥ नामदेवाला सांपडलें माणिक ॥ घेतलें जनीनें हातांत ॥ वि० ॥ ३ ॥ घेउनी गेली राउळांत ॥ गस्त हिंडती हकिमाची बाजारांत ॥ वि० ॥ ४ ॥

॥ ३०७८ ॥ झडतो नामाचा चौघडा ॥ धृ० ॥ धरा सतराचा हो मेळा ॥ कारखाना झाला गोळा ॥ वाजविती आपुल्या कळा ॥ प्रेमबळें

आनंदें ॥ १ ॥ झडतो नामाचा चौघडा ॥ ब्रह्मी ब्रह्मरूपीचा दुडा ॥ संत ऐकताती कोडां ॥ प्रेमबळा आनंदें ॥ २ ॥ जनाबाई वड्याळ मोगरी ॥ घटका भरतां टोला मारी ॥ काळ व्यर्थची गेला तरी ॥ गजर करी आनंदें ॥ ३ ॥ नामादामा दोनी काळू ॥ नारा विठा दमामे फेलू ॥ चौघी सुना चारी हेलू ॥ कडकडां बोल उमटती ॥ ४ ॥ गोंदा खादा करणी करी ॥ नादें दुमदुमली पंढरी ॥ आऊबाई तुतारी ॥ मंजुळस्वर उमटती ॥ ५ ॥ गोणाबाई नौबतपछा ॥ नाद अंबरीं कोंदला ॥ राजाई झांज मंजुळ बोला ॥ मंजुळ स्वर उमटला ॥ ६ ॥

नामदेव बावांचे अभंगाची पुरवणी.

॥ ३०७९ ॥ बांधिलें राहीना वैरलें खाईना ॥ दवडिलें जाईना जाणते हो ॥ १ ॥ तया खुंटा नांदावें सौरसें बांधावें ॥ कशानें करावें वोढाळें हो ॥ २ ॥ तया नेत्र ना पाय तिन्ही एक पाहे ॥ न देखावे ते ठाय देखताहे ॥ ३ ॥ नामा ह्मणे श्रोता विचारावें ज्ञानीं ॥ केशवाचे नयनीं उतरला ॥ ४ ॥

॥ ३०८० ॥ न पाहे गे माय विठाईविण डोळां ॥ सर्वस्वें कंटाळा आणिकांचा ॥ १ ॥ विठोबावीण कांहीं नायके मीं कानीं ॥ जडली चरणीं चित्तवृत्ती ॥ २ ॥ आणिकांचे मार्गीं न चालोत पाय ॥ जीव वोढे सय पांडुरंग ॥ ३ ॥ नामा ह्मणे करी आणिकांची पूजा ॥ न करी गरुडध्वजा वाचूनियां ॥ ४ ॥

॥ ३०८१ ॥ जीवप्राणें एक विठ्ठलची व्हावा ॥ ऐसिया मी भावा रातलिया ॥ १ ॥ आवडे पंढरी आवडे चंद्रभागा ॥ येती यमुनागंगा प्रतिदिनी ॥ २ ॥ आवडे पद्मतीर्थ आवडे गरुडपार ॥ राउळीं माहेर पांडुरंग ॥ ३ ॥ नामा ह्मणे अहो विठाईरुक्माई ॥ आणिकांपाशीं नाहीं चित्त माझें ॥ ४ ॥

॥ ३०८२ ॥ मंत्रयंत्र दीक्षा सांगतील लक्ष ॥ परि राम प्रत्यक्ष न करी कोण्ही ॥ १ ॥ प्रत्यक्ष दावील राम धरीन त्याचे पाय ॥ आणिकांची काय चाड मज ॥ २ ॥ सर्व कर्मीं राम भेदविती मातें ॥ जीवेंभावें त्यातें

ओंवाळीन ॥ ३ ॥ नामा ह्मणे आह्मां थोर लाभ झाला ॥ सोइरा भेटला अंतरींचा ॥ ४ ॥

॥ ३०८३ ॥ विठाई सांवळे डोळसे रंगा येई हो ॥ धृ० ॥ कानीं कुंडलांची प्रभा ॥ जैसे चंद्रसूर्य नभा हो ॥ विठाई० ॥ १ ॥ गळा वैजयंती माळा ॥ कांसे पीतांबर पिंवळा हो ॥ वि० ॥ २ ॥ नामा ह्मणे कृपावंता ॥ झडकरी यावें पंढरिनाथा हो ॥ विठा० ॥ ३ ॥

॥ ३०८४ ॥ कृष्णा राहे बा उगला ॥ नाहीं तरी सांगेन त्या बागुला ॥ घुसळणासी उशीर झाला ॥ रवि सोडी गोविंदा ॥ धृ० ॥ पहिला बागुल तो ऐसा ॥ तया नाम ह्मणती मासा ॥ शंखासुर वधिला कैसा ॥ चारी वेद आणिले ॥ कृ० ॥ १ ॥ दुसरा बागुल बोलती ॥ त्यासी कूर्मरूप ह्मणती ॥ त्यानें पृष्ठीस धरिली क्षिती ॥ पाय पोटासी धरियले ॥ कृ० ॥ २ ॥ तिसरा बागुल बोलती ॥ त्यासी वराहरूप ह्मणती ॥ त्यानें दाढेंत धरिली क्षिती ॥ थोर दैत्य वधोनिया ॥ कृ० ॥ ३ ॥ चौथा बागुल नरहरी ॥ तो तंव खांबामध्यें गुरगुरी ॥ दैत्य वधुनी दानव वरी ॥ भक्त प्रल्हाद रक्षिला ॥ कृ० ॥ ४ ॥ पांचवा बागुल ब्रह्मचारी ॥ तो तंव उभा बळीच्या द्वारीं ॥ भिक्षा मागूनिया निर्धारी ॥ बळीचें द्वार रक्षीतसे ॥ कृ० ॥ ५ ॥ साहावा बागुल बोलती ॥ त्यासी परशराम ह्मणती ॥ त्यानें वधिलें मातेप्रती ॥ पित्याचें वचन ऐकोनियां ॥ कृ० ॥ ६ ॥ सातवा बागुल तो साचा ॥ राम ह्मणती दशरथाचा ॥ रावण वधिला दहा मुखांचा ॥ मग ती जानकी सोडविली ॥ कृ० ॥ ७ ॥ आठवा बागुल बोलती ॥ तो तर गोकुळीं आहे ह्मणती ॥ त्यानें वधिलें कंसाप्रती ॥ असुर मारिले भारी ॥ कृ० ॥ ८ ॥ नववा बागुल बोलती ॥ त्यासी बौध्यरूप ह्मणती ॥ त्याची कोणासी कळेना गती ॥ बोध्यरूप प्रगटूनियां ॥ कृ० ॥ ९ ॥ दहावा बागुल बोलती ॥ नाम कलंकी ह्मणती ॥ थोर थोर करील ख्याती ॥ अश्वारूढ होईल ॥ ॥ १० ॥ कृ० ॥ होतां कलंकीचा अंत ॥ वेगीं येईल धांवत ॥ नामा ह्मणे पंढरिनाथ ॥ ऐसा बागुल जाणावा ॥ कृ० ॥ ११ ॥

॥ ३०८५ ॥ भस्म तो होतसे आला जो आकारा ॥ नासे प्रपंच सारा नाममय ॥ १ ॥ झाला अनुभव प्रपंचींच ब्रह्म ॥ झाला निश्चय मना संत-कृपें ॥ २ ॥ ह्मणोनिया संतां जावोनी शरण ॥ साधुनी निजधन नामब्रह्म ॥ ३ ॥ नामदेव ह्मणे संताचेनी कृपें ॥ हृदयीं नाम सोपें नांदतसे ॥ ४ ॥

॥ ३०८६ ॥ नीर समुद्र तो कोण ॥ कोठें क्षीराब्धि आसन ॥ दधि समुद्र कोण्याठायीं ॥ खारा समुद्र कोण्या गृहीं ॥ १ ॥ रत्न समुद्र तो कोण ॥ कोठें मदनाचें आसन ॥ २ ॥ मन समुद्र कोठें आहे ॥ नामा ह्मणे शोधुन पाहे ॥ ३ ॥

॥ ३०८७ ॥ नेत्र नीर समुद्र देखा ॥ क्षीर सत्रावी ओळखा ॥ १ ॥ दधिसमुद्र नाकीं आहे ॥ खारा शरिरीं तो पाहे ॥ २ ॥ नाभी रत्नाकर देखा ॥ माथां मदन ओळखा ॥ ३ ॥ नामा ह्मणे सांगूं काय ॥ मन समुद्र हृदयीं आहे ॥ ४ ॥

नामदेवाची बहीण—आऊबाईचे अभंग.

—:oo:—

॥ ३०८८ ॥ शून्य माकारलें साकांत दिसे ॥ आकार नासे तेथें शून्याकार दिसे ॥ १ ॥ शून्य तें सार शून्य तें सार ॥ शून्यीं चराचर सामावलें ॥ २ ॥ नामयाची बहिण आउबाई शून्यीं मामावली ॥ विठ्ठलीं राहिली चित्तवृत्ती ॥ ३ ॥

नामदेवाचे समकालचे साधूंचे अभंग.

कान्होपात्राचे अभंग.

—:oo:—

॥ ३०८९ ॥ जन्मांतरीचें सुकृत आजीं फळासीं आलें ॥ ह्मणोनी देखिले विठ्ठलचरण ॥ १ ॥ धन्यभाग्य आजी डोळिया लाधलें ॥ ह्मणुनी० ॥ २ ॥ धन्य चरण माझे या पंथीं चालिले ॥ ह्मणुनी० ॥ ३ ॥ येऊनिया देहासी धन्य आजी झालें ॥ ह्मणुनी० ॥ ४ ॥ घाली गर्भवासा कान्होपात्रा ह्मणे ॥ जन्मोजन्मीं देखेन विठ्ठलचरण ॥ ५ ॥

॥ ३०९० ॥ कणवाळू तूं माय माउली ॥ धांउनी भेटली विठाबाई ॥ १ ॥ निवारिलें विघ्न दुरितें पळालीं ॥ धांउनी० ॥ २ ॥ जोडोनिया

कर विठाई विनविली ॥ धांउनी० ॥ ३ ॥ शरण कान्होपात्रा चरणीं निमाली ॥ धांउनी० ॥ ४ ॥

॥ ३०९१ ॥ पतित पावन ह्मणविसी आधीं ॥ तरी कां उपाधि भक्तामागें ॥ १ ॥ तुझें ह्मणवितां तुजें अंगसंग ॥ उणेपणा सांग कोणाकडे ॥ २ ॥ सिंव्हाचें भातुकें जंबूक पै नेतां ॥ थोराचिया माथां लाजबाटे ॥ ३ ॥ ह्मणे कान्होपात्रा देह समर्पणें ॥ करावा जतन ब्रिदासाठीं ॥ ४ ॥

॥ ३०९२ ॥ ज्ञान वैराग्य भजिन्नले तुमतें ॥ आमुतें पंढरिनाथें न विसरिजे ॥ १ ॥ दंभ प्रपंच भजिन्नले तुमतें ॥ आमु० ॥ २ ॥ विनवी कान्होपात्र पंढरीरायातें ॥ आमुतें० ॥ ३ ॥

॥ ३०९३ ॥ सर्व सुखाचें जें निजसुखाचें सार गे माय ॥ तो हा पंढरिराय विटेवरी ॥ १ ॥ सकळ साराचें सार गे माय ॥ तोहा० ॥ २ ॥ सर्व साधनाचें जें कां निजसाधन गे माय ॥ तोहा० ॥ ३ ॥ जे कां जीवांचे जीवन कान्होपात्राचे निजधन गे माय ॥ तोहा० ॥ ४ ॥

॥ ३०९४ ॥ अगा वैकुंठीच्या राया ॥ अगा विठ्ठल सखया ॥ १ ॥ अगा नारायणा ॥ अगा वसुदेवनंदना ॥ २ ॥ अगा पुंडलिक वरदा ॥ अगा विष्णु तूं गोविंदा ॥ ३ ॥ अगा रखुमाईच्या कांता ॥ कान्होपात्रा राखी आतां ॥ ४ ॥

॥ ३०९५ ॥ विठु दीनाचा दयाळ ॥ वागवी दासाची कळवळ ॥ १ ॥ देव कृपावंत मोठा ॥ उणें पडों नेदी तोटा ॥ २ ॥ देव भक्तांचा अभिमानी ॥ वाहे चिंता सकळ मनीं ॥ ३ ॥ देव भावाचा भूकेला ॥ कान्होपात्रा आनंद जाहला ॥ ४ ॥

॥ ३०९६ ॥ नामें दोष जळती ॥ नामें पापी उद्धरती ॥ १ ॥ हें तो आलें अनुभवा ॥ सत्यजीवा प्रत्यया ॥ २ ॥ नामें अपार तारिलें ॥ नामें जीवनमुक्त केले ॥ ३ ॥ कान्होपात्रा नाम घेतां ॥ पायीं जडली तत्वतां ॥ ४ ॥

विसोबा खेचराचे अभंग.

———:00:———

॥ ३०९७ ॥ तुझें निजसुख तुजपासी आहे ॥ विचारूनी पाहे मना माजी ॥ १ ॥ विवेकवैराग्य शोधूनियां पाहे ॥ तेणें तुज होय ब्रह्ममासी ॥ २ ॥ ज्ञानाचा प्रकार सहजची झाला ॥ आहे भाव गेला गळोनियां ॥ ३ ॥ खेचर विसा ह्मणे जेथें ओंकार निमाला ॥ सहजची झाला ब्रह्ममूर्ती ॥ ४ ॥

॥ ३०९८ ॥ जरी ह्मणसी देव देखिला ॥ तरी बोल भला नव्हे नाम्या ॥ १ ॥ जोंवरी मीं माझें नतुटे ॥ तंव आत्माराम कैसेनी भेटे ॥ धृ० ॥ खेंचर साह्यानें मीं कांहीं नेणें ॥ जीवाया जीव ईतुलें मीं जाणें ॥ २ ॥

॥ ३०९९ ॥ काय करिसी ते तीळ तुळसी दर्भ ॥ द्वैत पदें क्षोभें नाडलासी ॥ १ ॥ भुकेनें मरसी , जेथीचारे तेथें ॥ तरी केशवराव तूतें आवडेना ॥ धृ० ॥ नाहीं तया दान ईश्वर भजन ॥ वायांविण स्नान करिसी ॥ २ ॥ हरि भक्तिवीण जन्मासी तर ॥ ह्मणे विसा खेंचर अरे नाम्या ॥ ३ ॥ सड ना सांजावण खुंटा ना दावें ॥ गाये ना वासरूं काय तेथें व्हावें ॥ ४ ॥ आपे गाये आपण ॥ आपण दोहे आपण प्रकाश ॥ ५ ॥ खेंचर विसादेहे पांच हीं गाई ॥ लेकी नाहीं तेथें कैंचा घरजांवई ॥ ६ ॥ मेघेवीण जळ कीं जळेविण पूर ॥ परि नाहीं उतार तेथें नख न भिजे ॥ ॥ ७ ॥ आहे तें तें बुडें नाहीं तें तें तरे ॥ लटकीयाचें खरें बाढविसी ॥ ह्मणे खेचर विसा तूं झालासी पीसा ॥ यदृष्याची आशा तूं सांडी नाम्या ॥

॥ ३१०० ॥ सुखाचें सुखरूप घेउनी जा तरी ॥ विठ्ठलनामें भरी तिन्ही लोक ॥ १ ॥ आशापाश याहीं वासना पोखी ॥ विठ्ठलनाम शेखीं घेउनी राहे ॥ २ ॥ नलगती सायास करणें काया क्लेश ॥ आपण वैकुंठ येईल सवें ॥ ३ ॥ नाठवी संसार नाठवी देहभाव ॥ रोहिणीची माव नकळे काय ॥ ४ ॥ कुल्लाळकुसरीं भ्रमत चक्र ॥ आयुष्या आवर्त मापा करी ॥ ५ ॥ खेंचर विसा ह्मणे येथूनी काढिलें ॥ तें तुज दिधलें जारे नाम्या ॥ ६ ॥

॥ ३१०१ ॥ जळ स्थळ काष्ठ पाषाणू ॥ पिंड ब्रह्मांड अणुरेणू ॥ सर्वस्वें आपणू ॥ साक्ष असें ॥ १ ॥ हें जाणूनियां या परतें ॥ जाणें आप आपणि-

यातें ॥ खेचर ह्मणे नामयातें ॥ अवधाची देव ॥ २ ॥ श्रवणीं सांगितली मात ॥ मस्तकीं ठेविला हात ॥ पदपिंड विवर्जित ॥ केला नामा ॥ ३ ॥ खेचर विसा ॥ प्रेमाचा हो पिसा ॥ नामा कैसा ॥ उपदेशिला ॥ ४ ॥ सांगितलें गुज ॥ दाखविलें निज ॥ पाल्हाळीं हो तुज ॥ काय चाड ॥ ५ ॥ खेंचर ह्मणे मज ॥ ज्ञानराज हे गुरू ॥ तेणें अगोचरू ॥ नामा हा केला ॥ ६ ॥

॥ ३१०२ ॥ भवजलधि अगाध तरावया दुस्तर ॥ रचिलें पंढरपुर चंद्रभागीं ॥ १ ॥ तारू पंढरीनाथ मोलेविण उतरितु ॥ उभला असे तिष्ठतु वाट पाहे ॥ २ ॥ बुडतयाचें भय नाहीं संसारीं ॥ कलीमार्जी पंढरी नाव थोर ॥ ३ ॥ राव रंक दोन्ही बैसउनी वरी ॥ उतरी पैलतिरीं भरंवसेनी ॥ ४ ॥ आठराही आवले जे नावेसि लागले ॥ साही खण भरले मिरवताति ॥ ५ ॥ चौमुखीं वर्णितां नकळे याचा पार ॥ वेदा अगोचर सहस्रमुखा ॥ ६ ॥ सडियांतें कांसें लावित आपण ॥ कुटुंबिये जाण नावेरी ॥ ७ ॥ प्रेमाचे पेटे बांधोनियां पोटीं ॥ उतरी जगजेठी पैलपारू ॥ ८ ॥ आप आंगें उघाडी बुडत्यातें कडे काढी ॥ ऐसें लक्षकोडी तारियले ॥ ९ ॥ सहस्र नाम पेटे बांधे मज पोटीं ॥ तरी जगजेठी लावी कांसे ॥ १० ॥ ऐसे पक्षी कीट गुल्मल तारिले ॥ खेंचर विसा ह्मणे तारी माते पुंडलिक ॥ आदि करोनी सर्वही तारिले ॥ उतरुनी तारिले पैलतिरीं ॥ ११ ॥

॥ ३१०३ ॥ पर्वतप्राय पापराशी होती दग्ध ॥ वाचेसी मुकुंद उच्चारितां ॥ १ ॥ अच्युत हरे केशव हरे ॥ माधव हरे रामकृष्ण ॥ २ ॥ नामाचें साधन करिशील पूर्ण ॥ तैं प्रपंच भान उरों नेदी ॥ ३ ॥ उदासीन वृत्ति आवरावें मन ॥ नाहीं गुणधर्म मायालोभ ॥ ४ ॥ ऐसा अनकळीत मार्ग साधेल जरी तुज ॥ खेंचर विसा गुज सांगे नाम्या ॥ ५ ॥

॥ ३१०४ ॥ दश चत्वार कराचा नव आननाचा ॥ त्रींविंश नयनाचा द्वीपुच्छ द्वैश्रृंगांचा ॥ ह्मणवी ईश तो सरोज शयनाचा ॥ १ ॥ नाशापुट अठराचा षोडश ॥ करणीं नवाश शिरसींचा ॥ दहा पदें ही साला ॥ कोण असाजी कथाजी सरसाचा ॥ आंगुलांचा भुजा मुळु वदनाचा ॥ उधानू नेत्राचा स्वामि माझा ॥ पोकू वेडावले सेली बोभावले ॥ अन्य थकित झाले ॥ वर्णवेना ॥ २ ॥ केवळ काठीं मुगुट धूर्जेटी ॥ पाय तळवटी

चरण ज्याचे ॥ ३ ॥ दकार वदनाचा आला वर्णावया ॥ जिव्हा चिरोनिया झाल्या दोन ॥ ४ ॥ आवारु जोडोनी ॥ करितो विनवणी ॥ खेचर विसा चरणीं विनटला ॥ ५ ॥

सावता माळी यांचे अभंग.

———:00:———

॥ ३१०५ ॥ समयासीं सादर व्हावें ॥ हरि त्वां लवकर यावें ॥ धृ० ॥ कोणें दिवशीं बसून हत्तीवर ॥ कोणें दिवशीं पालखी सुभेदार ॥ कोणें दिवशीं पायांचे चाकर ॥ चालून जावें ॥ १ ॥ कोणें दिवशीं बैसूनियां चिंतन ॥ कोणें दिवशीं घरांत नाहीं धान्य ॥ कोणें दिवशीं द्रव्याची सांठवण ॥ कोणें सांठवावें ॥ २ ॥ कोणें दिवशीं यम येती चालून ॥ कोणें दिवशीं प्राण जाती घेऊन ॥ कोणें दिवशीं स्मशानीं चालून ॥ एकटें जावें ॥ ३ ॥ कोणें दिवशीं होईल गुरूची कृपा ॥ कोणें दिवशीं चुकतील जन्मखेपा ॥ कोणें दिवशीं सांवताच्या बापा ॥ दर्शन द्यावें ॥ ४ ॥

॥ ३१०६ ॥ नामाचिया बळें न भिऊं सर्वथा ॥ कळिकाळाच्या माथां सोटे मारूं ॥ १ ॥ वैकुंठींचा देव आणूंया कीर्तनीं ॥ विठ्ठल गाउनी नाचो रंगीं ॥ २ ॥ सुखाचा सोहळा करुनी दिवाळी ॥ प्रेमें वनमाळी चित्तीं धरूं ॥ ३ ॥ सांवता ह्मणे ऐसा भक्तिमार्ग धरा ॥ तेणें भक्ति द्वारा वोळंगती ॥ ४ ॥

॥ ३१०७ ॥ कां बा रुसलासी कृपाळू बा हरी ॥ तुजवीण दुसरी भाकूं तीं कोण ॥ १ ॥ दीन रंक पापी हीन माझी याती ॥ सांभाळा श्रीपति पांडुरंगा ॥ २ ॥ मोह आशा माझ्या लागलीसे पाठीं ॥ काळ क्रूरदृष्टि पाहात असे ॥ ३ ॥ सांवता ह्मणे देवा नका ठेवूं येथें ॥ उचलोनी अनाथा न्यावें मज ॥ ४ ॥

गोरा कुंभार यांचे अभंग.

---:००:---

॥ ३१०८ ॥ रोहिदासां शिवराईसाठीं ॥ दिली पुंडलिका भेटी ॥ १ ॥ पुंडलिका झाला अनुताप ॥ धन्य सद्गुरु मायबाप ॥ २ ॥ जन्मा येउनी काय केली करणी ॥ व्यर्थ शिणविली जननी ॥ ३ ॥ नऊ महिने ओझें वागवून ॥ नाहीं गेला तिचा शीण ॥ ४ ॥ ऐसा झालों अपराधी ॥ क्षमा करा कृपानिधी ॥ ५ ॥ ऐसा पुंडलिका भाव ॥ उभा केला पंढरिराव ॥ ६ ॥ भक्ता पुंडलिकासाठीं ॥ उभा भींवरेच्या तटीं ॥ ७ ॥ कटावरीं ठेउनी कर ॥ उभा नीट विटेवर ॥ ८ ॥ ऐसा भाव धरी मनें गोरा ॥ तीर्था जा फजीतखोरा ॥ ९ ॥

॥ ३१०९ ॥ नामा ऐसें नाम तुझिया स्वरूपा ॥ आवरण अरूपां कोण ठेवी ॥ १ ॥ तूं गुह्य चैतन्य नित्य वस्तु जाण ॥ रहित कारण स्वयंभू-प्रकाश ॥ २ ॥ याहीं शब्दांमाजीं वाचा न लागे ॥ मार्ग पै न लागे निर्धारितां ॥ ३ ॥ ह्मणे गोरा कुंभार आत्मया नामदेवा ॥ चिद्रूप अवघा दिससी साचा ॥ ४ ॥

॥ ३११० ॥ स्थूळ होतें तेंचि सूक्ष्म पै झालें ॥ मन हें बुडालें महा सुखीं ॥ १ ॥ माझें रूप माझे विरालेसे डोळां ॥ समाविलें बुबुळा माझें ज्ञान ॥ २ ॥ ह्मणे गोरा कुंभार नवल जहाली भेटी ॥ नाम्या तुह्मा आह्मा तुटी उरली नाहीं ॥ ३ ॥

॥ ३१११ ॥ अंतरीचें गूज बोलूं ऐसें कांहीं ॥ वर्ण व्यक्ति नाहीं शब्द शून्य ॥ १ ॥ जयजय झनकून जयजय झनकून ॥ अनुहात जंगट नाद गर्जे ॥ २ ॥ परतल्या श्रुति ह्मणती नेती नेती ॥ त्यांही नादा अंतीं स्थिर राहती ॥ ३ ॥ ह्मणे गोराकुंभार सत्रावीचें नीर ॥ सेवी निरंतर नामदेव ॥ ४ ॥

॥ ३११२ ॥ एकमेकामाजीं भाव एकविध ॥ असे एक बोध भेदरहित ॥ १ ॥ तूं मज ओळखी तूं मज ओळखी ॥ मीं तुज देखत आत्मवस्तू ॥२॥ आत्मवस्तु देहीं बोलतां लाज वाटे ॥ अखंडता विघडे स्वरूपाची ॥ ३ ॥ ह्मणे गोराकुंभार अनुभवाचा ठेवा ॥ प्रत्यक्ष नामदेवा भेटलासी ॥ ४ ॥

॥ ३११३ ॥ सरितेचा ओघ सागरीं आटला ॥ विदेहीं भेटला मनोमन ॥ १ ॥ कवणाचे सांगातें पुसावया कवणातें ॥ सांगतों ऐक तें तेथें कैचें ॥ २ ॥ नाहीं दिवस राती नाहीं कुळयाती ॥ नाहीं माया भ्रांति अवघेची ॥ ३ ॥ ह्मणे गोराकुंभार परियेसी नामदेवा ॥ सांपडला ठेवा विश्रांतीचा ॥ ४ ॥

॥ ३११४ ॥ निर्गुणाचे भेटी आलों सगुणासंगें ॥ तंव झालों प्रसंगें गुणातीत ॥ १ ॥ मज रूप नाहीं नांव सांगूं काई ॥ झाला काई बाई बोलूं नये ॥ २ ॥ बोलतां आपुली जिव्हा पैं खादली ॥ खेचरीं लागली पाहतां पाहतां ॥ ३ ॥ ह्मणे गोराकुंभार नाम्या तुझी भेटी ॥ सुखासुखीं मिठी पडली कैसी ॥ ४ ॥

॥ ३११५ ॥ वंदावें कवणासी निंदावें कवणासी ॥ लिंपावें गगनासीं कवण लिंपी ॥ १ ॥ नाहीं जया रूप नाहीं जया ठाव ॥ तेंचि व्यालें सर्व मागतसें ॥ २ ॥ जीवनीं चंद्रबिंब बिंबलें पैं साच ॥ परी नाहीं तिंबिलें जळें जेवीं ॥ ३ ॥ ह्मणे गोराकुंभार नामया जीवलगा ॥ आलिंगन देगा मायबापा ॥ ४ ॥

॥ ३११६ ॥ केशवाचे भेटीं लागलें तें पिसें ॥ विसरले कैसे देहभाव ॥ १ ॥ झाली झडपणी झाली झडपणी ॥ संचरलें मनीं आदि रूप ॥ २ ॥ न लिंपेची कर्मीं न लिंपेची कर्मीं ॥ न लिंपे गुणधर्मीं पुण्य पापा ॥ ३ ॥ ह्मणे गोराकुंभार सहज जीवन्मुक्त ॥ सुखरूप अद्वैत नामदेवा ॥ ४ ॥

॥ ३११७ ॥ काया वाचा मन एकविध करी ॥ एक देह धरी नित्य सुख ॥ १ ॥ अनेकत्व सांडी अनेकत्व सांडी ॥ आहे तें ब्रह्मांडीं रूप तुझें ॥ २ ॥ निर्वासना बुद्धि असतां एकपणें ॥ सहज भोगणें ऐक्य राज्य ॥ ३ ॥ ह्मणे गोराकुंभार नाहीं रूपरेखा ॥ तेंचि तुझें सुख नामदेवा ॥ ४ ॥

॥ ३११८ ॥ कासयास बहु घालिसील माळ ॥ तुज येणेंवीण काय काज ॥ १ ॥ एकपणें एक एकपणें एक ॥ एकाचें अनेक विस्तारलें ॥ २ ॥ एकत्व पाहतां शिणले धरणीधर ॥ न चुके येरझार संसाराची

॥ ३ ॥ ह्मणे गोराकुंभार कोणी नाहीं दुजें ॥ विश्वरूप तुझें नामदेवा ॥ ४ ॥

॥ ३११९ ॥ निर्गुणाचा संग धरिला जो आवडी ॥ तेणें केलें देशधडी आपणांसी ॥ १ ॥ आणिकत्व नेलें आणिकत्व नेलें ॥ एकलें सांडिलें निरंजनीं ॥ २ ॥ एकत्र एकत्व पाहतां अवघेंची लटिकें ॥ जें पाहें तितुकें रूप तुझें ॥ ३ ॥ ह्मणे गोराकुंभार (नामदेवा) सर्व रूप तुझें ॥ नामरूपाचें ओझें कैचें तुह्मां ॥ ४ ॥

॥ ३१२० ॥ कैसें बोलणें कैसें चालणें ॥ परब्रह्मीं राहणें अरे नामा ॥ १ ॥ जेविसाची खूण वाढितोची जाणें ॥ येरा लाजिरवाणें अरे नामा ॥ २ ॥ ह्मणे गोराकुंभार अनुभवितो जाणें ॥ आह्मांतें राहणें रशी अरे नामा ॥ ३ ॥

॥ ३१२१ ॥ मुकीया साखर चाखाया दिधली ॥ बोलतां हे बोली बोलवेना ॥ १ ॥ ते काय शब्द खुंटला अनुवाद ॥ आपुला आनंद आधारा या ॥ २ ॥ आनंदी आनंद गिळुनी रहाणें ॥ अखंडित होणें न होनीया ॥ ३ ॥ ह्मणे गोराकुंभार जीवन्मुक्त होणें ॥ जग हें न करणें शहाणे बापा ॥ ४ ॥

॥ ३१२२ ॥ कवण स्तुति करूं कवणीया वाचे ॥ बोध संकल्पाचे गिळिले चित्तें ॥ १ ॥ मन हें झालें मुकें मन हें झालें मुकें ॥ अनुभवाचें हें सुख हेलावलें ॥ २ ॥ दृष्टीचें पाहणें परतलें मागुती ॥ राहिलीं निवांत नेत्रपातीं ॥ ३ ॥ ह्मणे गोराकुंभार मौन्य सुख घ्यावें ॥ जीवें ओवाळावें नामयासी ॥ ४ ॥

चोखामेळा याचे अभंग.

:००:

॥ ३१२३ ॥ ऐसा पुत्र देगा देवा ॥ जग ह्मणे त्याला बावा ॥ १ ॥ कन्या ऐसी तरी देई ॥ जैसी मिरा मुक्ताबाई ॥ २ ॥ ऐसा भक्तराज गुंडा ॥ साचा तिहीं लोकीं झेंडा ॥ ३ ॥ इतकें न देवें तुझ्यानें ॥ माझें

करीगा निसंतान ॥ ४ ॥ दोही मार्जी एक लेख ॥ बोलो केवळ दास चोखा ॥ ५ ॥

॥ ३१२४ ॥ करी सूत्र शोभे कटावरीं ॥ तोचि हा सोनार नरहरी ॥ १ ॥ बरवे दिसती जानू ॥ तेथें मिरवे पात्र कान्हो ॥ २ ॥ पायीं वाजती रुणझुण घंटा ॥ तोचि नामयाचा नागर विठा ॥ ३ ॥ काम चरणींचा तोडरू ॥ परिमा ऊठतसे डिंगरू ॥ ४ ॥ दक्षिण चरणींचा तोडरू ॥ जयदेव पदाचा गजरू ॥ ५ ॥ विटेवरी चरणकमळा ॥ तो हा आना चोखामेळा ॥ ६ ॥

॥ ३१२५ ॥ टाळी वाजवावी गुढी उभारावी ॥ वाट ते चालावी पंढरीची ॥ १ ॥ हरिनाम गर्जतां नाहीं भयचिंता ॥ ऐसें बोले गीता भागवत ॥ २ ॥ पताकाचे भार मिळाले अपार ॥ जयजयकारें भरलें भीमातीर ॥ ३ ॥ पंढरीचा हाट कवुलाची पेंट ॥ मिळाले चतुष्ट वारकरी ॥ ४ ॥ खटनट यावें शुद्ध होउनी जावें ॥ दंवडी पिटी भावें चोखामेळा ॥ ५ ॥

॥ ३१२६ ॥ धांव घाली विठू आतां चालूं नको मंद ॥ बडवे मज मारिती ऐसा कांहींतरीं अपराध ॥ १ ॥ विठोबाचा हार तुझे कंठीं कैसा आला ॥ शिव्या देउनी ह्मणती महारा देव बाटविला ॥ २ ॥ अहोजी महाराज तुमचे द्वारीचा कुतरा ॥ नकाजी मोकलूं चक्रपाणी दुर्जे दारा ॥ ३ ॥ जोडूनियां कर चोखा विनवितो देवा ॥ बोलिला उत्तरीं परी राग नसावा ॥ ४ ॥

॥ ३१२७ ॥ कोणे देखियेलें जग ॥ पांडुरंग मी नेणें ॥ १ ॥ मौन्य पारुषली वाणी ॥ शब्द खाणी विराली ॥ २ ॥ एक आधीं कैची दोन ॥ मजपासून मी नेणें ॥ ३ ॥ चोखामेळा संत ॥ हेंही मात उपाधि ॥ ४ ॥

॥ ३१२८ ॥ ऊंस डोंगा परी नोव्हे डोंगी ॥ काय भूललासी वरिल्या रंगा ॥ १ ॥ कमान डोंगी परी तीर नाहीं डोंगा ॥ काय भूललासी वरलिया रंगा ॥ २ ॥ नदी डोंगी परि जळ नोव्हें डोंगे ॥ काय भूललासी वरलिया रंगें ॥ ३ ॥ चोखा डोंगा परी विठ्ठल नाहीं डोंगा ॥ काय भूललासी वरलीया रंगा ॥ ४ ॥

॥ ३१२९ ॥ देहीं देखिली पंढरी ॥ आत्मा अविनाश विटेवरी ॥ १ ॥ तो हा पांडुरंग जाणा ॥ शांति रुक्मिणी निजांगना ॥ २ ॥ आकारलें तितकें नासे ॥ आत्मा अविनाश विठ्ठल दिसे ॥ ३ ॥ ऐसा विठ्ठल हृदयीं ध्यायी ॥ चोखामेळा जडला पायीं ॥ ४ ॥

॥ ३१३० ॥ येई येई गरुडध्वजा ॥ विटेसहित करीन पूज्या ॥ १ ॥ धूपदीप पुष्पमाळा ॥ तुज समर्पू गोपाळा ॥ २ ॥ पुढें ठेवोनिया पान ॥ वाढी कुटुंबीं तें अन्न ॥ ३ ॥ तुह्मां योग्य नव्हें देवा ॥ गोड करूनिया जेवा ॥ ४ ॥ विदुराघरच्या पातळ कण्या ॥ खासी मायबापा धन्या ॥ ५ ॥ द्रौपदीच्या भाजीपाना ॥ तृप्ति झाली नारायणा ॥ ६ ॥ तैसी झाली येथें परी ॥ ह्मणे चोखयाची ह्मारी ॥ ७ ॥

॥ ३१३१ ॥ देवा प्रसाद देई झडकरी ॥ सद्गुरुराया ॥ ध्रु० ॥ वासुदेव दिंडीगान ॥ प्रसाद मागूं आले दान ॥ आणिक आले कोण कोण ॥ त्यांचीं नांवें परिसावीं ॥ १ ॥ ब्राह्मण क्षत्रिय शूद्र वाणी ॥ मागूं आल्या चारी खाणी ॥ लिहिणार जोशी पंडित गणी ॥ चाटे भाट आले ते ॥ २ ॥ गोंधळ डफगाण वहीरव जोगी ॥ बाळसंतोषी आणि बैरागी ॥ फकीर डाकुलता तो वेगी ॥ कानफाड्या आला तो ॥ ३ ॥ सार मंडपी आलासे ॥ राहा विनोदें बोलतसे ॥ चोखा महार जोहार करीतसे ॥ प्रसाद देई ह्मणोनी ॥ ४ ॥

सेना न्हावी यांचे अभंग.

—:००:—

॥ ३१३२ ॥ वाचे सोपान ह्मणतां ॥ चुके जन्म मरण चिंता ॥ १ ॥ वस्ति केली कऱ्हेतीरीं ॥ पुढें शोभे त्रिपुरारी ॥ २ ॥ सोपान देव सोपान देव ॥ नाहीं काळाचें भेव ॥ ३ ॥ सोपान चरणीं ठेउनी माथा ॥ सेना होय विनविता ॥ ४ ॥

॥ ३१३३ ॥ ही माझी मिरासी ॥ पांडुरंग पायांपासी ॥ १ ॥ करीन आपुलें जतन ॥ वागवितो अभिमान ॥ २ ॥ जुनाट जुगादीचे ॥ वहिलें

साधियेले साचें ॥ ३ ॥ सेना ह्मणे कमळापती ॥ पुरातन हे माझी वृत्ती ॥ ४ ॥

॥ ३१३४ ॥ ब्रह्मीयाचा अवतार ॥ तो हा सोपान निर्धार ॥ १ ॥ याचें घेतां मुखीं नाम ॥ हरे सकळ श्रम ॥ २ ॥ समाधीपासुनी भागीरथी ॥ स्नानालागीं नित्य येती ॥ ३ ॥ अष्टोत्तर तीर्थांचा मेळा ॥ नाम कऱ्हाबाई वेल्हाळा ॥ ४ ॥ वैष्णवांमाजी डिंगर ॥ सेना तयाचा किंकर ॥ ५ ॥

॥ ३१३५ ॥ उदार तुह्मी संत ॥ मायबाप कृपावंत ॥ १ ॥ केव्हडा केला उपकार ॥ काय वाणूं मी पामर ॥ २ ॥ जड जीवा उद्धार केला ॥ मार्ग दाविला सुपंथ ॥ ३ ॥ सेना ह्मणे उतराई ॥ होता कांहीं दिसेना ॥ ४ ॥

॥ ३१३६ ॥ सुखें घालीं जन्मासी ॥ हेंचि बरें कीं मानसीं ॥ १ ॥ वारी करीन पंढरीची ॥ जोडी साची ही माझी ॥ २ ॥ हरिदासाची करीन सेवा ॥ तेणें सुख फार जीवा ॥ ३ ॥ सेना ह्मणे सर्व संग ॥ केला त्याग यासाठीं ॥ ४ ॥

॥ ३१३७ ॥ तेचि एक संत जाणा ॥ नारायणा आवडती ॥ १ ॥ पांडुरंगा वांचुनि कांहीं ॥ न जाणें पाहीं दुसरें ॥ २ ॥ मुखीं नाम अमृत वाणी ॥ घाले मनीं डुलती ॥ ३ ॥ सेना ह्मणे पायीं माथां ॥ त्याच्या आतां ठेविला ॥ ४ ॥

॥ ३१३८ ॥ घेतां नाम विठोबाचें ॥ पर्वत जळती पापांचे ॥ १ ॥ ऐसा नामाचा महिमा ॥ वेद शिणला झाली सीमा ॥ २ ॥ नामें तारिले अपार ॥ महापापी दुराचार ॥ ३ ॥ वाल्हाकोळी ब्रह्महत्यारी ॥ नामें तारिला निर्धारीं ॥ ४ ॥ सेना बैसला निवांत ॥ विठ्ठल नाम उच्चारीत ॥ ५ ॥

॥ ३१३९ ॥ श्री ज्ञानराजें केला उपकार ॥ मार्ग हा निर्धार दाखविला ॥ १ ॥ विटेवरी उभा वैकुंठनायक ॥ आणि पुंडलिक चंद्रभागा ॥ २ ॥ अविनाश पंढरी भूमीवरी पेंठ ॥ प्रत्यक्ष वैकुंठ दाखविलें ॥ ३ ॥ सेना ह्मणे चला जाऊं तया ठाया ॥ पांडुरंग सखया भेटावया ॥ ४ ॥

॥ ३१४० ॥ अळंकापुरवासिनी ॥ ज्ञानबाई मायबहिणी ॥ १ ॥ लेकुराची चिंता ॥ वागवावी कृपावंता ॥ २ ॥ मी तो आहे यातीहीन ॥ माझा राखा अभिमान ॥ ३ ॥ करूनि विनवणी ॥ सेना लागतो चरणीं ॥ ४ ॥

॥ ३१४१ ॥ धन्य अळंकापुर धन्य सिद्धेश्वर ॥ धन्य तें तरुवर पशुपक्षी ॥ १ ॥ धन्य इंद्रायणी धन्य भागीरथी ॥ तेथें स्नान जे करिती धन्य जन्म ॥ २ ॥ धन्य तो प्रयाग धन्य ते त्रिवेणी ॥ वाहती येउनी गुप्तरूपें ॥ ३ ॥ धन्य ते भूमि धन्य ते प्राणी ॥ जे देखती नयनीं ज्ञानदेवा ॥ ४ ॥ धन्य ते भाग्याचे जाती अळंकापुरा ॥ त्याच्यानें निर्धार धन्यवंशा ॥ ५ ॥ धन्य दासानुदास अळंकापुरीचा ॥ सेना न्हावी त्याचा रजःकण ॥ ६ ॥

॥ ३१४२ ॥ विष्णूचा अवतार ॥ सखा माझा ज्ञानेश्वर ॥ १ ॥ चला चला अळंकापुरा ॥ संतजनांच्या माहेरा ॥ २ ॥ करितां स्नान इंद्रायणीं ॥ मुक्ति लागती चरणीं ॥ ३ ॥ ज्ञानेश्वराचे चरणीं ॥ सेना आला लोटांगणीं ॥ ४ ॥

॥ ३१४३ ॥ धन्य महाराज पुंडलिक मुनी ॥ वैकुंठीचा सखा आणिला भूतळालागीं ॥ १ ॥ केला उपकार जग तारिलें सकळ ॥ निरसली भ्रांति तूंचि माउली स्नेहाळ ॥ २ ॥ आली चंद्रभागा गर्जना करीत ॥ तुझिया भेटीलागीं उतावीळ धांवत ॥ ३ ॥ जोडोनियां पाणी सेना करी विनवणी ॥ ह्मणे धन्य पुंडलिका माथा ठेविला चरणीं ॥ ४ ॥

॥ ३१४४ ॥ ऐसी आवडी आहे माझ्या जीवा ॥ तुजसी केशवा निवेदिले ॥ १ ॥ पांडुरंगा ऐसें वाटतसे जीवा ॥ करीन संतसेवा अहर्निशीं ॥ २ ॥ नलगे वित्त गोत वैकुंठीं राहणें ॥ सायुज्य सदनीं चाड नाहीं ॥ ३ ॥ करुणास्वरें सेना बाहात विठ्ठला ॥ पुरवावा हेत आवडीचा ॥ ४ ॥

॥ ३१४५ ॥ तुह्मी करा कृपादान ॥ येईन पायें धाऊन ॥ १ ॥ घेईन संतांची भेटी ॥ सांगेन सुखाचिया गोष्टी ॥ २ ॥ जैसें मातेपासीं बाळ ॥ सांगेन जीवींचें सकळ ॥ ३ ॥ सेना ह्मणे हरे ताप ॥ देखोनी माझा मायबाप ॥ ४ ॥

॥ ३१४६ ॥ धन्य धन्य दीन ॥ तुमचें झालें दर्शन ॥ १ ॥ आज भाग्य उदया आलें ॥ संत पाऊल देखिलें ॥ २ ॥ पूर्व पुण्य फळा आलें ॥ माझें माहेर भेटलें ॥ ३ ॥ सेना ह्मणे झाला ॥ धन्य दिवस आज भला ॥ ४ ॥

॥ ३१४७ ॥ धन्य महाराज अलंकापुरवासी ॥ साष्टांग तयासी नमन माझें ॥ १ ॥ या ज्ञानदेवाचें नाम घेनी वाचें ॥ उद्धरती त्याचें सकळकुळ ॥ २ ॥ इंद्रायणी स्नान करिती प्रदक्षिणा ॥ उद्धरती जाणा कुळें त्यांचीं ॥ ३ ॥ सेना ह्मणे धन्य झालें माझे जाणें ॥ ज्ञानदेव दर्शनें मुक्त होती ॥ ४ ॥

नामदेव-पुरवणी

भुपाळी

॥ ३१४८ ॥ जन तुह्मी करारे उदीम, वाचें स्मरा नारायण ॥ तो तुह्मा चुकवील जन्ममरण, मायाभ्रमण चुकवील ॥ १ ॥ तारूं करुनी शरिराचें, केणें भरिलें हरिनामाचें ॥ शिड उभविलें सत्वाचें, वल्हें पडती धर्माचें ॥ २ ॥ आत्मयांची करुनी कुवे काठीं, वारा लागतो जगजेठी ॥ तारूं चाले थोरा नेटीं, विठ्ठल भेटी पंढरीये ॥ ३ ॥ तारवा सांपडलें बंदर, राया विठोबाचें नगर ॥ तें बा संताचें माहेर, विष्णुदास ह्मणे नामा ॥ ४ ॥

